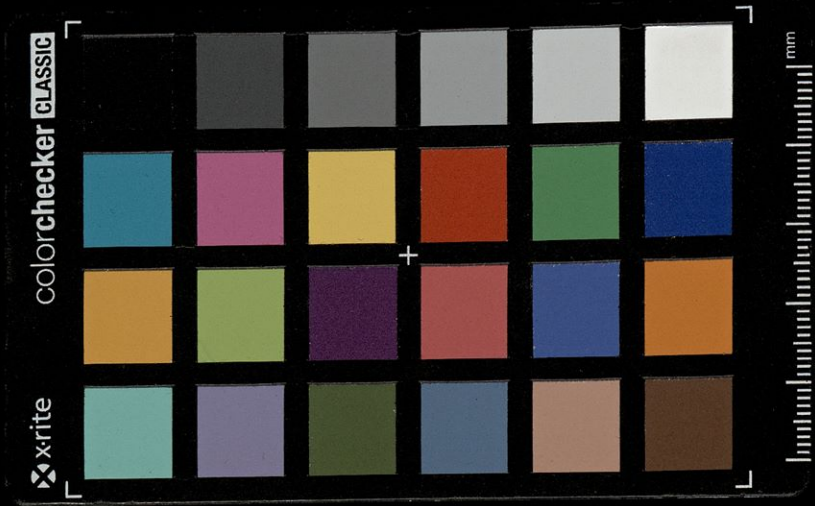

16064-67 VII d. a

20

ptatione
suli utriusq; ad
e senis et alibi per

us: et qui

is pñentis: per Ro-
eoz prelaturam
priuati ad futurum
lauerunt cōgregato
itatioe posito an pre
et admittēda. Pri
et plati inferiores epis
laturis epis reluctā
iterim romanus pō
rsoluerunt extremū
ontificis aliquādiu
ritis et tādē roma
us elegit. Et p̄dicto
eliciuntur dubia:
at.
per p̄ciliū admitti
eriores epis ac alii cle
debeant.
laturis tunc nacatib⁹
re tenuerit.
ōciliū reluctanti⁹ car
procedere.
s partes affirmatiuam
cipalia.
ficiis plenitudinē pote
s dispēsare etiaz si sit vi
ur in. c. proposuit. iūcto
osse ex plenitudine pote
hoc sit prohibitu⁹ in cō
ē probatur in. c. ii. de pre
se conferre beneficia cu⁹
vide gl. notabile in. c. ubi
osse de plenitudine pote
Et ratio eorum potest
q̄ cōcilia nō possunt pre
cilia per romane ecclesie
fit. Et in eorū statutis
Et est ratio quia ipsi pe
ata fuit plena potestas li
q̄q; ligaueris super terrā
igmaliter Ad atthei. xvi.
i. vi. in nouo. x. viii. disti.
quodcuq; nihil excipit. de
cum ipse nō distingit nec
re. xxi. q. i. q̄ si dormierit.
uerba dñi. quodcuq; li
ta. et enī in omnib⁹ obe
te ad animam spectāt nisi
ita. hinc Anno. in. c. q̄ si
eralia quodcuq; rē. x.
mptine in. d. c. significa
tem nō soluz super si
bus dñicū. unum dē
materiā belissime in
nō habeat superio
i. sed in spiritualib⁹
nemini licet de ei⁹
heresi continē
temēter pertur
sent quia tunc
ere nō inuare
ctionis sue nō
si tamen ei⁹
cu⁹ in potē
acramēta nō
niscere. qu
q̄ ecclesia
iusti prece
em aliud p
sta. regu.
et in hio

1006
C In
tiona re
terpre
accurat

libus
ut p
de qu
delat
num p
thema
C
C
C
rici fr
C
roma
C
dinali
C
prob
C
statio
spoli
C
statia
elio l
ben
uacat
peric
statia
collig
figere
aut
pater
tro e
gal di
ligatu
e tra
ita di
mae
nos
Im
gave
diend
fiant
per b
per il
si. re
delib
esse o
quit o
rem o
e eel
factio
ret ut
batan
peccat
Si an
ratio
comm
te pap
nistr
est na
litans
defick
chrum
dica q

Incipiunt subtilissime ac utilissime disceptationes reuerendi domini Nicolai abbatis seculi utriusque interpretis ac per omne eum iuris monarche senis et alibi per accuratissime disputate.

Episcopus et qui

da rector curatus pniensis per Romanorum pontificem eorum prelaturam nulla rationabili causa priuati ad futurum concilium appellauerunt congregato concilio et in disputatione posito an prefata appellatio esset admittenda. Principes seculares et plati inferiores episcopi ac clerici sine prelaturis episcopi reluctati sunt.

tibus concilio interesse conabatur. deponitur iterum romanus pontifex predictus episcopus et rector pniensis die persoluerunt extremum de quorum prelaturis ante creationem romani pontificis aliquandiu delata: puidet concilium quibusdam optime meritis et tandem romanum pontificem cardinalibus contradicentibus elegit. Ex predicto themate quinque subtilissima et pulcherrima eliciuntur dubia.

Primum nunquid dicta priuatio ualeat.

Secundum an prefata appellatio debuerit per concilium admitti.

Tertium si principes seculares et prelati inferiores episcopi ac alii clerici sine prelaturis concilio generali interesse debeant.

Quartum utrum dicta promissio de prelaturis tunc uacantibus romano pontifice nondum creato facta de iure teneat.

Quintum nunquid predicto casu poterit concilium reluctantibus cardinalibus ad romani pontificis electionem procedere.

Sextum iuxta ordinem ad primum ad cuius partes affirmatiuam probanda primo adduco sex motiua principalia.

Primum sic papa habet presertim in beneficiis plenitudinem potestatis ratione cuius potest supra omne ius dispensare etiam si sit dispositio concilii generalis ut clare probatur in c. propositum. iuncto c. ii. de coecl. preb. ubi dicitur tertius papa posse ex plenitudine potestatis inuestire de uacantibus beneficiis. hoc sit prohibendum in concilio lateranensi. de quo in dicto c. ii. hoc idem probatur in c. ii. de preben. li. vi. ubi dicitur papa non solum posse conferre beneficia cum uacant sed etiam dare ius ad uacaturam. et uide gl. notabile in c. ubi periculum. de elec. li. vi. que dicit papa posse de plenitudine potestatis reuocare constitutionem totius concilii. Et ratio eorum potest colligi ex c. significasti. de elec. ubi dicitur quod concilia non possunt prefigere legem romane ecclesie cum omnia concilia per romane ecclesie auctoritatem facta sunt et robur acceperint. Et in eorum statutis patenter romana excipitur auctoritas. Et est ratio quia ipsi petro et per eum omnibus successoribus data fuit plena potestas ligandi et soluendi dicente domino. quodcumque ligaueris super terra ligatum erit et in celis. et habetur etiam originaliter Matthaei. xvi. et transumptiue. xliii. q. i. quodcumque. xli. di. in nouo. et xlviii. dist. ita dominus. cum similibus. Et cum diceret quodcumque nihil excipit. de ma. et ob. solite. xix. dist. si romanorum. et cum ipse non distinguit nec nos eius potestate debemus distinguere. xxi. q. i. q. si dormierit. Inno. in c. quanto. de coecl. exponit illa uerba domini. quodcumque ligaueris et c. per constitutiones et precepta. et enim in omnibus obediendum est in spiritualibus et in his que ad animam spectant nisi fiant contra fidem uel specialiter prohibita. hinc Inno. in c. q. super his. de uoto dicit quod per illa uerba generalia quodcumque et c. et per illa pasce oues meas. Jo. ul. et transumptiue in d. c. significasti. recipit petrus et eius successores potestatem non solum super fidelibus sed etiam super infidelibus. iuxta uerbum dominicum. unum de esse ouile et unus pastor. et alibi quantum ad materiam belissime inquit quod si papa aliquot precepit iniustum cum non habeat superiorem coram quo agi potest obediendum est sibi. sed in spiritualibus et ecclesiasticis personis preceptum facit quia nemini licet de eius factis iudicare. gl. di. si papa. nisi mandatum pape heresim contineat uel nisi ex precepto iniusto presumeretur uehementer perturbatus status ecclesie uel etiam multa mala futura essent quia tunc peccaret obediendo cum debeat futura mala precavere non inuare. Si autem precipiat iniustum laico qui non est iurisdictionis sue meratone persone nec cause nec alias dicit se non uidere si tamen est communicet et excommunicationem seruare quia cum in potestate pape sit ecclesia militans ad eius mandata debet sacramenta ministrari nullus contra eius mandatum debet se eis immiscere. quod est ualde notandum maxime in hoc ultimo dicit quod ecclesia militans est in potestate pape et quod etiam respectu iniusti precepti deficit superior ad quem habeatur recursus. Ad idem aliud per ebrum dictum Inno. in c. cum ad monasterium. de sta. regu. dicit quosdam dicere et forte non male finit etiam quia licet in his

de diuor. sed unus spirituales potest habere ut di-
uicopatus ut in dicto. c. relatio. xxi. q. i. **S**exto et ultimo ui-
etur probari in. c. si gratiose. de rescript. libro. vi. c. pastoralis.
cum glo. sua. vii. q. i. in quibus patet papam ultra alios posse con-
cedere episcopatum et inferiora beneficia ad tempus et usque ad be-
neplacitum suum et sub conditione ut in dictis iuribus et in. c. ueni-
ens. in fine. de si. pres. unde dicit glo. notabilis in dicto. c. si gratiose
in his que papa uult est pro ratione uoluntas. in. si. de iure nat.
sed quod principi. alius autem hec non posset. i. q. ii. quam pio.
vi. q. i. quamuis. lxx. distin. sanctorum. lv. distin. precepta. et opti-
mum ad predicta facit. c. primum. de renuci. libro. vi. ubi papa qui
est uicarius dei et sponsus uniuersalis ecclesie renunciat papatu
sine alicuius licentia quod facere non posset si in personam suam
esset papatus de iure diuino. quia sicut a iuramento et a uoto et a
similibus absolueri se non potest. ut nota. in. c. cu inter. p. de renun.
et in. c. quanto. de iure iuran. et per Joa. an. in. c. significasti. de fo. co.
pete. ita nec a papatu. si in personam suam esset de iure diuino. licet
enim papatus in se de iure diuino non tamen in personam alicuius
ultra petrum fuit de iure diuino sed ex electione humana. iuxta no-
ta in dicto. c. uno. de renun. ideo potest renunciare quia non est si-
bi de iure diuino. cum ergo pape sit dissolueri hoc uinculum etiam
a seipso et nulli dubium quod in se est de iure diuino. fortius debet
soluere uinculum quod est inter episcopum et ecclesiam suam. et ma-
gime illud quod est inter rectorem curatum et ecclesiam suam. cum
certum sit quod non contingat in personam alicuius de iure diuino sed
ex electione humana uel ex concessione ipsius pape nec etiam co-
stat quod in se sit de iure diuino immo potius innuitur contrarium ut
colligitur in dicto. c. i. et ii. distin. et c. olim. lxxxv. distin. et c. legi-
mus. lxxxiii. distin. cum aliis supra allega. causa breuitatis. Ad co-
trarium non arguo quia ex his que in solutionibus subtilis satis
pars contraria patebit. **A**d solutionem igitur huius difficultatis
dubii Iesu christi redemptoris nostri sueque gloriosissime genitri-
cis Marie patrocinio humiliter inuocato condescendens ualde
uereor propter ipsius dubii difficultatem cum potestas ecclesie ue-
riat exponenda ne lingua transeunte super terram os ponat in ce-
lum iuxta id quod habetur in capitulo in tantu. xxi. distin. Et ut
ulterius ad solutionem tam presentis quam aliorum dubiorum in-
ferius premitam. **P**rimo quod ex omnibus fidelibus constitui-
tur una ecclesia et unum corpus mysticum. de consecra. distin. l. c. ec-
clesia. ubi dicitur ecclesia id est catholicorum collectio etc. et huius
corporis caput est uerus sponsus pontifex ipse iesus christus re-
demtor noster. papa est ipsius uicarius. ut probatur in capitu-
lo firmiter. uer. una est. de summa trinit. et in. c. nouaciano. vii. q. i.
loquitur. et c. pudenda. xxi. q. i. prima. et in canticis canticorum. vi.
c. dicitur in personam christi de ecclesia. una est columba mea per-
fecta etc. et transiptine habetur in dicto capitulo loquitur. et apo-
stolos ad ephesios. iiii. c. unum corpus. unus spiritus. unus do-
minus etc. et alibi christus assitens pontifex futurorum bonorum etc.
et pro hoc uide bonam glo. in clemen. ne romani. de elect. in uerbo
non consona. **Q**uius autem corporis multa sunt membra: ut
particulares ecclesie et ceteri prelati et ceteri fideles boni. **S**e-
cundo premitto quod sicut una est ecclesia ita unus est episcopus epi-
scoporum multorum concordia uniuersitate diffusus: ut dicit textus
in. d. c. nouaciano. et c. loquitur. et dicit unus episcopus quasi unus
caput seu una cura seu intentio episcopatus enim est nomen gre-
cum et latine interpretatur superintendens. ut in. c. q. episcopatu.
viii. q. i. Et auertas quod licet fuit etiam in ueteri testamento hoc uo-
cabulum episcopatus ut patet in psalmo. Et episcopatum eius
accipiat alter. et actuum. i. c. etc. attamen cum non habebant episco-
patus ita distinctos sicut hodie nec distinguebatur hoc nomen epi-
scopus ab hoc nomine presbyter. et promiscue omnes sacerdotes
in pristina ecclesia immediate post resurrectionem christi appel-
labantur quandoque presbyteri quandoque episcopi et omnes in co-
muni regnabant in ecclesia dei sed postmodum cum oriente scisma-
te ita ut unus uellet alteri preferri dicendo ego sum melior te quia
baptizatus fui a paulo. alii dicebant quia fui baptizatus a petro
etc. fuit ordinatum per apostolos et alios seniores quod unus de
presbyteris preponeretur qui uocaretur episcopus cui alii obe-
rent et sic episcopatus prout hodie est fuit inuentus ordinatio
apostolorum et aliorum seniorum non autem iure diuino. ita
te dicit Hieronymus et multipliciter probatur in capitulo
xv. distin. et c. legimus. lxxxiii. distin. Unde beatus Petrus
prima epistola uocabat se presbyterum sic scribens presbyteros
in nobis sunt precor ego cum presbyter et testis passionis christi
etc. et cum in singulis ciuitatibus poneretur per apostolos
episcopi et in singulis prouinciis archiepiscopi ut plenius habe-
at. distin. c. primo. et c. in illis. lxxx. distin. tamen adhuc in esse
episcopatus erat unus quia subditi non erant distincti unde

quos unus eccle-
siarius de ap-
sta fuerunt di-
primis. xii. q. i. pr-
lier est quia in
et sit episcopus
ut not. Distin.
et christus red-
sibi potestatem
bus dedit et
in. c. loquitur.
re. distin. In l-
surrectionem
dus dicit. Jo. x.
ritum sanctum
pari confortio
christus ostendit
do pastorem et
ut ex euangelio
ius potestatis
us fuit christi
Primum enim
testates clauis
nes esse filium
baptizatus. Al-
dit Petrus.
christus. Et ex
fisco ecclesia
cunqz ligauer
dedit sibi pote-
stas ut patet pe-
ba fuerunt pr-
cipem post res-
dellor. l. i. no.
uoluit dicere
dixit petrus.
nitius preall-
ante mortem
thei. x. dum
eum inter te et
uel duos testes
a uiderit fiat
rit loquendo
cunqz ligauer
qz solueritis
nem uero ean-
los et dicit. ac-
ta remittuntur
dixit. Quod ce-
betur Joa.
electio. demy-
cit. Sic et pre-
ultimo. c. et al-
ritus facti om-
missis quod sol-
tanquam men-
piani ad dicen-
spectu ordinis
ctu ordinis ho-
nam uoluit ut
iungit. quod cu-
c. noua. de pen-
ues regni celo-
facit dictus. c. f-
stus dedit el-
et successores su-
gatur et notat
sunt presbyteri
sentent apostoli
in. c. uidentes.
testas data in
as illis mortui
quod est abfur-
nam suam dim-
nocem. in. c. ad a-
rectus Augusti-
trus recepti cla-
stas sit in eccle-

quos unus excommunicabat alius absoluebat ut nota in c. con-
stitutus de appella. et in c. cum causam de probationibus. sed po-
stea fuerunt distincte dioceses prouincie et parrochie ut not. in c.
primo. xiii. q. prima. et sic hodie episcopus sine episcopatu specia-
liter est quasi inutilis in ecclesia dei respectu administrationis li-
cet sit episcopus ecclesie uniuersalis quo ad ecclesiam et dignitate
ut not. Hostien. in c. ii. de translatio. prelado. **T**ertio premitto
q. christus redemptor noster non dedit pure et simpliciter petro
sibi potestatem. sed petro et omnibus apostolis eorumque successoribus
dedit tanquam capiti. aliis tanquam membris. hoc probatur
in c. loquitur. xiii. q. i. et in c. in nouo. xxi. dist. i. in c. ita dominus.
xii. dist. i. In his enim iuribus aperte dicitur q. christus post re-
surrectionem suam omnibus apostolis parem tribuit potestatem
dixit Jo. xx. sicut pater me misit et ego mitto uos. Accipite spi-
ritum sanctum etc. Unde hoc erant ceteri apostoli q. petrus fuit
pari consortio predicti et honoris et potestatis tamen ut unitatem
christus ostenderet uoluit ecclesiam deriuari a petro euz ostende-
do pastorem et principem. et ut clarius habeatur hec materia pro-
ut ex euangelis colligi potest. Aduertendum q. in translatioe hu-
ius potestatis tam ante resurrectionem quam postea uariis uerbis
usus fuit christus tam ad petrum q. ad omnes apostolos simul.
Primum enim ante mortem promisit petro apostolatam et po-
testatem clauium dum interrogauit discipulos. quem dicunt homi-
nes esse filium hominis. et eis respondentibus alii autem Joanne
baptista. Alii autem heliaz. uos autem que me dicitis esse? respon-
dit Petrus. Ego dico q. tu es christus filius dei uiui. tunc dicit
christus. Et ego dico tibi q. tu es petrus et super hanc petram edi-
ficabo ecclesiam meam. et tibi dabo clauis regni celorum. et quod-
cunq. ligaueris etc. ut habetur Matthei. xvi. non tamen per hoc
dedit sibi potestatem nec fecit eum principem sed tantum promi-
sit ut patet per illa uerba et tibi dabo etc. Item patet q. hec uer-
ba fuerunt prolata ante resurrectionem sed christus fecit euz prin-
cipem post resurrectionem ut habetur in c. considerandum. x. c. fi-
delior. l. vi. no. in dicto. c. in nouo. et dum dicit super hanc petram etc.
uoluit dicere q. super illo articulo fidei per eum confessato dum
dixit petrus. Tu es christus filius dei uiui. ut no. glo. in c. ita do-
minus preallegato. **S**ecundo uidetur christum dedisse adhuc
ante mortem potestatem omnibus apostolis ut habetur Mat-
thei. x. dum dicit. Si peccauerit in te frater tuus uade et corripe
eum inter te et ipsam solum. si autem non audierit te adhibe unum
uel duos testes et si te non audierit dic ecclesie. si autem ecclesie non
audierit fiat tibi sicut ethnicus et publicanus. et immediate subiit
git loquendo omnibus apostolis. Amen amen dico uobis quod
cunq. ligaueritis super terram erit ligatum et in celis. et quodcu-
q. solueritis super terram erit solutum et in celis. post resurrectio-
nem uero eandem potestatem recensuit dum iussit in aposto-
los et dixit. accipite spiritum sanctum. et quorum remiseritis pecca-
ta remittuntur eis etc. ut habetur Jo. xx. sed petro postmodum
dixit. Dace oues meas. et constituit euz principem aliorum ut ha-
betur Jo. ultimo. c. et transumptiue habetur in c. significasti. de
electio. demum in assumptione dedit omnibus exercitium dixit
cit. Ite et predicate euangelium omni creature etc. ut Matthei
ultimo. c. et Marci. c. xi. In penthecostes uero per missionem spi-
ritus sancti omnia premissa confirmauit. liquide ergo patet ex pre-
missis q. non soli pape fuit data potestas sed omnibus apostolis
tanquam membris. pape uero tanquam capiti nec moueatur quis
piani ad dicendum q. alii apostoli habuerint potestatem solum re-
spectu ordinis et non iurisdictionis quia dico q. in immo etiam res-
pectu ordinis hoc clare intelligitur in illis uerbis Matthei. x. viii.
nam uoluit ut reclamatio fieret apud ecclesiam et immediate sub-
iungit. quodcunq. ligaueritis super terram etc. **E**t patet in
c. noua. de penite. et remissio. ubi dicit textus. Christus dedit cla-
ues regni celorum omnibus apostolis. et idem ibi Jo. an. ad idem
facit dictum. c. firmiter. in uer. una est. in fine. ubi colligitur q. chri-
stus dedit clauis regni celorum apostolis et eorum successoribus
et successores fuerunt omnes sacerdotes rite ordinati ut ibi colli-
gitur et notatur. licet ex constitutione ecclesie episcopi qui etiam
sunt presbyteri habeant iurisdictionem. et ceteri sacerdotes repre-
sentent apostolos quo ad administrationem sanctorum. ut not. glo.
in c. uidentes. xii. q. i. **U**nde dicendo clarius potest dici q. po-
testas data in personam petri et apostolorum fuit data ecclesie ali-
as illis mortuis non potuisset illam potestatem ecclesia exercere.
quod est absurdum cum non sit uerisimile q. deus uoluisset eccle-
siam suam dimittere sine pastore post mortem petri. ut dicit In-
nocen. in c. ad apostolicam. de re iudi. libro. vi. in fine. et pro hoc est
textus Augustini. c. quodcuq. xiii. q. i. ubi dicit q. quando Pe-
trus recepit clauis ecclesiam sanctam significauit. et q. hec pote-
tas sit in ecclesia sed in papa tanquam in capite ultra illud quod

colligitur ex
c. ubi enim dicit
berent circun-
sbyteros qui et
niores ut uidere
in illa congrega-
stolis postea uoce
cuit apostolis et
epistolam ad an-
fratres etc. **P**atet
uifum est enim sp-
ponere. Et sic aduer-
fori penitentialis non
stolos et sacerdotes q.
sio fuit facta in com-
tus. Si enim ipse so-
in communi qui on-
dem capitulo dicit
siliam precipieba-
Unde nota uerbi-
tiosam et pondero-
stolorum sed etia
gitur ex uerbis p-
apostolos et pres-
Paulus et Th-
custodire dog-
qui erant hie
iurisdictione
din. et in c.
legitur
ru et in
uos
ar

propter hanc
soli de nouo
dando hanc
ulo sacrosan-
auctoritate
clarus Aug.
ebent membra
capitis. **C**on-
ad solutionem
facio tria mem-
hoc constat. aut
ertum. Aut dubi-
citer remouit. Pri-
nouere quemcumq;
eliquit: siue oriatur
plebi. pro pmo sa-
mund am. pro secu-
renuncia. debet ta-
neffate dari bonuz
si. cum ipse papa
iter diuina. vt in
in euangelio su-
z membruz pu-
pis partes. An
bonum fructum
moto alius scili-
secundo capitu-
risto recepit
eratore. **F**ederici
ro sexto.
in ca-
for

at
o.
mi
ai-
papa

uellet aliquid statuere contra iam statuta per concilium in causa
fidei. nam doctrina illius Alichacij fuit damnata. xxiij. q. prima. c.
pmo. hoc enim casu quando ppa uellet statuere in causa fidei co-
tra statutum per concilium presumitur errare quia ipse possz he-
reticus esse et insufficiens. ut in capitulo si papa. xl. distin. et in capi-
tulo pmo de renun. libro sexto. sed tota ecclesia non. et hoc casu po-
test intelligi qd synodus est maior papa alias secus. dico etia unu
quod uidebitur magis nouum qd si papa etia in factis fidei mo-
uetur melioribus rationibus et auctoritatibus et diffinitionibus
quam concilium standum esset diffinitioni pape. nam concilium
potest errare sicut errauit quando disposuit ut inter raptam et ra-
ptorem non posset consistere matrimoniu: et tamen Hieronymus
dixit contrarium motus melioribus rationibus et auctoritatibus
iuris diuini et dictum eius fuit prelatum dispositioni totius con-
cilij. vr. xxxvi. q. ij. capitulo tria. iuncto. c. placuit. ibi glo. et vide gl.
meliozem et Archidiacono. in. c. pmo. xx. distin. in uer. illorum. nec ob-
stat si dicatur qd tota ecclesia non potest errare. cum christus pro
eius fide orauerit ut supra dixi. dico enim qd conciliuz generale lz
repsitet tota ecclesia si tñ est tota ecclesia. na fides potest remanere
necduz in papa solo: sed et in una uetula et sic fides pseruaret sicut
accidit post passionem christi que remansit apud beatam uirginem:
vt communiter dicunt theologi et cum iam christus orauerat ut
non deficeret fides ante passionem sed ut dixi non deficit ex quo
conseruatur in uno quicumq; sit ille. et hac forte ratione dixit glo.
in. c. quamuis. xxi. distin. per illum tex. qd ubiq; sunt boni ibi est
romana ecclesia. nam ecclesia romana nullaz debet habere macu-
lam nel rugam. **E**x quibus concludo qd papa solus tanquaz
caput potest exercere omnimodam iurisdictionem expofcete cau-
sa rationabili nec est opus conuocare concilium pro consensu ha-
bendo. Alij uero prelati non exercent sine dispositione capitis sci-
licet pape habent enim potestatem a deo sed in illa submisit pape
tanquam capiti. et forte ad hoc designandum Petro dixit multa
separatim sed alijs apostolis locutus est coniunctis et generaliter
vnde petro dixit: Tu es petrus et super hac petram etc. Idemq;
dixit. Pasce oues meas. et non semel sed ter. et pro sua fide specia-
liter orauit et cum admonuit ut fratres suos in fide conseruaret
dum dixit. Ego pro te orauí patrem ut non deficiat fides tua. et
tu conuerlus confirma fratres tuos. Item considera qd in singu-
lari dixit christus. Siat unum ouile et unus pastor. et sic vnum vo-
luit esse pastorem et no plures. sed hanc potestatem pascendi con-
tulit Petro dum dixit. Pasce oues meas. et sic fecit eum pasto-
rem non plures loco sui. ipse enim erat et est verus pastor et pon-
tifer ut de seipso dixit. Ego suz pastor bonus. alij namq; aposto-
li fuerunt coadiuantes cooperantes. et ideo recte dicitur qd pa-
pa fuit assumptus in plenitudinem potestatis. alij in partem sol-
licitudinis. c. ad honorem. de auct. et usu. preallega. **V**enio ad
secundum casum quando istos sine causa rationabili et hic constat
et credo qd remotio illa non valeat nec sit papa sustinendus simi-
lia attentans. primo ad hoc induco tex. apertum in. c. sicut alteri-
us. vij. q. i. vbi dicitur qd quemadmodu uxor carnalis uiro uiuen-
te non potest ab alio disponi et desponsari. ita nec sponsa episcopi
que est ecclesia cum sit ei alligata non potest illo uiuente ab alio di-
sposti seu desponsari sine ipsius uoluntate et consensu alias adultera
bitur. et post pauca subiicit. si autem uoluptatis causa ad aliaz ec-
clesiam fuerit inuitatus poterit non per se sed auctoritate roma-
ne sedis transferre et sic romana auctoritas ualet ubi subest causa
dissoluedi. **S**ecundo induco alium bonum tex. in. c. quanto.
de transla. prela. ubi dicitur qd matrimonium spirituale consistens
inter episcopum et ecclesiam non potest per homines dissolui et qd
cum romanus pontifex ecclesiaz necessitate uel utilitate illud dis-
soluit non puri hominis sed ueri dei uices gerit. vñ pondero uer-
bum necessitate uel utilitate etc. ad idem. c. ij. eodem titulo. in utro-
q; enim dicitur qd illius dissolutionem deus presumendus est re-
seruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolutionem deus presu-
mendus et reseruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolutionem
coniugij carnalis sed obligationez et uinculum dei auctoritate in
ecclesia non potest papa sine causa dissoluere. xxiij. q. iiii. c. si is qui
sicut in simili dicimus de iuramento uoto et alijs que sunt de iure
diuino et sine causa a papa renitti non possunt. iuxta notata. in. c.
quanto. de iurciuran. et per Innocen. in. c. cum inter. p. de renun.
nam dissoluere tale uinculum ex sola uoluntate esset contra dispo-
sitionem diuinam et ordinationem qd ostolicam et sanctorum con-
ciliorum et aliorum auctoritatem romanorum pontificum atq;
contra rationem iuris naturalis et ciuilis. esset enim contra dispo-
sitionem diuinam quia christus in psonas apostolorum misit epi-
scopos et omnes sacerdotes ad prestandam et sacramenta mini-
strandam: quare sine causa ex quo semel sunt uocati non debent re-
uocari: quia qui spiritu dei loquuntur non sunt sub lege. ut in. c.

em et initio
or est enim lex
num per spiritum
christus enim
dicitur terribis
et non a deo. et
rior mittit ma-
potestatem. i.
iudi. ibi gratia
ab apostolo
illa non erat
mo eum misit
premissus per
nisi ille se sub-
ne specialiter
q; succedunt
vocat omni
ptimo dicitur
et quod in si-
Innocen. in
dicimus de
iuribus pro
no. et idem
strationis
papa sine
per Innocen.
uero vide
inter presb-
spirituales
vel pluribus
et non sit in
nam suam
iuxta nota-
go modo
ut in dicto
etiam dicit
seriores et
nus ultra
pulos et n-
gratiam in
presbyter
ga. et clar-
q; aposto-
us elegit
ta. per glo-
et hoc
est contr-
ut episc-
tui. ergo
cum hoc
nouere
clesiastic-
in fine. et
aliud ag-
ri debuit
venire n-
Con-
distinctio
um. xxiij.
ben ciuit
Corinthi
sumptum
ritatem
tum. xvi.
ui culpa
concern
sa non p-
et. q. p. n-
no. dicit
dicit ter-
iustmodi
cessisset
hec uerb-
leriano e-
necene. et
to qd est
est nam
sacramen-

cum ex iniuncto. de here. et in. c. licet. de regul. et c. due. xix. q. ii. digni
or est enim lex priuata: que scilicet infunditur in cordibus homi-
num per spiritum sanctum quod lex publica que editur per papam
christus enim dei lex est et nemo potest spiritui sancto resistere. ut
dicit textus in dicto. c. due. et si dices quod isti fuerunt vocati a papa
et non a deo. Respondeo quod immo a deo. nam in ordinatione supe-
rior mittit manum et deus inuisibiliter administrat gratiam et dat
potestatem. i. q. pma. multi. et c. dictum. et facit. c. cum deputati. de
iudi. ibi gratia diuina vocati et c. nec deus voluit remouere Judam
ab apostolatu quem semel vocauerat: licet subesset causa ex quo
illa non erat aliis nota. ut in. c. si sacerdos. in fine. de offi. ordi. in
mo eum misit ad predicandum sicut alios. **Ad** atthe. x. viii. et ex-
pressius per tex. in. c. christus. i. q. i. nec apostoli surregassent alium
nisi ille se suspendisset. Actuum. ii. et quamquam iste administratio
nes speciales sint de iure positivo. ut in. c. ii. xxi. distin. tamen dico
quod succedunt loco administrationis generalis ad quam christus
vocauit omnes sacerdotes. unde debet esse loco illius sicut de ba-
ptismo dicimus quod succedit loco circumcisionis. de baptis. maiores.
et quod in simili habetur in. c. ecclesia. ut lite non contestata. et per
Innocen. in. c. ex ratione. de appella. et quod hoc sit uerum patet quia
dicimus deum seruasse sibi dissolutionem huius coniugij. ut in
iuribus preallegatis. quod non esset si prorsus esset de iure huma-
no. et idem per omnia dico in alijs sacerdotibus respectu admini-
strationis sacramentorum per supra dicta. et contra ius diuinum
papa sine causa venire non potest. ut in dicto. c. sunt quidam. et
per Innocen. in. c. que in ecclesiis. de consti. pro sacerdotibus
uero vide bonum tex. in. c. sicut in vna. xxi. q. ii. ubi dicitur quod etiam
inter presbyterum et ecclesiam suam contrahitur matrimonium
spirituale: quia ex quo semel est collata uni non debet dari alteri
vel pluribus simul: quia debet esse uxor non scortum. et sic quod li-
cet non sit ita strictum matrimonium sicut inter episcopum et eccle-
siam suam: quia ipse solus in signum matrimonij portat anulum
iuxta nota. in. c. clerici. de vita et honestate clericorum. tamen lar-
go modo inter inferiores et ecclesiam contrahitur matrimonium
ut in dicto. c. sicut. de elec. ne pro defectu. ubi per mortem abbatis
etiam dicitur remanere viduata ecclesia. **Item** presbyteri in-
feriores etiam alio respectu sunt electi iure diuino. cum ipse domi-
nus ultra duodecim apostolos designauit septuaginta duo disci-
pulos et misit eos ad predicandum. ut Luce. x. et transumptiue per
gratiam in. s. pristo. xxi. distin. quorum uicem et formam gerunt
presbyteri inferiores hodie in ecclesia dei. ut dicit tex. in. s. prealle-
ga. et clarus in. c. in nouo. xxi. distin. in fine. et licet textus ibi dicat
quod apostoli eligerunt illos debet intelligi quod ministerialiter: sed de
us elegit auctoritate. ut probatur in euangelio preallegato. et no-
ta. per glo. et doctores in dicto. s. pmo. et sic eadem ratio est in eis:
et ex hoc solo capite potest talis remotio facta uicari. dixi etiam quod
est contra ordinationem apostolorum. nam apostoli ordinauerunt
ut episcopi et alij presbyteri ponerentur in ecclesijs et essent perpe-
tui. ergo papa sine rationabili causa non debet facere contrarium
cum hoc concernat statutum uniuersalis ecclesie. nam si posset re-
mouere unum sic etiam alios et plurimos. et alteraretur status ec-
clesiasticus. ut probatur in. c. peruenit. ix. q. pma. ubi dicit textus
in fine. si sua unicuique episcoporum iurisdictione non seruetur quid
aliud agitur nisi ut per nos per quos ecclesiasticus ordo custodi-
ri debuit confundatur. et contra ordinationem apostolorum papa
venire non potest. tex. est apertus in dicto. c. sunt quidam. xxi. q. i.
Ad autem apostoli hoc ordinauerunt patet in. c. pmo. lxxxi.
distinctione. et c. in illis. lxxxi. distin. et c. videntes. xxi. q. pma. et Actu-
um. xiii. dicitur quod Paulus et Barnabas constituerunt in der-
ben ciuitates presbyteros per singulas ecclesias. et Apostolus ad
Corinth. vij. in ea uocatione qua uocatus quis est maneat. et tra-
sumptiue. xxi. q. pma. c. pmo. **Tertio** dixi hoc esse contra aucto-
ritatem concilij: et hoc aperte apparet in. c. sicut. xxi. q. ii. et in. c. inue-
tum. xvi. q. vii. ubi fuit definitum in concilio quod non nisi pro gra-
ui culpa ab ecclesia sua amouendus sit quis: contra concilia uero
concernentia statum uniuersalem ecclesie papa dispensare sine cau-
sa non potest. ut legitur et nota. in. c. que ad perpetuam. et c. contra
xv. q. pma. Nam auctoritas Petri manet ubi imminet ratio. ut
no. dicit tex. in. c. manet. xxi. q. pma. et apertius in. d. c. contra. ibi
dicit tex. quod contra statuta patrum concedere vel mutare nec ha-
iustmodi quidem sedis potest auctoritas. hinc Augustinus cum ac-
cessisset cum Valeriano episcopo in episcopatu dixit sibi ipse
hec uerba: adhuc in corpore posito patre meo et episcopo sene Va-
leriano episcopus ordinatus sum et sedi eius illo. quod in concilio
nicensi. fuisse prohibuit nesciebam nec ipse sciebat. **Quarto** quia
to quod est contra auctoritatem romanorum pontificum. hoc clarum
est. nam dixit tex. Grego. lxi. distin. satis peruersus. et contra eccle-
siasticum probatur esse censuram. ut frustra uoluptatibus suis co-

modis quis priuetur et c. et in. c. precepta. lv. distin. ubi dicitur quod
beneficia debent esse perpetua et non debet eis quis priuari et c.
am si sit impotens ad seruendum. et latius habetur in titu. de ele-
egrotan. et in. c. uno. de capel. monac. libro. vi. nec papa sine causa
debet posse tale statutum ecclesie alterare. tum quia concernit uni-
uersalem statum ecclesie uel ad placitum prelati non remouea-
tur: tum quia decoloraretur status ecclesiasticus. nam alij uiden-
tes ad libitum rectores remoueri tenerentur: neque de facili inue-
nirentur qui uellent ecclesie militare. ut not. dicit textus de clerici.
egro. et ubique quod pertingit ecclesie decoloratio papa immutare non
potest aliquid. ut in. c. et si illa. iii. q. vii. not. Archidia. in dicto. c. sunt
quidam. et facit quod not. Abbas in. c. nulli. de sent. excom. ubi
dicit quod papa sine concilio non potest tollere canonem. c. si quis sua
dente. xvi. q. iii. et facit illud. c. nulli. ubi legitur et uot. quod papa non
potest sine causa dispensare ut impune quis comunicet cum ex-
comunicato contra doctrinam apostoli. ista enim que sunt funda-
ta super doctrinam fidei et bonis moribus et ad decorem ecclesie
non debent relaxari sine causa. nam tunc papa non diceretur oues
pascere sicut ei iniunctum fuit sed disperdere et necare et ecclesiam
deprimere et deteriorare: et sic potius conuinceretur errare quam le-
gem dare. arg. c. pmo. xl. distin. et dicto. c. sunt quidam. et c. que ad
perpetuam. et c. contra. **Quinto** dixi quod est contra rationem na-
turalem et civilem: ex quo enim semel placuit non debet amplius
displicere. xxi. q. v. horrendus. et in reg. quod semel placuit. de re-
gu. iur. libro. vi. et sic non contrahendo hoc matrimonium requiri-
tur consensus perficiendi a principio. ut in. c. cum inter canonicos.
de elec. et de preben. in. c. si tibi absenti. libro. vi. ita et fortius debet
requiri in dissolueno ut ibi. nil enim tam naturale ut unumquod-
que vinculum dissoluatur eodem modo quo ligatum fuit. de reg.
iur. c. pmo. et in. l. nil tam naturale. ff. eo. et l. i. et l. ii. C. quando licet ab
enip. dist. **Item** etiam secundum leges civiles non licet habere filios te-
porales. l. si cui. alias si tuum. ff. de adop. et id quod nobis acqui-
tum est sine nostro facto a nobis euelli non potest. in. l. id quod no-
strum. ff. de regu. iuris. et c. ab eo. de elec. libro. vi. facit. c. ii. de pre-
ben. l. vi. ubi solum dicitur quod papa potest concedere beneficia va-
cantia: uel ex plenitudine potestatis dare ius ad uacaturam: non au-
tem dicit quod de facto potest aliquem priuare. **Sexto** et ultimo
per auctoritatem glo. x. di. c. pmo. et Archidia. ibi ubi concluditur
papam non posse cessante legitima causa diuidere episcopatum in
duos sine consensu episcopi. per. c. multis. xvi. q. pma. et contra id
quod sentit Joa. an. in. c. quod ob gratiam. de regu. iur. libro. vi. in
mercu. i. illa questione. nunquid potest papa a aliquo prelatus tra-
nsferre inuitum. et videtur concludere quod in causa non existente et for-
te ob hoc papa alexander ultimus statuit in concilio pisano: ut
nullus episcopus transferret inuitus. ad predicta facit optime
c. conquerente. de restitu. spol. ubi dicitur quod non deest honestatem
superioris sine manifesta et rationabili causa spoliare aliquem su-
is beneficiis cum teneatur illis paterna prouisione consulere. fa-
cit. c. cum secundum apostolum. iuncta glo. si. de preben. ad idem glo. in. c.
pmo. xxi. distin. que dicit papam non debere ius unius ecclesie si-
ne causa alteri dare. **Venio** ad tertium membrum: scilicet quod
dubitatur an subest causa et multa in hoc possunt allegari sed
non insistant propter prolixitatem euitandam. sed quod presumi de-
beat faciunt nota. per legistas. in. l. si. C. si contra ius uel utilit. pu-
et in. l. prescriptione. C. de preci. impe. offe. ubi communiter uoluit
causa presumi in principe etiam si agat in his que competunt ali-
cui de iure gen. et etiam in his que sunt de iure diuino si in illo re-
peritur alias dispensatum. et no. per aliquos in. d. c. que in ecclesia
rum. Ego uero distinguo sic quod aut papa disponit perturbando
uniuersalem statum ecclesie nulla ratione apparente: et non est su-
stinendum. unde presumetur tunc iniusticie causa. pro hoc facit no-
dictum Anno. in. c. quanto. de consue. ubi dicit papam non esse susti-
nendum si sine magna causa et alijs nota uult mutare uniuersalem
statum ecclesie. ut puta si uellet auferre episcopis potestatem crismi-
di uel baptizandi. secundum eum. **Idem** dicere in casu proposito si
uellet deponere omnes episcopos uel maximam multitudinem. et
sic iudicio meo posset intelligi et saluari glo. in. c. per principalem.
ix. q. iii. que dicit papam non posse deponere omnes episcopos sed
unum sic ut in uno presumatur causa non sic in omnibus. uel in
magna multitudine propter grauitatem preiudicii. argu. op. in
clemen. pastoralis. de re iudicata. nam et Paulus solus reprehē-
dit Petrum cum uideretur deuitare a regalis et doctrinis com-
munibus euitando gentiles iudaizando in moribus: ut in. c. pau-
lus. ii. q. vii. et originaliter habetur ad Galath. ii. c. ubi dicitur quod
Paulus resistit petro in faciem eo quod reprehensibilis erat. multo
ergo fortius hoc poterit tota ecclesia et hoc faciet etiam ex genera-
li potestate sibi tradita a domino: ut supra dixi. nam si caput do-
let et errat debet totum corpus resistere: quia non est tunc bonus

paterfamilias. unde Hieronymus. xlii. distinctione. legimus. or-
bis est maior urbe. et si diceremus contrarium posset papa addu-
cere ad confusionem totam ecclesiam quod non est dicendum cum deus
orauerit pro ea ut supra dixi. In aliis uero particularibus ubi non
perturbatur uniuersalis status ecclesie et fides non uiolatur pre-
sumendum est pro eo quod non moueatur sine causa rationabili: pro
hoc. c. cum a nobis. in fine. de testi. et de. litteris. de probati. ubi bo-
nus tex. cum glo. et sic salua dicta legistarum. istar enim sacrilegi-
habetur disputare de iudicio principum. xvii. q. iiii. §. qui autem.
et in l. ij. C. de crimi. sacri. et maxime dicendum est hoc in papa que-
merita Christi et Petri aut sanctum inueniunt aut sanctum fa-
ciunt. c. pmo. xl. dist. in. et c. Nunc restat respondere ad contraria
ad que breuitatis causa sigillatim non respondeo maxime quia si
quas bene predicta libauerit contraria recipiunt limitationem
per ea que dixi in solutioe. Nam fatendum quod papa potest ex cau-
sa dispensare quandoque circa ius diuinum dispositione concilii
et uniuersalem statum ecclesie et auctoritatem summorum ponti-
ficum. sed ubi omnino cessat causa non potest: ut plene liquet ex
predictis. et ad. c. de renunc. libro. vi. dic. quod papa renunciauit ex
causa. nam sine causa peccaret per ea que habentur in. c. nisi cum
pridem. de renun. et per ea que not. in. d. c. pmo. Et aduerte cir-
ca hoc coniugium spirituale. contrahitur enim primo coniugium
cum ecclesia uniuersali cum unicus sit in se episcopatus: ut predi-
xi. et dicitur contrahi eo ipso quod episcopus consecratur. tunc enim
imprimatur ei caracter quod per nullum quod per deum deleri potest
et remanet post mortem. ut legitur et nota. in. c. ij. xxij. q. vii. et hoc
est illud coniugium spirituale quod fortius est quam carnale. cum
illud dissoluatur morte in. c. penul. et ult. de secum. nup. et plenus
de hoc per Hostien. in. c. inter corporalia. de translat. prelato. qui
sic intellexit principium illius. c. i. Secundo contrahitur ma-
trimonium spirituale scilicet inter episcopum et illam ecclesiam par-
ticularem cui preficitur et hoc coniugium non est ita forte sicut car-
nale tamen non potest absolui ab homine ad instar carnalis. ut in
dicto. c. secundo. sed per papam ex causa potest dissolui: sine causa
uero non: quia saltem designat coniunctionem que consistit spiri-
tu. inter christum et fidelem animam. unde quemadmodum inter
christum et fidelem animam signatum non dissoluitur sine causa:
ita nec signum. non obstat dictum Specu. procedit enim ubi non
decoloratur status ecclesie uniuersalis nec leditur directe uel indi-
recte ordinatio dei. ut ipsemet Specu. uoluit eo. titu. sub Rubri-
ca de dispensa. §. nunc breuiter. circa finez. ubi posuit casus pluri-
mos in quibus dispensare non potest et maxime in uer. xii. et sequen-
ti. ubi tenet inter cetera quod dispensatio pape non ualet contra euange-
lia uel uniuersalem statum ecclesie seu ubi decoloratur status ec-
clesie uel contra ea que sancti patres diffinierunt bene per. c. si il-
la. pmo. q. vii. et xxv. q. prima. que ad perpetuam. et c. contra. et xv.
dist. in. c. cum similibus. sic etiam limitandum est dictum Baldi:
maxime cum ipse nihil boni allegat. et c. omnis. loquitur in transla-
tione fienda ex causa. c. si gratiose. non loquitur ubi matrimonium
esset contractum inter prelatum et ecclesiam. sed quando dispen-
satio fit ad tempus propter utilitatem personarum. quam papa
et causa facere potest. argu. c. de multa. de preb. in fine. et hec suf-
ficient quo ad primam questionem: et non miretur quispiam de
prolitate adhibita in hac prima questione: quia non parum est
attingere et explicare fundamentum potestatis totius ut ita dixi-
rim ecclesie: et quia ex superius dictis facilius infertur ad decisio-
nem aliarum questionum: in quibus breuitatem cum hac proli-
xitate compensabo et c. In secunda questione arguitur primo
quod prefata appellatio non debuerit per concilium admitti. appel-
latio est proprie de minori iudice ad maiorem prouocatio. ii. q.
vi. anteriorum. adeo quod etiam si per errorem appellatur ad mino-
rem iudicem non ualet in aliquo appellatio. ut in. l. pmo. ff. de ap-
pellatio. sed concilium non est supra papam immo concilium reci-
pit auctoritatem a papa. ut in. c. significasti. in fi. de elec. q. xxi. disti.
quauis. patuit clarius ex multis supra in primo dubio deductis
ergo appellatio talis non erat admittenda. Secundo uidetur
de hoc tex. expressus in. c. cuncta per mundum. ix. q. iiii. ubi dicitur
quod a qualibet parte mundi ad sedem apostolicam appellari potest
ab illa autem nulli est appellare permittitur. et quia nulla precede-
te synodo habet facultatem soluendi quos synodus unquam dam-
nauerat et damnandi quos oportuit nulla synodo existente. et est
ille tex. ualde nota. et facit pro his que dixi in precedenti dubio et
solus papa sine concilio potest ex causa deponere etiam imperato-
rem. ad idem. c. nemo. et c. aliorum. et c. per principalem. ea cau. q. q.
Et ex quibus iuribus colligitur quod a toto clero et populo et impe-
ratore papa iudicari non potest. Tercio probatur per argu-
mentum maiori. cum enim nec ab imperatore seculari nec a sententia pre-
fecti pretorio appellari potest ut. l. i. ff. a qui. appella. non licet. et l.

una. C. de sen. prefec. prelo. multo fortius nec a papa appellatur
et cum ipsius potestas est longe maior imperiali: ut in. c. solite. de
ma. et obedi. et in. c. duo sunt. lxxvi. dist. in. c. iij. de translatio.
facit quia papa est dei uicarius in terris. in. c. iij. de translatio.
prela. sibi enim in persona petri dictum fuit. Pasce oues meas.
et quod dicitur et c. de elec. significasti. et xxiii. q. pmo. quod dicitur. et. c.
loquitur. ergo cum omnibus uice dei ipse prestat a nemine excepto
deo corrigi et deprehendi potest. ut in dicto. c. aliorum. et in. c. nemo.
et c. cuncta. appellatio enim presupponit maiorem quandam in
eo ad quem appellatur. ut supra dixi. adeo quod de uicario episcopi
ad ipsi episcopum appellari non potest cum sit idem tribunal et eadem
iurisdictio nec consuetudo in contrarium ualet tanquam substantie
rei repugnans. ut legitur et nota. in. c. ii. de consuet. libro. vi. Sed
maioritas contra papam nunquam fuit tradita concilio cum nullus
verbum fuit apostolis dictum iurisdictionis seu potestatis colla-
tium quod fuerit dictum ipsi petro. immo multa petro fuerit dicta
ut plene dixi supra in primo dubio. per que ipsimet apostoli qui
erant spiritu dei pleni ad maiorem confirmationem hoc ipsum uo-
luerunt quod ipse petrus loco dei omnibus preesset. xx. dist. in. sacro-
sancta. ergo hec appellatio nullo iure seu iuris colore fundari po-
test. Quinto et ultimo uidetur probari in. c. per venerabilem.
in fi. qui si sint legi. uer. rationibus. ubi ex lege diuina probat textus
quod in omni dubio recurrendum est ad fidem apostolicam et ipsius
diffinitionem et mandato loco dei obtemperandum est ab omnibus. non
ergo licet concilio de ipsius diffinitione iudicare cum facta conci-
lii sunt per ipsum papam corrigenda uel approbanda: ut ibi. et
in dicto. c. cuncta per mundum. Ridiculum enim esset dicere cum
statuta concilii possunt tolli per papam. ut nota. in. c. ubi pericu-
lum. de elec. libro. vi. et in. c. significasti. eo. ti. et a papa non potest ap-
pellari. ad concilium. si enim concilium esset supra papam non pos-
sent per eum illius statuta violari. ut in. c. de. Ne romani. de electi.
quod tamen est falsum. ut supra dixi. Ipse enim papa superiorem
in hoc seculo non recognoscit. ut in. c. per venerabilem preallega-
post prin. et in. c. l. de elec. in fi. ubi dicitur quod ad superiores i facto
pape non potest haberi recursus. et est ille bonus tex. i materia ap-
pellationis. Et facit. c. significasti. eo. ti. In contrarium quod ap-
pellatio debuerit admitti primo concilio generale est maioris
auctoritatis quod sit solus papa. ergo a papa ad illud potest appellari
consequentia patet ex se et infra melius corroboratur. antecedens
probatum in concilio generali non solum interest papa sed omnes
prelati orbis. ut in. c. iij. et iij. et c. multi. xvii. disti. et representatur
per hoc concilium tota ecclesia uniuersalis. ut patet actu. xv. facit
c. si cut. in fine. xv. di. c. ecclesia. de cote. di. pmo. sed nulli dubium quod
quod tota ecclesia sit iuncta cum capite suo maioris auctoritatis sit
quod solus papa. nam ut supra in primo dubio dixi potestas fuit
tradita toti ecclesie sed per papam exercetur tanquam per caput ec-
clesie. ut in. c. manet. xxiii. q. pmo. et in. c. ita dominus. xix. dist. in. ple-
nissime dixi supra. hinc est quod maioris auctoritatis est constitutio
totius concilii quam solius pape. ut colligitur. et c. i. et di. ubi p. Ar-
chidia. Item papa solus potest errare et esse hereticus. et. di.
si papa et insufficiens ad regimen ecclesie. ut in. c. i. de renun. libr.
vi. sed tota ecclesia errare non potest. ut legitur et no. in. c. arrepta.
xxiii. q. pmo. et in. c. maiores de baptis. hinc etiam est quod ardua non
solet papa explicare sine presentia concilii. ut legitur et nota. in. c.
ad apostolicam. de re iudi. libro. vi. et per Hostien. in. c. ex gestis. de
cleri. non resi. consequentia satis corroboratur per optimum simile.
archiepiscopus est maior episcopis sue prouincie adeo quod super
eis habebat plenariam iurisdictionem. ut in. c. pastoralis. de offi. or-
di. vi. q. iiii. scitote. nihilominus de illo archiepiscopo appellatur
ad concilium prouinciale cui interest archiepiscopus tanquam ca-
put. ut nota. fm. unum intellectum in. d. c. multis. not. glo. in. c. a col-
latione. de preben. libro. vi. et ii. q. vii. omnis oppressus. Item
de ordine et preside appellatur ad preside. ff. quando appel. sit. l. i.
§. solent. et de episcopo et capitulo appellatur ad ipsum archiepi-
scopum. ut in. d. c. a collatione. sic dicendum in proposito ut a papa
possit appellari ad concilium cui interest papa ut caput. Secun-
do adduco. c. veniam. et c. sententiam. xxv. q. ix. et maxime iuncto
c. cum ex litteris. de in integ. resti. ubi dicitur quod sententia romani
pontificis potest in melius commutari quando iusticia primo lata
non est. sed reformatio ipsius non potest in melius referri quoni-
am ad totam ecclesiam ubi interest etiam ipse papa. nam et solus
Paulus resistit ipsi Petro in facie et ipsi reprehendit cum ex fa-
cto suo sequeretur scandalum in ecclesia dei. ii. q. vii. Paulus petrum
reprehendit. ut latius legitur ad Galatas. ii. c. et tamen Petrus
primo comedeat cum gentibus nec discernebat cibos ab eis si-
cut faciebat iudei: deinde superuenientibus ibi quibusdam iudeis
timens eorum scandalum subtrahit se a gentibus et discernebat ab eis
cibos sicut faciebat iudei. et sic indistincte cogebat per exemplum

suus alios iudicare. quod uidens Paulus eum reprehendit et
sibi resistit in faciem. fortius hoc poterit facere tota ecclesia alias
solus papa posset deducere ecclesiam ad confusionem maximam
quod non est dicendum. ad idem. ii. q. vii. s. itez cuz Balaaz. ubi as-
na reprehendit Balaam prophetam. et per asinam designatur sub-
ditus. per prophetam Balaam prelatus ut ibi. ad denotandum
q. cum prelatus cogit subditum ad malum potest ab eo reprehē-
di. Tercio facit. s. hinc colligitur. xvij. dist. vbi dicitur q. con-
ciliorum venerandorum auctoritas singularem in ecclesia sedis
apostolice addidit potestatem et dicit ibi q. papa principaliter ha-
bit potestatem a deo. xxi. dist. quamuis. et xvij. dist. omnes.
secundario uero a concilio. ergo concilium est maioris auctori-
tis quā papa. alias non potuisset dare auctoritatem pape cuz ne-
mo dat quod non habet. bma. q. vii. Saibertum. et c. quod autē
de inre patronatus. Quarto videmus q. in arduis et conuer-
nentibus statum totius ecclesie ut i. causa fidei recurritur ad cōci-
lium. ut legitur et notatur in. c. Anastasius. xix. dist. in. c. sicut.
xv. dist. et patet actuum. xv. cum enim fuit in primitiua ecclesia
dubitatum an conuersi ad fidem deberent circumcidi missus fuit
non solum ad petrum. sed ad totam ecclesiam que erat hierosoly-
mis. nec legitur q. petrus prestitit maiorem auctoritatem quā
reliqui apostoli et seniores. sed omnes cōmuni consensu statuerūt
q. non fieret circumcisio. et sic cōmuni nomine facta fuit respon-
sio. ut legitur vbi supra. et plenius ibi dixi super primo dubio. er-
go cum opus erat recurrere ad concilium etiam inter illos qui
erant spiritu sancto pleni et satis informati de potētia pape et ec-
clesie. ergo potuit hoc casu nostro appellari ad concilium ut vide-
atur an episcopi sint sola voluntate pape remouibiles. quod du-
bium satis est arduum cum episcopi dicantur legati christi. cōtra
tres pape et columnę ecclesie. ut in. d. clemen. de peni. et sunt loco
apostolorum. ut in. c. uidentes. xii. q. pma. et in. c. in nouo. xxi. dist.
et in. c. legimus. xxiij. dist. et sunt uicarii dei saltem in parte. xxiij.
q. v. mulierem. non obstat si dicatur q. speciale est in causa fidei ut
in ea sit concilium supra papam sicut nota. glo. in dicto capitulo
sicut. et in capitulo Anastasius. et in. c. si papa. xl. dist. quia hec spe-
cialitas nō probatur iure diuino unde emanauerat potestas pa-
pe et ecclesie. non enim legitur q. in causa fidei deus dedit maiore
potestatem concilio seu ecclesie q. in alijs casibus uel quam pape.
christus enim in translatione potestatis fuit usus uerbis genera-
libus. ut plenissime dixi supra in primo dubio. cū ergo ecclesia vsa
sit hac potestate in causa fidei etiam supra papam. ergo et in omni
b. alijs arduis vbi papa iudicio uniuersali erraret uti potest. q. a
qui pōt maius ergo et minus concessus uidetur. ut dicit textus in
c. et parte. el secundo. de decimis. Si enim concilium representat
totam ecclesiam ut dicitur in tertio dubio disponit in causa fidei et
iam supra papam. ut in. c. si papa preallega. et. q. vii. s. item cum
Balaam. uer. itez si maius. et quod ibi not. Archidia. et expresse te-
net idē Archidia. in. c. in fidei fauore. de here. libro. vi. et Do-
stien. que sequi uidetur Joan. an. in. c. proposuit. de cōfessio. pre-
et in. c. per uenerabiles. qui filij sint legit. ergo potestatem istā re-
cepit a deo alias non posset iudicare iuxta illud euangelicū. po-
testatem non haberes in me ullam nisi data esset tibi desuper. ut
legitur et nota. in. c. nimis. de iur. iurando. et. xxi. dist. inferior. de
maio. et obedi. cuz inferior. nec obstat si dicatur q. in causa fidei iu-
dicat quia tota ecclesia errare non potest cum deus pro ea orauit
ut legitur in. c. maiores. de baptis. et glo. in. c. arrepta. xxiij. q. pma.
quia ut dixi in dubio primo etiam concilium posset errare nec per
hoc deficit fides cū potest consistere in persona unius uetule. que
nunquam interfuit cōcilio sicut accidit in persona beate virginis
post passionem christi. apostoli enim et alij credentes defecerunt
ante resurrectionem. licet eisdem dedit potestatem clauium. ut in
c. officii. de peni. et remissi. unde apostolus auctoritatem habens
in ecclesia scribens ad corinthios sic in epistola scripsit. Rescimo
quoniam angelos iudicabimus: quanto magis scelera. et dixit an-
gelos id est sacerdotes. qui propter excellentiam ordinis in nume-
ro angelorum computantur. ut. xvi. dist. Secce. uer. hinc et ma-
lachias. et transumptiue habetur in. c. per uenerabilem. uer. pau-
lus. qui f. sint legit. et quanquā docten. ibi intelligat dictum de
papa et cardinalibus hoc ego non credo cū tempore apostoli nō
essent adhuc cardinales sed potius uidetur de tota ecclesia ut sa-
tis colligitur mens sua actuum. xxi. prope medium. vbi dicitur q.
paulus vocabat maiores natu ecclesie ephesine et iter cetera dixit.
Attendite uobis et uniuerso gregi in quo uos spiritus sanctus po-
tuit episcopos regere ecclesiaz dei quā acquisiuit sanguine suo et.
et sic uidetur q. regimen ecclesie non sit in solo papa: sed in omni-
bus prelati. et pro hoc bonus rex. in. c. bene quidem. xvi. dist. in.
vbi in alia causa quā fidei concilium discutebat peragenda et dis-
iunxit. papa autem locutus fuit ibi tanquā vnus de concilio. ad

idem facit. c. i. de sponsa. et c. osius. de electio. et in. c. aduersus. post
principiū. de immunita. ecclesia. prima. q. vii. conuenientibus. et c.
Adrianus. lxiii. dist. in. c. Ultimo uidetur de hoc casus in capitu-
lo legimus. xxiij. dist. in. c. vbi dicit Hieronymus q. totus orbis est ma-
ioris auctoritatis quā sola urbs romana. ex quo glo. ibi colligit
argu. q. statutum concilii presudicat statuto pape si contradicat
sibi adinuicem. Cuz ergo concilium sit maioris auctoritatis quā so-
lus papa ergo ab eo ad concilium appellari potest. ii. q. vi. anteri-
orum. Ad solutionē christi et eius matris cuius res agitur pre-
cipue presidio humiliter inuocato condescendens arbitror sic di-
cendum. q. aut papa consentit q. appellatio recipiatur et examine-
tur in concilio enis debet admitti iaz cuz princeps non potest su-
am sententiaz etiam non iustam reuocare: ut in. c. ueniam. et in. c.
sententiaz. xxi. q. ix. et de in integ. restitu. tuz ex litteris. et c. cū
de re iudicata. et de dolo et contuma. cū oliz. fortius potest consen-
tire ut in concilio examinetur vbi etiaz ipse interst. et multuz be-
ne facit. c. nos si incompetenter. ii. q. vii. et per illum tex. seu eius ra-
tionem deberet papa uelle vbi dicit q. papa si incompetenter ali-
quid egit et in subd. tis suis iuxta legis tramitem non obseruaue-
rit etiam iudicio Imperatoris paratus est illud emendare red-
dens rationem. nam si nos qui aliena debemus corrigere peccata
peiora committimus: certe non ueritatis discipuli sed quid dolen-
tes dicimus erimus pre ceteris eorum magistri et c. Si ergo ex
humilitate papa ibi uoluit se subicere Imperatoris iudicio for-
tius debet uelle pati ut factū suuz discutatur per concilium. nam
ut supra dixi ibi est maior auctoritas cuz ibi tota sit ecclesia repre-
sentatiue neq. per hoc iudicatur concilio sed ipse et concilium di-
scutunt an bene egerit sicut ab archiepiscopo appellatur ad con-
cilium prouinciale vbi ipse presidet ut supra dixi. et Imperator
dicit non erubescimus si quid melius horum que prius ipsi dixi-
mus inueniamus competentem prioribus imponere correctio-
nem ne ab alijs corrigi expectemus. in auct. de nup. circa prin. col-
la. iiii. facit quod legitur et nota. in. c. qualiter et quando. el primo.
de accusa. et per iura predicta potest admitti appellatio de papa
male informato ad eundem bene informatum. nam in papa non
debemus iudicare sm leges humanas cum eis non astringatur
ut in. c. proposuit. de concess. preben. et c. innotuit. et c. significasti.
eo. titulo. sed sm legem naturalem et diuinā qua astringitur. xxi. q.
pma. sunt quidem. habet quis suū errorem corrigere immo be-
bet esse magne sapientie. xxiij. q. iiii. c. magne. et c. nos si. et uidet esse
non papa cum male agit unde altera persona censetur cum po-
stea bene est edificatus. sicut in simili dicit tex. nō est iudex si non
est iusticia in eo. de uerbo. signi. forus. nam et ipse deus suā senten-
tiam quandoq. immutat peccatore suos mutante mores. ut legi-
tur et nota. in. c. incommutabilis. xxiij. q. iiii. unde dicitur discē mu-
tare mores quia deus nouit mutare sententiam. ut ibi not. ita pa-
pa debet fortius reuocare quod male fecit ex quo reperit causas
aliter se habere. fateor tamen q. ista non est proprie appellatio de
qua iura faciunt mentionem cum per eam nō suspendatur senten-
tia nec causa deuoluitur ad superiorem quod est propriū appel-
lationis sed est appellatio generaliter sumpto uocabulo. appella-
tur enim id est prouocat ipse papa ut diligentius examinet nego-
cium sicut dicimus de appellatione extraiudiciali quod est que-
dam prouocatio ad causā. de appella. cum sit romana. et obtinet
vim cuiusdam supplicationis. arg. auct. que supplicatio. C. de pre-
ci. impe. offer. et facit bene in simili. c. pastoralis. de appella. ubi di-
citur q. si papa inhibuit appellationem in aliquo negocio nihilo-
minus si appellatur debet superior iusticiam reuocare uel vi ap-
pellationis deuoluentis causas licet non suspendentis a iudice a
quo uel ui quele. Fateor tamen q. papa nō cogit talem appella-
tionez admittere: ut in iuribus et rationibus prealleg. et maxime
in. d. c. ueniam et c. sententiā. et c. cum ex litteris. cum si. aut papa cō-
tradicit q. supradicta appellatio admittitur in concilio et tūc est
dubium. sed ut late habeamus materiam ampliādo terminos di-
co q. quedam sunt in quibus papa habet plenitudinem potesta-
tis: ut in his que sunt iuris positiui nec decoloratur status eccle-
sie et in illis nō debet admitti appellatio quia nemo in illis potest
sibi dicere cur ita facia cum ipsi fuerit data a christo plena pote-
stas disponēdi et si male disponit uel anime sue. ut in. c. alioruz. et in.
c. nemo. ix. q. iiii. et. xix. dist. in memoriaz. et in his intelligo iura que
dicūt q. a papa appellari nō potest ut in. c. cuncta per mūdū. ca.
can. et q. quod sic loquitur si bene ponderetur in fine sui maxime
quedam sunt que papa attētare nō potest et in illis poterit quan-
doq. admitti appellatio. et de his casibus uide per Spec. in titu.
de legato. sub Rubrica de dispēsa. s. nūc breuiter. uer. hec autem
sūt usq. ad si. que singulariter prosequi longum esset. Sed ponā
tres casus in quibus credo appellationem admittēdam etiā ini-
to papa. Primus cū precipit aliquid cōtra fidem. In hac enim

causa concilii est supra papam et licite receditur a papa. **¶** *xxiii. q. i.* achatus. *xx. dist. c.* Anastasius. *z. d. s.* item scismaticus. *c. si. su.* pra allega. *nā in eo qd papa est hereticus minor est quolibet catholico:* ut dicit glosa in dicto. *c. achatus. nec est caput ecclesie sed extra ecclesiam.* hoc autem cognoscere habet ecclesia cui in persona Petri data fuit potestas a christo ut in. *d. c. manet. xxiii. q. i.* et si diceremus contrarium posset ecclesia deduci in nihilum cum papa possit esse hereticus. *d. c. si papa. z. insufficiens:* ut in. *c. j. de renu.* libro. *vi. z. iste casus iudicio meo non habet multum dubitationis cum in hoc casu fere omnium sententia potest iudicari a concilio.* ut supra dixi: fortius potest eius preceptum contra fidei corrigi per concilium. **¶** Secundus casus magis dubitabilis est ex suo precepto seu sententia decoloratur seu immutatur universalis status ecclesie. nam communiter tenetur papa hoc facere non possit: ut nota in. *c. litteras. de restitu. spol. in uer. dispensare. z. in. c. proposuit. de cōces. prebē. z. Inno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. regul. Spe. in loco prealle. in uer. *xxj. z. videtur tex. in. c. z. si illa. pma. q. vij. z. c. que ad perpetuam. xxv. q. pma. per Archidia. in. d. c. sicut quidāz z. facit quod not. Abbas in dicto. c. nulli. de sen. excom. glo. tamen percreti in hoc vident contrarie. nā glo. in. d. c. que ad perpetuam. dicit qd cōtra universalem statum ecclesie papa nō dispensat. sed bene quādo nō est ita generale sicut exemplū ponit in cōtinentia sacerdotū. sed gl. Bar. brigiesi. in. c. sunt quidā ea. cau. z. questio. dicit qd quicquid dicat Jo. quādoqz papa dispensat cōtra generale statum ecclesie. sicut fecit in. c. nō debet esse. de cōsanguinitate z. affin. sed cōcordando dico qd per illud statutū nō decoloratur statum ecclesie sed potius reformatur nec solus fecit sed cum toto concilio unde dicerem qd cū ex mutatione universalis status ecclesie decoloratur ecclesia nō potest papa etiā dispensare. ut in. d. c. z. si illa. secus si nō mutaretur sed potius reformaretur. ut sentit Inno. in. c. quāto. de consue. vbi dicit qd ex magna causa z. alias nō potest papa venire cōtra universalem statum ecclesie quod est not. z. in hoc casu credo qd valeat appellatio ad conciliū saltem ut conciliū resistat pape ne confundat dei ecclesiam. nā ut nota. dicit Inno. in. d. c. quāto. nō est papa sustinendus si vult venire cōtra statum ecclesie universalis sine causa manifesta. nō enim potest sibi congruentius resisti qd per totā ecclesiam. sicut Paulus resistit Petro ut pre. dixi. z. sub hoc credo includi casū nostrum ut plene tetigi in primo dubio. quare concludo qd dicta appellatio de qua in themate fuerit admittenda per ea que satis plene dicta sunt supra ne hoc casu iudicatur papa sed potius sibi resistitur ne destruat ecclesiam dei. interest enim totius corporis ne caput male agat: facit optime d. s. itē cū Balaā. ij. q. vij. **¶** Tertius casus est quādo papa precepit id quod est in se malum vel vehementer ex suo precepto presumitur scandalū futurum. nā tali precepto nō est obtemperandū. ut not. Inno. in. c. inquisitioni. de sen. excom. probatur. *xi. q. iij. si is cui preest. z. c. qui resistit. z. c. iulianus. z. c. si dominus. xl. di. c. pmo. debet enim tota ecclesia resistere scandalis futuris z. ne mala cōtra leges dei committantur ad instar Pauli qui reprehendit Petrum ut supra dixi z. asina que denotat subditū reprehendit Balaā prophetāz qui denotat prelaturam. Et si queris unde concilium habet hanc prerogativā cognoscendi z. resistendi. Respondeo per ea que dixi in primo dubio z. supra in argumentis pro ista parte. z. bene facit dictū Hostien. in capitulo pposuit. de cōces. preben. vbi dicit qd licet papa nō potest accusari vel cōdemnari ab homine nisi de heresi. dicto. c. si papa. potest tamen moneri secrete si palam peccat mortaliter. nā velut nolit subiacet evangelice veritati quo ad monitionē faciendā que cuilibet data est. *ij. q. pma. si peccaverit.* dicit tamē qd nō subiacet quo ad id quod ibi dicitur: *dic ecclesie nisi in heresi.* si enim est impenitens debet dici ecclesie sū deum. id est deū orādo qd ipse inspiret z. ecclesie triumphāti ut oret pro ipso. nā si Imperator z. totus clerus z. totus populus cōvenirent ipsū nō poterunt iudicare caueat tamen ipse quia anima sua in manibus suis z. sibi terribilius iudiciū imminet z. intollerabilius cruciatu ex. *q. iij. nemo. z. c. aliorum.* In subditis autem habet potestatem sū eum qd eius precepto est obediendum etiā si dubiū sit an sit mortale dummodo vinci potest cōscientia. Si autē certū esset peccatum esse mortale tunc ei nō est obediendū sed recognoscendus est papa celestis. scilicet deus. dicto capitulo iulianus. z. ecclesia triū phās que non fallit. z. hoc ultimū placet z. cōcordat cū dicto Innocē. in dicto. c. inquisitioni. z. facit quod not. Jo. an. in. c. significasti de offi. ordi. z. in. c. cum a deo. de rescrip. sed precedens dictum nō placet. nā si papa stat in peccato notorio z. ammonitus per conciliū nō vult desistere z. sic scandalizat ecclesiam potest puniri tāquāz hereticus per conciliū ut dicit glo. singularis quā approbat totus mundus in capitulo si papa preallega. z. sic per hanc viā potest denunciare conciliū crimen pape z. ad effectum ut per ecclesiam anoneatur z. corrigatur. potest appellari ad conciliū vbi peccatum***

est notoriū. z. hec sufficiat quō ad secundū dubium. **¶** In tertio dubio videtur primo qd tā principes seculares qd clerici etiam sine prelaturis debent interesse concilio generali. de principi bus secularibus videtur tex. in. c. ad apostolicę. de re iudic. libro. *vi. vbi papa pollicitus fuit se vocaturū ad conciliū reges prelatos z. clericos tāz ecclesiasticos quā seculares ut per se vel per solemnes nuncios ad conciliū convenirent.* de Imperatore qd iter fuit concilio multū solenniter legitur in. c. nūc autē. *xxj. dist. z. q. plus est ibi imperator proposuit sicut quilibet prelatus.* ad idē c. adrianus. *lxij. dist. ubi dicitur qd Karolus rex frācorum cōstituit synodum generalem cum adriano papa z. non solū interfuit sed etiā fuit auctor in constituendo.* in qua synodo fuit trāsata in imperatorem potestas instituendi prelatos z. in. c. iij. quod incipit in synodo. legitur qd leo papa in synodo congregata Rome constituit cū cuncto clero z. populo romano ac confirmavit in personā regis Ottonis qd concesserat Adrianus Karolo z. sic probat ille tex. qd nō solum reges z. principes sed etiā laici inferiores ac clerici cuncti etiā sine prelaturis debeant admitti ad conciliū generale etiā ubi tractatur de rebus z. iuribus spiritualibus. nā ibi fuit cōcessa potestas illi Ottoni eligēdi papam z. alios prelatos. ad idē c. nos ad fidem. *xcvi. dist. ubi dicit imperator nos ad fidem confirmandā synodo interesse volumus:* videtur enī qd nō tanquam invitatus sed suo iure debeat interesse. facit quod de hoc volumus nota. glo. in clemen. i. de offi. vicar. facit. *c. i. xvi. dist. ubi conciliū peractum fuit imperante Constantino augusto.* **¶** Item nō solum principes sed etiā iudices inferiores leguntur interfuisse concilio ut in dicto. c. ad sedem. *xxv. q. pma. ubi papa vocavit ad conciliū episcopos z. clericos ac iudices diversarum provinciarum z. sic probat ille tex. partem affirmatiā huius dubii respectu clericorum inferiorū z. respectu laicorū saltem preexcellentiū. z. pro clericis inferioribus videtur ultra predicta tex. in. c. In nomine homini. *xxiii. dist. ubi legitur episcopos: abbates: presbyteros: dyaconos interfuisse. z. cōsedisse concilio.* ut in. c. cōvenientibus. *pma. q. vij. probatur de monachis vel saltem abbatibus exponēdi ibi monachos pro abbatibus ut exponit ibi gl. z. in. c. adrianus. el secūdo preallega. expresse dicitur de abbatibus z. in. c. anastasi us. *xxj. dist. expresse fit mentio de episcopis. z. presbyteris z. cunctis ecclesie catholicis.* ad idē c. olim. *xcv. dist. ubi dicitur qd licet episcopus ex institutione ecclesie sit presbyteris maior. omnes tamen debent regere ecclesiam in cōmuni ut in. c. i. xvi. dist. fit specifice mentio de presbyteris in genere.* Et ex supradictis iuribus in vnum collectis satis videtur probatum qd reges principes et alii presdētes z. prelati inferiores episcopis z. aliis sine prelaturis debeant interesse concilio generali. **¶** Secūdo principaliter probatur sic. conciliū representat universalem ecclesiam ut in. c. sicut in. *fi. xv. dist. sed ecclesia fidelium collectio dicitur. de consecra. dist. iij. ecclesia ergo quilibet fidelis deberet admitti si hoc postulat.* cū enim tractaretur ibi de reformatione totius orbis cuiuslibet iter esse ut admittatur. pro hoc facit quod not. Innoc. in. c. vestra. de loca. z. in. c. si. de offi. leg. vbi dicitur qd cum episcopus vel legatus vult facere statutū tangens alios seu aliorum iura debet hoc facere cum illorum consensu etiā si sint laici. vel saltē debent esse presentes. argu. de consecra. *dist. iij. c. i. z. c. si. de feriis. z. idē Frede. de senis. concilio. xvij.* **¶** Tertio videtur hoc probare actū. *xcv. vbi in concilio etiam rei ardue nō solum interfuerūt apostoli sed etiam alii presbyteri z. seniores z. responsū fuit factū sub nomine apostolorū z. seniorum z. quod placuit ibi concilio dicitur placuisse toti ecclesie.* unde dicitur ibi qd placuit apostolis z. senioribus: cum tota ecclesia. z. sic probatur qd interfuerūt apostoli z. presbyteri z. alii honorabiles viri qui representaverūt totam ecclesiam: quod est not. si enim apparet quilli qui ducebantur sancto spiritu hoc fecerunt. fortius debet fieri nūc cum illorum actio nostra debet esse instructio. argu. c. significasti. de elec. *xi. dist. ecclesiastica rum. sic etiā in antiquis conciliis presuntur spiritū factum per illorum os fuisse locutum.* l. di. si ille. **¶** Quarto specifice pro regibus facit cū enim ungatur etiā ex precepto dei in veteri testamēto z. hodie etiā in nouo. ut in. *ti. de lacra. unc. z. ii. q. vij. s. item: cūz Balaā videtur persone ecclesiastice.* **¶** Item suscepit in eorum dignitatem ecclesia dei tuendā de quo tenentur in stricto iudicio rationē reddere ut in. c. principes. z. in. c. regum. *xxiii. q. v. eorum ergo interest concilio interesse vbi de regimine ecclesie z. totius orbis agitur.* **¶** In cōtrariū videtur primo tex. apertus in. c. nā. *xcvi. di. ubi dicitur qd etiā Imperatores synodalibus actibus interesse nō debent.* **¶** Secūdo probatur cōtra omnes nō episcopos per. c. satis euidenter. ea. cau. q. ii. ubi dicitur illicitum esse enīz qui nō est in ordine sanctissimorum episcopoz ecclesiasticis immisceri tractatibus. **¶** Tertio est bonus tex. in. s. hinc etiam. ubi dicitur synodo congregata apud urbem z. in disceptatione posito**

an acentatores deberent audiri contra simacum papam. serenissi-
mus Imperator quasi deo spirante respondit synodalis est arbi-
trari in tanto negocio sequenda prescribentis statuere: nec aliquid
ad se preter reuerentiam de ecclesiasticis negociis pertinere com-
mittens etiam potestati pontificum ut siue positum uellent audire
negocium siue nollent q̄ magis putarent utile deliberarent dūmo-
do uenerādi prouisione concilii pax in ciuitate romana daretur
ecclesie. ergo ex uerbis imperatoris per conciliū approbatis pro-
batur primo q̄ laici nō debent se impedire de factis concilii pre-
ter reuerentiā impendendā q̄ tamū pontifices cōstituunt gene-
rale conciliū. **Quarto** uidetur tex. in c. pmo. z. ii. xvii. distinct.
ubi cōcilium generale appellatur synodus episcoporum. ad idē
xv. distinct. c. pmo. ubi dicitur q̄ ante Constantinum imperatorem
nō erat data episcopis facultas conueniendi in unū sed Constan-
tinus dedit potestatem christianis conueniendi z tūc incepit gene-
rale concilium z inter cetera concilia tunc peracta quattuor fue-
runt uenerabiles synodi. que totam principaliter fidem comple-
ctuntur quasi quattuor euāgeliste. z totidem paradisi flumina. z
dicitur ibi q̄ harum pōt nicēna synodus. ccc. viii. episcoporu Lō-
stantino augusto imperatore peracta est. z sic solum episcopi itel-
liguntur interfuisse. z idem dicitur ibi de synodo ephesina scilicet
quasi a bucentis episcopis fuit edita. si ergo illi spiritu sancto ple-
ni non uocauerunt sacerdotes uel inferiores prelatos uidetur q̄
necessario nō sunt uocandi. **Venio** ad solutionem huius diffi-
cilis dubij quod nō reperio in aliqua iuris parte scribentes exami-
nasse quod est ualde necessarium cum iura supra allegata uarie
in hoc loquantur z dum de facto in concilio Senis habito tem-
pore pape Martin. Mccc. xlii. casus discipulandi accidissent
uarij varia dicebant nihil tamen circa hoc determinatum extitit.
Ego autem prout ingenij mei capacitas diuina gratia ministrā-
te patitur inferam quod mihi in dubio hoc dicendū uidetur. pri-
mo inferam respectu laicorum: secundo respectu clericorum. **De**
laicis est glo. magis in capitulo ultimo. de his que fiunt a prelat.
que dicit non debere interesse laicos conciliis ecclesiasticis nisi in
tribus casibus. Primus si specialiter inuitantur. allegat. capi-
tulum Adrianus. lxiii. distinctione. in fine. Secundus si tractatur casus
fidei. lxxxvi. distinctio. c. ubi naz. Tertius si tractatur de matrimo-
nio. quia tales cause eos tangunt possunt interesse allegat. xxxv.
q. vi. ad sedem. Ioan. an. in dicto capitulo si dicit q̄ in predictis
casibus interessent sit audiant non ut iudicent uel ut doceant. lxii.
distinctione. docendus. Item dicit q̄ etiam ad predicta nō est ne-
cesse laicos uocari cum ibi diffinienda poterunt eis postea in pre-
dicationibus publicari que predicatio fieri potest etiam excomu-
nicatis. de senten. excommu. responso. dicit tamen q̄ laici possunt
ad concilium venire pro iusticia petenda uel defendenda. de iu-
di. nouit. z nota. hoc ultimum pro quo ego allego. tex. optime in
capitulo pmo. de sponsa. In ecclesiasticis autem negociis z cleri-
corum correctionibus sunt laici excludendi fm eum. argu. in ca-
pitulo massana. de elec. z expressius in extrauaganti bonifacii. de
off. ordi. debent. z cum his dictis Ioan. an. transeunt comuni-
ter scribentes. Innocen. autem in capitulo graue. de preben. tra-
ctauit satis plene de debentibus interesse prouinciali concilio et
episcopali z nil dixit de generali forte dubitauit propter iurium
uarietatem. nec etiam Ioan. an. hunc articulum tetigit nisi loco-
rum respectu. ut supra tetigi. sed ego reperio in decretis glo. deu-
iam a iudicio Bernardi z Ioan. an. scilicet in c. adrianus. lxiii.
distinctione. dicit enim q̄ ad causas matrimoniales laici quando
q̄ inuitantur. z sic intelli. git. d. c. ad sedem. in causis autē fidei di-
cit q̄ laici interuenerunt etiam non uocati. allegat. c. ueniam pre-
allegat. z sic sentit q̄ in causis matrimonialibus nō sit speciale. nō
enim intereunt nisi inuitati z in hoc deuia a iudicio Bernardi.
in causis uero fidei uult q̄ intersint iure proprio z in hoc deuia re
uidetur a iudicio Ioan. an. Ego dicerem q̄ ubi in concilio tractā-
da sunt negocia ecclesiastica seu pertinentia ad iurisdictionem ec-
clesiasticam non est necesse laicos uocari quia potestas de his di-
sponendi data fuit clericis z non laicis: quia Petrus z apostolus
z in personis eorum suis successoribus data fuit potestas de spi-
ritualibus disponere ut plene dixi in primo dubio. facit. c. ecclesia
de constitutionibus. z. c. bene quidem. lxxxvi. distinctione. proba-
tur in iuribus pro parte negatiua allegat. z maxime i dicto. s. hinc
etiam. z expressius in capitulo. ueniam. cum enim ibi uideatur ex-
cipere causam fidei duntaxat satis uidetur formore regulam in
oppositum. xxxiii. q. vii. dominus. ad idem. d. c. satis euidenter. ce-
bene facit. c. principes. xlii. q. q̄nta. ubi dicitur in ecclesia non est
necessaria potestas secularis nisi in defectum ut q̄ non ualent ef-
ficere sacerdotes sermōe doctrine potestas secularis imperet per
discipline per terrorem. In causa fidei distinguendum. Aut enī
queritur nunquid de necessitate sunt uocandi per ecclesiam z cre-

do q̄ non quia ut dixi potestas plene disponendi spectat ad cleri-
cos maxime in causa fidei. est enim ista causa mere iuris ecclesia-
stica adeo q̄ secularis iudex nec directe nec indirecte potest de ea
cognoscere sed sola executio ad petitionem ecclesie pertinet ad lai-
cum. ut nota. singu. in capitulo inquisitionis. s. prohibemus. de he-
reti. libro sexto. neq̄ possunt publice uel priuatim de fide dispu-
tare. ut in capitulo secundo. s. inhibemus. de hereti. libro sexto. nec
in conciliis principalibus a sanctis patribus editis legitur laicos
fuisse uocatos licet de fundamēto fidei fuerit actum. ut pater. xv.
distinctione. capitulo pmo. z per totum. sed si laici sponte se offerūt
ad concilium in causa fidei tunc puto q̄ debent admitti z sic pro-
prio loquitur illud. c. ubi nam. ibi enim imperator obtulit se z sic in-
tel. igo glo. in capitulo. adrianus. cum enim fides potest remage-
re apud simplicem laicum ut dixi in alijs dubijs quia non potest
ecclesia esse nulla interest cuiuslibet si uult interesse ut admitta-
tur z tunc puto q̄ non simpliciter audient ut dicit Ioan. an. sed
consulent z dicent opiniones eorum. idē credo q̄ tractabunt sed
non decident ipsi. sic intelligo illud. c. ubi nam. ibi enim solum fit
mentio de tractatu qui est diuisus z separatus a decisōe. ut in ca-
pitulo tua. z capitulo finali. de his que fiūt a prela. z in capitulo
ultimo. de his que fiunt a maio. par. capituli. q̄ tractari debeant
facit ratio preallegata. quia posset laicus melius scire ueritatem
sicut olim penes beatam uirginem fides sola remāsit. Item facit
c. ad sedem. ubi laici tractarunt illas causas matrimoniales: sed
clerici habent dicere quia populus est docendus z non sequendus.
ut in capitulo docendus. preallega. z quia laicis non licet iudica-
re spiritualia ut in dictis iuribus. habebunt ergo laici in causa fi-
dei uocem consultiuam: non autem decisiuam. in alijs autem ne-
gociis si inuitantur habebunt uocem consultiuam uel decisiuam
quatenus eis permittitur per concilium. nam papa potest eos fa-
cere capaces iurium spiritualium z maxime potestatis uocis dan-
de. ut in capitulo adrianus. ii. lxiii. distinctio. z in c. in synodo. c. vi.
legitur z notatur. ii. q. vii. mēnaz. quoniam potest dare laico po-
testatem excommunicandi. ut not. glo. xxxii. distinctione. capitulo.
verum. z. c. bene. lxxxvi. distinctio. Ioan. an. in capitulo secundo.
de preben. libro. vi. z sic per inuitationem ecclesie intelligo omnia
iura in quibus legitur laicos interfuisse conciliis. ut apertissime
probat tex. iuncta glo. in dicto capitulo ueniam. ibi enim dicit pa-
pa q̄ non legitur Imperatores z alios principes seculares inter-
fuisse tractatibus nisi in causa fidei. quod uidetur falsum cum in
multis alijs casibus legitur interfuisse. ut supra plene allegaui
in prima parte. sed ut dicit Seo. bene interfuerūt tunc sed inuita-
ti non autem iure proprio. z sic probat ille textus sic intellectus:
q̄ in causa fidei intersint iure proprio. quod itellige ut dixi supra
non ob. q̄ ad iussum Imperatoris fuit synodus pluries congre-
gata quia processit illud fm ea tempora quibus non erat facul-
tas christianis tute in unum conueniendi sed postmodum statu-
tum fuit ut sine auctoritate pape nullo modo posset synodus cō-
gregari. xvi. distinctione per totum. z uide ibi bonam glosam. in
summa pro supradicta conclusionē que dicit q̄ synodus genera-
lis constituitur a papa z episcopis z sic nil dicit de laicis. **Ad**
probat tex. iuncta glo. in capitulo. concilia sacerdotum. eadez di-
ciderem tamen q̄ ubi concilium uellet disponere super iuribus
uel rebus laicorum ultra quā iurisdicō ecclesiastica patiatur q̄
deberet laicos seu eorum principes tunc conuocare. sic intellige-
rem dicta Innocen. in dicto. c. finali. de feriis. z de consecra. disti-
t. iii. capitulo pmo. facit Clemē. ii. de cens. z sic posset saluari mens
glo. in dicto capitulo finali. de his que fiunt a prelat. nec obstat si
dicatur q̄ reges non uidentur puri laici propter unctionē quod
est falsum non enim propter hoc aliquem ordinem recipiunt in
dicto capitulo uno. de sacra unct. z uide. c. ii. de preben. libro sexto
in nouella. **Item** non omnes clerici intersunt in cōcilis ut sta-
tim dicam. z per hoc inferaz q̄ in casu thematis nostri principes
seculares non poterunt interesse inuito concilio cum non agitur
de fide sed de ualiditate illius dispositionis q̄ est. negocium eccle-
siasticum. z uidetur tex. in simili. in dicto. s. hinc etiam. xvi. disti-
t. z in capitulo. satis euidenter. lxxxvi. distinctione. sed de prelati-
z clericis inferioribus potest magis dubitari cum multum uarie
iura loquantur. ut patet in argu. allegatis pro z contra reperio
glo. ualde no. in decret. xvi. distinctione. in summa. que dicit q̄ cō-
ciliorum quedam sunt yniuersalia quedam particularia siue pro-
uincialia. quedā episcopalia. Uniuersale dicitur quod papa uel
eius legatus constituit cum omnibus episcopis z sic uult aper-
tissime q̄ de iure alij prelati inferiores de necessitate non sunt uo-
candi z quatenus illa glo. dicit de legato pape itellige ad hoc ha-
bente speciale mandatum alias secus. ut not. glo. in capitulo secu-
do. eadem disti. z. iii. distinctio. s. porro. Et no. ex illa glosa q̄ pa-
pa potest mittere legatum loco sui ad concilium generale. quod

probatur in capitulo secundo. eadem diffi. Item probatur in c. adrianus. lxiii. distinctio. et ibi appellantur missi. alibi appellatur locum tenentes. ut in capitulo convenientibus. pma. q. vii. et uide ibi glo. in ver. vniuersalibus. et sic principes seculares in casibus in quibus interesse possint itererunt personaliter vel per solemnes nuncios ut est ter. in capitulo ad apostolicam. de re iud. libro sexto. Item in vniuersalibus cum per se facile conuenire non possunt. ut in capitulo finali. de his que sunt a prela. prelati vero debent iteresse personaliter nisi iusto impedimento detineantur: tunc debent mittere legatos. xviii. distinctio. episcopus ad synodum. et uide quod not. Hostien. et Joan. an. in c. secundo. de procura. et uide ter. cum glo. lxxx. distinctio. c. tertio. de alijs duobus concilijs glo. ibi prosequitur. Sed plenius de illis duobus uide p. In nocent. et doctores in c. graue. de preben. et an hec concilia inferiora possunt condere canones particulares uide bonam glossam in dicto. §. porro. et xv. distinctio. in summa. Et an legatus pape ex legati one generali possit concilium provinciale celebrare uide per gl. et melius per Archidiano. in dicto. §. porro. **E**go autem hic solum prosequor primum membrum scilicet de concilio vniuersali quod non est bene diffinitum per maiores nostros licet enim illa glo. xij. disti. in summa posuerat opus suum nihil tamen inducit nec respondit ad infinita contraria supra per me allegata. et ipse met glossator. in dicto. c. conuenientibus. pma. q. vii. dicit q. abbates debent interesse concilio licet secus dicat de monachis simplicibus. et in c. concilia. xvi. distinctio. sentit primum faciendum mentionem de solis episcopis. Item sentit i. c. nec licuit. in glo. tertia. que etiam prosequitur ad quem spectat impetratio institutionis concilij et not. in hoc illam glossam. Ego uiderem q. in concilio generali episcopi soluz de necessitate sunt uocandi per iura pro hac parte allegata. **I**tem puto de inferioribus prelatibus habentibus episcopalem iurisdictionem ut sunt magni abbates. hoc ultimum uidetur probare ter. in capitulo conuenientibus. pma. q. vii. ubi Abbas tenuit locum pape in concilio. et multi abbates dederunt uocem decisuam quemadmodum episcopi: quod de alijs inferioribus non legitur ibi. ad idem. c. adrianus. ij. lxiii. distinctio. ubi dicitur q. synodus illa fuit celebrata a centum quadraginta tribus religiosissimis episcopis et abbatibus et sic abbates illi equiparantur episcopis et ubi legitur inferiores interfuisse intelligo q. specialiter fuerint inuitati. sicut et laici quandoq. inuitantur: ut supra dixi. hoc proboratione ultima superius allegata. **A**d concilium provinciale non uocantur regulariter nisi episcopi. ut plene not. Innocent. in c. graue. de preben. probatur in capitulo sicut olim. de accusationi. et xviii. distinctio. quasi per totum. licet de capitulis ecclesiarum cathedralium dubitetur nunquid debeant inuitari ad tractatus concilij ut nota. in dicto capitulo finali. de his que sunt a prela. ergo fortius ad concilium generale de necessitate uocandi non sunt. eadem ratio que est de toto quo ad totum debet esse de parte quo ad partem. ut in capitulo pastoralis §. item cum totum. de offi. delega. et in l. que de tota. ff. de rei uend. si enim in factis provincie non admittuntur clerici inferiores provincie ita nec in factis vniuersalibus uocandi sunt inferiores vniuersi. nam statuere iudicare et reformare sunt iurisdictionis de rebus eccle. non aliena. c. finali. de accusa. qualiter et quando. sed potestas hec remanet penes episcopos et prelatos magnos. satis ergo est q. episcopi uocentur. olim enim ecclesia regebatur per omnes sacerdotes ideo non mirum si omnes seniores vocabantur ad concilium sed hodie non sic. ut. xv. distinctio. capitulo primo. nec obstat si dicatur q. episcopi uocant inferiores ad synodos suas licet iurisdictionem non habeant: ut patet in c. decernimus. xviii. distinctio. quia dico q. non uocantur ibi inferiores ad communiscandum uel statuendum sed principaliter ut facta in provincia concilio intimentur ut ibidem dicitur et in dicto capitulo sicut olim. **I**tem ut inquirat corrigat audiat querelas singulorum et similia: ut ibi et in dicto. c. de concilijs. eadem diffi. Si autem clerici occurrerent sponte et uellent admitti ad concilium credo q. de necessitate non essent admittendi nisi sicut supradixi de laicis. hoc uidetur probari in dicto capitulo finali. de his que sunt a prela. ubi speciale disponitur in capitulis ecclesiarum cathedralium respectu conciliorum provincialium. Alii autem clerici inferiores episcopis non sunt de necessitate admittendi etiam si sponte veniant nam et de capitulis ibi dubitatur et dico q. tunc non habent ibi uocem decisuam sed solum consultiuam: unde ibi fit mentio solum de tractatu qui est separatus a decisione ut supra dixi. honestum tamen esset ut admitterentur ad tractatum saltem ubi deest copia episcoporum. unde itelligo omnia iura in quibus legitur inferiores interfuisse q. specialiter non fuerint ibi uocati seu de gratia admissi ut cum maturiori concilio procedere uideretur. **E**t aduertendum q. quandoq. papa celebrat concilium non ita uni-

uersale et non uocat prelatos omnes de urbe sed aliquos speciales ut probatur in c. in synodo. lxiii. distinctio. ubi celebravit concilium cum clero et populo romano. hinc est q. iura quedam concilia pape appellant vniuersalia ad differentiam aliorum que non sunt ita vniuersalia. et octo leguntur synodi vniuersales. ut in c. sancta. et in capitulo sequenti. xvi. distinctio. et in c. conuenientibus preallegato. hinc est q. una synodus dicitur maioris auctoritatis quam alia scilicet ex numero et qualitate eorum qui interfuerunt. ut in capitulo sexta synodus. c. distinctio. **S**ed hic potest probabiliter dubitari nunquid sit in optione pape qui ad synodum vniuersalem sunt uocandi et admittendi: dicerem sic q. in his que consistunt in plena potestate pape potest uocare quos uult quia de necessitate non congregat illud concilium sed de honestate. et non habet illorum consilium: et sic potest intelligi dictum capitulum ad apostolicam. de re iudica. libro sexto. In alijs uero puta in factis fidei dubijs uel concernentibus vniuersalem statum ecclesie et per que decolorari posset status ipsius ecclesie credo q. necessario habet uocare episcopos et alios magnos prelatos habentes episcopalem iurisdictionem. nam isti sunt a deo constituti ut supra dixi in primo dubio ad regimen vniuersalis ecclesie licet papa sit super omnes alias notabiles personas ut principes seculares et inferiores clericos etiam uocare poterit pro concilio habendo. argu. c. finali. xv. distinctio. quia sic plerumq. a sanctis patribus non sicut fuisse factum ut in iuribus supra allegatis. non tamen puto hoc casu illis communicare uocem decisuam sine consensu concilij. ex quo hoc casu iurisdicatio pertinet ad concilium. argumen. in regula in re communi. de re iuris. libro sexto. et l. fabius. ff. communi diuidi. facit opti. quod in simili not. Jo. an. post compost. in c. scriptum. de election. ubi dicit q. maior pars capituli non potest etiam uno resistente communicare uocem non habenti: quia in re communi et. sed bene potest maior pars admittere alios pro consilio habendo in argu. in c. obeuntibus. lxiii. distinctio. et per hoc patet quid dicendum in casu thematis nostri et generaliter in omnibus concilijs et satis patet responsus ad contraria superius formata. **A**d quartum dubium arguitur primo pro parte concilij potestas tradita christo domino est penes ecclesiam quaquam explicetur per papam caput ecclesie ut plene dixi supra in primo dubio. ergo mortuo papa uel deposito ecclesia potest hanc potestatem exercere et potest attentari q. etiam inuito papa potest concilium legitime congregatum de dignitatibus et beneficijs prouidere cum christus ordinandi et disponendi ecclesiam oibus apostolis et personis eorum successoribus potestatem contulerit ut in primo dubio plenissime allegauimus ubi uide. et ultra ibi allegata induco ad propositum unum notabile motum quod colligitur actum primo capitulo. ubi patet q. uacante episcopatu iude pro ditoris omnes apostoli et discipuli simul tractauerunt de successore et elegerunt duos ex omnibus. scilicet Barnabam et Mattheum. et posita super eis sorte quis illorum duorum prefereretur: cecidit sors super Mattheum et sic fuit ille assumptus in numero duodenario ut patet in loco preallegato. et licet tunc non essent episcopatus ita sicut hodie distincti. ut in capitulo olim. lxxxv. distinctio. habebat tamen cum in cura. pma. q. pma. episcopus. et nota. in c. cum causam. de probat. oibus. et de episcopatu iude itel ligitur dictum Psalmiste. Et episcopatu eius accipiat alter et. ut legitur in actibus apostolorum. c. primo. preallegato. si ergo Petrus qui erat spiritu sancto plenus passus est ut omnes prouiderent in communi. ergo presumendum est q. hec potestas apud ecclesiam vniuersalem que representatur per concilium vniuersale ut supra dixi. **S**ecundo probatur per. c. si quis pecuniam. lxxviii. distinctio. ubi patet q. mortuo papa cardinales cum toto clero excommunicant inuasorem seu intrusum in papatum et sic collectio clericorum exercet iurisdictionem vacante sede romana. et facit Clem. ne romani. de electio. ubi prohibentur cardinales exercere spectantia ad papam sede vacante. et de concilio nihil dicitur ergo concilium talia exercere poterit. argu. l. cum pretor. ff. de iudi. et de presumpti. c. nonne. **T**ertio facit argu. ab absurdate uitanda. nam si potestas non remaneret apud ecclesiam vniuersalem sede vacante sequeretur q. papa mortuo ecclesia remaneret sine aliquo pastore in terris: quod non est presumendum: quia secundum hoc cum reuerentia loquendo: christus dominus noster non fecisset tamquam bonus pater familias. argum. c. pro humani. de homi. libro sexto. et quod ibi notatur per Innocent. nam multa pos sunt grauissima occurrere ante creationem pape. in quibus necessarium esset ut plenitudine potestatis. et forte de papa non posset de proximo prouideri. ualet argumen. ab absurdo de priuilegijs. capitulo ex ore. l. tertia. c. de conditione inserta. **Q**uarto probatur per illam auctoritatem Christi. Si peccauerit in te frater tuus et. dum dixit q. si te non audierit dic ecclesie. habe-

tur de iudi. nouit. z. ij. q. i. si peccauerit. z. in euangelio supra alle-
gato in primo dubio denotauit ergo q. potestatem tradiderit ec-
clesie alias sequeretur q. vacante papatu non possit auctoritas
exerceri respectu totius christianitatis quod quantum absurdi-
tatis sapiat nemo est qui nesciat z. contrarium uidetur probari in
capitulo si duo contra. lxxviii. distin. vbi patet q. si est contentio
inter duos de papatu z. ignoratur quis sit in iure potior concilii
generale erit iudex ut ibi nota. in glo. z. sic ecclesia exercet iurisdic-
tionem in casu dubij ergo fortius ubi nullus subest papa penit.
Item concilium olim eligebat papam ut in capitulo si transi-
tus. eadem distin. z. sic prouidet de papatu fortius ergo de infe-
rioribus dignitatibus. **Item** apostoli euntes per mundum ordi-
nabant presbyteros vniuersales ecclesias actuum. xiii. prope fi.
z. per presbyteros vniuersales ecclesias gubernabatur ut in capi-
tulo olim. lxxv. distin. z. per ecclesias fuit ordinatum ut ex presby-
teris eligerentur qui essent supra alios z. appellarentur episcopi. vt
in. d. ca. olim. z. in. c. legimus. lxxxiij. distin. c. In contrariu
facit primo capitulo ita dominus. xviii. distin. vbi dicit quod hu-
ius iuris sacramenta ad omne apostolorum officium pertinere
voluit vt in beatissimo Petro apostolorum omnium summo pn-
cipaliter tollerari vt ab ipso quasi quodam capite sua uelut in cor-
pus omne defundatur. **Ex** quibus verbis satis euidenter col-
ligitur q. omnes administrantes debent a Petro z. sic a papa suc-
cessore deriuari z. sunt illa verba Augustini in libro secundo de
doctrina christiana. cum ergo ecclesia vniuersalis absq. papa sit
corpus representatum papa vero loco dei sit caput huius corpo-
ris hinc Petrus fuit appellatus cephas id est caput z. principiu
vt in. c. ii. xxi. di. Ergo concilium non potest sine papa hec dona dei
disfundere in corpus seu membra ecclesie. Ad id secundo induci-
tur. c. loquitur. xxiij. q. i. ubi dicitur q. aut unitatem in ecclesia do-
minus designaret super vno scilicet Petro ecclesiam fundare
voluit per illa verba tu es petrus z. super hanc petram zc. ipse
enim fuit tantum prelatus. ut in. c. ii. xxi. distin. z. c. in illis. lxx. dist.
non ergo potest concilium de dignitatibus prouidere cum non
apostoli sed ipse Petrus tenuit in terris vicem dei. vt in. c. ii. de
transla. prela. z. sic in petra ratione unitatis ad quam designanda
dominus Petrus solum prefecit vt in iuribus prela. zc. **Ter-**
tio faciunt iura que dicunt q. mortuo papa ecclesia vacat vt in cle-
men. ne romani de elec. z. in. c. vno de scismatici. li. vi. Si vacat er-
go potestate papae exercere non potest valet enim argu. a vi vo-
cabuli de preben. cum fm. xxi. dist. clerics. **Quarto** facit hec ec-
clesia militans est diuinitus exemplata ab ecclesia celesti. vt in. d.
c. ad hoc. lxxviii. dist. vt plene per glo. in cle. ad nostrum de here-
ti. sed in celesti curia est vnus qui cuncta ministrat z. cui omnia
parat scilicet deus sine quo nihil fit ergo in hac nostra ecclesia mi-
litante vnus dz esse. papa qui omnia ministrat z. sine quo ptas
papalis exerceri non debet z. ouile debet esse distinctum a pastore
ecclesia enim est loco ouilis z. papa loco veri pastoris. scilicet chri-
sti non ergo debet ouile pascere sed pasci nec occupare officiu pa-
storis. **Solutio** in hoc dubio non memini me legisse expresse ali-
quam auctoritatem sed ego meliori iudicio semp saluo dicere q.
si nulla vrgebat necessitas prouidendi de dignitatib. ante creatio-
nem romani pontificis non debet concilium de talibus se intromi-
tere. na de iure z. antiqua prouisione ecclesie potestas prouidendi
de episcopatibus pertinet ad papam ut dicit glo. no. in. c. quap. de
elec. li. vi. probatur in c. in illis. lxx. distin. ubi pz q. solus Petr.
de episcopatibus z. superioribus dignitatibus prouidebat ad id
c. i. xxi. dist. potestas uero prouidendi de inferioribus beneficiis
fuit tradita episcopis. de pe. di. i. omnes basilice. z. x. q. i. regeda non
debet ergo concilium sine papa infringere antiquas ordinationes
nec iura nec prebentias pape uiolare. ar. cle. ne romani. de ele.
z. c. significasti de elec. de maiori. z. obe. cu inferior. z. c. licet in fi. d.
elec. z. in. c. per venerabilem qui filij sint legitimi z. faciunt no. su-
pra pro hac parte allegata. **Item** sicut capitulum represen-
tat ecclesiam cathedralem de testa. relatu. el secundo non succedit
in potestate conferendi beneficia spectantia ad collationem solum
episcopi ut in. c. vno ne sede vacan. li. vi. **Item** nec concilium re-
presentans vniuersalem dz succedere in potestate conferendi digni-
tates pertinentes ad prouisionem pape ita non pot dici plenu con-
cilium z. plena ecclesia sine papa. x. vii. di. mulier z. d. c. significasti
z. hoc credo generaliter in omnibus que voluntarie geruntur p
concilium sicut in simili dicimus in. ca. sede vacante vt no. glo. in
ele. i. de here. ut in. c. vno de maio. z. obedi. li. vi. sed ubi necessitas
multum urget nec posset aliter prouideri q. per concilium nec
necessitas patitur dilationem in euentum rationis romani pon-
tificis arbitror pronuntiatione concilij ualere per ea que supra
allegauim in prima parte. **Unde** trademus in hac materia hanc
conclusionem q. de omnibus pertinentibus ad papam concilium

9
potest se impedire si necessitas magna vrget de presentinec ali-
ter potest per constitutiones iaz positas prouideri nec sine magno
danno expectari post creationem pontificis. **Erit** ergo conci-
lium administrator necessarius non autem voluntarius z. hoc e-
quissimum z. cessant fere omnes absurditas z. rationes adinuice
confluentes nec obstat qd dicitur de Albatthia quia in illo con-
cilio seu congregatione fuit Petrus z. ipse tanquam principalis
proposuit negocium z. fecit ad maiorem firmitatem z. ppter eccle-
sie nouitatem. na z. postea ipse solus prouidet de episcopatib. vt
in. d. c. in illis. x. vii. distin. z. apostoli receperunt predicandi ptate
ab eo ut eum in superiores recognoscerent licet deus misisset oes
vt no. Archi. in. d. c. ita dominus. z. dicit. s. in primo dubio z. sic pa-
pa hodie posset facere in concilio si vellet z. ad ardua quocat. d.
cilium vt no. in. c. ex gestis. de cle. no. residen. z. in. c. ad apostolic.
de re iudi. lib. vi. z. illud factum substitutionis erat nunc arduum
nec obstat q. christus tradidit potestatem toti. potest enim resp-
deri dupliciter pma q. omnes apostolos fecit pares respectu co-
secrationis z. ordinis non autem iurisdictionis: in illa enim Pe-
trus presuit omnibus vt no. glo. in. c. in nouo. xxi. distin. z. in. c. lo-
quitur. xxiij. q. i. z. videtur bonus tex. in. c. in illis prealleg. z. in. c.
per venerabilem. qui fil. sint legit. **Secundo** potest dici tenen-
do qd dixi in primo dubio q. licet potestas etiam iurisdictionis fu-
erit data omnibus fundamentum tamen z. caput fuit datum Pe-
tro. vt probatur in dicto. c. loquitur. non improbando ibi littera
vt inproprietat ibi glo. Alij ergo habent iurisdictionem sub papa
vt hodie est videre in episcopis qui non solum habent ordinem
sed etiam iurisdictionem spirituale in suis diocesisbus z. olim exer-
cebant per totum orbem antequam dioceses essent distincte vt. s.
dixi licet hanc iurisdictionem habent sub papa qui dicitur habere
plenitudinem potestatis. Alij enim sunt electi in partem plenu
dimis vt in. c. ad honorem. de aucto. z. vsupal. exercebant ergo epi-
scopi potestatem sibi traditam in diocesisbus suis z. non alibi nisi
vt dixi quando necessitas magna aliud postular et quia tunc to-
tum corpus gerit vice capitis z. ipse christus cuius negocia agi-
tur erit hoc casu caput ecclesie per se sine vicario. ipse enim chri-
stus verus est pontifex z. caput ecclesie. dicto. cap. loquitur. papa
autem est vicarius christi: vt ibi de transla. prela. per totum. sicut
enim necessitate urgente vnum membrum vititur officio alteri
z. non aliter vt in dicto. c. ad hec. z. c. singula. lxxviii. distin. ita
z. corpus totum necessitate instante z. non aliter debet fungi offi-
cio capitis sicut enim est uidere in episcopo z. capitulo qui faciunt
vnum corpus z. in. c. nouit. z. in. c. quanto. de his que fiunt a pre-
z. mortuo capite fungitur corpus id est capitulum ipsuz potesta-
te in necessarijs z. non aliter z. hec sufficiant. **Et** potes addere ad
predicta motiua que faciebat hosti. pro collegio cardinalium an
succederet vacante sede. quod vide per glo. in. c. vno de scismatici. li.
vi. **Sed** contra cardinalium collegium emanauit hodie cle. pre-
alleg. ne romani. de elec. que notabiliter limitat per ea que supra
dixi respectu concilij generalis. ad predicta vide glo. no. in cle. ne
romani. de elec. in ver. non consonam. que dicit q. vicarius fuit
solum Petro z. successoribus datus. z. si diceremus contrarium
sequeretur absurditas q. non esset necessarium papam eligi sed
penes alios resideret plenaria potestas. **Ad** quintum dubium
z. vltimum nunquid valuerit dicta electio facta per concilium re-
luctantibus cardinalibus. **Et** videtur primo q. sicut consti-
tutio prouidens in casu mortis non debet extendi ad alium vacan-
di modum vt in. c. susceptum. de rescript. lib. vi. maxime quando
venit correctiue ad ius antiquum cum non debeat extendi iuris
correctio etiam similitudine rationis vt in regula. que a iure exor-
bitant. de regul. iur. libro. vi. z. in. l. quod contra. ff. de legibus. no.
Bar. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. c. in nomine do-
mini. xxiij. distin. c. licet. de electio. z. communiter alia iura q. dant
eligendi papam potestatem cardinalibus loquuntur ecclesia va-
cante per mortem pape ergo non sunt extendenda ad hunc ca-
sum nostrum in quo vocabat papatus per dispositionem z. sic in
casu non prouiso remanebunt iura antiqua fm q. potestas elige-
di papam consistit penes concilium generale: vt in. c. si transitus
lxxviii. distin. xxi. distin. c. ij. vbi tex. no. dicit q. omnes apostoli de
nouo eligerunt Petrum in pontificem z. in eorum caput. **Et**
hanc formam suis successoribus z. reliquis episcopis tenendam
tradiderunt **Et** sic episcopi qui successerunt in locum apostolo-
rum. vi. q. i. videntes. xxi. distin. in nouo. lxxxiij. distin. legimus.
Habent eligere personam ex ordinatione etiam apostolorum. **Ex**
ipsis enim constituitur concilium vt supra dixi in precedenti. du-
bio. **Et** pro hoc. l. precipimus. in fi. C. de appellatio. **Ubi** dicitur
quod a iure antiquo non est recedendum nisi quatenus reperi-
tur in nouo. **Secundo** pro hac parte videtur tex. in. ca. si duo
lxxviii. distin. c. vbi electis illis duobus qui contendebant de

papatu dicitur quod ille erat in sede apostolica perianisurus quem
notat numerus clericorum noua ordinatione diuini iudicij et
vniuersitatem consensus eligerit que verba proprie adaptatur
ad concilium generale non representet vniuersitatem clericorum si
cut prestantiores ciuitatis et rectores representant ipsam ciuitatis
vniuersitatem. l. ij. c. de iuramento calunie. facit q. no. Innocen. in
c. si de maio. et obedi. et iste intellectus ad illum tex. tamq. iuribus
antiquis consonus recipiendus est argumentum regule inspi-
cimus in obscuris de reg. iur. lib. vi. **T**ertio probatur sic uacā-
te ecclesia potestas residet in habitu in actu penes concilium uelle
eligere per ea que dixi plene in primo dubio et penul. ergo potuit
concilium uelle eligere etiam in casu cardinalibus concessio et ma-
xime q. casus iste non fuit preuisus et rogatus per papam cum car-
dinalibus dedit potestatem eligendi. Non enim cogitauit papa
ad casum quo concilium esset congregatum tempore vacationis sed
potius uidet cogitasse difficultatem que erat in congregando co-
cilium cum interim multa possunt ecclesie vacanti imminere pericu-
la pro hoc tex. in d. ca. in nomine dñi in prin. constitutio autem non
extenditur ad causam uerisimiliter non cogitata pro hoc tex. no.
in l. si hominem. ff. mandati. c. c. cum olim de re iudi. **Q**uarto ad
duco. c. si quis pecuniā. lxx. r. dist. vbi dicitur q. si quis sine concor-
dia et canonica electione cardinalium et sequentium religiosorum
clericorum fuit apostolice sedi innotatus non apostolicus sed
apostaticus. Et sic probatur quod electio pape non spectat
ad solos cardinales ubi sunt alij valentes eligere puta episco-
porum conciliū. Nam ipsi dicuntur religiosi. in c. ex multa de voto.
Solutio. omnis argumentis pro contraria parte de-
scendo ad alia quoniam satis apparebunt ex his que satis in solu-
tione submittam credo equidem electionem de qua in themate non
ualuisse et generaliter arbitror electionem summi pontificis specta-
re ad dominos cardinales siue ecclesia romana uacet siue per re-
nunciationem siue per depositionem hoc modo probo per cle. ne roma-
ni de elec. iuncta glo. que est super uerbo moriente ibi enim dispo-
nitur de electione pape certo modo fienda in casu mortis et glo.
ibi dicit idem est de papa cedente naz tunc quo ad sedem censet
mortuus. vij. dist. in. Secce in quibus eadem est ratio in casu succe-
sionis scilicet fauorem ecclesie et cum esset ambitio dicitur cessare
contrarium. c. susceptus. de rescriptis lib. vi. Ita dico in propo-
sito ad fauorem ecclesie uniuersalis fuit inductum et electio spectat
ad cardinales semper faciliorem expeditionem ut in dicto. cap. in
nomine domini et cessat hoc casu ambitio. debet esse iam idem ius
in alio modo vocandi. et pro hoc facit. c. in nomine domini ubi tex.
non fundat se super morte sed narrative de ea facit memoriam et
habuit respectum ad id quod communiter accidit et ut dixi satis ui-
detur mortuus quo ad ecclesiam ille qui renunciat uel deponitur.
Secundo principaliter adduco theoricam. d. in. l. ex ea. §.
insulam. ff. de ver. obli. quam sequitur. Bal. in l. deo nobis. C. de
episco. et cle. et sentit. Bar. et dicit q. ubi mors civilis operat oem
effectum quem mors naturalis dispositum in morte habet locum
in morte civili quod uidetur probare in d. l. deo nobis. et l. iter dicit
ff. de condi. et demon. et in l. actione. §. publicationem. ff. pro so. et in
multis alijs similibus et quāquam. Jo. an. non approbet illā opi-
aperte in c. cū sta. de conuersione ubi tractat hunc articulum in-
ferendo opi. contrarias cum eaz aperte uidetur probare in dicta
cle. ne romani. In glo. sua supra allega. **T**ertio faciunt iura vi-
cilia ex idempnitatis rationis dispositionem extendi in c. cum dile-
cta de confir. vii. vel inuti. et in l. non possunt. ff. de legibus et quod
plus est hoc procedit etiam in dispositione penali. ut est tex. nota.
in l. i. ad turpil. facit. c. si postquā de elec. li. vi. in fi. et per glo. in c.
i. de tempo ordi. li. vi. et in cle. i. de electio. non enim apparet aliqua
ratio specialis quare electio debet spectare magis ad cardinales
in casu vacationis per mortem quā per renunciationem uel de-
positionem. **Q**uarto facit sicut enim inferiores eligunt pre-
latum in omni casu vacationis ita et cardinalium collegiū cum
faciant unū corpus cum papa et sint pars sui corporis bene fa-
cit. c. per uenerabilem qui si sunt legiti. ver. rationibus. et in c. fun-
damēta de elec. li. vi. non obstant contraria. Et primo ad primū di-
cendum q. procedat in ambiciois et odiois sed concessio facta car-
dinalibus fauorabilis et in fauorem ecclesie facta ut citius fiat p-
uicio. Ideo debet reputari fauorabilis licet afferat preiudiciū co-
cilio reputatur enim constitutio fauorabilis uel odiois ab eo qd
principaliter intenditur ut legitur et no. in l. exceptionē. ff. de co-
di. inde. et per glo. in c. faciant. et in c. si de ele. non obstat q. per hoc
inducatur legum correctio quia ius abrogatiū non debet extendi
ad correctionē alterius iuris per idempnitatem rationis sed ius
derogatiū bene extenditur et in ueritate potest dici q. non est exte-
sio sed potius uenit ex mente. unde declaratur potius mens p-
tuentis ex idempnitatis rationis ut sentit glo. no. in dicto. cap. i. de

tempo. ordi. lib. vi. et plene per Bar. in l. si constante. vij. et q. si
solu. mat. non obstat fm argumentum de. ca. si duo. q. debet in-
telligi. aut q. loquatur antequam potestas translata esset in car-
dinales. aut de collegio cardinalium nam ipsi faciunt vniuersita-
tem seu collegiū: ut in cle. ne romani. et qd ibi no. de elect. et per
glo. magnam. c. vno de scissinati. li. vi. et pro hoc q. ibi non fuit fa-
cta aliqua dispositio sed fuerunt electi illi qui de facto intruserāt
in papatu. Non obstat secundum argu. q. ut plene dixi in p-
cedenti dubio concilium non debet se impedire de pertinentibus ad
papam nisi ubi necessitas urget non potest tollere constitutionem
pape: ut in c. significasti. de elec. cum per cardinales posset prou-
deri vacationi et facilius quam per concilium et hoc uide pleni-
in dubio precedenti. Non obstat vltimum contrarium de. c. si trā-
tus. nam religiosi vocantur ad consensum electionis facte et non
faciende unde debet reduci ad terminos. c. in nomine domini. Et
hec sufficiant ad laudem totius celestis curie.

Disputata fuerunt hec dubia per dominū Nicolauz de Si-
cilia abbatem monasterij. et decretorum doctorem. Sentis legē-
tem. Anno domini. M. cccc. xxvi. in ecclesia sancti Marci et ad
vtrāq. partem dubiorum summe respondit vir notabilis et ma-
gne scientie dominus Robertus de calcantibus de florentia.

Tante statuto

Condito in italia
phibete minores
xxv. an. obligari sine certa solennitate obseruata qz
postposito eodem statuto posito q. contractus ip-
in quibus reperirentur minores obligati sint ficti
cij et simulati et pro ficticijs et simulatis habeatur
nec valet iuramentum super eis prestitum et. Quidā minor an.
solemnitate per statutum requisita post habita contrahendo se
obligauit ac iureiurando firmavit omnia et singula in instrumē-
to contenta esse vera et non venire contra ac obseruare et in nul-
lo contrahere vel contrahere. Item tunc cursu dispositio-
ne dicti statuti moto allegando insuper veram simulationem co-
tractus nullo preterito iuramenti absolutione obtenta inuoluitur
contrario aduersario reluctantē et excipiente ipso resistente iura-
mento q. minime audiendus ac iudicis ecclesiastici patrocinio in-
uocato pro obseruantia dicti iuramenti. **E**t quo themate ut la-
tius tribuat copia disputandi et quotidianas difficultates enu-
merandi. nunquid stante dicto statuto in terminis predictis ve-
ra simulatione contractus aliter non probata iuramentum necel-
sario sit obseruandum posito q. statutum in terminis iuramenti
impediat probabiliter dubitari potest ad materiam ampliandā.
Quid si statutum simpliciter prohibeat minores sine certa solen-
nitate obligari qua cessante decernat ipsos contractus irritos et
inanes maxime annullando iuramentum prestitum in oppositū
aliter simulatione contractus non presumet semper posito in ca-
sibus predictis iuramenti vinculo an saltem veram simulationem
tractus allegando sit audiendus absolutione a iuramento pos-
non obtenta. an stante obligatione iuramenti omni casu predicto
saltem petendo iuramenti absolutionem a iudice ecclesiastico sit
audiendus aduersa. non ob. in processu horum dubiorum hunc
ordinem seruabo. Nam propter nimiam communionem que est
inter primum et secundū ut dixi et infra dicendis apparebit in sta-
bo simul circa ea inducendo. Primo septem motus ad partem
negatiuam. Secundo totidem ad partem affirmatiuam et com-
muniter annectam solutionem antequam faciam transitum ad
tertium. et deinde arguam ad vtrāq. partem tertij dubij et ibi sol-
uam et sic demum expedio quartū. **V**enio igitur ad primū du-
bium et secundum uidet q. iuramentū non sit obligatoriū. Nam
ex quo lex dirigit pceptum et pbatorem ad personā prout facit
qd illa que ligat et trahentes ad pactum. Nam non obediēs su-
perior peccat mortaliter in c. ij. de maio. et obe. et si superior lai-
cus sit in c. qui resistit. et c. iulian. et q. iij. et c. duo sunt. et c. vi. di. sta-
tutū enim loci ex illius loci ceteri bz in l. oēs populi. ff. de iur. et iur.
et i. di. ius civile. ergo iuramentū non est obseruandū cū sine pecca-
to mortali suari non pōt. perseveratio enim in actu contra legis
pcepta est nutritiva peccati iam omitti. et sic non bz iam compelli
ad obseruatiā iuramenti ne cogat persistere in peccato p hoc facit
q. ille cui phibent bona sua alienare. et alijs obligare pōt eqpa-
rari illi cui interdicit administratio bonor. vñ sicut ille non alienat
nec v3 tractat. l. i. cui. ff. de ver. ob. nec iuramentū put ibi no. bar.
q. deficiūt comites hēre bz iuramentū et deficiunt boni mores. ut
ibi dicit Bar. fuisse pclusum per valentē canonistā et sic sepius
cōsuluisse. ergo idē in casu nro. **C**lōcludit ergo tractatum p di-
gi cui bonis ē interdici. iuramentū nō pfirmari. adde qd idē tenuit
Fres. de senis pñlio. xxx. et bal. l. q. bz. ff. de tute. Bal. et ang. post

Bar. in. l. is cui bonis. ff. de uer. ob. et Ange. in. l. si quis pro eo. ff. de fi. deus. et Bal. in. l. i. C. de sacrosan. ecc. in. l. i. quarta col. et l. i. x. q. C. de rescin. ven. et in. l. i. ff. de curat. fur. ubi hanc conclusionem multum pulchre limitauit et pro ista multa possent adduci sed contra riu tenuit Anto. de bu. et Inno. in. c. cu. ptingat de iureiu. et Lod. roman. in. d. l. is cui. **C** Secundo ad idem sic ubi quique leg. res. sit ptingenti ex tali contractu lege resistente inito non nascitur obligatio nec naturalis nec civilis. ut in. l. cum leg. ff. de fideius. et in. l. no dubiu. C. de legibus regula q. contra iuramentum et regula q. contra ius: de re. iurg. lib. vi. **L**uz ergo contractus sit nullus omni respectu nullo modo pot. confirmari per iuramentum esset enim impos. sibilis contrariatio nisi supponam⁹ aliqd subiectuz confirmadum de electi. auditis facit. c. ad dissoluend. de despo. inpu. et Inno. i. c. cu. dilectus. de elec. per eundem in. c. prudentia de offi. dele. ubi dicit q. actus null⁹ ex defectu solenitatis non pot. confirmari nisi act⁹ ex sola voluntate pcedat pfirmatis. l. adoptio. ff. de adop. facit. iij. q. vi. hoc q. ppe et tunc plenitudo ptatis illu acti confirmat. **L**uz ergo in casu nro ptractus sit prsus nullus nec depcedat a voluta. te ptractus no pot. iuramento contrahentis confirmari: nec iurame. tu videt aliqd vinculu hre cu sit pstitutum superuenientis et super actu no depcedat a ptate iuratis de fo. comp. si diligenti et in regla accessorii de re. iur. l. i. vi. imo expse dicit lex q. iuramentu iterpositu ptra legem no t. i. iur. iugituz. s. vlti. et l. ff. de pac. Inno. i. c. pteri. q. de pac. vbi allegat illaz. l. et in. l. no dubiu. C. de legib⁹. **T**er. tio cu minor ptraht q. n. legem ptenit moribus abutitur. ff. de iust. et iur. l. veluti et l. iusticia. s. pcepta ergo tale statutum habet tanq. obligatoriu reprobatoriu: vt in regula no est obligatoriu de reg. iur. l. vi. **Q**uarto statutum contracti istu et simulatu et annullat ipsum iuramentum no pot. ex ca fieri et in hoc lex civilis hz ptatez apostolicas: ad hoc tex. et glo. in. l. adigere. s. quis de iurepa. et in. l. si q. inq. lino de leg. l. i. et iureiu. ff. de ope. lib. na et princeps pot. interpretari et addere ex ca ad ius diuinu sicut in illo in ore duorum uel triu stat omne uerbu et cum lex civilis in testamento requirit se ptem testes adeo q. vno deficiente corruit totu instrumentu alias testm in. l. si unus. C. de testa. et in donatoe ca mortis requiruntur qnqz testes. l. si. C. de dona. ca mor. facit. ii. q. iiii. presul. et q. no. i. l. si. C. si contra ius vel vti. pub. et p Inno. in. c. que in ecclesiis et d. consti. nam et statuit ius civile sup uoto. l. iiii. ff. de pollic. **Q**uin. to cum lex siue statutum presumat contractum simulatu et ficticiu qd potest. l. qui ad certu. ff. loca. et C. de dona. ante nup. auten. s. ia necesse facit. c. is qui fidem de spon. c. ad nram de empt. et vendi. c. illo nos de pigno. et l. testametu. ff. de proba. et l. omnes. s. lucius que in frau. credito. ergo iuramentu super tali contractu pstitutum no est obligatoriu ad hoc. glo. in. l. iij. C. plus valere qd agit nam tantu operat fictio in casu ficto quantu veritas in casu vero vt in iure palle. et in. l. iiii. s. ait pteor. ff. de nego. gest. **S**exto ar. guitur sic ad hoc vt iuramentu sit licitum bz habere tres comites videlicet iudiciu veritate et iusticia. et si ista deficient no iuramen. tum s. periuriu est censendum. xxi. q. ij. anima ducendum. et in. c. et si rps de iureiuran. sed in casu nostro no habuit hos comites cuz fuerit interpositu contra legem superioris et in casu ficto et simulato et a lege danato et sic no habuit veritatez nec discretionem nec iusti. eiaz ergo nec inducit vinculum. **S**eptimo et vltimo instatur solenitates sunt introducte in fauorem publicu siue intelligim⁹ de solenitate probatoria siue formali hinc est q. priuatus no pot. eis renuciare. vt in. c. si. de re iudi. l. i. vi. C. de testa. l. antiqui. C. ad velle. et c. quia propter de re. ergo nec iuramentu remitti potest quia pacto et iuramento priuato ius publicu remitti non potest de fo. competent. si diligenti et in. l. ius publicu. ff. de pact. **I**n contrariuz deducuntur multa alia argumeta. et primo: naz sicut statutum prohibet hunc minoz sine facta certa solenitate. ut. C. de predi. mi. no ali. per totu. et tamen si in alienatoe interuenit qd. cuqz no sortiet solenitas a lege requisita tenet alienatio et sic iura. mentu contra legem pstitutum est obseruandu in auten. sacramen. ta puberuz. C. si aduer. ven. sicut etiaz prohibetur alienatio fundi votalis. C. de rei vto. act. l. rerum in presenti. s. cu autem hypothec. cam. ff. de fun. do. per totum et etiam res donata propter nuptias vt in auten. siue a me. ad velle. et tñ multipliciter mulier compellitur in casu seruare iuramentum vt in. c. cu. contingat de iureiu. et ca. licet eo. titu. lib. vi. **T**ertio seruatur in pacto de non succede. do quod reprobatur a iure. l. pactum. de colla. et tamen iuramen. to firmatur: vt in capitulo quamuis de pact. in. vi. sed aliud vi. detur sentire et minus bene glo. iuris civilis vt dicta. l. pactum et z. l. rerum in presenti. s. z cu a me. **S**ecundo iuramentuz tam. quaz spirituale non subijcitur dispositioni laicoruz spectat enim ad forum ecclesiasticum discernere valeat vel non vt in capitulo venerabilem de elec. et in. c. nouit de iudi. et ca. tua de ordi. cog. et in. ca. latoz. in. si. qui si. sint legi. ergo statutum pdictu respectu iura.

meti nihil potest statuere vel presumere. ergo iuramentu non re. probatu lege canonica neqz diuina necessario est obseruandu vt in. c. si vero. et in. c. et si christus. de iureiu. **T**ertio no bz admit. ti indirecte qd directa via prohibetur. vt in. c. tue. de pcurato. et i. c. cu. quid. de re. iur. lib. vi. Sed directe non potest ius civile seu laici se impedire iuramento seu alia re spirituali. ut in. c. decerni. mus. de iudi. et in. ca. bene quide. lxxxvi. di. ergo nec indirecte de. bet eis permitti quod esset si statuta prohibetia vel presumetia functionem impediret vt eneruarent vires iuramenti. **Q**uar. to iuramentu principaliter dirigitur in deū et sibi queritur princi. palis oblatio. vt in. c. debitor. et in. d. c. et si christus. no potest im. pedire nec tolli per eundem nec eius vicarium in spiritualibus ex. causa tñ no aliter. vt in predicto. c. nouit. de iudi. et qd legit et no. in. c. auctoritate. xv. q. vii. et per glo. in. c. cu. pater. s. de renuci. c. si is qui. xxi. q. iiii. **Q**uinto in spiritualibus inspicimus potius veritate qua fictionem. vt no. Archidiao. in. c. vnico de voto. lib. vi. **L**um ergo minor iste ex iuramento suo vere ageret se obligare deo non debemus attedere fictione statuti et hominu statuētium deus enim cor respicit et id qd interius agitur no qd per homines fingere presumit. xxi. q. iiii. si quis inuenisti. vt in. c. cu. eterni. de re iudi. l. i. vi. et in. c. vt nostru vt ecclesia. benefi. **S**exto periurijs via aperiri no bz in. c. cu. ptingat. de iureiura. c. clericos. de coha. cle. et in. l. iij. C. de iudi. et in cōcernētibus periculū anime presumi. mus in parte tutiore vt no. in. c. vnico. de seru. et c. iuuenis. de spō. sed tenedo q. iuramentu no valeat in casu pdicto aperietur via p. iurijs: et qnqz periuriu pmitit: cessante uera simulatoe ptractus ergo debemus in parte tutiore inclinare et iuramentu valeat nec p. sumet simulatoe nec veritate cessante iuramentu sine causa euitat. **S**eptimo et vltimo arguit sic. vnicuiqz licet renuciari iuri et fauori pro se introducto. vt in. c. ad apostolicā. de regul. et in. l. si q. i cōscribēdo. C. de pac. maxime cu interpositioe iuramenti. vt in. c. cu. ptingat. de iureiura. et in. c. ij. de pac. l. i. vi. sed hoc statutū et similes dispositioes emanāt in fauore minoz: ut de se patet et sentit Bar. in. l. si quis p eo. ff. de fideius. et B. in regula. no est obligatoriu de reg. iur. l. i. vi. ergo saltē cu iuramento licuit renuciare. **A**d so. lutionē horz duoz dubioz pdescendēs. christeiusqz matris nec. non Agathe gloriose patrone mee nobis iuocatis. **P**rimo reci. tabo opi. pncipales quas in iure reperio. **S**ecundo subnectā qd i. genio meo breuiter videt. Et pmo. d. Jac. de bel. tā in filiofa. quā in minore phibito ptrahere sine certa solenitate disputauit qdem quid iuris si ptraht cu iuramento no suata solenitate statuti. et cō. cludit in filiofa. q. pdicto casu iuramentu no dat robur actui tñ q. ē accessoriu ad ptractu nullu ergo nihil valeat. in. l. no dubiu. C. de legi. tñ q. ptra bonos mores. nā tales ptractus pben cam depe. dadi parētes: et peccadi. l. i. ad macedo. et in regula no ē obligato. riū de reg. iur. l. i. vi. ergo et. **D**e minore dicit idē de iure civili. sed de iure canonico dicit eū obligari per iura vulgaria iuris canonici et in hoc residet et icipit qd lege perusina cauet. de qua i addit. **S**pe. in. ti. de sen. et de his q. ipam secunt. s. cu aut. de resti. in. i. reg. s. i. post finē. i. colū. **D**o. Bar. tagit in aut. sacramenta puber. C. si aduersus vē. et latius in. l. si q. p eo. ff. de fideius. et l. i. si his cui be. nis. ff. de ver. ob. et l. i. ff. et augeri. ff. ad. l. fal. et plene i repetitōe. l. oēs populi. ff. de iusti. et iure. et tādē videt pcludere. Aut lex diri. git verba phibetia i psonā. et tunc nec ptract⁹ v. ptra legē seu sta. tutū vel iuramentū q. peccat viuēdo ptra legē supioris. vt plene tetigi i articulis pmo loco factis etiā si aliqd n. fingat. Aut verba pferunt ad rē et n. ad psonā: vt q. d. q. bōa minoris n. pnt aliena. ri et tñ si lex etiā nihil psumit et ptraht v. iuramentū etiā si sta. tutū expse annulet iuramentū. ar. c. cu. otigat. de iureiura. et i auc. sacramenta puber. sec⁹ si dicat i statuto q. nēo alif ptraheō presu. mas dolo et fraude iducēs ad ptraheō. **D**o. Ange. simplicif. sequit illā distinctionē Bar. an verba dirigant i rē an i psonā: et p. mo casu valeat iuramentū. **S**ecundo nō. et ita pfuluit i quodā cō. silio qd icipit. dñe katberine. do. Bal. tagit i auc. sacramenta pube. riu. C. si aduer. vē. et dic q. etiā statuta si nō fingant doli et simula. tionē tñ si habēt rationē et equitatē puta q. malitia hominu illi⁹ loci erat multu pōpta ad decipiēdu minores. talia statuta anul. lātia iuramentū valēt nec iuramentū ē obligatoriu. nā cu habeant equitatē et rationē naturalē nō possunt dici iura cōtraria. **S**atef. tñ bonā esse cautelā q. i multis locis suat vt cōtractus ptra sta. tuta gesti psumant dolo extorti seu metu et. **S**z idē Bal. i. l. no dubiu. C. de legi. in. pe. col. videt tradere aliā theoricā. dic. eniz de iure canonico esse dicēdu q. si iterdē tollit cam phibitionis iuris fictio: tñ suādū ē iuramentū: verbi gratia si causa phibitio. nis est minor etas iuramentū fingit maiorē et ideo tenet cōtractus secus si nō tollit cam phibitōis. **E**xemplū statuti. phibet minores cōtrahere q. fingit doli: certe fm illud iuramentū non tollit cam. boli presumpti et ideo nihil operatur iuramentū ar. de leg. l. si quis.

inquisitionis. §. si. tñ. igitur operatur iuramentū quantū potest
operari in causa et nō plus. nec obstat fm̄ eum. c. ij. de pact. li. vi.
qz ibi causa prohibitionis erat de iusticia postiva et mutabili et si
de iusticia immutabili et iō ibi iuramentū pōt operari. Illa autē
est immutabilis cum transgressio nō inducit peccatum de iure diu
no illa vero iusticia immutabilis cuius transgressio inducit pecca-
tū qz ius diuinū est immutabile et in hoc fundatur fm̄ eum. c. nō est
obligatorium de re. i. li. vi. hec sunt vera quādo agitur de effica-
cia iuramenti respectu iurantis. sed quādo prohibitio p̄cernet aliū
q̄ iurantes iuramentum vnius alij obesse non potest ut no. C. de
bo. que li. l. fi. §. fili. autē. **E**x predictis breviter cōcluditur qd
aut iuratur contra ius tertij. primo casu aut ratio pro hibitionis
fundatur super equitate naturali et nō valet iuramentū aut sū
datur super quadam equitate postiva et tūc valet iuramentum.
Tertio casu non valet iuramentū que omnia dicit bene no-
tanda ad. ca. de iur. de iure iurā. Respondeo qd iuramentum
super iuris est phibitū in altero extremo. si recipiente sed non
est phibitū in promittente ideo promittens debet observare
iuramentum non in fauore habens respectum ad diuini nomi-
nis quia deo iuratur pōt tamen peti absolutio in. c. i. in eo. ti. per
Bal. in dicta. l. nō dubiū et demū per eum in. l. fi. C. de nō nu. pe.
et in. l. pact. qd dotali. C. de colla. et in. l. seius et augerius. ff. ad. l. fal.
Secundo de Senis consilio. ccl. v. alias. iiii. in simili. q. non vide-
tur facere differentiam an statutum dirigat verba phibitionis
ad rez an ad psonā. imo omni casu sentit qd agens contra statutū
est transgressor legis et cōcludit qd iuramentū est obligatorium
licet dicat contrahentem secum teneri ad relationē iuramenti de
quo tamen. §. dicit in penul. dubio sed tamen nihil attigit. ibi qd
statutum p̄sumit dolum siue simulationem. sentit tamen contra
illam distinctionem Bar. et idem do. pe. de anca. in repetitione. c.
canonum. de consti. dicit. enim hanc distinctionē esse verbalem qz
statutū annullādo contrāctū satis videtur prohibere contrahē-
tibus ne attēptent contrahere. c. qz p̄tra iura de re. i. li. vi. et ver-
ba collata in rem concernunt potius personam q̄ res. c. tanta de
exce. prela. et nō refert cum quo quis loquatur in. l. cum pater. §.
donatiōis. de lega. iij. unde cōcludit argu. obligatorum siue cō-
cernat rez siue personā non tñ attingit exp̄sse quādo statutū p̄e-
sumit dolum seu simulationē vel metuz vel quid simile. sed satis vi-
des sequi. Bal. in dicta autenti. sacramēta puberum. ex causa exi-
stente valeat tūc statutū reprobas iuramentū. Et idē do. card.
na. refert in hoc vltimo se consuluisse in. c. cuz contingat quia sta-
tutū potest p̄sumere dolum siue aliam iustam causam. et qz tūc
contrahens satis uidetur in dolo ar. c. qui contra iura mercatur
de re. i. li. vi. et Jo. de lig. et dñs eps Vincen. valentissimus cano-
nista etia reprobat illam distinctionem Bar. in p̄alle. c. cū con-
tingat predicta ratio qz qd lex prohibeat simpliciter tamen con-
trahens transgreditur legem. licet uerba nō dirigantur ad per-
sonas dicta. l. non dubium. nec esse verum fm̄ Jo. de lig. qd quili-
bet faciens cōtra legem peccat mortaliter etiam si lex sit prohibi-
tiva nisi sit cā perpetua phibitōis cū alias lex in casibus permit-
tat et sic nō pōt esse mortale. **B**o. anto. de bu. in. d. c. cum con-
tingat sp̄eta illa distinctione. Bar. cōcludit qd statutū habens
fundamentum solum fauore illius qui iurat qd iuramentū semper
obligat etiam si in consequentias remotas addit prohibitioni fa-
uor publicus vel utiqz liberi procreatur vel qd ciues diuites ma-
neant locupletes et nō depauperentur qz in quātum p̄ceptum
dirigitur ad personā fauore persone p̄ceptū sapit naturam con-
siliij. ff. mandati. l. i. et in. l. cū pater. §. mādato de leg. iij. l. ticio in p̄m.
ff. de cōdi. et demon. cū alijs similibus pro hoc quia p̄cepta intelli-
gunt fm̄ naturā materie subiecte. et q. iij. rogo. Unde fm̄ euz ta-
lia iuramenta sunt seruāda nisi lex statuendo in phibendo hz ad
aliud qd ad fauorem et fragilitatē iurantis dū tamē iurās sit doli
capax de delict. pue. c. i. et ij. et hoc putat verū etia si statuta annul-
lent iuramenta vel prohibeāt qz prohibere iuramēta nō spectat
ad iudicē secularē nec ad legē ciuilem pro hoc quod no. Posti. in. c.
quēadmodū de iure iur. cū fred. in loco p̄eall. Idē dicit si annulla-
ret infra vel fraudez p̄sumeret alia nō apparente cā p̄sumē-
di vñ p̄oneret penas vēdētibz ad p̄tractū qz oia talia contringi
possent ad excludēdū iuramentale obligatōez via indirecta uel bi-
cta fieri nō pōt p̄tra regulā cū quid de re. iur. li. vi. et in. c. quāto et
p̄uil. nec obstat fm̄ eū qd dicitur de voto in. l. ij. ff. de polli. qz non
valēt leges in quātū infringūt totū ad h. qd no. glo. in. c. mulier. et
et. q. ij. et qd scribit Fred. p̄silio. c. xliiij. hz hoc intelligit fm̄ nota. p.
Juno. et per hoc puto qd alio extrinsece nō accedente iuramentū
obliget prodigūz dū tñ sit sensus capax quicquid senserit. Fred.
in consilio. xxx. et Bar. in. l. is cui. ff. de verbo. obli. ad hoc qz inq̄-
rendo equiparatur pupillo pubertati proximo. vt nota. in dicta
lis cui. et ex dicto obligatur vt ibi no. ergo ex iuramento de de

lic. pue. ca. i. et ij. non obstat qd interdicta sit ei administratio. nec
per hoc interdictū est iuramentū nec interdicti pōt nec obstat qd
lex equiparat eū furioso. qz non attendit in hoc equiparatio legis
et qz totū sit fauore suo. nec obstat qd legis resistētia ipediat natu-
ralem obligatōem. ff. de fidei iur. l. cuz le. et in. l. si nō fortem. §. i. ff. de
cōdi. indebi. pari ergo ratione iuramentū. vt. xxi. q. vlti. iuramē-
ti. qz illud verum quādo illi prohibitioni consonat ius diuinū vt
in locis p̄ealle. **I**tem licet potest infringere naturalem in quā-
tum obligatur parti et etia iuramentalem quo ad obligatōem se-
cundariā que dirigitur in partes non tamen infringit nec infrin-
gere potest obligatōem iuramenti in quātum prius dirigitur in
deū. nec in hoc tunc sunt paria simplex loquela et iuramentū. qz
iuramentū principaliter in deum dirigitur. loquela in partē quo
ad eius cōmodū lex potuit obligatōem impedire ad hoc. c. debi-
tores p̄ealle. et sic aperte cōcludit do. Anto. q̄tum in primo du-
bio. quādo lex p̄sumit dolum seu fictionē habuit verissimā cām
prohibēdi si secus fecerit mere fauore minoris. hec sunt principa-
lioze op̄. quas in materia reperio. **N**ūc ne captiui intellectū
subijciā quid in his dubijs sentio. Unde meliori iudicio semp sal-
uo cui me semp subijcio sic puto distinguendū. qd aut statutū sine
aliqua p̄sumptiōe fraudis prohibet aliā obligatōem seu aliū cō-
tractū etia annullando iuramentū. nisi tota solēnitāte seruata. vt
in secundo dubio. Aut p̄sumit fraudē doli. fictionē. metuz vel
quid simile. vt in p̄mo dubio. **P**rimo casu dico iuramentū indi-
stincte obseruandū. et qd principaliter ip̄sus iurās fauore publicū siue
tuta licet in p̄sequentia. et secundario p̄cernet fauore publicū siue
verba statuti dirigant in personā. vt nullus minor se obliget et c.
siue dirigant in re. vt p̄ res minoris non pōt obligari nisi et c. et p
hoc. c. cū p̄tingat. de iure iurā. et c. licet. eo. ti. li. vi. et in. c. ij. de pac. e.
li. et in. aut. sacramēta puber. C. si aduer. vendi. nā in iuribus p̄e-
alle. sit prohibitio fauore p̄sone principaliter et secundario fauore
publico. vt in iuribus p̄ealle. legis iuncta. li. ff. de ma. et no. Bar.
in. l. si quis p̄ eo. ff. de fidei iur. et c. in regula iuris. nō est obligato-
rium hz enim lex potuit quo ad p̄modū subiecti et in cōmodū alte-
rius impedire obligatōem quatenus acquirat parti. nō tñ potuit
quatenus acquirat deo principaliter. et est in iuramento et hoc cuz
p̄stat in materia p̄cemente principaliter ip̄sum iuramentū. ad
hoc qd no. in. c. nō est. de voto. et in. c. et si p̄s. de iure iurā. et in. ca. fi.
qz. xxi. q. iij. ad hoc optime facit qd no. Juno. in. c. ij. de reg. et tras.
ad reli. ubi dicit qd in his spiritualibus naturale p̄ferit postiuo
Unde cōcludit quo ad offerendū filiū mor. nec est dñs inter p̄ez
et matrē. facit. c. si annū. de iudi. l. vj. unde cum p̄tractus minoris
habeat suū esse fm̄ naturalem equitatē et fm̄ ius gentium. vbi in-
teruenit iuramentū non est curandū de solēnitāte iuris ciuilis
obmissa. iuramentū enim supplet omnē defectū solēnitatis a iu-
re ciuili inductum. vt in. d. autē. sacramēta puberum. et per hoc
vltimū contrariū factū ad partem negatiuā. procedit enim in
solēnitāte inducta in fauore publicū principaliter sed ista solē-
nitās de qua in statuto fuit introducta in fauore minoris. vt pro-
batur in simili in aut. sacramēta puber. alias autem iuramentū
non valeret cuius contrariū ibi deciditur. ad idē quod no. glo. in
l. si is. ff. de p̄dij. minor. non ali. Ad predicta facit quod legitur. et
no. in. l. i. C. de sacrosanc. eccle. In p̄cipientibus enim animā attē-
dimus solēnitatē iuramentū. et non iuris ciuilis vt ibi no. in. c.
relatum. de testamen. nec potuit lex ciuilis exp̄sse reprobare iu-
ramentū etiam si minores erant soliti in tali iuramento decipi qd
quid dicat Bal. in p̄ealle. aut. sacramēta puberū. hoc non spe-
ctat ad legem ciuilem. sed ad papā spectat discernere inualidita-
tem vel validitatē iuramēti. Ad idē. qd no. in. c. cū sit generalis. de
fo. cōpe. et per Jo. an. in. c. si eo. ti. li. vj. lxxvj. vj. si imperator. vbi
exp̄sse dicit qd in istis spiritualibus debet etia imperator habere
recursū ad ecclesiā. et facit. qd ponit Fred. p̄silio. lxxvj. vbi dicit
non valere statutū laicoz qd ex aliquo facto siue gesto p̄sumā-
mus contrāctū usurariū. puta si apparet solutio de minore q̄tita-
te quā contineatur in instrumēto intelligatur contractus usura-
rius. qz nec tangit spiritualitatē. Ideo non possunt laici sup hoc
statuere in. c. fi. de re. eccle. nō aliena. c. ecclesia sancte marie de cō-
sti. de ordi. cogni. tuā. cū si. facit etia qd no. Jo. an. in. c. statutū. de
here. li. vj. vbi cōcludit simile statutū non valere etia respectu pe-
ne. vt si imponat pena p̄trahenti matrimonij sine consensu parē-
tum. et dico in p̄posito qd licet per statutū laicoz prohibeatur cō-
tractus non tñ decerneat inualiditas iuramenti. ex quo nō presta-
tur super re turpi qd nō est de foro seculari sed ecclesie. de iudi. c.
nouit. nec in hoc hz auctoritatē apostolicā imo in hoc immitte-
ret falsē in messē alterius seu alienā nec deceptōe seu lesione cu-
rantis curauit Impator in. d. aut. sacramēta puber. nec papa in
c. ij. de pac. li. vi. et in. c. cū p̄tingat. Nam ppter fragilitatē sexus et
etatis. exp̄posito. multis deceptionibus emanat illa iura in fa-

uorem minoris et mulieris. et tñ non resistunt iuramento. ff. ad vel. l. ij. ubi dicitur qd p̄tor in hoc fuit secutus equitatem naturalem et tunc non resistit iuramento vt supra: nec etiā placet dictū Bar. an verba p̄ferant in rez vel in personam. qd dīco qd semper intelligit collata in personā. si enim res prohibetur alienari ipsa persona prohibita uidet. qd res per se alienari nō possunt. nō. n. b. inspi ci cū quo lex loquatur. sed in quē dispositionis effectus dirigitur vt dicit tex. in l. cū p̄tor. §. dona. ff. de lega. ij. pro hoc qd not. glo. in l. i. C. ne fideius. do. den. que dicit qd si quis prohibetur de re aliter prohibetur accipere ad hoc quod nō. Bar. in l. i. ff. de acceptil. et in l. penul. C. de iureiur. Idem ergo et fortius dicendū si res prohibetur alienari quolibet persona intelligitur prohibita. Notarij ex seipsis et alijs sub inuolutione verborum obripiūt iuramenta talia a minoribus et maxime feminis que nō intelligunt quid agunt hec autem verba do. anto. que sunt elegātia et quotidiana in eo autem qd distinguit intra maiorem et minorem quātum ad hunc casum ex toto non placent puto enim quod etia maior poterit p̄trauenire quātūcūqz illa verba fuerint late concepta data lesione enormi vel enormissima. qd notarij hodie communiter solent apponere illa verba ad maiore valitudinē contractus cōtrahentes tñ putant illud esse verū precium rei nec putant in aliquo decipi. vnde sicut possunt conuenire et petere saltem abso lutionē si dolus interuenit ex proposito: argumento in predictis legibus creditor et in l. ab audio ita qd dolus interuenit re ipsa eq paratur enim dolus ex proposito. et dolus reipsa. ut in l. si quis cū aliter preallegat. et l. i. ff. de doli excep. et hoc verum nisi in ali quibus circumstantijs contrahentem appareat voluisse vere il lud in quo fuit lesus donare. et sic potest intelligi. l. si quis donatō nis. ff. de contrahen. emptio. ¶ In dubio enim quantumcūqz propter illa verba late concepta non presumam animum donā di sed potius apposita ex consuetudine notariozū apponentū hec verba siue plus valeat siue non valet enim argumentum a cōmuniter accidentibus: ut in. ca. i. de cle. non residen. et quod ibi nota. ad predicta facit dictum nota. Spec. de emptio. et vendi. §. nunc biduum vers. quid si venderes equum vnde ponit que sionem de illo qui vendit equum qui dolebat saluo quam quan do erat calefactus inuendo et venditor dixit. Ego do tibi istum equū pro strabo gibbo roso. dolente spatulam et pro habete om nes magagnias nec uolo ex aliquo teneri an nihilominus teneat ur si alias specificet non propalauit: et concludit qd sic: qd uidetur fuisse deceptus emptor qd venditor falsitate dixerat in alijs exp̄ satis vnde credit verisimiliter dixisse falsum de morbo spatularū et sic dico ad propositum cū notarij et cōtrahentes solent ad cau telam verba lata ponere excludentia omnia remedia certe in du bio iste nō uidet donare vere uel pati omnē lesionem. ¶ Unde in simili si locus interdictus ne in eo celebrent clerici ibi existen tes videtur interdictus in isto loco celebrari adeo qd si celebrant contra interdictū incurrunt irregularitatem. ut in. c. i. cui de sen ten. excom. lib. vi. et facit etia. c. quanto. de priuile. debemus enī capere effectum verborum. et non verba duntaxat. vt in. c. fina. de renuncia. lib. vi. et in l. non dubium. C. de legibus. resistit enim legi qui resistit voluntati ordinatione legis vt. x. q. iij. qui resistit et in preallega. regula. ff. et quod nō sit differentia probatur optime alia ratione. lex dirigit preceptum ad rem qd res minoris nō alie netur sine iudicis decreto dicit lex qd est factum contra legis pro hibitionem ut. l. non solum et. l. siquidem. et in l. ad resoluendaz. C. de predi. mi. nō ali. hinc est qd nulla oritur obligatō nec naturalis nec ciuilis. ut nota. Bar. in l. cū lex. de fideius. ergo minoris ven ditio sine iudicis decreto peccat mortaliter qui fuit transgressor legis et sic nō tenetur ad obseruantiam iuramenti quod est falsum vt in auten. sacramenta puberum ad idem in. c. ij. de pact. lib. vi. vbi dicit qd lex ciuilis improbat pactum factū a filia de contem ptu. vi. nullum regressum habeat ad bona paterna. et probatur in l. pactum. C. de colla. ergo filia paciscens venit contra ius ciuile. et sic contra petitem per superiorem et sic secundum Bar. tan quam peccans non deberet cōpelli ad obseruantiam iuramenti cuius contrarium aperte probatur in l. i. ff. de dona. inter uirum et uxo. ne maritus et mulier mutuo amore se spolient donando et interpositum iuramentum contra prohibitionem superioris va let. vt ipse Bar. nota. in l. seius et augerius. ff. ad l. falci. et Buil. de cu. in l. sed si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiuran. et ca noniste in dicto capitulo cum contingat. ¶ Item ad hoc optime tex. in l. qui contra senatusconsultum. ff. de fideius. mi. vbi dicitur qd mutans filios facit contra senatusconsultum: et tamē ver ba senatusconsulti macedoniani nō diriguntur preceptiue sed p hibitiue ad personam: sed tamen dicitur qd illi nou detur actio ut in l. i. ff. ad macedo. ergo aperte patet qd ex quo simpliciter ali quid prohibetur ne fiat satis videtur prohibita persona ne fiat

et si facit dicitur facere contra legem etia si prohibetur bare ergo filiū sua. phibet accipere. vt in simili not. glo. in prealle. Rub. C. ne fide. do. den. et tñ si minor accipit et iurat obligat iuramento. vt ipse met. Bar. voluit. in l. si quis p̄ eo. et sic pcludē quod. c. cum contin gat. pcedit generaliter vt ex quo lex aliquid phibet principaliter fauore persone iurantis iuramentū in contrariū p̄stitū est ob seruandū ex quo non imminet peccatū nec est contra bonos mo res. vnde dico qd si iste de cuius fauore principaliter tractat iura uerit nō peccat: et si in aliquo peccauerit iurando nō tñ peccat ob seruando immo peccat p̄traueniendo. Prīmū qd nō peccauerit iurando probat: qd cū lex prohibuerit principaliter in fauorem p sone et eius cōmodum non intendit ipsaz personā illaqueare trā gressionē ad peccatū sed potius ipsaz priuilegiare ne qd statutū est in fauore tendat in damnu. et delictum contra legem. quod fa uore. C. de legibus et in regula: qd ob gratiā. de reg. iur. li. vi. Itaqz iuxta illud vulgare. cuilibet l3 renūciare priuilegio suo. l. si quis. in cōscribendo. C. de pac. et in. c. qui. ad apostolicā. de regula. vbi hoc optime probat iuncto principio. c. in rōe decidendi. naz ibi in principio dicit qd si potest fieri ante unius anni probationē regu lariter institutio interdicti. et tñ ibi deciditur quando ante annum quis fuit admissus ad p̄fessionē et efficaciter obligat qd vtriusqz recipiens et receptus videt renūciare fori suo alias fauori suo annus enim fuerat inductus ad fauore vtriusqz. et sic aperte pro bat illud. c. qd interdictū superioris emanata in fauore priuate per sone potest is de cuius fauor agit licite et sine peccato renūciare. iuxta illud. qui non vult benedictionē elongabit ab ea ad idem optime. iij. dīc. hoc et si legimus. vbi idem pbat. non enim debe mus inspicere ad verba. le. an sit p̄ceptiua vel phibitiua quo ad effectū illa que inde ex trāsgressionē. sed prima ad subiectā mate riam. ad hoc cle. exiui de paradiso. de ver. sig. et. i. di. humanū ge nus. et qd ibi no. glo. et in cle. i. de testi. et in. c. nā concupiscentiā. de cōsti. ex quo enim lex intēdit priuilegiare seu facere homines me liores licet vtat verbo p̄ceptiua vel imperatiua non intēdit illa queare ex trāsgressionē in peccatū sed potius sapit in consiliū: qd hoc est de natura talis materie. vt no. in iuribus pall. pro hoc qd no. Immo in. c. i. et de vi. et ho. cle. et glo. x. di. quis. et illud euangeli cum vade et vende oia que habes et da paupibus. et illud omnia que vultis vt faciāt vobis hoies vos eadē faciatis illis. vt no. in c. humanū genus. p̄cor. predictis. l. cum pater. §. mando. ff. de leg. ij. sed vbiqz superioris p̄ceptū est fundatū super publicave ritate seu animaz salute et bonis moribus. et tūc bene p̄trafaciēs peccat mortaliter et ibi b3 intelligi. c. ij. de maio. et obe. et similia iu ra tam canonica quā ciuilia. Ad p̄dicta bellissime adduco. tex. i. l. i. §. deinde querit. ff. de ope. no. nū. vbi not. vult tex. qd si post nouū opus nūciatum conueniat cū aduersario vt opus fiat: valet con uentio. et no. subicit tex. nec periculum priuatorūz inssu pretoris anteposito videatur in. l. aliud agebat pretor quā hoc vt contro uerfias eoz dirimat a quibus spōte recesserit debet hoc ratum habere et. ¶ Ex quibus verbis singulariter probat qd licet pre tor siue lex iubeat in fauore principaliter priuatorūz possunt tamē partes de quaz fauore agitur licet puenire ne pacto aliquo inuol uantur et sic inssus ex se importat necessitatē vt in l. i. ff. quod ius su tñ secus est si sit in fauorem priuato p̄sentiente eo de cuius fa uore principaliter agit. Ad idē adduco tex. in l. iurisdictionem. §. si paciscar. ff. de pac. vbi dicit tex. generaliter obseruandū vt in con cernentibus rem familiarem valeat pactum vel puentio. nō ob stante lege seu p̄toris imperio secus si in respicientibus lesionem publicā et sic pondera imperiū vt non necessitet seu illaqueat ad peccatū si p̄cernit rem familiarem. ergo idēz casu nostro dicendū qualitercūqz lex loquatur. ex quo principaliter p̄cernit minorem per que etia dicerem circūscripto iuramento valere contractum nisi statutū diceret ipsum contractū nullum. Adduco etiam ter tio tex. in l. i. ff. de fer. vbi tex. loquit per verba prohibitiua cōcer nentia personā dicendo ne quis messuz vindemiarumqz tpe ad uersariuz cogat ad iudicium venire. vt in oratione diui Marci exprimit. qd occupati circa rez rusticā in forum compellendi non sunt: vt subicit tex. qd si fecerit aduersariū accusari. et iste non op posuit tenet iudiciū. et tñ iste fecit contra preceptum legis quod secundario magis p̄cernebat vtilitatem publicam quā in casu no stro. Itē vt dixi. §. posito qd in hoc reperiet aliqd pactum non ta men b3 permitti vt veniat p̄tra iuramentum. ex quo in eius obf uantiā peccatum non nutritur ne itēz peccet. et hoc probō aper tissime: lex diuina phibet iurare sup creatura. vt in. ca. et si xps. et si iurauit cōmittere. xxi. q. i. mouet et preal. c. et si xps. et nihilominus tenet obseruare istud iuramentū qd in eius obseruantia imminet peccatū. at in preal. c. mouet et apertissime hoc ibi p̄tra regulam. do. Bar. Itaqz verba ista diriguntur ad personā vt patet in pre alle. c. et si xps. ibi nolite iurare et. et tñ si iurant. l. commissum fuit b iij

peccatū in iurando tenet tñ ad obseruantia iuramenti z idē vide-
mus in iuramento temerario. l. 3. enī iurādo temere male fecit tñ si
in eius obseruantia nō iminet peccatū nec contra bonos mores
istud ē obfauandū. ut probat in c. illicitum. xxi. q. iiii. vñqz ad fi. fa-
cit qd nō. in. c. cū quidā de reg. iur. Ande puto circa hoc posse da-
ri talē theoricā qd q̄tumcūqz iuramentū sit temerariū seu illicitum
ex quo tñ nō est contra bonos mores. nec in eius obseruantia im-
minet peccatum semp est obseruandū. vt optime probatur p su-
pra allegata. z dico limitādū istud qd iuramentū nō habēs illos
tres comites est poti⁹ periuriū qd nō peccatū temere iurādo vñ
exponit. Archi. illud verbū piuriū vel illicitū ex pueris iuramē-
tū est tñ obseruādū ne ex trāsgressione iterū peccet ut p3 ex predi-
ctis qd ē notādū. un cū minor obseruādo tale iuramentū nō pec-
cet cū an veniat in sui p̄iudiciū. c. ij. de pac. li. vi. b3 pelli ad ob-
seruantia vt in palle. c. cū cōtingat. z in auc. sacramēta puberz ad
que facit. c. fi. de rescript. ubi papa tollit generaliter oēs leges oīa
statuta oēm cōsuetudinē que nō pōt seruari sine peccato mortali
vt in. c. cū cōtingat. tollit legem p quam apitur via periurijs. nec
pōt seruari sine peccato p trāsgressiōem iuramenti spōte p̄stiti in-
telligi b3 ē pbatū. z hoc quo ad p̄mū membrū z sic p3 decisio scōi
dubij. **T**ertiu mēbz distinctiōis fuit cū statutū p̄sumit fictio-
nem sine simulatione vel metu vel qd simile tunc dīc qd aut in illa
apparet specifica vel verisimilis cōiectura p̄sumendi fraudē: z
nō ualet ergo quo ad enarrandū iuramentū qd non apparente cā
vrgente nō pōt obligatio de eo querenda siue ipsū ius diuini
impediri ar. optimū. x. q. i. sunt quidā. z qd nō. in. c. que in ecclia
rum de p̄st. per Inno. z per eundē in. c. qd pleriqz de imu. ecclie. z
in. l. fi. C. si contra ius: vel vñ. pub. esset enim tale statutū cā p̄fide
z periuriū contra. l. i. C. si aduer. uen. z. c. cum cōtingat. Aut subest
cā p̄sumēdi ut qd cōiter loco minoris decipiant: z inducebant
dolo ad contrahendum z sepe fingeant contractus obligatoriū
contra minores vnde statutū arguendo a cōiter accidentibus.
vt licet arguere in. c. i. de cler. nō res. z quod nō. ibi. lacius. C. alid.
z per glo. z l. y. in. l. neqz natales. C. de proba. introduxit quan-
dam solemnitatē qua ommissa p̄sumitur contractus simulatus
siue dolosus. z tūc constat uere per ipsū minorem contractum
esse verum z non simulatum. z puto ipsūz astrictūz ad obseruā-
tiā iuramenti qd in foro aīe credatur cōfidenti in p̄iudiciū suū
de homi. significasti. z qd nō. glo. in. c. i. de penis. z cessat rō statu-
ti. Nam ex quo est ad obligationē diuinā cessante cā statuendi ces-
sat dispositio ad hoc qd notanter ponit. Inno. in. c. pleriqz ppe fi-
nem sui apparatus de imu. ecclie. z faciunt iura arguētia a cā cessan-
te de ap. cum cessante. xvi. q. i. generaliter. cū si. z optime facit qd
nō. gl. in. c. nō est de voto z idē uidetur dicendū quo ad forz cōte-
ciosuz vt si apertore confitetur postmodū p̄tractū esse veruz z
nō simulatū siue dolosum qd teneatur ad obseruantiam cū cessat
rō et causa statuendi qua sublata remanet iuramentū validum
nā z p̄tra p̄sumptionē iuris z de iure admittit p̄batio in p̄trariū
p cōfessionē eius cui⁹ fauore agit. ut nō. in. auc. sed iaz interesse. C.
de dona. ante nup. z in. c. is qui fides de sponsa. z per Inno. in. c.
qd pleriqz de imu. ecclie. vbi singulariter dicit qd etiaz postq̄ finia trā-
sūt in rē iudicatā si constat de eius iniquitate p cōfessionem p̄tis
pro qua lata fuit debz reuocari qd cessat p̄sumptio que operat
in rem iudicatā multo ergo fortius b3 hoc dici in iuramento qd
obligat p̄ncipaliter deo vt in. c. debitor. z in. ca. z si p̄s de iure
iuran. nō enim b3 iste iurans contra conscientiam trāsgredi iur-
amentū qd edificaret ad gehēnam q̄q hoc sit occultum ecclie
militanti arg. optimū in. c. litteras de resti. spol. z in. c. inquisitio
ni de senten. excō. z hoc intelligo quando de confessione minoris
adhibita sit debita solēntas z an z quando ualeat dicēdū ut nō.
p Bar. in. l. certum. §. minor. ff. de p̄f. z per l. y. in. l. clarū. C. §.
aut. p̄f. z in. l. i. de p̄f. aut minor allegat p̄sumptam fraudē
p̄statutū seu non dicit cōtractum omnino licitū z tūc poterit ser-
uari opinio Bal. z aliorum: vt iuramentū tunc nō sit obligato-
rium. qd iuramentū nō tollit p̄sumptionem statuti inducti: nec
dicitur iste venire contra contractū iuratū l3 veniat p̄tra verba
ex quo nō uenit p̄tra interpretationē ad hoc tex. in. l. fi. C. de nō
nu. pecu. vbi patet qd simpliciter confitens recepisse mutuūz pōt
infra bienniu excipere confessionem emanasse spe future numera-
tionis quia p̄sumitur confitens alias simulata z quando iura-
mentum fuit interpositum non ut ibi dicitur vnde notanter pro-
batur quod omnis p̄sumptio que est in contractu seu tacita cō-
ditio tollit iuramento super eo p̄f. qd nō. ibi. Bal. z allegat
nō. per Inno. in. c. veniens de iurei. sed melius facit qd idē. In-
no. nō. i. c. per tuas de arb. vbi nō. dīc qd siqz iurat simpliciter sua-
re arbitrium intelligitur iuramentū p̄ditionaliter appositūz scilicet
qd seruabit nō soluet penā sicut est de natura arbitri. vt obligatio
sit alternatiua. Ita z iuramentū per eū p̄f. recipit sensum al-

ternatiuū. nā cū minor iurat post p̄tractū p̄sumit eodē bōlo. i. ea-
de fraude fuisse inductū ad iurandū sicut z p̄trahēdū. ad qd nō.
in palle. auc. siue a me. C. ad vell. z in. l. si mulier. C. eo. ti. vbi nihil
sibi p̄iudicat qd adhuc ex p̄ntia sue fragilitatis in sam lec. iciderit
z. z facit qd nō. l. y. in. l. ex cautōe. C. de nō nu. pec. in illa. q. an va-
leat renunciatio exceptiōis nō nu. pe. z per hoc remanet declaratiū
etiā p̄mū dubiū z p̄traria pro vtraqz parte facta remanent de-
clarata nec expedit aliter respōdere. b3 enīz intelligi. z reduci fm
predicta. **C**ad vñ tñ aduertendū qd puto in materia spāle et
singulare nec negari pōt per iudices seculares qd cū ex argumen-
tis z opi. s. p̄stis reddat saltē p̄babile dūbū sup validitate iura-
menti non poterit iudex secularis de hoc cognoscere sed b3 defer-
re ad iudicē ecclesiasticū. de or. cog. c. tuā. de sen. excō. si iudex laic⁹
de iudi. nouit. de foro cōpe. cū sit generale. z per Jo. an. in. c. si cor-
ti. li. vi. z videt probare tex. in. c. venerabilē. de elec. qd solus papa
hoc cognoscit ex quo oritur p̄babile dubiū. Sed spec. in. ti. de lo-
ca. §. nunc de epōz. ver. Itē papa fingit. dicit qd etiā inferior a pa-
pa posset interpretare iuramentū quādo dubitat de eius validita-
te. allegat de appel. c. significante. ad. c. per venerabilem. Respō-
dit dupliciter. primo qd p̄cedit in negotio arduo z inter magnas
personas vel quando vult dare licentiā sine permutatiōe z cō-
mutatione aliqua. z fm hoc dicit spe. sequitur do. Anto. in. c. q̄to
de iureiur. z pro hoc adduco dcm Inno. in. c. debitor. eo. tit. vbi
tenet qd ep̄s potest super iuramentis ex causa dispensare. z sic for-
tius interpretari. immo etiā interpretationē expresse sentit: vt in
exemplis per eum p̄stis. z per p̄dicta sint soluta prima duo du-
bia. **C**Itē descendens ad tertiu dubiū adducam quinqz argu-
mēta ad p̄tē affirmatiuā z q̄tuor ad p̄tē negatiuā. **C**Ad partes
igit affirmatiuā qd debeat audiri etiā nulla petita absolutiōe ex
quo fundat se sup vera simulatiōe p̄tractus. Primo arguitur sic
iuramentū obligat iurantē ex intentione ipsius iurantis. xxi. q. v.
humane aures. §. si. ergo ex his. z de iureiur. q̄to. sed qui simulate
cōtrahit in veritate nihil agit qd deficit ibi substantia p̄tractus. §.
cōfessus. vnde perinde est ac si nihil fuisset factū: vt in. l. emptio.
z qd ibi nō. ff. de aqua plu. z in. c. illo nos. de pig. z in. c. ad nostraz
de emp. z ven. z in. l. ancillā. cū. l. se. C. de p̄trahē. emp. ergo ex iur-
amento super eo p̄f. nō obligat pro hoc tex. nō. in. l. fi. C. de nō
nu. pe. vbi nō. pbat qd iuramentū recipit omnes tacitas cōditio-
nes z qualitates p̄tractus. §. si. n. fuisset p̄fessus spe future numera-
tionis. ita etiā p̄sumit nā esse. ita dicamus in proposito: si p̄tra-
ctus fuit simulatus sic z iuramentū. facit qd nō. ponit Inno. in. c.
per tuas. de arb. q̄qz quis iurat seruare arbitriūz vt intelligat
promissū fm naturā p̄tractus. §. seruare arbitriūz vel soluere pe-
nam. **C**Secūdo ad id inducitur qd nō. Bar. in. l. nemo. ff. de leg. i.
illa. q. an renunciatio exceptiōis: fictionis: z simulationis valeat.
z p̄cludit qd non: qd inter eos actū est qd p̄tractus sit simulatus. et
sic deficit in substantia z sic nō est cōtractus ymaginari⁹. ff. de reg.
iur. z in. l. simulate nuptie. de ritu nup. z sic renunciatio simulatiōis
in eodē p̄tractu facta valeret. **C**Itē esset dicere qd esset simulatū
z nō simulatū qd esse non b3. ar. in. d. l. nemo. ff. de leg. i. z. c. cū sup
de offi. dele. de appel. sollicitudinē. vna. n. z eadē res nō debet ope-
rari p̄trarios effectus. de bap. maiores. p̄tera fm eū sicut contra-
ctus ipse fuit simulatus z ita renunciatio fuit simulata ergo nō est
renunciatio. **C**Opponit ergo qd totus ille p̄tractus z quicquid con-
tinet in illo instrumēto est simulatū. Ad idem qd nō. l. y. in. l. si ex
cautione. C. de nō nu. pe. vbi p̄cludit nō valere renunciatiōe exce-
ptionis nō numerate pecunie in eodē p̄tractu factā qd sicut indu-
citur ad p̄f. tēdū ita z ad renunciatiōē. ar. l. similiter. ad vell. z idem
videt in omni p̄uilegio inducto alicui per eius fragilitatē als de
facili auferet. p̄uilegio legis. sed cū nō pōt replicari qd est renuncia-
tum exceptiōi simulationis qd omnia ista fuerūt simulata. secus
tñ esset fm Bar. si talis renunciatio fieret ex intervallo. arg. l. ij. C.
qd me. cau. ita dico in p̄posito qd ex quo actū fuit vt p̄tractus ē
simulatus. ergo z iuramentū z quicquid secutū est incōtinenti est
simulatiū: nō enim est dicēdū qd voluerūt valere z nō valere incō-
tinenti. ar. in. l. nā. z ea. ff. de p̄di. z demō. Non enim p̄sumitur quis
incōtinenti velle recedere a p̄posito suo vt ibi. z ar. in. c. maiores.
de bap. z in. l. eū qui voluntatē mutatā dicit. ff. de p̄ba. **C**Tertio
inducit. c. tua. de spon. vbi etiā p3 qd in matrimonio qd est fauora-
bile z in multis p̄iudicabit. de p̄di. appo. c. fi. z de re iudic. vlti. si
mulatio etiā qd ex vna pte qd plus est z dolosa z deceptoria impe-
dit vires matrimonij. ex quo p̄stare pōt de simulatiōe z hoc quia
defuit ibi p̄fessus sine quo certū nequeant p̄ficere sedus cōiuga-
le vt ibi dicit. z ad idē. l. nuptie. de ritu nup. vbi dicit qd simulate
nuptie nullius sunt mōmēti. facit qd nō. glo. in. c. tuaz. de p̄iud. d
eo qui simulauit se monachū vt corūperet monialem vt per hoc
nō sit notatus. de quo ibi latius per doc. z per glo. in. c. vt clerici.
de regula. z. c. qd interrogasti. xxi. q. i. ergo nec iuramentūz obli-

gare bz pfito de simulatōe z d alienatione cū obligatio nulla sit. Quarto adducit. c. i. qd me. cā ubi pz q etia votū ex iusta cā simulatū nō obligat vouentem: z facit qd not. glo. in. c. abbas. eo. ti. que bī per metū factū nō rēz qz exigit liberū arbitriū in vouētez de vo to l3 volūtariū militē sibi eligit rps. x. v. q. i. nō est. Unde ex predi ctis pcludit qd et in iure spūali fictio viciat vt nihil dicat actū er go iuramētum nō est obligatorium. z per pns nulla petita abso lutione pōt cōuenire. **C** Quinto z vltimo vī pbare per. c. qua cūqz. xij. q. v. ubi dicitur qd quacūqz arte verborum quis iuret deus tñ qui conscientie testis est ita hoc accipit sicut ille cui iurat z sic aperce ibidez probatur qd deus non aliter recipit obligatio nē iuramēti. etia ibi interuenit dolus ex parte iurantis qd fuerit i tentio recipientis sed in casu nostro simulate ptrahebāt z sic reci piens nō intēdebat obligare iurante ad obseruantia contractus simulati nec deus aliter recipit zc. **C** In cōtrariū ad partē nega tiuam qd debeat audiri absolutiōe nō petita inducitur pmo. c. qd interrogasti. x. vij. di. vbi ter. ponit casū de quadā muliere q post obitū mariti sacrū velamē sup caput suū imposuit z finxit se sub eodez uelamine sancta monia eē postea nō ad nuptias redit z cō cludit qd qz p hypocrēsim ecclesia cōturbare voluit ferme in suo voto pmanē: ut penitentia agat de illusione nephanda z reuer tat ad id qd spē pte dēdit z in sacro matrimonio maneat qd inco hauerit z bellissime subiūc hec verba nā si pntientes q oia sacra ecclesiastica q quis put vult fingat z nō uere faciat ois ordo ec clesiasticus turbet nec catholice fidei uia subsistit zc. z sic uidet ille ter. valde notabiliter pbare qd in spūali adeo fictio reprobatu r vt attendat nō qd mente simulata pceptū l3 qd in hōiū aspectu agitur ne pplus decipiat z res ecclesiastica z totus ordo pturbe tur. Et p hoc glo. concludit ibi qd si qd fite sit monachus ad h ut possit fieri abbas nihilominus l3 ficta z nō sincera ei intētio vt idē uidetur sentire in alijs spūalibz ergo ad ppositū z p suppo nēdo qd fite iurauit: ne tñ abutaf re spūali z illudat deo cui obli gatio querit pncipaliter fictio tollitur z remanet veritas obliga tiōis: facit qd in simili pbat in pfitente cū pditione habendi pro puz facit qd no. Ro. an. in. c. si de condi. appo. **C** Secundo addu cit illud simile. Nam sicut fite ascedētes ad baptisimū vel ad sa cramētuz baptisimatis nō fite s3 veraciter suscipiūt sacra z obli gant vt apte vult ter. in. c. sicut fite. i. q. i. z. ca. maiores de baptis. z hic vt puto qz eorū fictio nō potuit impedire uirtutē sacramenti ita fite d3 iurās obligari deo veraciter ad quē pncipaliter di rigit pncipaliter obligatio iuramēti nā ne populus vane decipiat Idē vī statutu de iure ciuili in libertate prestanda vt fingēs cer to casu z sic sequitur libertas vt in l. vna. s. s3 qz pilleati. C. de la ti. lib. tol. zc. **C** Tertio probat fictio simulat contrahens z recipiēs iuramētuz a cōtrahente de nō veniendo cōtra z intendit iurātē illaqueare ut saltem q apparentiā cōtractus non ueniat nō dete gat vinculū simulationis. ar. in preall. c. ille nos de pig. z. cad no stram de emp. z ven. z. c. debitorēs z. c. ad nostrā. ij. de iureiur. z ēt si intēdebat ad hoc obligare ergo nō d3 audiri allegando simu lationēz qz tetigit viciū ptractus qd est contra intētiōē recipien tis iuramētū qd esse nō d3 ar. in. c. qd cūqz arte. xij. q. v. **C** Quar to z vltimo allegans turpitudinē suā maxime in illusione rerum spūaliū nō est audiendus de cōces. preben. cū sup de dona. inter dilectos. ff. de le. i. si seruī pluriū. s. qd ergo si per iniuriam z pbat plene in l. si post mortē. ff. de adop. sed iste allegando simulate iurasse allegat turpitudinē suā videlicet qd dei nomē z eius religio nē in uanū z deceptorie assumpsit. x. v. q. v. pinctū qd in fi. ergo nō est audiendus maxime cū iurauerit oia in cōtractu pteā esse vera nā allegauit periuriū allegādo simulatiōēz facit. c. cū in po sitōibus de iureiur. l. i. vi. **C** Ad solutiōēz huius dubij descendēdo primo reperit glo. in l. emptōe. C. plus valere qd agitur su. man. iuramētū nō obstat cūz pōt opponi de simulatione quasi actū sit zc. C. de legi. l. nō dubiū. z. c. de ptrahen. empt. l. si ancillaz ex qua colligit ibi glo. qd pene simulato ptractui adiecta si cōtraficeret nō cōmittitur quod dicit proculdubio vey. cū in hoc loco reprobat qui vere agit alius simulatur do. Anto. in. d. c. cūz contingat late psequit z iudicio meo ualde intricatē nec cōprehendit oēs casus qui possunt accidere in materia cuius verba sunt hec q sequunt puto pndandū modū simulationis. si simulant se agere qd intē dunt nō valere l3 iurent z sic si simulant iuramētū inter collectas z pdenatio fingo mea tibi vendidisse attamen est inter me z te qd contractus non valeat tunc iuramentum non obligat quia defi cit in voluntatē iurans z recipiēs l3 sic fingant vel iuramentum esset contra intentionem z haberet quādam cōtrarietate z sic di cit se intelligere Bar. in. d. l. nemo potest si simulatio est de vno ptractu ad alium est magis dubium. si agant z verus contractus subsistat ille fuitur z nō apparens. **C** Itē ecce de contractu vē ditionis non soluit gabella sicut de ptractu donationis: agūt ven

dere. sed simulant donationē. Itē qz volūtas se obligandi in ap parentia deficit si agūt vt fuitur apparens ptractus z nominis cuius loco simulat vt qz vsurarius simulat de pignore venditio nem vt lucretur fructus vel vt vsuras habeat. z tunc hic surro gatus succedit loco veri z nō est verus ptractus z hoc casu pos sunt qd si vterqz ptractus potest suari ab vtroqz pacto vel turpi tudine probat iuramētum z seruari debeat qd iuratur. Si autēz surrogat loco ptractus turpis vel qui non poterat seruari absqz periculo anime. tūc iuramētum nō astringit iurantem suare cūz simulat qz simulatio z iuramētum sunt adimplemētum pncipi cō tractus illiciti. z sic nō obligat sicut nō obligat respectu pncipi cō tractus illiciti. z illa remedia h3 que haberet cōtra pncipum vey cōtractum si esset mercator. z in hoc z in precedenti mēbro loquit ur. **Do. An.** confusse z videt quodāmodo implicare contrarie tatem. si enim simulat vnuz contractū in locum alterius qui agit vt simulatus fuitur z non ille in cuius locū simulat cum ille sit verus cōtractus qui agit inter partes z non ille qui simulate cō cipitur. **C** Itē in quantum dicit qd si vterqz cōtractus potest ser uari absqz periculo anime suandum est z utraqz ergo simulatio nihil operatur qd videtur cōtra omnē rōem: de hoc infra subijciā **C** Sed nūc psequor dicta sua hec dicit vera in quantum iurasset simpliciter z nō veniēdo contra contractum simulatum z de illo obseruando sed si prestisset iuramentū qd communiter prestari solet vt qz iurasset oia z singula esse vera que in instro sunt qui dem: vt cōtenta cōmuniter hodie notarij apponūt. tunc iuramē tum excluderet inquantū cōtraueniret contra ostendēdo simula tionem non ex hoc detegit se periurum. z sic repellitur tanquā te gens turpitudinē. de donati. inter dilectos. nisi veniret per viam denūciationis euāgelice ad exonerandum conscientiam aduersa rij. qz in hoc obstat turpitudō inquantū animaz insequitur. vt no. de testi. ex tenore. de iureiuran. quēadmodum. hec sunt verba **Do. An.** **C** Sed reperio **Do. Ange.** de peru. in pdicto consilio qd incipit. **Bomina** Katherine. sentire simpliciter qd iuramētū sim plex z super cōtractu debet simplex peti absolutio. loquit tamen quādo vnus cōtractus simulatur in locum alterius. Dicit enim si quis iurat se soluere vsuras: aut nō uenire cōtra contractuz pi gnoratitū factū in forma venditionis immediate cum est absolu tus potest sequi ius suū qz tale iuramentum non confirmat pmiss ionem. **C** Sed **Do. Fre.** de sentis cōsilio. ccc. alias. cclxxxij. etiā sen tit absoluteōē necessariū z loquitur in casu in quo **Do. Ange.** de perusio z aperte sentit hoc pcedere vbi iurauit oia cōtenta in in strumento esse vera: qd est contra dñm Anto. qui hoc casu dicit absoluteōē. hoc vltimū ergo expeditam proximo sequenti dubio. Sed hic submitta quid mihi in hoc dubio videtur. z pcedaz per enumerationē casuū qui possunt contingere. Itē enim pceden di modus est clarior quā per viā distributionis que nimis longa obūbat intellectū. **Primus** quando simulans intercessit ex pte vtriusqz cōtrahentis z actū fuit inter partes vt tam cōtractus quā iuramentū essent simulata intercessit simulatio ex mixta cau sa: puta ppter mixtum timorē: uel debitor annorū ad veniendū mutuum cōgruit alias cōcipit pignus sub forma venditionis vt ille creditor lucraretur fructus. z tūc siue surrogetur in locū alte rius cōtractus siue nō iuramentum nō obligat qd deficit cōsen sus z fuit iusta causa simulatiōis ad hoc. c. i. de no. z. l. si. C. de nō nu. pe. z. xij. q. v. quacūqz. z. c. humane. z alia iura in prima pte idu. **cta.** **C** Secundus casus quādo interuenerūt omnia que ponunt in precedenti casu: qz causa simulatiōis fuit iniusta z praua ut frau detur gabella fingerunt alium cōtractum z iurauit uel ad dece ptionē alterius. z tūc est magnum dubium propter iura allega ta supra in par negatiua. sed in hoc casu dico aduertendū ad for mam iurandi aut enim iurauit singula cōtēta in instro esse uera z tūc incontinētū fuit periurus licet in mēte conciperet. illa enim falsa qz simulatio intētiōis ex iusta causa nō excusat. ut no. in p cedē. c. qd interrogasti. sic cōtingit in illo qui pcece uel precio cor ruptus deponit falsum: ut in. c. sicut. de testi. z in. c. i. de cri. fal. un de nō debet audiri allegans simulatiōē cum fatetur turpitudi nem suā videlicet se periurum z habuisse dolum ad decepiōē alterius: ad hoc. c. cum super. de concess. preben. z alia iura allega ta supra in vltimo contrario. sed si iurauit non venire contra illū contractum quem simulabat. z tunc puto quo ad deūz licet gra uiter peccet assumendo religionem iuramenti inuaniā z maxi me ad detestationē alterius cum si transgreditur non incidit in periuriū: qz hic affuit intentio se obligandi. vnde respectu dei non exigitur absolutio: ad hoc capitulo. na. de spon. prealleg. z in l. nuptie. ff. de ritu nup. z quod nota. glo. in capitulo tuaruz. de priuilegi. z Archidiacono. in preallegato. capitulo quod inter rogasti. vbi post quosdam sentit qd illa nō est uera monacha sed propter sui culpam compellitur esse in monasterio. z maxime nō

poterat probare simulationē. deus enim recipit verba qualia ex
intus proferuntur. **xxij. q. v. humana. z. s. si ergo. nec obstat. c. sicut**
i. q. ii. z. c. maiores ubi patet qd vere confertur baptismus qd intel
ligit qd ipse solus habebat intentionē vt qd nō perfecte intende
bat recipere baptismū sed dāns credebatur baptizare: vt vtriusqz
verborz z sacramenti imprimatur. de quo tñ per. **Inno. in. c. i. de**
appella. sed quo ad forum contenciosum compelleret seruare iur
amentū quatenus venit in sui preiudiciū z nō iminet periculus
qd non debuit confundere ordinē rerum z maxime spiritualium
z absenti iuramento maxime ad alterius deceptionē vnde nō de
bet audiri hanc turpitudinē allegas ad hoc optime predictum
c. tua de sponsa. **Tertius casus** quando simulatio contractus
interuenit ex parte vtriusqz z iuramentū fuit prestitū sup tali cō
tractu. z actum fuit vt non veniret contra apparentem contra
ctum: sed veritate seruatur verus contractus puta pignoratī
cius z tñ absqz dubio non pōt conueniri non petita absolutioe
Et hoc casu intelligitur dictum Ange. z dictū Fred. z domi. An.
In tertio membro hoc enim iuratur ex parte z secundum in
tentionem vtriusqz obligat z vt nō detegatur simulatio. z vt ser
uetur verus contractus pignoratīcius. forte z sub isto velami
ne recipiat fructus loco usure. vnde inde est ac si iurasset soluere
vsuras quo casu non licet contrahere absolute non petita
vt in. c. i. z in. ca. debitor: de iureiuran. z iste casus iudicio meo
nō hz dubium quando pstat qd iuramentū ad hoc fuit interposi
tū: vt tractus simulatus fuerit quo ad apparentiā z sic nō de
tegatur simulatio. **Sed dubiū est** qd si iuramentū fuit simpli
citer prestitū z nō apparet qd non consenserunt contrahentes
circa iuramentum z de hoc in casu sequenti. **Quartus casus**
est quando fuit simulatus z iuramentum fuit super eodem
prestitū. scilicet si potest constare de iuramenti simulatione. z istū
casum reputo dubium. z tunc puto dicendum qd quo ad talem
obseruantiam contractus simulati non obliuiscere ex iuramen
to qd est presumendum qd incontinenti ex interpositione iurame
ti voluerit contractum valere de quo actum erat ut non ualere
si ex intervallo iurasset vt dicitur in simili per **Barto. s. in prima**
parte secundi arti. ubi hoc optime probatur hoc pimum qd quo
ad obseruantiam contractus incontinenti donec probetur qd ta
cite fuit inter contrahentes actum puto in foro anime standum
intentioni iurantis. quia generaliter sic interpretatur iuramentū
in foro conscientie ut notabiliter dicit **Inno. in. c. veniens de iure**
iuran. facit. c. cum significasti. de homici. In foro uero contencio
so ibi fit interpretatio secundum ius z ex variis circūstantiis. vt
ibi nota. z facit. c. veniens. z. c. ad nostram. eo. titu. quia videmus
presumere qd volunt abuti iuramento quia sic presumemus pec
catū qd non est dicendum ar. eorum que nota. in. c. inquirendum
de pecul. cle. iuncta. l. si defunctus. C. arbit. tu. letiam. C. de dona
inter uirum z vxor. nam vt in predictis iuribus patet aliter presu
mitur in acquisitis per tutorem z aliter in acquisitis per clericū
feu per vxorem constante matrimonio z hoc ne presumatur pec
catum ut in eis notat. **Item iuramentum habet vim clausule**
si non valet ut ago qd ago valeat vt valere potest. l. cum patrem
s. filijs matrem. ff. de le. ii. facit. c. ad nostram. iii. de iureiuran. nota.
Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. z quod not. L. y. in preall. l. si
ex cautione. C. de non nu. pecu. ubi concludit qd iurans non op
ponere exceptionem non numerate pecunie obligat licet simpli
citer renunciatio non valeat. ergo in dubio se non obligat ad ta
lem obseruantiam contractus simulati propter contractionem
que inde orietur saltem obliget quo ad obseruandum colorez cō
tractus. **Item quia creditor solet sic caute iuramentū recipere.**
ergo arguamus a communiter accidentibus valet enim tale
argumentum. ut in capitulo primo de cler. non res. ubi hoc not.
Jo. Lal. z per glo. z per docto. in. l. neqz natales. C. de proba.
Item quia hec interpretatio conuenit nature rei. ex se enim z
ex sono verborum habet obligare z presumitur ex actu contra
voluntatem iurantis: ut ipsum obliget de renuncia. super hoc.
Item hec interpretatio tutior est ut enitet peccatum ergo am
plectenda z alia fugienda: vt no. in. ca. veniens de sponsa. in. cle.
erini. de verbo. signifi. z hoc dico procedere nisi tot essent circum
stantie. ex aduerso qd tolleretur predictas presumptiones quod no
ta. in. ca. transmissio. qui fili. sunt legiti. z predictum casum intellige
quando ex iusta causa non decipiendum tertium fuit facta simu
latio alias seruatur quod dixi in secundo casu. **Quartus ca**
sus est de vno contractu ad alium qui non potest seruari nisi in
teritu anime vel est contra bonos mores: puta agitur vere con
tractus simulatus z alius concipit z iuratur. z tunc ex tali iura
mento non tenetur nec ad obseruantiam totalem ptractus: nec
quo ad apparentiā ex quo ex obseruatione iminet peccatum licet
enim peccauerit tunc iurando tamen non peccat contrahendo

xxij. q. iiii. pro te. z de iureiuran. si vota. facit. c. si de pactis. z. l. si. ff.
de ver. obli. **Quintus casus** est quādo simulatio intercessit ex
parte iurantis tantum: vt qd aliud gerebat in corde aliud in ore.
vel callidis est vsus verbis iurando z tunc iuramentum intelli
gitur secundum intentionem recipientis. z sic deus videtur reci
pere. ut est tex. in. c. quantum. **xxij. q. v. z in. c. his omnibus. ea. cau.**
z. q. z generaliter qualiter iuramenta sint recipienda ē bona glori
in. s. queritur. eadem causa. z. q. Primum quando alter habuit
rectum intellectum z alter dolosum. Secundū quando vterqz
dolosum. Tertium quādo vterqz rectum z verba sunt dubia de
his ibi z aliquid in si. in glo. in. c. ex litteris. de spon. z per predicta
tertium membrum remanet clare solutum. debet enim distingui
fm predictos casus. z totalis materia remanet directa que satis
quotidiana est. z contraria omnia debēt reduci z intelligi fm ca
sus predictos. **Quartum dubium** an posita iuramentali obli
gatione in casibus predictis audiatur iste minor petendo absolu
tionem in iuramento non obstante contradictione aduersarij.
Et quattuor argumenta faciam pro parte affirmatiua: z qñ
qd pro parte negatiua. **Ad partem affirmatiua** qd debeat au
diri arguitur sic: vbiqz enim iuramentum continet turpitu
dinem ex parte recipientis tale iuramentum est relaxandum: vt
in. c. i. de iureiuran. ubi probatur de iuramento prestito de vsuris
soluendis ad idem. c. verum: z. c. si vero. eo. ti. ubi absoluitur quis
a iuramento prestito per metum in odium ipsorum metum in se
rentium: sed in casu nostro continet turpitudinem ex parte reci
pientis: quia contraxit cum minore contra legis prohibitionē et
sic semper dolus intelligitur exceptus: vt in. c. si vero. z in. ca. cum
contingat. de iureiuran. z in auten. sacramenta puberum. C. si ad
uer. vendi. z in. c. ii. de pactis. libro. vi. cum si. sed contrahens cum
minore videtur esse in dolo contrahendo in casu a lege prohibito
vt in regula. qui contra iura mercatur. de regulis iuris. libro. vi.
z in. l. quemadmodum. C. de agri. z cens. libro. xj. z. ca. qui contra
viii. distinctione. ergo hoc iuramentum vel non obligatoriuū vel
saltem relaxandum. Tertio ex facto demeritorio est quis recipi
endus alias puniendus z commodum reportare non debet. C. de
dona. inter virum z vxorem. z si necesse. xj. q. i. legi. ff. de negotiis
gestis. siue hereditaria. de preben. cum qui. libro. vi. sed cōtrahēs
cum minore prohibito contrahere tanquam veniens cōtra. pre
ceptum superioris debet ex hoc puniri. vt in. c. qui resistit. xj. q. iij.
z in. c. ij. de ma. z obe. ergo non debet ex contractus seruantiā cō
modum reportare z sic iuramentum est relaxandū ne indirecte
aliquod commodum percipiat contra. tui. de procur. z regu
la. cum quis. de reg. iur. li. vi. **Quarto iuramentum seruandū**
debet habere tres comites. veritatem iudicium z iusticiam. c. an
mauertendum. **xxij. q. ij. z in. ca. z si christus. de iureiuran.** sed in
hoc iuramento non requiritur iudicium nec iusticia cum non sit
iustum neqz discretum se obligare cōtra leges superioris. ar. ca. i.
de his que fiūt a maio. par. ca. ergo. zc. nec conditio aduersarij ha
bet in aliquo obesse tum propter rationes predictas. tum qd con
tra eum potest replicari qd dolose excipiat contra absolutioē pe
titam cum ipse teneatur hoc iuramento: de regu. iur. li. vi. **In**
contrarium. zc. Ad partem negatiua arguitur primo per aut.
sacramenta pube. C. si aduer. ven. ubi in iuramentis prestitis cō
tra legis precepta etiam a minoribus dicit imperator talia inuio
labiliter obseruari. vnde pondero uerbu inuolabile. sicut in simi
li ponderat dictio omnino. in. cle. vt hi qui. de eta. z quali. que ex
cludit etiam dispensationem. z sic per istud uerbu inuolabiliter
videtur qd non debeat venire contra etiam petendo absolutioē.
Nam quemadmodum violat qui petit ab obligatione erui.
Secundo induco. c. cū contingat. de iureiuran. z. c. licet. eo. ti. li.
vi. z. c. quis. de pac. eo. li. que iura simpliciter z absolute dicit il
la iuramenta licet contra legis prohibitionē prestita debere obser
uari: nec nullā mentionē agunt de absolute. vnde in tali casu
pōt peti absolutio. papa fecisset mentionē sicut in simili facit in ca
su. in. c. i. z in. c. debitor: z. c. ver: z. c. si vero. de iureiuran. **Tertio**
iuramenta sunt de iure diuino: vt in. ca. z si christus. de iureiuran.
ver. redde domino iuramenta tua. zc. sed cum hoc iuramentum
sit obligatorium. nec reperitur permissus qd debeat relaxari ergo
obseruandū ar. eorum que no. in. c. quanto de iureiuran. z. c. cū in
ter. **De renunc. maxime** non detur materia de facili iurandū
z plene ueniendū contra iuramentum contra. c. si vero. z. c. verum
preallega. **Quarto iuramentum** representat maiorem minore
zc. vt no. in auten. sacramenta puberum. C. si ad. ven. c. penul. de
empti. z vendi. ergo incontinenti qd interuenit iuramentū cessat
ratio statuti que prouidit tantum minoribus. z p consequens in
tali contractu nulla reperitur turpido ergo seruandū nec in
dulgendum absolute beneficiū. **Quinto z vltimo** aut
nullum peccatum hoc iminet. aut sic. primo casu non debet fieri

absolutio qz cum ipse minor nō obtemperando legi se obligauit
rat fuit etiam in culpa. xi. q. iij. qui resistit secus et secum ptrauens
cōcurrente paritate turpitudinis iste non debet audiri in regu. in
pari causa de reg. i. li. vi. sed cū culpa debet compulsi alia cō
pensari ut. ff. de cōpen. l. i. cum ambo. vbi notanter dicitur. si am
bo socij parem negligentia societatis adhibuerunt dicendum est
desinere vos esse obligatos ipso iure cōpensatoris negligentia fa
cta et. et sic etiā doli cū dolo. de adul. intelleximus. et iuramenta
his obligatio remanebit in suo robore maxime presumēdo mino
rem non fuisse captum. et qz vltro citroqz nata sit obligatio in de
lictiis eniz minoribus non subuenitur. l. auxilij. §. in delictis. ff. de
minoribus. z. c. si aduersus delict. l. nec etiā in alijs quando nō
reperiuntur enormiter lesi. l. quod si minor. z. l. nō omnia. ff. de mi
no. Idem et fortius dicendū est vt non subueniatur contra iura
mentum maxime cum illud peruerteretur maior et sic cessat fauor
minoris etatis. **C**hristi eiusqz matris suffragio implozato ad
solutionem huius vltimi dubij veniendo iuxta ordinem supra
recitatum recitabo p prius opiniones. Et primo dominus Sre.
de senis consilio. c. lxxiii. format vnum punctum quasi in terminis
nostris quando statuto ciuitatis cauebatur qz siue pcessio siue p
missio facta a filio. sine consensu patris non valet ipso iure etiā
si iurati fuerit et quidaz filiusfamilias hoc nō obstante cōpomis
sit et. **C**oncludit idem Sre. iuramentum obligatorium. sed
qz iuramento fecit ptra prohibitionem statuti ciuitatis ex cā facti
cui obtemperare debuerat et non cōtrauenire. viii. bi. que contra
z. xi. q. iij. qui resistit nec ex transgressione bz reportare cōmoduz
sed potius puniri qz pōt cōpelli ad relaxandū iuramentū fatetur
se esse obligatum iuramento sicut accidit in eo qui iurauit solue
re vsuras qui obligatur ex iuramento et tamen petit relaxationē
de iureiuran. debitoris. z. c. l. sicut ergo recipiens iuramentū super
re illicita quo ad se tenet relaxare ita hic secundū euz erat illicitū
ex parte recipientis propter prohibitionem legis municipalis de
bebat obtemperare et in hac conclusione residet ipse. Idem vide
tur tenere. **A**in. j. c. cum contingat. dicit eniz qz in terminis illius
c. iuramentum obligat mulierem ad obseruantiam contractus
sed debz instare ut absoluitur. **S**i ergo in terminis illius. c. tenet
mulierē posse instare pro absolutione quia contra prouisionē le
gis consensit multo fortius sentit qz poterit in casu thematis vbi
verba prohibitoria diriguntur ad personaz boni. **A**nto. in predi
cto. c. cum contingat dicit qz si non est aliqua exceptio que non bz
in se doliuz annexum saltem presumptū nullū remediū cōpetit
contra iuramentum per quemqz verba loquatur statutum. sed
vbi exceptio arguetur in contractu tunc haberent remedia si de
ceptio esset enormis de qbus in. c. debitoris ad hoc gl. in. c. veniens
d iurij. pall. z. qz ex enormi lesione presumitur doliuz subest eniz
causa sic presumēdi. vt in. l. oēs. §. lucius. ff. de his que in frau. cre
di. z. in. l. qui testamētum de proba. z. quod ibi nota. vnde adesse
turpitudine ex parte eius cū quo cōtraxit et cui iurauit et idem pu
tat esse si ptractus iuretur cū verisimiliter psumptiue vbi hoc con
staret euidentia facti. qz notorie esset prodigus vel cui bonis vt
prodigo foret interdictus. qz hic aliquis est turpitudine ex parte
contrahentis qui materiam dat consumptiue ad proprium con
sumendū vt lex ex causa legitima fraudē in talem presumit ut. ff.
pro empto. l. si quis tamen sciret. ff. de mino. l. quod si mi. §. si. ff. ma
dati. l. si vero non remunerandi. §. adolescens. z. in. l. iij. quaz rerū
actio non bz. vnde etiā cōcludit qz si mutualet uel contraheret
cū prelato ad ludū vel corruptum notorie in actu ludi vel in va
nitatibus mulierē bene foret remediū aduersus iuramentū per
iura predicta ad hoc verba satis placet ut infra dicaz latius dñs
Petrus de ancha. in repetitione. c. canonuz. de consti. aperte non
exprimit quid sentiat in casu quo minor aliter non esset lesus. sed
attingit casuz quo interuenit exceptio et cōcludit idēz qz **A**o. an.
z. qz casus est quotidianus recitabo prius uerba sua. firmat eniz
punctū sup quo consuluit in hac ciuitate senarum. **M**az in hac ci
uitate cauetur statuto qz nullus contractus finis et quitantie si
fieret per minorem. xx. annis valeat nec de eo ius reddatur nisi
intercesserit certa solēntas hoc statuto premisso contingit qz pa
trius tradit nuptui neptem suam dans in dotem quingentos et
ista neptis renūciauit dicto patruo omni iure sibi cōpetenti in p
dicta hereditate que valebat prius in quadruplū et iurauit non
ptrauenire qrebat an esset aliqd remediū recūsium illius ptra
ctus finis et quitationis. **E**t consuluit ipse qz poterit peti ab
solutio iura menti siue relaxationis. ad hoc primo inducebat regu
lam qz iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum. c. cuz in
ter cetera. xx. q. iij. qd verbum iniquitatis multum ponderabat
Et itez iuramentum debet habere tres comites. scilicet veritatem
iudiciū et iusticiam. ea. cau. z. questione. **A**nimaaduertenduz. in. q.
aut predicta euident apparet iniquitas cuz modico quisquis re

nūciat hereditati paterne et ita locupletari et paria sunt dispositio
doli adesse ex proposito vel reipsa. vt est casus in. l. si quis nō ali
ter. ff. de ver. ob. z. l. iij. ff. de do. excep. hic aut non solum reipsa sal
tem post graue danum: medum enim vsqz ad quadruplum: sed
vltra dimidiā veri examinationis. ac etiam iura subueniunt de
ceptis etiam maioribus. l. iij. c. de rescin. ven. **I**n casu aut propo
sto est cū enormi deceptione cōiuncta minor etas et sexus fragilitas
quibus iura multum subueniunt incidenter propter naturalem
equitatem et deceptionez verisimilez taz in contrahendo quaz in
solemnitatibus adhibēdo. l. i. ff. de mino. z. in. l. doli. diuersis. c. de
donati. **E**x qualitate igitur personaz et illius facti ar. cōtrahens
cuqz tali sua nepte de dolo ad hoc. l. i. z. quod ibi no. ff. de doli excep.
ratione ergo euidentis iniquitatis et doli saltez reipsa inherētis
illi renunciationi videtur fm iuramentuz relaxanduz sicut cum
per metuz renunciat quis bonis cuqz iuramento. c. si vero. de iure
iuran. et paria sunt ad decisionē contractus doliuz et metus. c. pe
nul. z. c. abbas. quod metus cau. et ad hoc adducit preallega. c. vi
ri. qui vult in casu. c. cū contingat. qz potest mulier instare pro ab
solutioe. ergo multo fortius in casu pposito vbi pcurrit sexus fra
gilitas et minor etas et enormis lesio et etiā reuerentia quā puel
la siue femina habere debet ad patrūz suū in cuius domo et gu
bernatione remanserat post mortē patris. ad hoc. l. i. §. que one
rande. ff. quarum rerum act. non bz. per **B**ar. z. xxij. q. iij. vnus
quisqz. z. secunduz predicta dicit limitari auct. sacramenta puberz
vt non habeat locuz in casibus in quibus potest contractus seu
distractus argui de iniquitate euidenti et dolo reipsa et prospicu
is indicij. l. doliuz. c. de dolo. hec sunt verba que satis placet ideo
seriatim recitauit. et. **E**t aduertenduz inquantuz supra recita
ui opi. **A**in. videtur eaz approbare et consentire qz nulla data le
sione ex quo contraxit contra legē potest repetere absolutionem
et idēz etiā recitando prealle. dictuz Sre. et cuqz eo transeundo: sed
inquantuz. §. dixi auct. sacramenta puberuz. limitandum quando
contractus non potest argui de euidenti iniquitate aperte sentit
qz in casu illius auct. non cōpetit absolutio. alias non esset limita
tio nec reciperet hanc restrictionē qz et quando apparet de iniq
tate requiritur absolutio. ergo cessante deceptōe enormi non fiet
absolutio et sic videtur in hoc recedere a dictis **A**in. Sed vt dixi
aperte hoc non cōcludit. **B**ar. in. l. si quis pro eo. ff. de fidei. sa
tis sentit licet hoc aperte non dicat qz ex solo contemptu cōtra le
gem non competit absolutio. dicit enim primo qz si contractus re
probatu odio creditoris non firmatur iuramento sed ipsum iu
ramentum est seruadum competit tamen absolutio. sed quando
contractus reprobatu fauore debitoris tūc dicit qz firmatur iu
ramento. vt in auct. sacramenta puberum. et nihil dicit de absolu
tione: sentit qz hoc casu non competit absolutio loquitur tñ quan
do verba statuti diriguntur ad rem. **E**go autem ad totalem
materiam clare enarandum procedam per casuum enumerationē
nem puti precedenti dubio feci. **P**rimus ergo casus sit qñ
iuramentum omni ex parte licituz est tam ex parte iurantis quā
ex parte recipientis etiā quaz ex parte materie super qua presta
tur et tunc absolutio non est imponenda sed compellendus ē iu
rans ad eius obseruantiaz. de iureiuran. z. si christus. quinimmo
in illa causa extrinseca existente etiā papa a tali materia ab eius
potestate non pendente: vt in fauorem tertij. ad hoc quod no. gl.
in. c. quanto. de iureiuran. **I**nno. in. c. cum inter. p. de renuncia. et
per glo. in simili in. c. non est. de uoto. **I**nno. puto qz nec in meli
potest papa hoc iuramentum cōmutare inuito eo cui acquisita ē
obligatio: qz vnum pro alio inuito creditore solui non potest. ff. si
cer. pel. l. iij. insti. qui. no. tol. obli. in prin. ad hoc quod no. **I**o. an. in
regula. in malis. de regulis iuris. libro. vi. in mer. z. **I**nno. in. ca. iij.
de confir. vti. vel inutil. z. in. c. inquisitioni. de sen. excommu. z. in. c.
que in ecclesiarum. de consti. secus si ad honorem dei qz tunc pos
set in melius commutare. sic intelligo. c. peruenit. el. iij. de iureiura.
quod no. **I**nno. in. c. debitoris. eo. ti. vbi vult qz etiam eps posset
iuramenta in melius commutare sicut et no. de vo. c. i. z. c. magne.
cum si. **S**ecundus casus quando iuramentum ex parte iuran
tis potest seruari sine interitu et sine dispēdio salutis eterne et tunc
nulla petitur absolutio. peccatū fuit enim iurando non transgre
diendo peccare. c. in litteris. de iureiura. **T**ertius casus est qñ
iuramentum potest seruari sine interitu et sine dispēdio salutis eter
ne sed est contra bonos mores et tunc etiam nulla requiritur
absolutio in regula non est obligatorium. de regulis iuris. lib. vi.
Quartus casus est quando iuramentum processit calore ira
cundie potest tñ seruari sine periculo et sine interitu salutis eter
ne. vt si quis calore iracundie iurauit qz minor loqueretur cū ali
quo vel vna secum cibū capite vel quid simile et tunc sentit obli
gatorium qz nō habuit comitem discrepationis et iusticie. xxij. q. i.
iurabat et ea. causa. z. qdne. iij. animaaduertenduz. et tamen tenere

alia iuramenta licet ppetat absolutio de quo fio. in. c. quidam: be
iureiuran. et satis potest teneri qd si iracundie calor fuit tantus qd
deliberate tale iuramentu non prestiffet. sed non erat obligatoriu
qd voluntas non est discreta dicimus sic qd confessio calore iracu
die non preiudicat nisi def perseverantia et bene dicit glo. in. c. ex
litteris de viroz. facit. l. quicquid. de calore de reg. iur. Non eni oi
no voluntarius et sic non videt deus talem obligatione indiscretam
recipere. xv. q. i. no e vel si dicimus tenere de facili bz per epz ab
solui ar. in prealle. ca. quidam. **¶** Quintus casus quando iura
mentu a principio est super materia indifferenti sed postea deue
nit ad casu de quo si cogitasset in principio iuramentu non fuisset
illicitum vel non iurasset. et tunc no dicit. Archi. in preal. c. animad
uertendu qd potest propria auctoritate transgredi iuramentu: nec
requirit absolutio. puta si iurauit no negociare no recipere feudu
a tali et euenit casus qd mis negocium vel recipia feudu a tali ali
ter viuere non possum qd aut tempore iuramenti non cogitauit
de isto casu et sic non ligat ultra mente sua in. c. veniens. et c. quin
taualis de iureiuran. Aut cogitauit illicitu ideo no seruandu. c. i.
de vsu. li. vi. et facit hec ad questione quotidiana de eo qui iura
uit no fideiubere pro alio certe iuramentu a principio est licituz
maxime qd iurauit qd pluries deceptus ab his pro quibus se obli
gauit sicut pot quis iurare pro vtilitate proximi ita pro vtili
tate propria ad hoc quod notat Archidiaconus. xxi. q. i. no e Jo.
an. in addi. Specu. de iureiuran. post principium dicit qd si salus
xpi periclitaretur ex non fideiussione qd non tenetur ad obseruan
tia iuramenti qd vel hic. si casus excluditur a iuramento est illi
citu et sic puto distinguendu in eo qui iurauit non mutare uel qd
simile facere. **¶** Sextus casus quando iuramentu fuit dolo ad
uersarij extortu et sic considera qd si contractus super quo prestat
est a lege reprobatus in fauorem iurantis tale iuramentuz non est
obligatorium et sic est casus a contrario no cauillando sram quic
quid ibi senserunt docto. in. d. c. cu contingat. et in. c. quis de pac.
li. vi. et in. c. licet de iureiur. eo. li. et in aut. sacramenta puberum oia
ista iura excipiunt casus in quibus dolus interuenit. et idem pro
bat quando interuenit metus vel vis ex quo. n. talia iuramenta
veniunt contra legem no ligant nisi sint oia voluntaria. Sateor tu
tius esse qd in his casibus petatur absolutio. et sentiunt ibi doc. sed
primu notabiliter probatur ex illis iuribus non cauillando. Si
vero iuramentu non venit contra dispositu a iure et interuenit do
lus qd iurantis excludit mentem et qd cessante dolo mo se obligas
set vt qd dedit cam contractui. et tunc iuramentu no ligat et pot ptra
uenire nulla petita absolutioe arg. optimu in. l. tres fratres. ff. de
pac. et in. l. sorori. C. de collac. et sic intelligo. Fre. consilio. c. liiij. al.
clxxxiiij. vbi hoc expresse sentit ponendo terminos in miori. xv. an
noz qd dotatur a fratribus renunciauit hereditati pme qd valebat
loge plus qd habuit in dote qd est notandu p limitatoe. c. iij. de pac.
li. vi. quod non procedit vbi doli dedit cam contractui. na vbi do
lus ibi excluditur voluntas. ut in iuribz prealle. et in. l. i. ff. de dolo
et iuramentu no obligat ultra metes iurantis vt in. c. veniens et c.
quato et c. quinquauallis. de iureiur. et qd no. Jo. an. in. c. vno. de co
mo. vbi dolus interueniens non excludit psumu et qd no dat caz
tractui ut qd me ducis ad pntiendu hac arte. et tunc exigitur ab
solutio que debet prestari non obstante aduersarij contraditioe
ppter eius turpitudinem et dolum et sic intelligi debent no. in pal.
c. cu contingat. et c. si vero. et c. verum de iureiuran. et ide intellige
de metu et vt requirat absolutio qd impendit sine difficultate
in odiu aduersarij. vt in iuribz preal. **¶** Septimus casus quan
do iuramentum continet turpitudinem ex parte suscipientis vt ma
xime pcurrente etia turpitudine materie super qua prestat et tunc
iuramentum obligat et pot peti absolutio non obstante contradi
ctione aduersarij et iste est pmius casus. c. i. et c. debitores. de iuriu.
et in. c. vez. et in. c. si vero. et c. et per istuz casum pot decidi qd dicit
dum in filiofamili. renunciant macedoni. et iurante no contraue
nire. Bar. in dicta. l. si qu. s. pro eo decidit questionem sram casum
predictu. vt iuramentum obliget. et coperat absolutio et hoc etiam
sentit Jo. an. in addi. Specu. in ti. de sen. prola. s. hoc autem vbi
etia plus sentit qd nec iuramentu teneat qd contra bonos mores
dominus An. cuius dictum satis placet in dicto. c. cum contingat
dicit qd si statutu vel lex adesset in loco vbi hoc frequetur qd fi
lii ex hoc inuitantur ad parentes occidendos qd talia iuramenta et
turpiter prestata et contra bonos mores non obligant iurantem
saltem respectu secundarie obligationis que dirigitur in partem
et antequam solueret pot peti absolutio quia in quantum peteret
vbi autem essemus in loco vbi comuniter ex mutuis inducere
tur ad tantum malum vt christiani hodie talia valde adorent
tunc iuramentum obligaret. nec potest peti absolutio ad hoc
quod no. Innocen. in. c. qd pleriqz de imu. eccle. in si. sui appa
tus. et maxime hoc procederet vbi euident necessitas esset in filio

famil. macedoni. enim homicidia tunc presumptis qd tunc frequen
tabatur in loco. ex quo cessat hodie hec presumptio debet cessare
legis presumptio pcurrente iuramento attendi debet punitas
alias veritas et dei obligatio remanet inuoluta. Et hoc pz quid
dicendu in iuramento prestato super pacto legis commissione de
quo in. c. significate. de pigno. et in. l. i. et ij. C. de pac. pig. et si. de qui
bus etia per Bar. in prealle. l. si quis pro eo. **¶** Octauus casus
quando nulla alia turpitudine reperitur in iuramento nisi qd e pre
stitum contra legem et in hoc distingue. Aut eniz lex resistit in fau
rem publice vtilitatis principaliter et non est necessaria absolutio
qd iuramentu valuit. vt in. c. dilecti. de fo. compe. Aut principaliter
in fauore iurantis licet secundarie in fauorem publicu vt in
muliere et minore in casibus dicti. c. cu contingat et c. quamuis. de
pac. li. vi. aut. sacramenta puberum. cu si. et tunc sumus in cau du
bi nostri tam lex seu statutum prohibens minorem obligari sine
certa solenitate principaliter prohibet in fauorem minoris vt no.
By. in regula non est obligatoriu. de reg. iur. li. vi. et sentit glo. in
l. et si is. C. de predi. mi. non alie. et sentiunt doctores in. d. aut. sacra
menta pubez. et satis patet ex sequentibus. Sed si principaliter
non concernerent fauore minoris etatis suum in contrariuz non
valet. ar. c. si diligenti. cuius contrariu probatur in iuribus preal
legatis. et dixi latius super primo et secundo dubio. et tunc puto qd
absolutio est deneganda per ea que allegauimus supra in parte negati
ua. nam primo est regula generalis qd iuramentum est obseruan
dum ex quo seruari sine periculo anime pot: vt in iuribus vulga
ribus. **¶** Item qd reperitur hic turpitudine. naz ex quo lex prouidet
persone et talis persona reniciat iurando fauori suo: nulla reperi
tur turpitudine in ptrahente. nam lex dei hoc non habet pro turpi
tudine vt seruet iuramentu. nec ex parte contrahentis potest ar
gui dolus nec aliqua alia deceptio nec de se materia e turpis. ar
opti. in simili in palle. c. ad apostolice. de re iudi. li. vi. Inducendo
vt supra induxi in arg. et sic sumus extra terminos. c. debitores. et
c. i. et c. vez. et c. si vero de iureiuran. ibi enim reperitur turpitudine
ex parte recipientis et pactu iure prohibitum qd de se male. de vsu
ris super. eo. que oia cessant in casu nostro et si qua culpa reperi
ipse minor no reperitur immunitis. vt dixi in ar. et satis est qd statu
tum punit in tractione actus. **¶** Item in eo qui est contra statu
tum seu legem emanat contractus peteretur absolutio de facili enar
ratur dispositio. c. cu contingat. petendo absolutionem a iurame
to nec est verisimile qd ibi uel satis. in. c. i. et c. li. vi. qd emanauit cu
solenitate nulla fuisset facta mentio de absolutione. nec in aut. sa
cramenta pubez. que inuolabiler mandat talia iuramenta ser
uari unde non placet de m. An. nec Fre. videtur casus pro hoc
contra eos in pdicto. c. cum contingat intelligendo textum sram co
munem intellectum docto. qd etia in casu huius. c. iuramentu do
lo vi vel metu extortum est obligatoriu. c. vero. et c. si vero. sed in
telligunt ar. a ptraio sensu in effectu qd competit absolutio cum
iuramentum est sponte prestitum non competit absolutio: alia non
esset differentia inter prestitum metu et sponte et tamen iura com
muniter in hac. l. loquenti excipiunt quando interuenit dolus me
tus vel vis ergo his cessantibus nec tali causa existere absolutio
denegabit. **¶** Quid autem si interuenisset magna deceptio ex p
te minoris: dicam in casu sequenti antequam illa attingam. respon
deo ad ptraia que in hoc casu posita et hec responsio cum in du
bio non presumamus minore enormiter lesam. Non ob. igit p
mum ptraium: hic reperitur ex parte recipientis in eo qd contra
legem ptraat qd vt supra dixi statutum disponebat in fauore mi
noris principaliter et iurado renunciat fauori et sic nulla turpitu
do maxime respectu dei. et in actu spiritali nisi reputat maior. d
iudi. si annu. li. vi. et ibi attenditur ius naturale et diuinu potius
quam positium et locale: ut no. Inno. in. c. i. de regula. et per hoc
etia soluitur sram ar. contrahentes contra legem publicam vel bo
nos mores presumunt esse in dolo: secus si contra edictum in fa
uorem ipsius ptrahentis. et pro hoc ter. apertus in. d. c. cum con
tingat. et c. quamuis. et c. licet. et in aut. sacramenta puberum vbi co
tractus fuisset gestus ptra legem. vt dixi in primo dubio et tamen
excipiunt causam quando interuenit dolus. ergo ex solo contractu
contra tale statutu no presumitur dolus satis sufficiens ad enar
randum iuramentum quod aperte facit contra Fredericum.
¶ Tertium argumentum etiam potest tolli predicta ratione qd
ex quo lex erat pda in fauorem minoris cui potuit reniciari: no
debet secum contrahens aliquo modo puniri et satis est qd iuramento
interueniente nihil arguitur. et pro hoc iura allegata que nullam
culpam nec dolum notant in contrahentes puniri in retractatoe
actus seu in absolutione impedienda bene expressissent facit etia
c. i. et c. verum. et c. si vero. de iureiuran. ad hoc qd plene tetigi sup
primo et secundo dubio. **¶** Non obstat quartum argumentum qd
iuramentum debet habere comites et veritate inspecta no fuerint.

Iustum est. n. vt feruet suū iuramentū ex quo nulla reperitur turpi-
tudo quā licuerit fauori suo renūciare nec sibi affuit discretio
iudiciū ex quo nō temere nō calore iracundie processit nec dece-
ptus fuit maxime enormiter et pro hoc dictū. c. apostolice de re.
iū. per. hoc concludendo respōdeo ad vltimū qd de conditione ad
uerfariū qd verissime pōt excipere cū sua interfit saltem respectu
secundarie obligationis vt teneatur ad relaxationem cuius nulla
eorum turpitudine reperiat. ¶ Nonus casus est quando retentis
supradictis terminis vt qd statuto resistente contrahitur datur le-
sio in ptractu vel datur lesio a statuto resistente imminere nūqd
tūc poterit absolutio peti a iuramento. et tūc dico qd lesio aut ē mo-
dica et de tali lesione iura non curant ad hoc. c. abbas quod met
causa. et in. c. frequens de resti. spoli. li. vi. et in. c. de rest. in integz
facit. li. i. c. de rescin. vendi. et c. cum dilectus. et ca. penulti. de emp.
et vendi. Aut lesio est enormis et tunc si iuramentum fuit simplici-
ter prestitum de non ueniendo contra audietur allegando enor-
men lesionem quia in tali enormi lesione presumitur dolus. vt in
l. omnes. §. lucius. de his que in fraudē cre. et in. l. quei testamen-
tum. ff. de pba. Non enim videtur iurans ad hunc casum se obli-
gasse. ar. in. c. ueniens. et c. quinquauallis. ad hoc quod cōter iura
excipiūt dolum in talibus iuramentis sed paria sunt qd dolus in-
terueniat ex proposito uel reipsa. l. si quis cum aliter de verbo. obli.
¶ Item turpitudine reperitur ex parte recipientis et pro hoc fa-
ciunt ea que dixi supra fm do. Anto. et vident vera non solum si
iuramenta seu verba sint indefinita sed etiam si sint generalia vt
qd iurauit non contrahere nulla ratione vel causa quacūqz qd
hec verba dēt ciuilitate intelligi et ab eis excipi tales exceptiones
argumentum optimū in. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. et in. l. ab
aurelio. §. i. de libe. legata. Si aut verba sunt magis specifica et la-
ta ita qd aperte videantur excludere remedium ut qd iurauit nō cō-
trahere etiam ratione lesionis enormis et tunc si verba conclu-
dunt ad vnum dumtaxat remedium et non ad aliud vt qd iura-
uit nō contrahere ratione minoris etatis illud tātum remediū
videtur exclusiū nō aliud vnde nō poterit contrahere tanq
maior ad qd not. c. penul. de empti. et venditio. facit. c. non potest d
preben. lib. vi. Et quod notat Bar. et Ly. in. l. i. de rescin. vendi.
vt qd iurauit non venire cōtra nulla ratione neqz tanq maior. et
tunc tenet do. Anto. in. c. cum contingat qd in maiore iuramentū
excludit remedium contractus et remanebit contractus validus
ex quo aliter annullatur a iure idem tenet in minore quo ad leuē
lesione quo ad enormem posuit non valere contractum et iura-
mentū se poterit petere absolutionē a iuramento in casu enormi et
enormissime lesionis quantūcūqz dicat et in iuramento specificz
qd nō veniat cōtra contractum rōne enormis lesionis l. 3. Bart.
et Ali. tenent contrarium in pte alle. l. i. c. de rescin. vendi. qd
putat verum Domi. Anto. etiam si minor dixisset qd illud quod
plus valet dat et donare intendit contrahenti secum et multa po-
nunt in contractu qd non ē sine fraude et dolo qui contrahit nēdū
cū cōsumpturo sed in actu male consumet. ff. pro empto. l. si quis
cum sciret et l. si vero nō remunerandi. §. si vero adolefcens. ff. mā-
dati. ff. de mino. l. quod si minor. §. si. et l. i. §. qua. rerū actio nō de-
tur. vnde cum fraus sit ex parte recipientis canonica iura nō assi-
stunt talibus iuramentis. et hoc possunt etiam si minor iurauit oīa
et singula esse vera et illud esse verum precium qd consistit de op-
posito talia possunt reuocari de iure iur. cum in positionibus. et qd
ibi not. quia iuramentum prestitum censetur sub confidentia qd
illud sit verum precium quod statuit. vnde reperto rem aliter se
habere non est periturus licet taliter iurauerit de iure iur. quē ad-
modum. xxi. q. ii. per totū et sic de facto se consuluisse in causa ca-
iusdam puelle que a quodā suo attinente fuit inducta vt iuraret
nā talia verba si apponunt notarij et seipsos et alij sub inuolūtione
verborum obripiūt iuramenta talia a minoribus maxime femi-
nis que nō intelligunt quid agant hec autem verba domi. Ant.
sunt elegantia et quotidiana in eo tamen qd distinguit inter ma-
iorem et minorem quo ad hunc casum ex toto non placent puto
enim qd etiam maior poterit contrahere quantumcūqz illa ver-
ba fuerint late concepta data lesione enormi: vel enormissima
quia notarij cōmuniter hodie solent apponere illa verba ad ma-
iorem validitatem contractus. contrahentes tamen putant illud
esse verū precium rei nec putāt in aliquo decipi vñ sicut possent cō-
uenire et petere saltē absolutionē si dolus interuenit ex pposito arg-
i prealle. l. creditor. et l. ab aurelio ita qd dolus interuenit reipsa eq
paratur. n. dolus ex pposito et dolus reipsa vt i. l. si quis ānuā iter
prealle. et l. i. §. ff. de doli ex. et hoc verū nisi i aliquibus circūstā-
tijs cōtrahētē appareat voluisse illud vere in quo fuit lesus do-
nare et sic potest intelligi. l. si quis conatōis. ff. de p. emp. Induco
enim quantūcūqz illa verba late cōcepta nō presumāt animū
donandi sed potius appōita ex p̄suetudine notariorū appōnē

tium hec verba siue plus valeant siue nō valeant. est enim. arg. a
cōter accidentibus vt in cle. i. de cle. non residē. et qd ibi no. Et ad
predicta facit. d. no. Spe. in. ti. de emp. et ven. §. nunc dicendū ver.
quid si vendens equū. vnde ponit qdē de illo qui vendit equū
qui volebat saluo quā quando erat calefactus in eundo et vendi-
tor dixit ego do tibi istum equum pro strabo et gibboroso dolente
spatulam et habebit oēs magagnias nec volo ex aliquo teneri an
nihilominus teneat si aliter specificē propalauit et cōcludit qd sic
qd videt deceptor fuisse vendens qd falsitatem dixerat in alijs ex-
pressatis. vnde credidit verisimiliter dixisse de morbo spatularū.
et sic dico ad ppositum qd cum notarij et contrahentes solent ver-
ba ad cautelā lata ponere excludentia omnia remedia certe i du-
bio iste non videt donare vere seu pati omnem lesionē. in dubio
enim quis non presumit iactare suum. l. cum de indebito. ff. de p-
ba. et c. super hoc de renū. accedant nō. per eundem do. Anto. in. c.
quintauallis. de iure iur. vbi dicit se de facto p̄suluisse qd quātū-
cūqz verba late cōcipiantur in persona arbitrorū vtputa qd
possent ius vnius partis in totum vel in pte dare alteri: et qd pos-
set pcedere alte et basse et in modico ledere et c. qd nihilominus pos-
sunt qd poterit enormiter deceptus p̄trauenire. licet nō appareat
de dolo ex proposito sed tūc de ipso in genere et effuso sermone p-
bata videt emanasse sub confidentia persone et amicitia arbitra-
torū. non enim extenditur in tū mens vt verba sonant: qd de ver-
bis facile fuit ad ostendendum et hoc faciūt potius vt arbitro-
rum capter beniuolentiā ad non ledendum quam ad ledendum
si ergo se deceptos p̄spiciunt in hac re debet eis p̄uidere. facit i-
sti. cū ex cūissent. vbi bonus tex. et vbi no. pro ista generalit ver-
borū. et d. c. ueniens. de iure iur. ff. de adop. l. libertus. et maxime hoc
procedit attēto eo qd hec verba multoties apponūt notarij pre-
ter voluntatē promittentiū. Et idē disputando tenuit do. De.
de anca. p̄missa ratione qd dolus ex pposito non tollitur ppter
hec verba latissima nec dolus reipsa. ¶ Fateor tū qd Bar. in. l. i.
societatem. §. arbitrorū. ff. pro so. sentit contrarium quando ver-
ba sunt ita lata vt nō appareāt ex proposito. Et idem Hosti. in. d.
c. quinquauallis. et Jo. an. in addi. Specu. in. ti. de arbi. §. vt autem
ver. Item quid si cōpromissum. sed p̄imum dictum plus placet
rationibus p̄dictis. ¶ Decimus casus sit quando turpitudine re-
peritur ex parte recipientis iuramentum ita qd locus est relaxatio-
ni et absolutioni sed iurans ante petitionē absolutionis incidit in
periurium. nūquid hoc non obstante potest petere absolutionē.
et in hoc p̄sidero duos diuersos modos iurandi. quandoqz enim
quis iurat non venire cōtra contractum sed soluere vsuras dire-
cte quādoqz iurat omnia et singula contenta in instrumento esse
vera que verba erant falsa et facta in fraudem vsurarum. in p̄-
mo modo iurandi aperte sentit Fre. de senis. consilio. c. lxxviii. in
fi. qd non debet audiri absolutionem petens ex quo incidit in per-
iurium. dicit. n. qd petens absolui a iuramento debet p̄uenire ter-
minum solutionis faciente: qd post terminū non debet audiri cū
inciderit in periurium. et frustra legis auxilij inuocat et c. de usu-
ris. qd frustra allegat et c. quod no. Jo. an. in. d. ca. debitorē tenet
oppōitum. ¶ Douetur qd ad duo erat iuramento obligatus. ad
soluendum in termino et ad soluendum simpliciter. ff. de arbi. l. cel-
sus. et de dolo et contu. cum dilectus. et si non soluit in termino in
hoc peccauit et est periurus. in quantum ergo soluere est obliga-
tus post terminum qd non peccat et sic petere poterit absolutio-
nem. vel saltem poterat soluere et postea repetere fm cum. et hoc
vltimum vt soluat et repetat mihi plus placet: qd licet incidit in
periurium non tamen debet repellī a p̄secutione iuris proprij
iij. q. iij. per totum enim probare potest qd ius repetendi sibi com-
petens sit sublatum ex eo qd incidit in periurium. sed in quantum
dicit qd potest etiam si velit petere absolutionē. Et mihi nō pla-
cet indistincte prout loquitur per ea que notatur in. c. debitorē.
et quod statim subiiciam. Nec obstat ratio domini Ant. immo fa-
cit potius contra eum. Si enim etiam post lapsum remanet obli-
gatus ergo debet compelli ad solutionem per. c. debitorē. nec de-
bet audiri petens absolutionem: qd petendo remaneret in pecca-
to: semper enim post terminum est in mora. vt in p̄alle. l. cel-
sus: et in. d. c. cum dilectus. et ideo assidue peccaret et peccatū tan-
to grauius quanto diuturnus de consue. c. fi. ¶ Item toties qd
incidit in periurium: quotiens quis venit contra iuramentum. c.
ad apostolice. de regularibus. in. vi. ¶ Unum tamen puto qd si
petendo absolutionem non perseuerat in peccato qd possit pete-
re absolutionem post terminum licet inciderit in periurium. et hoc
ratione obligationis instantis. ¶ Donec exemplum in vendente re-
per metum et iurante non contrahere quamquam postea con-
trahat nō petēdo prius absolutionem a iuramento cuius illa pe-
tendo nō peccet de vna nec p̄seueret in peccato cū tamē fuerit il-
lud peccatū momentaneū et nō successiūm quāquā enim quis

nō ptraueniret nō tamen peccat petēdo absolutionē q̄ hec nō iurauit argu. c. ad audientia. qd̄ me. cau. z. c. verū. z. c. si vero de iure iuran. intelligit enim q̄ nō cōtrauenit stante iuramēto ar. c. sicut de spon. z. sic pōt reduci ad concordiam horū doctrina. **C** In se cūdo uero modo iurandi scilicet oia z. singula vera esse zc. que tamen sunt simulata z. falsa. sentit aperte domi. Frede. in dicto con. filio proximo q̄ potest petere absolutionem z. q̄ ex tali modo iurandi nō incidit in periuriū z. hoc sentit iuncto principio cū si nihil tamen inducit. **C** Sed do. Anto. in. d. c. cum contingat incidenter sentit oppositum scilicet q̄ iste sit periurus z. q̄ non debet audiri allegans simulationem quia in hoc detegeret turpitudinē suā cum ex hoc allegaret se periurum de donatio. inter dilectos nō si scūdum euz veniret per viam denūciationis euangelice ad cōnerandū conscientiam aduersarij. quia hic nō obstarat turpitudoinquātum animam insequit ut in. c. quemadmodū. de iureiuran. **C** Sed aduertendum quia in hoc expresse sentit contra Frede. nec de eo facit mentionem. **C** Item videtur contra illud quod ipse facit in. c. debitores. vt. s. recitauit. vbi tenet q̄ etiam postquā incidit in periuriū potest petere absolutionem concordando vbi cta sua dictis Frederici iudicio meo. q̄ nisi quis aliqua necessitate ductus sit iurauit falsum. vt quia alter ausus non poterat recipere mutuum vel euadere metum sibi illatum q̄ tunc habito respectu ad necessitatem in qua erat constitutus z. quia ex quo contractus fuit simulatus q̄ audiat petendo absolutionem z. quia sic iurando fuit in aliqua culpa aduersarius tamen reperitur in maiori argumen. l. si obsterit. in. ff. ad. l. aquit. z. hoc casu procedit dictum. Frede. sed si nulla necessitate ductus hoc fecit immo potius ad deceptionem alterius tunc non audiat allegando simulationem ad cōmodum suum. ex quo tetigit turpitudinē suā in preallega. c. inter dilectos. z. in. l. si quis predictus. §. quid. ff. de le. ij. z. hoc casu procedit dictum do. Anto. **C** Et circa hunc casum z. precedentem aduerte. q̄ quidam consulerunt per no. in. c. debitores. q̄ in predictis casibus in quibus competit absolutio non debet superior absolue nisi in subsidium quando ille nō vult relaxare cū fuerit prestitum ad hoc. c. l. de iureiuran. vt sentit Inno. in. c. debitores. z. prima fronte videtur etiam sequi. Jo. an. in. ad. di. Specu. de iureiuran. super. l. c. sed tamen videtur concludere in oppositum. Et apertius do. Anto. tenet in. c. l. z. in. c. debitores preallega. z. sic principaliter potest adiri superior pro absolutione habenda. **C** Item q̄ licet remedia sunt eque pncipalia nō minus ad aliud subsidiariū poterit ergo iuratus petere vt creditur compellatur relaxare iuramētum. **C** Item si vult poterit virecto petere a superiore vt eum a tali iuramento absoluat qui absolutionem debet etiam impedire creditorem relaxando non contumacem debet tñ uocari creditor in absolutione quia sua inter. est vt ipse cōcludit. z. ibi Jo. an. Et probatur. in. c. si vero. z. c. vt de iureiur. z. c. ad aures. z. c. abbas quod metus causa in quibus iuribus patet q̄ data turpitudine ex parte recipientis potest pncipaliter adiri superior z. sic sunt duo remedia principalia z. hoc satis vt sentit. Frede. de senis in pñlio. cclxxviii. iuncto consilio ccciiij. qui d̄ hoc ordine nō videt aliquāter cogitasse s̄z imo presu ponat q̄ petebatur relaxatio ab aduersario. In alio vero q̄ petebatur absolutio a superiore pncipaliter. z. ibi per eū elegāter. An iudex ecclesiasticus pōt mittere indistincte inhibitoriam iudicis seculari vt nō procedat super instrumento pendente questione coraz eo super absolutione zc. **C** Undecimus z. vltimus casus q̄ quis iurauit non repetere nec petere absolui. nec aliquam quere lam aut querimoniam super his deponere. z. tunc per no. in. c. ad nostram el secundo de iureiurando cōcludo q̄ duo erant principalia remedia z. tuta. vnus q̄ iudex procedat ex officio suo quod pōt ex quo intendit ad correctionem peccati. vt in dicto. ca. ad nostram z. videt casus apertus. in. c. tuas de vsur. Secundū remedium vt debitor procedat per viā denūciationis euangelice seu cuiusdam intimationis. Nam hoc remedium denūciationis nullo remedio potest excludi quia nō posset seruari sine periculo anime vt in. c. quēadmodum. de iureiuran. z. quod ibi no. in. d. ca. ad nostram. z. c. i. quod no. glo. r. v. q. vi. auctoritatē z. si eligat viā denūciationis requiritur precedens monitio. per. c. si peccauerit ij. q. i. de iudi. nouit. Si uero per viā denūciationis simpliciter tunc putat do. Anto. in dicto. c. monitionem non ecclesiasticā quod satis placet. vt sic facta monitione simplici potest superior ex officio suo procedere ad correctionem peccati arg. ccciiij. q. iij. ec. **C** Possent z. alij casus adduci. s̄z satis reducibiles sunt ad predictos. z. hoc plene z. clare habetur materia quotidiana absolutionis obtinēde seu denegāde que in varijs locis ingerit difficultatem maxime iuuenibus z. librorum copiam non habentib⁹. **C** Disputata fuit hec q̄ p̄ dñm Nicolau de Sicilia decretorū doctore in famosissimo studio Senaz. z. ad vtranz p̄e dubioz

respondit peritissimus vir dñs Petrus Antoni. Luis z. canonicus Senen. Anno dñi. M. cccc. xij. Die vero. xxij. Januarij.

Empronius clericus

bona matrimonialia obtinens ad curiā romanāz proficiscens ep̄atum a romano pontifice obtinuit ad propriaqz regressus cum cuiusdāz hospitalis rectore eidēqz per patronū dūtaxat profecto multifarie p̄traxit. ac inuentario de bonis ep̄atus non confecto qdam ipsius ep̄atus bona locauit pro pluribus futuris annis superioris auctoritate intercedente pensionē recipiens. instat deniqz populus vt ep̄s quartam partem reddituum ep̄atus in ecclesie fabricam puerat. Contradicit ep̄s in oppositum allegans contrariam p̄suetudinem. demum ante tps locationis finitum obiit ep̄s oritur p̄tentio inter ipsius heredem z. ecclesiam cuius impensa funus curari debeat. Ex prefato themate sex forte dubia oriuntur. **C** Primum nūquid ad impensam funeris prelatus teneat ecclesia an vero eius heredes. **C** Secundū. An expense facte circa p̄uisionē dignitatis obtente electio canonica prioris cessante sint ex bonis dignitatis deducende ita vt etiā heres prelatus mortui valeat eas repetere. **C** Tertiū. Vtrū solus patronus possit hospitali rectore p̄ficere ita vt ex sola ipsius dispositione possit hospitalis noie rectoris contrahere. **C** Quartum. Si platus inuentario de bonis ecclesie prius non p̄fecto canonice administrare possit. **C** Quintum. Vtrum dictus p̄ductor sit tutus quo ad ecclesiam seu successorem ex solutione facta pro futuro tpe predecessori. **C** Sextum. An ep̄s teneatur quartam partem reddituum ecclesie in ipsius fabricam puertere contraria cōsuetudine non obstant etiam si fabrica aliqua aliūde obtineat bona. **C** Circa primūz dubium pro parte ecclesie z. p̄ra prelatus herede multipliciter arguitur. Et sic primo. Aut platus dicitur filius ecclesie vniuersalis sicut videt innuere tex. in. c. qui abstulerit. xij. q. ij. q̄ ecclesia in baptismo nos oēs regenerauit. Aut reputatur pater spiritualis illius ecclesie particularis cui p̄est: vt videt innuere tex. in. c. si. cut. de symo. z. lxxij. di. esto subiectus. aut sponsus: vt in. c. sicut aliterius. vij. q. i. vbi dicitur q̄ ecclesia dicitur sponsa vxorqz prelatus. Hinc est q̄ eius morte ecclesia videtur esse viduata de elec. in. c. ne pro defectu. z. de transla. prelato. c. ij. z. si. vbi habetur qualiter ini ciatur z. confirmatur z. consumatur matrimonium inter ecclesiam z. prelatus z. certe diuerso respectu potest appellari filius pater z. coniunx: vt no. in iuribus supra allegatis. **C** Sed in nullo isto rum casuum ecclesia debet teneri in quantum reputatur filius non enim debet teneri q̄ parens non tenetur ad impensam funeris filij si habet successorem suum sed tenetur ipsius heres: vt. l. si mihi filius sit. ff. de reli. z. sup. fu. **C** Eadez ratione teneri non debet in quantum censetur pater q̄ filius non v̄z teneri: ex quo pater aliū habet heredem. Nam regula est: vt impensa funeris de hereditate semper deducatur. z. hec impensa est adeo priuilegiata vt omne debitum precedat: vt in. l. impensa funeris. ff. eo. ti. **C** Idez dicendum si eum reputemus sponsum. non enim coniunx tenet ad curandūz funus coniugis si habet bona in quibus alijs succedit. solum enim tenetur quando instituitur heres vel quando est viues z. pater est impotens tunc enim tenetur: q̄ eius iniuria videtur si quando vxor infipulta aut vir infipultus relinqueretur vt. l. celsus. z. l. quod si nulla. ff. de religiosis. z. sup. fu. **C** Sed nos presupponimus istum prelatus habere heredem alium ab ecclesia. ergo sibi incumbit onus impense z. non ecclesie per iura predicta que multum videntur facere in hac materia. **C** Secūdo ad idem facit quia per mortē prelatus soluta est ecclesia a lege ipsius z. cui voluerit nubat in domino. Primum regulariter dicit tex. in dicto. c. sicut. vij. q. i. z. clarius. vij. q. i. c. ij. facit. c. p. e. z. si. de secū. nup. ergo ecclesia non debet obligari ad impensam cū non sit amplius sibi alligata. z. desit esse illius vxor maxime cum presupponamus ipsūz prelatus habuisse bona z. in nullo instituisse ecclesiam. non enim videtur ecclesiam teneri sibi ad aliquam humanitatem faciendam tanquam coniuncto cum ipse ecclesiam quondam suam vt extraneam tractauerit in nullo eam instituēdo. debet enim ecclesiam saltem in numero filiorum computare aliquam partem faciendū sibi vt in simili dicit tex. in autē. si qua mulier. C. de sacrosanc. eccle. canonizata. xij. q. i. si qua. Si enim ecclesia non tractauit in sua substantia vt coniunctam personāz ita nec ecclesia cum tractare tenetur vt coniunctum. argumentum optimum in. c. esto subiectus. lxxv. di. ibi cur ergo te habeam in principem cum tu me non habeas vt senatorem zc. Ad idem id quod habetur in principio decreti. omnia quecunque vultis vt faciant vobis homines eadem facite illis. z. in capitulo. l. z. q̄ ibi nota. de lang. expo. **C** Tertio principaliter adducunt multa iur.

ra in quib⁹ cauetur q^d clerico habenti patrimonium nō est aliquid
de bonis ecclesie largiēdū eū illa bona sint deputata ad cultū vi
uinum z substatationem indigentiu⁹ z habenti bare nihil aliud est
quam p^odere. xvi. q. ii. c. ult. i. q. ii. clericos. z. c. p^ost^oz. z. c. si quis pro
pt. q^ummo inuunt iura p^odicta clericos grauissime d^ollare z sacri
legium committere si habētes patrimonium sufficiens ad bona ec
clesie manus extendunt. hoc enim uidetur apertissime probari ex
mēte. c. sacerdos. i. q. ii. ubi dicitur q^d clerici pauperes siue ex necessi
tate siue ex propria uoluntate licet uiuant ex bonis ecclesie: q^d ad
ea accipiēda nō cupiēdas duxit s^z uiuendi necessitas z singulari
ter ibi subicitur quod de talib⁹ clericis uidetur dicere apostolus
qui in sacrario sūt edant. z qui altari deseruiant cum altari partici
pent. **C** Si ergo clericis uiuētibus z adhuc ecclesie ministratib⁹
nō est de apibus ecclesie ministrandū. ex quo nō indigent. Fortius
eis mortuis z amplius nō deseruientibus nō sunt bona ecclesie cō
municanda ex quo patrimonialia sufficiētia ad impensam necessa
riaz obtinēt. **C** Quarto aduerte hanc cōsiderationem: impensa
funeris ex hereditate defuncti semper deducenda est: ut dicit tex.
in prealle. l. ipensa. ff. de reli. z sup. fu. si ergo onus incūbit hoc cāu
heredi iam nō prelato mortuo s^z potius heredi hoc beneficium cō
fertur. sed nulla ratio suggerit ut heredem ecclesia releuet ab hoc
onere z subeat obligationē pro alienis debitis. ar. c. ii. de solu. z sol
uer. idē ē q^d bare. in. c. veniens. extra de testi. z hec donatio nō appa
ret in casu licito fienda. **C** Quinto p^o hac parte adduci potest. c.
vbi periculum. §. q^u uero. de elec. in. vi. vbi speciale inducitur in
papa mortuo ut ipsius exequie a clero z populo solēnter celeb^o
tur. secus ergo uidetur in aliis prelatis arguendo per locū a speci
ali q^u argumentū satis ualidū ēi iur^o ut in. c. qm^o frequenter. ut lite
nō contest. xxi. q. ii. dominus. z. in. c. ii. de coniug. lepro. l. cum p^oz
ff. de iudi. **C** Ad cōtrariam partem in fauorem heredis non ar
guo. satis enim ex his que in solutionib⁹ subiiciam argumenta pa
tebunt. **C** Ad solutionem condescendo altissimi omnipotētis au
xilium luocando z prius premittō q^d funerum impēse possunt ēē
duplices. quedam enim intendunt in remedium seu solacium ani
me defuncti: ut impensa que fit circa clericos confluentes ad offi
cium sepulture seu in certis similibus. Quedam uero tendunt
ad uiuorum amicorū solacia: ut apparatus funeris: constructio
sepulture: preciosa exequiorū pompa: q^u multi induantur vesti
bus luctuosis z similibus. hoc probatur in. c. anime defunctorū
functo. c. qui diuina. xii. q. ii. **C** His premis pro solutione pono
talem conclusionem in tendentibus ad anime remedium z solatiū
defuncti tenetur ecclesia. licet prelatus defunctus alium heredem
habeat in patrimonialibus. In aliis uero cernentibus uiuorum
solacia ecclesia non tenetur. **C** Ad primam partem conclusionis
primo adduco. c. hanc rem. xii. q. ii. z. c. apostolice. de dona. que sin
gulariter faciunt in hac materia. In eis enim dicitur episcopum
posse ex redditibus suis episcopatus centesimam partem sue eccle
sie dare inferiori quam pro suis sepulturis magnificare cupit. ecce
ergo causam quaz ex mente illorum canonum satis liquide appre
hendere possumus exequias prelatis celebrandas expēse ecclesie
cum ex causa sepulture possit alienare etiaz bona immobilia eccle
sie usq^z ad centesimam partem dummodo ecclesie sue cathedrali
grauē damnum non inferat. ut in. c. eis dicitur. **C** Secundo ad
duco. c. vbi periculum. §. q^u uero. de elec. in. vi. ad istam partem li
cet supra argumentando adduxerim illud pro alia sententia. huic
opposito. Sed aliter nunc induco z sic eadem ratio que est de to
to quo ad totum debet esse de parte quo ad partem. l. quo de tota
ff. de rei vendi. z. c. pastoralis. §. item cum totum z quod ibi nō. de
offi. delega. Sicut ergo de papa celebrantur solemniter exequie a
clero z populo in omnibus ciuitatibus z locis insignibus. d. c. vbi
periculum. q^u ipse est rector z prelatus totius orbis. ut ibi dicitur.
ad idem. c. cuncta per mundum. z. c. per principalem. ii. q. ii. eodē
modo eadem ratione debent fieri exequie de episcopo seu prelato
in ecclesia. vbi ipse fuit rector: z maxime hoc habeat locum in epi
scopo. q^u dicitur vicarius xpi quo ad suaz diocesiū ut dicit tex. in
c. mulier. xxi. q. v. nam z episcopi tenent locum apostolorū quo
ad dignitatem. ut dicit glo. in. c. videntes. xii. q. i. z. apostoli omnes
simul a deo receperunt ligandi z soluendi potestatem. sed Petrus
recepit hanc potestatem tanquaz caput ut clare habetur in. c. in no
uo. xi. di. z. c. ita domini. xi. di. omnibus. n. apostolis dictum fuit.
Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittū
tur eis. z quorum retinueritis retenta erunt. ut in euangelio habet
ur. z de hac materia aliquid per docto. in. c. translatō. de consti.
C Sicut. n. ecclesia vniuersalis per mortem pape soluta ē a lege
ip^osa. Sic etiam particularis per mortem prelatis inferioris. ut
in. c. vbi periculum. z in. c. le. no. romani. de elec. vide huic glosa.
notabi. in. §. his omnibus. viii. q. i. papam non posse eligere sibi
successorem: quia dispositio refertur ad id tempus quo non est su

turus papa. in. l. eum qui. de iurisd. om. iudi. z. c. de uigore. d. sepul.
ponit ergo id. c. speciale in papa ut fiant exequie solēnter per uni
uersam christianitatem non autem ut fiant in ecclesia particulari
quia idem esset in quolibet prelato per supradicta. z sic remanet
solutū contrariū supra formatū de illo. c. vbi periculum. **C** Ter
tio ad hanc sententiam facit. c. ad hec. de testa. ubi dicitur q^d licet
clerici de acquisitis intuitu ecclesie non possint facere testamentū
tamen uiuentes etiam in egritudine constituti possūt aliqua intuitu
elemosine erogare. **C** Si ergo de acquisitis erogare possūt
eadēz humanitate non est eis deneganda sepultura z exequiorū
solēntas. maxime cum hic sit actus pius z humanissimus z circa
quemlibet christianum per ecclesiam maxime exercendus. optime
facit ad hoc. c. aurum habet ecclesia. xii. q. ii. ubi dicitur q^d licite ec
clesia expendit pecuniam pro cimiterio ampliando ad requiez s
functorū fortius ergo in prelatis hanc humanitatem exercere
debet. **C** Quarto facit. c. hoc huiusmodi placiti. x. q. ii. ubi dicit
q^d de bonis diuissis per predecessorem debet successor disponere
secundum deum. z nōnulla communicare his qui seruiunt pre
decessori. z est ille tex. no. ex quo patet q^d etiam post mortem prela
ti habetur respectus ad familiāz prelatis non remuneratam ex ser
uitio impenso. quod etiam uidetur probare tex. in. c. relatum el se
cundo. de testa. **C** Fortius ergo haberi debet respectus ad ipsū
prelatum qui iungitur ipsi ecclesie cui seruiuit onera subeūdo. ar.
viii. q. i. qui episcopatum. z. c. in scripturis. **C** Quinto induco hac
cōsiderationē. Prelatus licite propria bōa relinquit cognatis z a
micis. z minuit ex redditibus ecclesie cui deseruit qui eligitur i par
tem domini unde clericus appellatur. i. q. ii. sacerdos. xii. q. i. cleri
cos. z. c. qui portio. no. Anno. z cōmuniter docto. in. c. si episcopus
de preben. ex quo in uita licite percipit de redditib⁹ ecclesie. Inhu
manissimum esset dicere ut mortuo prelato p^oprio ecclesia dene
garet exequias maxime cū videam ecclesiaz manumittere seruos
benemeritos z cū libertate dare aliqua de bonis ecclesie. ut in. c. si
quos d. seruif. xii. q. ii. Fortius ergo prelato optime merito exequia
rum solēntas deneganda non est. Et si diceret q^d impensa est
necessaria cum sepultura debet esse gratuita ex parte clericorum
xii. q. ii. c. que ita cū pluribus sequentibus de symo. c. lva de sepul.
c. penul. Respondeo in episcopo modica potest esse impensa cū cre
dā non solum clericos ecclesie cathedralis ad exequias teneri s^z ēt
alii clerici subditi concurrere. debent ad faciendum officium ar. c.
presbyteri de penis z dicto. c. ubi periculum inducendo ut supra
nec pro sepultura. s. terra aliquid est accipiēdum. ut in dictis
iuribus. maxime in prelato. xii. questione. ii. c. nullus mortuus. s^z
aliqua impensa uēit fienda in terris: in fodiendo sepultura. z simi
lia. sed in aliis prelatis ecclesie non collegiate maior impensa uenit
fienda: quia sacerdotes z clerici aliarum ecclesiaz non tenentur
gratis uenire sed aliqua licite accipiuntur in compensationē dam
norum que sustinēt ibidez trahendo moram in exequiis pro labo
re autem eorum non debent petere pro officio diuino. ad hoc glo.
in dicto. c. penul. de sepul. z in. c. preterea. **C** Item queritur. xii. q.
ii. z in. c. si iam allegato. no. hoc in dic. c. penul. **C** Serto possunt i
duci. no. per. glo. z docto. in. c. nemo clericus. de p^ose. di. i. ubi nō. q^u
clerici maxime prelatis z sacerdotibus sepeliendi sunt cum uestibus
sacris sui ordinis. quod in episcopis z sacerdotibus non est pre
termittendum z sic patet eos sepeliendos cum uestibus ecclesie.
C Adem ergo z fortius dicendum est in aliis expēsis necessariis
ut eas subeat ecclesia. **C** Ad secundam partem conclusionis ut ec
clesia non teneatur ad ea quae sunt uiuorum amicorū solacia.
allego. c. qui diuina. preallega. xii. q. ii. ubi dicitur. quod ibi d hac
uita recedunt cum psalmis tantummodo z psallentium uocibus
debent ad sepulchrum deferri. non autem cum graui luctu: cum
sit spes de resurrectione: z hoc maxime seruandum est in clericis
ut ibi dicitur ad idem. c. quoniam presbyterorum. z. c. quicunq^z. z
c. si ea. cau. z. q. Non ergo teneri deberet ecclesia. ad fabricandum
preciosam sepulturam uel ad alias pompas exequiarum. ut in ue
stibus luctuosis z similibus argumento iurium preallegatorum
z maxime in dicto. c. anime defunctorum. z. c. qui diuina. z. de se
pultu. c. sacris. **C** Septimo z ultimo ad utranq^z partem con
clusionis argumentum bonum prestat. c. ut preterite. de elec. sic i
ducendo **C** Abi enim dicitur q^d expense necessarie quas capita
lum sede uacante facit pro electionis negocio sunt de bonis pre
lature deducende sed ipse expense que fiunt ad remedium z sola
cium anime defuncti sunt necessarie. cum sine eis non debeat quis
duci ad sepulchrum. d. c. q^u diuina. nec corpore prelatis inhumato
debet procedi ad electionem futuri prelatis saltem de honestate
ut in. c. bone el secundo. de elec. ergo tales expense incumbunt ec
clesie. **C** Alie uero expense pompose nō sunt necessarie ut supra
merito non debent de bonis prelature deduci. **C** Nec omnia ar
bitror procedere ubi episcopus elegit sepulturam in diocesi sua ut

ita nec ad denegandum sibi tam piissimum actum in morte cum
cuilibet tam de honestate hanc humanitatem ecclesia facere debz
xij. q. ii. a. **C** Ad tertium contrarium dico consideranda tria
tempora pro concordia multorum iurium que iura uidentur discor
dare primum est tempus primitiue ecclesie quo xpiani nedum cle
rici nil proprii possidebant. sed erant illis omnia communia. unde
conuersi uendebant predia et ponebant ante pedes apostolorum
et diuidebantur omnia prout cuiusqz opus erat ut legitur in acti
bus apostolorum. 2. c. ciuentes. xij. q. ii. hoc tempore non est que
rendum utrum sacerdotes et clerici habentes propria potuissent
uiuere de bonis ecclesie cum nil proprii possiderent. **C** Secundum
tempus Paulus post uidentes apostoli quod utilius esset quod pre
dia oblata conseruarentur in dominio ecclesie cathedralis quam
uenderentur ut ex eorum fructibus et redditibus possint omnibus
indigentibus uberius subueniri statuerunt ut talia bona conser
uarent ecclesie cathedrali. 2. episcopus haberet potestatem dispo
nendi prout cuiusqz opus esset: et tunc inceperunt xpiani et clerici se
culares possidere ut in. c. certe. xij. q. i. et illo tempore emanarunt iu
ra que dicunt clericos habentes patrimonialia non debere partici
pare cum illis bonis seruatis ecclesiis cathedralibus cum illa esset
reseruata solum pro subsidio indigentium quinimodo adhuc uideba
tur tunc error: ut clerici possiderent proprium ut in. c. certe. xij. q. i.
tunc satis erat quod permitteretur eis possidere proprium. ut in. c. il
le qui. ea. cau. et questione. **C** Postmodum procedente tempore
cum xpiani non essent ita seruantes in fide ceperunt licite omni
scadalo cessante possidere propria tam laici quam clerici et ecclesie
ceperunt construi et dotari non solum pro indigentibus sed etiam
pro ministris et seruientibus ipsis ecclesiis et ita fuit statutum ut
aliter ecclesie non permitterentur construi. de cons. dist. i. nemo ec
clesiam. 2. c. pastoralis. de his que fi. a. prela. et in. c. si. q. ii. **C** Unde
etiam nobiles clerici possunt etiam uiuere licite de bonis ecclesie et
cum eis dispensari circa pluralitatem beneficiorum et etiam cum lit
teratis personis ipsis possent aliunde uiuere: ut patet in. c. de multa in
si. de preben. hoc tempore ultimo consideratur respectu partici
pationis non indigentia sed seruicium cum principaliter licite cle
rici habent bona et uiuunt de redditibus ecclesie ita etiam et sepeliri
debent ne humanum denegetur mortuo quod concedatur uiuere
et argu. c. sacris de sepul. et per hoc reducuntur multa iura ad con
cordiam que discordare uidebantur. 2. plenissime dixi in dicta dis
putatione que incipit ticius clericus. **C** Ad quartum articulum
ubi ponitur optima et subtilis consideratio potest sic responde
ri quod licet utilitas huius impense cedat in utilitatem heredis: tam
illud fit contemplatione defuncti. sicut enim clericus licite in uita ui
uit de bonis ecclesie et sua fide conseruat. ut no. in dicto. c. episco
pus. ita. et fortius fieri debet in morte respectu huius piissime hu
manitatis. naz et suis indigentibus clericus licite communicat bona
ecclesie: ut in. c. i. et quod ibi no. de cohabi. cle. et no. in. c. omnino. xij.
di. facit dictum. c. relatum. el secundo. de testa. **C** Non ita reperi
tur in alio defuncto. cum non possit aliis bona sua relinquere et
alterius impensa sepeliri quia qui sentit commodum et onus sen
tire debet. in regula qui sentit. de regu. iur. in. vi. sed in prelo ser
uire ut supra dixi licite sua conseruat aliis et ratione sui seruicij
uiuit de bonis ecclesie. **C** Ad ultimum articulum fuit satis supra
responsum in solutione questionis. **C** Naz potius facit pro hac
parte inducendo prout supra induxi. **C** Venio ad secundum du
bium. 2. primo arguitur ad partem negatiua quod tales expense de bonis
prelature non sint deducende. 2. per consequens ne heredi prelati
petit facultas eas repetendi et primo sic expensas quas quis facit
principaliter ad sui utilitatem licet in consequentiam conuertatur seu
ueniant in utilitatem ecclesie: seu alterius illa repetere non ualet. ut
legitur et notatur in. c. cum causa. de procurat. quia non gessit alie
nu sed proprium negocium quo casu non habet locum actio nego
cio. gest. ut patet per totum titulum de nego. gest. C. 2. ff. hic et ali
bi dicitur quod qui sui commodi causa abest non potest se defendere
pretextu reipublice. ff. ex q. cau. maio. l. ii. sed iste clericus ad curias p
fectus beneficium seu prelaturam ad commodum proprium principa
liter et non ecclesie obtinuit. ergo non ualet expensas repetere quod
patet ex predictis et breuiter pbatur non procurat negocia eccle
sie qui uenit contra ecclesie iura ut per se patet. sed iste uenit obti
nendo beneficium in curia contra iura ecclesie. ergo et consequen
tia patet. quia priuabit ecclesiam electione per illa uice cum in dubio p
supponitur ecclesie electio omnino cessauerit. contra. c. id elec. 2. c.
congregatio. xvi. q. i. **C** Secundo probat sic. ex delicto quis non de
bet consequi premium ut in. c. si necesse. de dote. post diuor. re. nec
ex improbitate sua debet actionem consequi quis. si itaqz sullo. de
furtis. **C** Iste clericus deliquit porrigendo preces pro prelaturam
quantumcumque fuerit idoneus cum debuisset expectare quocaret
non autem ambiciose se ingerere. viii. q. i. in scripturis. i. questione

i. ordinatione. et
 etiam de eta. et
 habere actione. et
 vi. adducitur. et
 vi. vbi solus cau
 latumq. isti sunt
 ecclesie. secus er
 committit. et neg
 et in. l. c. p. et
 de nego. gest. ubi
 sequendo. **C**
 pietate. q. comp
 tere. vt. in. c. sa
 ad excellen
 us gessit nego
 tinam arguitur
 firmatione. vt
 in. c. cum olim.
 et sic in longe p
 confertur l. i. m
 l. xij. di. quini
 questio. de elec
 transferitur pl
 vt in. d. c. si t
 sed electus seu
 seu acquisit
 prouisus. qui
 illas expensas
 vt l. i. l. i. l. i. l. i.
 nego. gest. et c.
 ecclesie vacan
 cipaliter epat
 administrat. vt
 repetere. ca. n.
 uisus cum vt
 tio vel maior
C Tertio a
 prelat. de reb
 totu illud. et r
 de suo pro ho
 vel pro taga
 se repetere ip
 bit ecclesie. pa
 elec. et in. c. cu
 one instar fa
 gerit. xij. q. iij.
 neus debem
 marine hoc
 supplicatione
 expensas se
 te no possit.
 statem habet
 circa election
 romana hab
 de elec. l. vi.
 p. d. i. d. uore
 m. cu iut ad
 suos postulat
 cu iut alia d
 tez. **C** Tert
 casu est exa
 cōcludere q
 superbia elec
 in. c. tuā. de et
 lus itaqz. b. i. c.
 ri a deotāqu
 et casu itell
 ducit ad per
 q. videt ecc
 itaqz ducit. et
 iperatione l
 turis palleg
 obtulit dice
 fugietis argu
 fugit. ita si d
 re. et hoc cas
 no. in. c. cond
 nemo h3 vt

i. ordinatione et optimus ter. i. q. prima nullus itaqz nota glosa in
c. tuam. de eta. et quali. et in dicto. c. ordinationes. ergo non debet
habere actiones ad expensas ambiciose factas repetendas. **T**er
tio adducitur. c. vt pterite. de elec. iuncto. c. cupientes. in fi. eo. ti. li.
vi. vbi soluz cauetur de repetitione fienda per electum vel postu
latum: qz isti sunt uocati ab ecclesia et sic videntur gerere negociu
ecclesie. secus ergo in prouiso et ipetrante qui contra iura ecclesie
commisit et negocium proprium promouit. ar. de presuni. nonne.
et in. l. cu. p. etor. ff. de iudi. r. v. bi. qualis. ad idem. l. que. vtiliter. ff.
de nego. gest. ubi quis soluit de suo expensas factas pro honore co
sequendo. **Q**uarto probatur sic. aut iste fecit istas expensas ex
pietate: qz compaciabatur ecclesie vacanti et non debet posse repe
tere. vt. in. c. sacrorum. r. i. q. ii. et in. l. alimenta. C. de nego. gest. Aut
ad excellentiam sui vt promoueretur et idem: qz vt supra dixi poti
us gessit negocium proprium qua ecclesie. **A**d partem affirma
tiuam arguitur sic prouiso seu collatio habet vim electionis et co
firmationis. vt patet in. c. si tibi absentis. de preben. in. vi. no. Inno.
in. c. cum olim. de cau. pos. et proprieta. et in. c. transmissam. de elec.
et sic in longe pl⁹ se habet prouiso qua electio: qz per electionem non
confertur ius administrandi saltem in actu. iuxta no. in. c. quanto.
l. r. i. bi. quini. si administrat cadata iure sibi per electionem
questo. de elec. auaricie. li. vi. sed per prouisionem sibi competit seu
transfertur plenum ius. unde potest dicere beneficiu esse suum.
vt in. d. c. si tibi absentis. de preben. li. vi. et in. c. ne pro defectu. de elec.
sed electus seu postulatus cui nullus vel modicus ius acquiritur
seu acquisitum est repetit expensas fortius debet posse repetere iste
prouisus: qui fretus iure in euz per romanum pontificem traslato
illas expensas fecit. **S**ecundo probatur. quicqz gerens negocium
vtiliter alterius expensas repetit. l. si an vltro. cum multis. ff. de
nego. gest. et c. cum pro causa. de procura. sed iste gessit negocium
ecclesie vacantis acceptando onus dignitatis sibi collate. nam pn
cipaliter epatus est onus: et accidentaliter sit honor in quantum
administrat. vt legitur et notat in. c. qui epatu. viii. q. i. ergo potest
repetere. ea. n. ratione qua repetit elect⁹ debz posse repetere et pro
uisus cum vterqz adipiscatur honorem et onus. et vbi est eadez ra
tio vel maior eadez dz ee iuris dispositio. vt in iurib⁹ vulgaribus
Tertio adducit magis specific. c. q. i. q. r. i. q. i. i. vbi dicit qz si
prelat⁹ de rebus propriis aliquid expendiderit in ecclesie utilitatez
totu illud e reformanduz de bonis ecclesie. sed iste prouisus soluit
de suo pro honore incumbente ecclesie: puta pro bullis apostolicis
vel pro taxa communi: vt pro aliis similib⁹ expens. ergo debz pos
se repetere ipse vel ei⁹ heres. **Q**uod autem hoc onus incum
bit ecclesie. patet ex his que leguntur et notantur in. c. vt pterite. de
elec. et in. c. cupientes. eodem. ti. li. vi. **Q**uarto probat hac rati
one instar sacrilegii hz dubitare: an is sit dignus que pnceps ele
gerit. r. i. q. i. i. c. qui. aut⁹ ex quo ergo papa approbavit istu vt ido
neuz debemus presumere eum esse legitimu et no ambiciose motum
maxime hoc procedit in dignitatibus in quibus prouidetur citra
supplicationem. vt abbatibus et superioribus. Cum ergo legitime
expensas fecit in fauore ecclesie no apparet ratio quare eas repe
te no possit. **N**ec obstat qz no precessit electio qz maiorz pote
statem habet papa circa prouisionem beneficioruz qua capitulu
circa electionem. de preben. c. i. et c. dilecto. li. vi. immo ab ecclesia
romana habuit capitulu potestatem eligendi. vt. no. in. c. quanqua
de elec. li. vi. **A**d solutionem huius dubij christi eiusqz matris
padio duote iplozando pdescedes tres cas⁹ attededof puto. **P**ri
mo cu iur ad curia principalit ad hac dignitate ipetranduz et ad ip
sus postulatione papa sibi de episcopatu prouidit. **S**ecund⁹
cu iur alia de cas⁹ sed precib⁹ suis intercedentibus obtinuit dignita
tez. **T**ertius cu papa sibi proprio motu prouidit. **P**rimo
casu est examinadu nunqd sit licitu petere dignitate. Et circa hoc
concludere qz si inducitur ad petenduz vt prefit hoc no est licitu: qz
superbia electio videtur causa ipetratiois. et hoc casu itelligo glo.
in. c. tuam. de eta. et q. li. et in. c. ordinationes. i. q. i. p hoc est ter. i. q. i. nul
lus itaqz. hic dicit nemine sibi debere honore assumere sz dz voca
ri a deot aqua Aaron. viii. q. i. i. scripturis. et i. c. qliter. de electio. hoc
et casu itelligo notata p Archidia. i. c. ordinationes. **S**i vero in
ducit ad petendu principalit ad bonu publicu no vt pnt sz vt fit. vt
qz videt ecclesia viduataz dstitui neqz e spes de. prima puihone
itaqz duct⁹ charitate mouet ad euadu et ipetradu. et tuc satis puto
ipetratione licita et meritoria. hoc videt optime pbari. in. c. i. scrip
tura pallega. vbi comedat Esaias qz instate necessitate vltro se
obtulit dices. ego mitto me et ex facto Esaias appetitis et hieremie
fugietis arguit ibi. Grego. qz sicut toto dnderio dhem⁹ occupatioes
fugerit ita si dnt qz p dicitur occupatioes on⁹ libeti necesse e animo subi
re et hoc casu pcedit dictum Archi. ibi: qz videt contrariu eis q ipse
no. in. c. ordinationes. p hoc facit illud euageliu. maiorz charitatem
nemo hz vt animu sua ponat quis p amicis suis. **P**ro breui

ter premissis concludo qz aut iste iur ad impetrandu motus bono
zelozz repetere poterit quia negocium ecclesie gessit: et sic habet lo
cum ro eorum que no. in. c. cu pro ca. de procu. et in. d. c. ut prete
rite. et in. c. cupientes. de elec. li. vi. et succedunt oia allegata. s. pro
hac parte affirmatiua. **S**i autem impetravit ut preceset. ut in
primo casu et hoc constat et tunc non puto eum repetere posse qz
ipse potius gessit negocium proprium quam ecclesie. facit. r. i. q. i. q.
i. odi et proici et allegata supra pro parte negatiua. **S**i autem du
bitat quo animo iur tunc incurrendum est ad coniecturas.
Si autem incontineti iur post uocationem nec expectauit vt
persone idonee prius querebantur satis uidetur iuisse ad geren
dum conuicium propriu non eniz debuit presumere se idoneuz
et se preuenire prouisioni ecclesie cum bonaz metiu sit timere eul
pam etiam ubi culpa no est. v. d. c. ad eius uero facit in simili qz
quod legitur et notatur in. c. ii. de renucia. uidetur tamē qz in foro
iudiciali sit audiendus repetens expensas factas post prouisionem
pape: qz ex quo papa acceptauit eu ut idoneum non debemus de
sua idoneitate disputare. r. vii. q. i. i. c. qui autem fecit ergo puihoe
facta expensas incumbentes ecclesie: et sic debet eas posse repetere
r. i. q. i. i. quicque sz in foro coscientie no puto eu tutu si principa
liter ob sui cam fecit. **E**x his infero ad decisionem secundi et
terti casus. **S**i enim non iur principaliter propter factum ec
clesie illas expensas no repetit. ut. d. c. cu pro ca. sed de expensis fac
tis post prouisionem factam ad ipsius postulationem dicendum
ut. s. dixi in h casu primo. **I**n tertio casu in dubio dicenduz est
eum posse repetere oes expensas quas fecit pro negocio ecclesie.
Iste. n. fuit innitatus per superiorem. et sic pinguius ius hz in re
petendo uel electus quam postulatus ut. s. dixi unde non obstant
allegata pro contraria parte. nam ad primum. ar. et secundum sa
tis patet ratio per predicta. **A**d tertium ar. de. c. cupientes. et
de. c. preterite. r. i. d. c. dupliciter. prio qz oli prouidebatur eccle
sias collegiatis per electionem et postulationem io expensis tuc factis
uel fiendis dubitatur merito de his facta fuit metio specialis. ar.
l. non ad ea. ff. de legib⁹. sed eadem et fortior e ro in expensis factis
p prouisum a superiore: ut. s. probatu est. **S**ecunda solutio
est qz de expensis factis in electione et postulatione dubitabatur
quia auctoritate superioris non intercedente fiebat. **I**n prouiso
at non erat dubiu per. c. quicqz. r. i. q. i. i. c. Item prouiso conti
net in se effectum electionis et confirmationis: ut supra dixi **E**x quo
ergo cauetur hic in electo fortius uidetur cautuz in prouiso. **A**l
timum argu. non obstat quandoqz eniz quis intuitu pietatis in
ducitur ad faciendu actu expensis suis et non habet locum repeti
tio et militat contrarium quandoqz inducitur ad faciendu actuz
sed no expensis suis et habet locu repetitio. **S**imiliter uidemus
in funerante aliu in quo similis distinctio per legem fit. ff. de reli
gio. et sum. fune. l. si quis hec actio. ad idem. c. ut pterite. de electio.
et c. quicunqz. r. i. q. i. i. et ita dicenduz in casu nostro. **A**d ter
tium dubium. **A**n solus patronus possit hospitali rectorem pref
icere. arguitur primo qz sic. unicuique enim lz in domo sua erigere
hospitali ad pauperes recipiendos: et de eius ordinatione dispoe
re ut in re propria sicut et oratorium ad orandu cōstruere: ut in
c. unicuique. de consecra. di. i. no. Inno. in. c. inter dilectos. de dona
et ibi de hoc casus: ubi colligitur qz non solum rectorem prepone
re potest immo et ipsum alteri subicere. et donare cu hospitali no
habeat ecclesiam nec sit res sacra. ergo rectorem eidem preficere
potest. **S**ecundo de hoc uidetur casus in aucten. de eccle. titu.
s. si quis autem edificationem ubi dicitur rectorem preficiendum
ut patronus decreuit. sed episcopus hz uidere an ordiatio seu ad
ministratio recte procedat et si inuenerit malam administratioez
poterit rectore remouere: et alium institueret sic uidetur qz solus
patronus per rectorem pficiat lz p mala administratione possit
epus illu remouere. **T**ertio adduci potest cle. qz ptingit. de re
li. domi. ubi ter. dat epo solu ptatez cohercedi rectore iam posituz
ad bene administrandu no administrandum seu cōfirmadum. si
n. epus hz cōfirmare pletadu p patronu ter. ibi dixisset et epus non
paciatur aliquē prefici seu no cōfirmet presentatu nisi seruatis
que dicuntur. **Q**uarto facit qz secundu qualitate beneficii pa
tron⁹ obtinet pingue uel tenue ius. uidemus. n. qz i conuentiali ec
clesia hz dūtaxat pñtare cōfessum electioni sacre nec per eius cōtra
dictione cessate ca electionis canonice sacre retractaretur. ut in. c.
nobis. et qd ibi no. de iure patro. et sic hz ibi tenue ius. **I**n ecclesia
uero no collegiata hz ius pingue: qz a principio hz pñtare nec ep⁹
pot patrono spzeto aliu istituere. r. vi. q. vii. decernimus et dic. c.
nobis **I**n hospitali ergo dz haberi ius magis pingue cum ibi
no fiat institutio seu collatio sicut in ecclesia iuxta ea que legunt⁹
et notantur per docto in. d. cle. qz contingit. sed sufficit sola recto
ris deputatio seu rectoris commissio. sūt. n. isti rectores hospitaliuz
sicut tutores pupillorum. et minorum ut. i. d. cle. quia contingit. et

in. d. aut. de. eccle. ti. §. vlt. solus ergo patronus bz hēre hāc depu-
tationē posse facere cū in hac pmissiōe nō trāsserat iussuāle sicut
in institutione seu collatiōe eccle. **C** Ad ptē negatiuā hui⁹ dubij ar-
guīt sic. ex quo loc⁹ ad hospitalis vsu z paupū pūssionē auctoritate
pontificis destināt efficit religiosus adeo qd aplius mūdāma vsu-
bus deputari nō pōt. vt pbat in. c. ad hoc. de reli. domi. no. in. c. in
ter dilectos. de dona. ergo nō est amplius i mera facultate. z dñio
pñoni aīcedēs supra pbatū ē. z psequētia clara patet. l. i. tñ. d. re.
dmi. z isti. c. ti. §. nulli⁹. facit. x. q. i. c. nouerūt. cū hoc hospitale sit lo-
cus religiosus nō ur apli⁹ patrono licitū de eo disponere sine pñenti
epi. **C** Secdo pbat p. c. d. synodochia. de reli. domi. vbi dñ qd syno-
dochia. z alia loca ad vtilitatē qbz deputata sūt p pūssionē epoz
in quoz diocesi⁹ pñstere ordinarij dñt ex quo ter. clarissime colla-
git qd epi pñstus requirūt in dñtatiōe rectorz. ad idē. c. requirūt. de re-
sta. z. d. c. inter dilectos. in si. i. qbz patet hec loca in epoz ptate pñstē
z. c. cū ad sedē. de restit. spolia. ergo solus patron⁹ nō pōt epō pñe
rito ibidē rectorē dñtare. z optime facit. c. nō iure pal. pñcto. c.
ad hec. de reli. do. **C** Tertio fortius arguit sic. patronus ex fūda-
tiōe pñstetur tria dñtarat honore in pñtado rectorē epoz. onus in d
fēdēdo ecclesiā ne qd dilapidet ipaz vtilitatē. qz si vergit ad lopiā
pignū ceteris sibi subuenit loco cōstituto vt no. glo. vi. q. vii. pie
metia. z. c. nobis. de iure patrōa. z hec pñstetur ex gñ. ut p. in. c. de
iure eo. ti. z ibi per docto. qd ex quo loc⁹ efficit sacer. vel religiosus
nullā aplius de mero iure in eo ptatē bz. vt. d. l. in tñ. z. d. c. noue-
rit. s. bz eē in plena ptate eccle. sicut alia bona deo oblata. xij. q. iij.
nulli z. c. qd qz patron⁹ ergo hospitalis bz esse cōtēntus gñ oibz
patronis facta nec aplius vsurpare ex quo enī resistit sibi ius cōe
vt pater p dicta ostēdat ipē ptatē suaz in hoc. ar. d. c. de iur. c. illud
z. c. cū loci. e. ti. **C** Quarto adduco. c. iur. monasterij. xvi. q. vij.
vbi dicit qd i ecclesia vlt oratorio patronus sine cōsensu epi clericū
deputare nō pōt ne malus per eū deputat⁹ existat. no. rationē illi⁹
tex. ne in alijs existat zc. z no. verbū oratorij. nā illa ratio est cōmu-
nis ē ad hospitalia: qz bz episcopus videre vt hospitalia dñtēnt
ad vsu deputatū vt. d. vbi. bz ergo sibi fieri pñtatio p patronū: z
iple epō habebit cōfirmare. **C** Lōdēscēdo nūc dei auxilio inuoca-
to: z ad solutionē hui⁹ tertij dubij. distiguēdo iter hospitale religio-
sū z pphanū ut respēcū cū est pphanū qd auct. epi nō fuit edifica-
tū possit pñon⁹ libere ibi rectorē pñstere: z de eo disponere ad libitū
sicut de alijs reb⁹ suis: qz per hāc dñtationē nō desinunt eē in ple-
na facultate sua z potest illud destruere. vel alteri subicere. sicut
sibi placz vt est casus sm vnā lec. quaz approbat. Inno. z omnes
scribētes. in. c. inter dilectos. de dona. z hoc casu intelligo ter. iuris ci-
uilis. in. d. aut. d. ec. ti. §. si qd edificationē. cū se. ad hoc faciūt no. per
doc. in. c. de. iij. de pñen. z in. c. qz cōligit. de reli. do. que in hoc casu
telligunt dñ dñtationē liberā siliunt patrono. Ad idē qd no.
phi. de. cōsti. xv. z cōsti. c. vi. z pcedunt ea que supra allegauit ad
partē affirmatiuā. **C** Et aduertendū qd hoc casu pphanū non
potest pñrie z stricte dici patronus: s. dominus qz patronus p
prie appellat⁹ respectu loci religiosi: s. lato supio vocabulo potest
patron⁹ appellari ppter vsu spiritualiū ad quē loc⁹ deputatus ē
ut singulariter no. Inno. in. d. c. inter dilectos. z facit ibi tex. sm vnā
lec. **C** Et quo no. qd in dñtationē restrictiua appellatione patro-
nū nō ueniunt isti domini hospitaliū pphanorū. ar. c. in nostra.
de iniur. z. ff. de neg. gest. l. iij. §. hoc autē. Et circa talia hospitalia
pphana faciūt hāc cōsiderationē. Aut enī domini ueniūt. z tunc
nō bz epā quoquo modo de eis se iterponere. unde nec ipse uisita-
bit: qz cū ipsi domini habeāt dominiū loci z plenā administratiōē
rerū z ea etiā destruere possūt si uolūt. ut. d. vbi. z no. Inno. in. d. c.
inter dilectos. pñalle. Si uero deputates nō ueniūt: z ordinauerūt
post mortē cōseruent seu deputent ad vsu pauperū. z tūc dico qd
bz dominus vel is de quo ipse disposuit in testamēto possit rectorē
ibi pñficere absqz cōsensu epi: vt in. d. §. si qd edificationē. tñ epī-
copus poterit hoc casu hospitale uisitat⁹ z uidere si cuncta pcedūt
bz ordinationē defūcti z si recipit rectorē per patronū pñfectū p-
peram administrare eū remouebit. z aliū instituet. qd ad eum spec-
tat vt defūctoz ple uolūtates nādēt executioni etiā si testator
interdixerit vt epō se non impediat. z vt dicit singularit⁹ ter. in. d. §. si
quis edificationē facit. c. tua. de testa. z. c. requisiti. eo. ti. **C** Est. n.
i culpa pñon⁹ talē rectorē nūquā tollerādo: ideo episcop⁹ tāquam
pat supplet tollerādo z aliū institūdo. z sic patron⁹ p ea vice pua-
bit potestate rectorē dñtādi sec⁹ puto in alia uocatiōe. ar. c. cū i cū
ctis. z. c. unitis. d. elec. z sic puto itelligēdū: z distiguēdū. vbi. §. si qd
edificationē. s. alia iura epalia si poterit epā a tali pphano exigerē.
ut no. f. rede. cōsilio. xv. z pñlio. c. vi. **C** Si uero hospitale ē fligio-
sū tūc dico patronū habet pñtatiōē: s. pñtatiōē spectat ad epm
ita qd solus patron⁹ sine cōsensu epi habeat de pñtatione face-
re nō poterit per ea que. d. vbi arguendo ad partē negatiuā z sen-
tit Inno. in. d. c. inter dilectos. dñ dicit talē locū spectare ad dispo-

sitionem epi z satis probat in. d. c. ad hec. z. c. de synodochia. effici-
tur aut religiosus si auct. pontificis destinatur ad pios vsus. iuxta
ea que no. in. d. c. ad hec. z tunc enim offertur deo z olim domin⁹
nullā bz ptatem nisi inquamēti gratiose sibi concedatur ab ecclesia
uel ex pacto appposito in fundatione. d. c. iij. z. c. preterea. d. iurepa-
facit. c. cum dilectus. de consue. Si aut dubitatur an interuene-
rit auctoritas pontificis. uel nō. d. recurri ad cōiecturas. Si. n. bz
signa religiosi loci ut cāpanile cū campana. z altare: z filia. repu-
tabit religiosum alias secus ex quo est in possessiōe seu quasi liber-
tatis ut no. Archi. in. c. nemo. de cō. di. i. z Federi. in. d. pñlio. c. vi. z
doc. in. d. c. patentibus de priuile. z in tali hospitali procedat alle-
gata. s. ad partē negatiuā. z p hāc distinctionē filēt oia allegata. s.
pro parte cōtraria z reducūt ad cōcordiā. z cle. qz contingit. d. z
reduci ad hāc distinctionē. in. ea. n. nihil dicitur de ptate. ponendi
rectorē: Ad quartū dubiū arguitur prio qd inuentariū si pñfecto nō
pōt prelat⁹ canonicē administrare p. c. manifesta. xij. q. i. c. c. c. le.
ubi dñ qd ea pñtēt ad ecclesiā manifesta esse debēt a bōis clericorū
ne occasione pñmonialiū occupēt bona ecclesiastica uel ecōtra-
marie pp inopinatū trāstū plati. nñ gl. i. d. c. manifesta. dicit qd pp
bz beat facere inuentariū. alle. c. defracusane. xv. q. iij. vbi uidetur
hoc prima fronte probari Secundo adduco. c. charitatē. xij. q. iij.
ubi expresse mandatur canonicis z economis ecclesie cathedralis
ut mortuo uel remoto prelato debent facere inuentariū de bonis ec-
clesie. idē ergo dicendū i plato eadē rōe z marie cū in prelatō hēa-
mus iura. s. alleg. que si expresse non faciunt mentionem de p-
latis. satis tñ hoc innuūt: expresse hēmus in canonicis qd uacante
ecclesia succedūt in iurisdictione prelati. ut in. c. iij. d. ma. z obe. li. vi.
z. c. cum olim. z. c. his qui. de ma. z obe. **C** Tertio probatur. rōne.
prelati equiparāt⁹ z cōparantur tutoribus z curatoribus pu-
pillorum z minorum. iij. q. iij. c. si in auct. de eccl. §. pe. no. in. c. audi-
tis. de in. inte. resti. in glo. iij. sed tutores tenentur conficere inuen-
tariū de bonis minorū als legitime nō administrāt cū aparte pro-
hibeantur res minorū prius attingere. l. si. ff. arbi. tute. z. l. tutor qd
repertoriū de admi. tu. quiniūmo prius administrantes tāqz suspe-
cti remouēt⁹ z efficiūt⁹ infames: ut. l. iij. ff. de suspe. tu. z no. in. l.
tutor. qui repertoriū. **C** Quarto inducitur cle. quia contingit. d.
relig. do. ubi expresse disponitur in hospitaliū rectoribus ut ad in-
star. tutorū z curatorū debēt facere inuentariū de bonis hospita-
li. adeo ut ibi dicit. Jo. de lig. qd prius administrare nō possunt si
eūt dñ in tutoribus z curatoribus in iurib⁹. s. alle. sicut. n. tenent
illi ita z prelati cū bona ecclesie dicāt⁹ pauperū: z ad hospitali-
tatis vsu pñcipaliter reseruata. xij. q. i. c. uidētes. xvi. q. iij. c. si. pō
dero rōes illi⁹. ad instar. tutorū z curatorū zc. s. hec rō est i pla-
tis ut. d. dñt ergo ipsi tenent. z hoc idē vñ tenere spe. in. ti. de ed. i-
stra. §. si. uer. per latis **C** In contrariū. Primo fortiter militat. c.
transmissa. z. c. nosti. z. c. qualiter z qñ. z. c. vl. de elec. z. c. auaricie. e.
titu. li. vi. cū multis similibus. In quib⁹ iurib⁹ expresse dicitur qd
post electionē z confirmationē recipit prelat⁹ ptatē z administran-
di z exercendi omnia qd sunt iurisdictionis. ad idē optie. c. si suffra-
ganeis. z. ti. ergo ad facultatem administrandi non requiritur inue-
ntariū cōfectio. **C** Secundo ad hāc partem adduco. c. defracusa-
ne. xxx. q. iij. dñz cōter soleat adduci pro cōtraria parte. ibi. n. ppa
spēali rōne motus z suspitione orta contra mouendū in epātū rō
ne filioz suorū fecit ante oia cōfici inuentariū non de bonis ecclesie
sed de bonis pñmonialib⁹ ipi⁹ pñoti ut sic liquido apparēt bōa
propa ipi⁹ ne eoz obtēta occupēt⁹ bōa ecclesie uel. p modū ac-
quisita dicent ppria. ergo cessante hac suspitione filioz talis cau-
tela nō est necessario adhibēda. **C** Item cū ibi ē cōtra suspectaz
non fiat inuentariū de bonis ecclesie sed solummodo de bonis p-
moti. fortius ergo cessante suspitione non requiritur necessario in-
uentariū d bōis ecclesie. Tertio adducitur. c. charitatē. xij. q. iij. p
locū a speciali. Si. n. speciale adducitur in canonicis z economis
uacante ecclesia ergo secus in prelati. ar. l. si pretor. ff. de indi. z. c.
qualis. xv. q. di. z nimirum si spēalitas hec inter eof no. **C** Max ca.
sede uacante bz succedat i iurisdictione nō tñ pōt attingere z dispē-
lare bona p prelatum dimissa uel obtinentia uacationis tempo-
re. xij. q. iij. huiusmodi. z. c. qd sepe. de elec. li. vi. c. statutum. eo. ti. me-
rito conficit inuentarium sicut tutor z curator qui sūt pari admi-
nistratores z non dispensatores sed aliud uñ in prelati qui habz
in bonis ecclesie plenā administrationem fructuum z ex illis pōt
donationes facere. z etiam modica mobilia z immobilia alienarē
xij. q. iij. territorialis. z no. ea. cā. z. q. in summa. z de testa. c. ad hec. z. c. re-
latum. de dona. ceterum. **C** Quarto facit si sibi absent. de prebe-
li. vi. ut pater beneficium dici ipsius prelati post collationem sibi
factam z sibi pñstium consensum non debet ergo obligari ad i-
uentariū cōfectionē cū beneficium dicat suū. iura. n. loquētia de
inuentariis cōfectione locuntur de simplicibus administrationib⁹
ui de tutoribus z curatoribus ca. sede uacante hospitalariis z si

milibus: ecc-
v. q. iij. c. si
inuentarij co-
litter mones
s. ad partē
iura canon
cere menti
nifesta. cle.
que si bñ
c. manifest
vt manifest
fieri pñt al
bēdo bon
fractane
eis z pñi
nñ cōsilia
ne sub ob
ipediunt a
tula acuti
per prelat
ceret vt n
efficet r
qñ platu
pñlio nō
cedo vt.
horū vñ
norū. c. d
vt supra
si indicit
res ad in
nō eni bz
fieri pñt
tib⁹ admi
C Item
hāc opit
nēti pñt
nes plat
giosos nō
ad cōfē
donatio
adeo mū
lā cōpar
petr⁹. tu
est onus
onē i bo
donādo
fēti. nec
ppriū
bertat
sit in pñ
ducta z
militud
sufficit
ergo ex
dictis z
videt⁹ a
pe finē
tabilit⁹
ē si nō
ctā vel
trāsmi
tates v
nō ade
as aut
eū qd b
Pater
nistrat⁹
ne pñc
sit tur⁹
ficio cō
nis ecc
to habē
li. vi. z
rit aliq
pñuab
nenti p
non sit
hoc ad

millibus: secus autem dicendum in prelatiis pro hoc glo. notabilis
 .v. q. iii. c. si. **I**n solutione h' quartum dubium arbitror tenendum qd
 inuētarij cōfectio in prelato necessaria nō sit illud facere: z pncipa
 liter moueo qd nullo iure hoc cauet imo potius ex multis iuribus
 s. ad partē negatiuā allegatis inuētarij oppositū qnqz enim vidēt
 iura canonica ut ad prius retuli que de inuētario videntur fa
 cere mentionē. que oia allegauit. s. ad pte affirmatiuā. z sūt. c. ma
 nifesta. cle. q. cōtingit. c. de fructu. s. c. charitatē. in locis allegatis
 que si bñ pōderent nō pbat id ad qd adducunt. nā. c. manifesta. z
 c. manifesta. nō artāt plati ad cōfectionē inuētarij: s. solū dīponūt
 vt manifesta eē debeāt bona plati cōfectionē que pfecto manifesta
 fieri pnt alit qd per cōfectionē inuētarij de bonis ecclesie vt deseri
 bēdo bona patrimonialia ipsius plati sicut fieri fecit papa in. c. de
 fructu. s. c. dādo eorū administrationē suis attinentib' vel ami
 cis z pmissiue de nō vīdo cū reb' ecclesie. Item illa capitula po
 nūt cōsilia nō solū in fauorē ecclesie sed etiā bonorū ipsius plati
 ne sub obtētu rerū ecclesiasticarū inuadant ipsius plati bona nec
 impediunt aliter administrationē plati quoniam dico qd illa capi
 tula acutius ponderet fortius vidēt pbare cōtrariū. nā. si sem
 per prelat' teneret ad cōfectionē inuētarij frustra illa capitula di
 cerēt vt manifesta esse debeāt bona plati a bonis ecclesie cuz satis
 efficeret manifesta per cōfectionē inuētarij. Itē illa iura puidēt
 qn platus hz bona. si ergo illa nō habz cessaret illorū capitulorū
 pūto nō obstāt. c. de fructu. s. c. potius probat hāc partē indu
 cēdo vt. s. i. iuri z apertissime vidēt pbare vt cessare suspitiōe fi
 liorū vī habitū bonorū patrimonialium cessat omnis descriptio bo
 norū. c. charitatē facit p hāc partē: z iducēdo per locum a speciali
 vt supra iduri clemē. q. cōtingit. potest etiā iduci pro hac parte qd
 si inducūt illud speciale in hospitalariis qd sūt puri administrato
 res ad instar tutorū z curatorū. **A**liud videt bīcēdū in prelatiis
 nō enī dicit ibi tex. ad istar prelatorū s. ad istar tutorū z curatorū
 si enī plati tenerent: fecisset ibi tex. mētiōē potius de platis habē
 tib' administrationē qd de tutorib' z curatorib' rerū secularium.
Item illa cle. i. ver. pmissa iuncta glo. apertissime videt pbare
 hāc opinionē. ibi enī dī qd inuētarij pfectio ratiois redditio z iura
 mēti pstatio nō habēt locū in hospitalariis religiosorū. Si enī om
 nes plati tenent ad cōfectionē inuētarij nō exēpissz ibi papa reli
 giosos maxime in hospitalariis. Nec obstat qd tutores z curatores
 ad cōfectionē inuētarij teneant quib' prelati cōparant vt in. c. i. s.
 donatio. z alijs iurib'. s. allegatis. qd nō p omnia equiparant. qd
 adeo multe differētie sūt iter eos. v. glo. valde nō. v. q. iij. dicat nul
 lā cōparationē iter tutores z platos: qd tutor ē tēporalis platus p
 petu'. tutor nō vīf bonia pupili sicut platus bonis ecclesie. tutela
 est onus: platura honor. prelat' hz liberā z generale administrati
 onē i bonis ecclesie z dare pōt aliqua si hz sic cōsuetudo ecclesie de
 donādo. s. tutor nō hinc plati dicit beneficiū suū eē vt i. c. si tibi ab
 sēti. nec sine cā pōt in vita pūari. l. i. di. satis puerū. tutor nō hz ius
 ppiū in tutela imo est sibi on' z expirat officiū suū adueniēte pu
 bertate pupilli. C. qn tu. v. cū. eē. de. l. i. z. iij. Mō ergo mirū si aliud
 sit in plato. nec cōfectio inuētarij qd est onerosa z ppter suspitiōē in
 ducta bz extēdī ad platos cū extēdī bz fieri de similib' ad alia qd si
 multitudo hic cessat. ad hoc qd in simili nō. Jo. an. i. c. tue. de spon. z
 sufficit dare istā iām. i. q. i. sicut vgeri. z supra. q. i. Itē nūc. Datet
 ergo ex pdictis nullo iure hoc cauēti: s. cōtrariū potius inuēti ex p
 dictis z ex his qd supra allegauit p parte negatiua. hāc opi. pfirmat
 videt auctoritas. Inno. in. c. ex trāmissa. de elec. z i. c. in litteris. p
 pe finē. de resti. spo. z. c. cū sup. de cā. pos. z ppieta. in qd iurib' nō
 tabilit vult platus nō posse administrā z agere nomine ecclesie
 ēt si nō sit in possessiōe dignitatis satis est enī suā electionē cōstru
 ctā vel pūsiōē sibi fuisse factā vt administrare possit. z p dictū. c.
 trāmissa. cū superi' allegatis. Itē tenet dñi de rota dñi. iij. limi
 tates dictū Inno. qd licitū est pfirmato seu pūto etiaz possessiōē
 nō adepto administrā z agere p platura si ali' nō ē i possessiōe ali
 as autē nō liceret: qd esset possessiōē sine iudicio spoliare: qd nō l. z. c.
 eū qd. de pben. lib. vi. q. vi. placuit z in. l. i. qd in tātā. C. vnde vi.
 Datet ergo ex pdictis qd sine pfectiōe inuētarij pōt canonice admi
 nistrā cū impossibile sit possessiōē nō habita inuētarij de bonis eccle
 sie pfecti. **A**d qntū arguit. pmo ad negatiuā qd dicit' pductor nō
 sit tut' quo ad successorē plati respectu vtilitatis pēpiēde ex bene
 ficio cōparat' vsufructuario vī meli' vsuario qd participat d bo
 nis ecclesie qten' necessitas vget. vnde ait Alps. victu z vestimē
 to habētes cōtēti sumus. vt i. c. ep. q. iij. nō. glo. i. c. plet. de off. oz.
 li. vi. z alibi dicit tex. qd si nulla ecclesie necessitate cōpulsus pūpse
 rit aliq' d bonis ecclesie vēdere tāquā furti vel latrocinij re' honor
 puabit. S. cōtract' iuit' cum vsufructuario extinguitur inconti
 nenti post mortem ipsius itaqz dominus ad quem res reuertitur
 non stare tenetur illi contractui potuit enim conductor cogitare
 hoc aduenire posse ut notabiliter probatur in. l. si quis domum

ff. locati ergo idem dicendū in ptractu inito cū plato. ad idē facit
 l. lex uestigali. ff. de pign. ubi videtur qd resolutio iure actoris resol
 uitur ius successoris. per mortē n. prelati resoluit uinculū cuz ec
 clesia. vi. q. i. per cōsequentiā resoluitur ius conductoris cum il
 lud dependeat a iure prelati. ergo zc. **S**ecundo videt de hoc
 casus in. c. ii. de prec. ubi successor non tenetur stare contractui p
 cariarum irrationabiliter per predecessorem concessarum etiam
 si pena fuit apposta obligando se z successores. z fere consimilis
 casus ponitur. in. c. ii. de reruz permu. sed iste defunctus irratioa
 biliter percepit pensonem pro pluribus futuris annis non con
 uertendo eam in utilitatē ecclesie sed propriam: qd de conuersiōe
 non apparet ergo successor non tenetur huic contractui stare sal
 tem respectu solutionis fiende pro futuro tempore sicut in dubio
 ponitur. z hec pars uidetur corroborari per glo. z docto. i. c. que
 relam. ne prela. uices suas. ubi dicit glo. qd si non pro utilitate ec
 clesie contraxit: sed ut ipse tanq' prelatus participet redditus p
 locatione successor non tenetur stare per dictam. c. ii. de prela. qd
 ultra tempus suum ecclesiam locare nō potuit z si soluit aliquid
 ultra sibi imputet qd hoc providere debet. d. l. si quis domus. ff. lo
 cati. **T**ertio uidetur casus in. l. si filio. ff. si uir in quinquenniu
 ff. so. ma. ubi dicitur qd si uir. constante matrimonio locauit fun
 dū dotale in quinquennium so. ma. qd tunc qz maritus hūit legi
 timā administrationē z dominiū utile tpe locationis tñ uxor non
 tenetur stare cōtractui respectu solutionis facte pro futuro tpe
 qd non potuit marit' pēiudicare uxori recipiendo pensonē pro
 tali tpe ita in pposito cū prelatus censeatur maritus ecclesie. vii. q.
 i. sicut non potuit maritus pēiudicare uxori recipiendo pensonē
 pro tali tempore ita in pposito cum prelatus censeat marit' ecc.
 vii. q. i. sic non potuit pēiudicare ecclesie recipiendo pensonē p fu
 turis annis post mortē ipsius. **Q**uarto ut bonus tex. in. c. alie
 nationes. xii. q. ii. ubi dicitur qd si clericus prebendā suam ut bene
 ficiū alienare presumpserit non ualet ut non potest intelligi nisi
 de alienatione fructuū ad temp' ut intelligit ibi glo. nam nulli du
 bium qd ipsum beneficium cum sit speciale alienari nō potest cū
 non recipit extimationem. i. q. i. per totum ad idem. l. emptores. C.
 loca. ubi emptor rei locate z sic successor nō tenetur stare locatiōi
 facte per uenditorem nec obstat uidetur auctoritas superioris
 que hic intercessit qd cum ad utilitatē ecclesie nō intercessit nō hz
 prestare roboris firmitatem. non enim potuit pēiudicare benefi
 cio z successor sine cā ar. optimum de cens. significauit z. c. prohi
 bemus. eo. ti. Et alibi dicit tex. iuris ciuiliis quod ubi nulla aucto
 ritas superioris interueniat an perperam interponatur. l. nulla.
 ff. de auc. tu. facit. c. i. de re. ecc. nō alienan. li. vi. z. xii. q. ii. sine excep
 tione. **C**onsensus enim superioris debet esse legitimus. idest a
 legibus z moribus informatus de cōsti. que in ecclesiis facit
 cle. i. de re. ecc. nō alie. z qd nō. Cald. in. c. i. de in integ. resti. **I**n
 contrariū qd successor tenetur stare etiam respectu solutiōis facte
 probatur sic. prelat' hz in rebus ecclesie administrationem libe
 ram. ut in. c. cum nobis. de elec. ergo contractus initus nomine ec
 clesie dz in successorem tranāre antecēdēs probat' est supra. cōfi
 tia probatur in. c. dilecti. de fo. cōpe. ubi contractus initus cū pre
 decessore z rescriptum delegatorium contra ipsum indultum trā
 sēti in successorem re integra contractus enim initus est cum ec
 clesia que nō moritur. l. z successor committitur. xii. q. ii. liberti. z d
 rescriptis. si gratiok. li. vi. z optime facit quod nō. Inno. in. c. signi
 ficauit de testi. ad idem. c. i. de solu. ubi successor tenetur soluere
 debita predecessoris sicut filius debita patris sicut z contractus
 init' cū tutor trāseunt in pupillū seu minorem finita tutela nec re
 manet obligatus tutor. l. post mortem. ff. quando ex fac. tu. l. si tu
 tele. ff. de administra. tuto. **S**ecundo de hoc uidetur casus i
 cle. i. de re. ec. non ali. in si. ubi clarissime uidetur probare qd etiam
 sine consilio uel ēt sine consensu capituli z superioris potest prela
 tus etiam religiosus locare z fructus uendere ad tempus non
 modicum puta decennium ut ibi nō. in glo. z sic recipere preciaz
 cum non sit uenditio sine precio. in si. locati. s. precium ergo suc
 cessor talis ecclesie tene tur stare quia si diceremus oppositū ec
 clesie adhiberet fraudem in suis actibus contra. c. per tuas. de do
 nati. qd darent potestātē locādi z fructus uendendi ad tempus
 non modicū z postmodum dissolueretur contractus intercedē
 te morte prelati penam enim non meretur quia auctoritate. l. cō
 trahit. l. grachus. C. d. adul. z. c. qui peccat. xxiij. q. iij. imo iuste pos
 sidet qd auctoritate prioris possidet. ff. d. acquirē. posses. l. iuste pos
 sidet. z per illud. c. querelam. ne prelati uices suas. ubi licite locat
 ad septennium z tenetur stare contractui. licet glo. intret in facul
 tatem: quid si moriatur prelat' non finito locationis tempore.
 nam non uidetur qd hec contentio sit fienda ex quo enīz contraxit
 nomine ecclesie que nō moritur. ut dixi precedenti. **T**ertio
 adduco bonum tex. in. c. ex presentium. de pigno. ubi patet qd si
 c i i

prelatus pignorauit res ecclesie illicite compellit licite p^{er} m^o te ipsius heres ad releuadu pign^o restitutu ecclesie. ergo sal- tem idem et fortius dicendum in casu nostro ut si pensioe pro fu- turo tempore conuertitur in utilitate sua vel remanet in patrimonio suo non molestet conductor. qui licite contraxit et soluit et maxime inter- cedente auctoritate superioris. sed compellitur heres prelati ecclesi- am reddere indemnez pro futuro tempore sicut facit marit⁹ vxori soluto matrimonio. l. si filius. §. si vir in quinquenniu. ff. sol. matrimo- nio. **¶** Quarto arguit sic. successor vniuersalis tenetur stare contrac- tui pdecessoruz. vt in l. via veritatis. ff. loca. z. c. si. de preca. §. plat⁹ est successor vniuersalis. vt colligitur et not. p. glo. in c. ad sedē. de re- situ. spoli. z. per Anno. in c. ea te de rescriptis. ergo tenet stare bica- to tractui pdecessorū et si sit successor singularis. vt no. doc. iuris- civilis. in l. si filius. §. si vir in quinquenniu. ff. soluto matrimonio. §. pre- lat⁹ non est successor volutari⁹ qz succedit ex volutate defuncti. sed necessarius ex legis dispositioe ergo stabit contractui successorum. **¶** In solutioe huius qnti dubij considero apliādo thema duos casus. Aut enim querim⁹ nūquid successor teneat stare tractui pre- decessoris vt sic non valet expellere conductore. Aut querim⁹ respe- ctu solutioe facte p futuro tempore sicut ponit in dubio iuri. Pri- mo casu si prelat⁹ nomine pprio contraxit non intendens obligare ec- clesiam. §. seipsū rectores z sic ad vitaz suaz et tūc cōmuniter tenet successorē non teneri ad obseruatiā illius contract⁹. sentiūt cōmunē docto. in c. si. ne plati vices suas. z. glo. ibi. secun⁹ domini de rota §. cū dōe cxxv. vbi plus dicit qz hoc casu cōtrahit nomine pprio ideo p eius morte extinguit eius contract⁹ qz etiā si vellet successor non po- test cōductore cōtra dicte ratificare contractū satis placet. nā quā- tum ad cōmoditatē z ius plati idē in eo qz in usufructuario. ar. eo- ruz que no. glo. in c. pēnti. de offi. ordi. li. vi. ideo extinguit tractus per eum initus sicut obseruat in usufructuario. l. si quis domū. ff. locati. optime. facit ad pposituz. c. veniens. de trans. z. ceterū eo- ti. de cēsi. preterea. z. c. significauit. **¶** Si cōtraxit nomine ecclesie cōmuniter solet dici qz in utilitate cōtraxit tenet successor aliter nō. vt notatur. in dicto. c. si. ne prelati vices suas. que distinctio cer- te nō videtur simpliciter vera. qz ex quo cōtraxit nomine ecclesie z habeat administrationē z potestatē cōtrahendi z nō peccauit in solemnitatib⁹ debet teneri contractus lz ecclesie lese cōpetit resti- tutio i integrū cle. §. i. teg. restitui. c. i. eo. c. i. z. ij. li. vi. Ideo distinguū sic. qz aut. locauit ad tēpus nō modicuz aut tempus modicuz. pri- mo casu cū pstituit ius i re oportet qz fiat i casu licito z obseruē §. bita solēntas qz solet iterueni in alienatiōib⁹ z altero dñficiēte nō valet cōtractus ut dicta. clem. i. z. qz ibi not. facit. c. nulli. de reb⁹ eccle. nō alie. Si vero vtrumqz intercessit qz in casu licito. z de his casib⁹ per glo. xij. q. ij. In sup⁹ z solemnitate seruata de q. xij. q. ij. sine exceptioe. z in c. i. de rebus ecclesie nō alienā. li. vi. z. in c. abbatib⁹ z. c. placuit. eadē cā. z. questioe. z tunc in dubio trāsit in successorē cū talis alienatio pñdicaret successori. vt in iurib⁹ pñallega. Sed ecclesie cōpetit in integrū restitutio vt in c. i. z. ibi nota. maxime p- Cal. de i. inte. rē. z. c. ad nostrā. de reb⁹ eccle. nō alie. **¶** Si vero tē- pus modicū idistice credo cōtrariuz tenet etiā respectu successorē- cuz in hoc nō requirit auctoritas superioris vel aliqua solēntas vel casus utilitatis vñ necessitatis vt expresse patet in cle. i. pñleg. in si. §. si ecclesia enormiter ledat dabitur restitutio in integrū. vt i c. i. §. in iteg. resti. non apparet aliqua ratio quā cōtract⁹ nō debeat trāsire in successorē ex quo a iure hz hāc potestātē cōtrahēdi. z con- traxit nomine ecclesie que nō morit. xij. q. ij. liberti. nec obstat. c. ij. §. pca. z. c. ij. de rerū pmu. qz locum in alienatiōibus seu cōtractibus ad integrū tēpus seu ad magnuz tēpus causa legitima vel solēni- tate ipso iure corrūit cōtract⁹ vt dicta cle. i. z. supra dixi. Sznos lo- qmur in locatiōe qz in iure est permissa ad modicuz tēpus sine aliq⁹ solēntate. vt supra dixi. nec obstat. c. alienatiōes. xij. q. ij. qz loquit⁹ qñ ad tēpus nō modicuz sit veditio. vt ibi no. alias secus. vt no. in dicto. c. si. ne plati vices suas. her procedūt i clerico habēte admini- strationē. i. nō habēte vt in canonico cōmuniter tenet docto. in c. si. ne plati vices suas z domini de rota i pñleg. loco. qz talis cōtra- ctus nō trāsit in successorē qz ipse p omnia equiparat usufructua- rio hz eni ius personale z nō plenā administratiōez reit⁹ est penes ecclesiā cui⁹ ip⁹ pñbende sūt bōa. vt pbat in c. ex litteris. de pbat. ideo hz in eo locū. l. si qz domū. ff. locati. vbi ex cā rationabili inter- uenit auctoritas episcopi. vt no. Anno. in d. c. si. z cōmunē ibi doc. z bñi §. rota i locis pñleg. Sznos quo ad pñm mēbrū qz nō fuit tactū in themate seu in dubio. §. vt studēs haberet pfectā materiā ideo iterui. Et si generalit⁹ vis dicit⁹ i quolibet successore an teneat stare tractui pdecessorū. vide plene p Bar. z alios doc. in l. si filio §. si vir quinquenniu. ff. soluto matrimo. z p canonistas. in d. c. si. z p Archidia. in dicto. c. alienatiōes. xij. q. ij. vbi inuenies. glo. i hac ma- teria quā reduces ad distinctionē factā z fiedam. aliquid vide in l. emptorez via veritatis. C. loc. **¶** Quo ad scdm casuz magis diffi-

cilem nunquid sit tutus conductor respectu ecclesie uel successo- ris ex solutione facta pdecessori ut ponitur in themate seu in du- bio nostro distingue sic quod aut recepta pro futuro tempore sūt uersa in utilitatem ecclesie z in dubio iste conductor tutus est. ar. in dicto. c. i. de po. z solu. c. i. tenet glo. z docto. in c. si. ne prelati. ui- ces suas. z hoc dico procedere etiam si n ulla solēntas interue- niret neque superioris consensu. quia ex quo locatio non fit ad lō- gum tempus solus prelatus hoc facere potest ut in c. si. prealleg. z. i. capitulu primo. de rebus ecclesie non alie. z dicitur ad non lō- gum tempus citra decennium nam tempus decennii dicitur lon- gum. ut. l. si. C. de prescrip. lon. temp. no. glo. in d. cle. i. z no. Bal. i. l. quecunqz. C. de bo. que lib. z. in l. iubemus. de sacrosan. ec. Sate- or tamen qz si ecclesia fuisset grauiter lesa potest petere restitutio- nem contractus de restit. iuncto. c. i. prout dixi in precedenti men- bro. **¶** Aut non constat pecuniam illam receptam pro futuro tē- pore fuisse conuersam in utilitatem ecclesie z tunc presupposita ualiditate contractus que qualiter dicitur colligitur ex dictis pce- dētibus. si prelatus locauit noie proprio tāquam rector si autem nomine ecclesie z tenetur ecclesia uel successor stare. qz z contra- ctus expirat hoc casu ut dixi in precedenti membro. ar. l. si quis do- mum. ff. loca. z de trans. c. ueniens. z. c. decetero. **¶** Si uero loca- uit nomine ecclesie z non intercedente auctoritate superioris z credo illum conductorem esse tutum sed ecclesia potest agere p- tra heredem prelati ad restituendum precium quod defunctus perceperat ultra tempus uite sue. qñ cum iste contractus ualuit nec exigebatur auctoritas superioris ex quo ad modicum temp⁹ contraxit. ut. §. dixi non apparet quare ecclesia uel successor non tenetur stare ex quo ille contraxit in casu licito nomine ecclesie qz non moritur ut. d. c. liberti. sicut. n. pupillus tenetur stare contra- ctui inito per tutorem. licet possit agere contra tutorem acti. tute- le ad restituendum quod percepit ex eo contractu. l. tutele. ff. §. d. ad m. tu. l. post mortem. ff. quando ex fac. tuto. z uxor stat contractui locationis inito per maritum de rebus dotalibus licet nūc solua- tur matrimoniu agit tamen cōtra maritum uel heredem eius ad restituendū utilitatem quā percepit pro futuro tempore. ut no. i l. si filio. §. si uir in quinquē. ff. lo. ma. z. l. diuortio. in prin. e. ti. ita ec- clesia seu successor debet stare cōtractui inito nomine ecclesie per pdecessorem licet possit agere contra heredem defuncti ar. d. c. ex pñtū. de pign. xij. q. ij. quicunqz. z hoc tenuit gof. in c. si. ne pre- la. vi. tu. z Archi. in dictis locis preal. **¶** Illa tamen lex. si quis do- mū quā aliat non probat id ad quod inducūt. loquitur. n. in usu fruct. qui contraxit noie personali quod habebat. sed nos loqmur in prelato qui contraxit noie ecclesie in casu licito nec recipere p- priuz pecuniam est damnum immo est utile ecclesie sed ex alio sal- uo. §. hoc dictum. vt cōductor. hoc casu non sit tutus qz ex quo nō apparet de utilitate ecclesie z eius hīs non est soluendo satis cō- stat prelatū culpōse z maliciose pecuniā p pñsō recepisse pro fu- turo tempore z ex culpa prelati non debet ecclesia teneri si ad uer- sus prelatum uel eius heredem ecclesia non potest seruari indem- nis. ut in l. si. ff. de administ. tuto. z ita no. noluit Anno. in c. cum deputati. prope. si. de iud. ubi dicit qz ex culpa prelati ad- hibita tenetur locus insolidum si potest seruari indemnū aduer⁹ prelatū alias nō. Et credo qz si platus dolose percepisset pecuni- āz pro futuro tpe ut ipse lucrī faceret z pñt⁹ §. dolo per cōiectural⁹ qz tūc ecclesia nō tenetur stare etiam si posset seruari indemnū ad- uersus heredem seu prelatum. quia dolus nō nocet ecclesie sicut nec dolus tutoris nocet pupillo. ut. l. dolus. ff. quādo ex fac. tuto. no. Anno. in c. deputati. facit regula. delictum prelati. de reg. iur. li. vi. z. xvi. q. vii. placuit Si autem percepit pecuniam auctori- te superioris ut presupponimus hic in themate tūc est magis du- bium quo casu dico qz si heres est soluendo agatur cōtra heredē z non contra cōductorem sicut dixi in precedenti mēbro z forti⁹ hic ubi interuenit auctoritas superioris nec presumam uere uel presumptine in utilitatem ecclesie. licet enim auctoritas prelati fa- ciat prima fronte contractus pro utilitate ecclesie presumi. arg. eius quod no. Bal. in prima consti. in vi. feud. z arg. c. nisi de pre- ben. non tamen presumitur uersum nisi aliter probetur uere uel pñptiue ut ipsemet Bal. uoluit in autem. hoc ius porrectuz. C. de sacrosan. ec. z facit. c. i. de reb. ec. non alie. li. vi. z qd. no. i. c. qd. qui- busdā. de fideius. Si autem heres prelati locatoris nō est soluen- do tūc satis potest dubitari pp auctoritatem superioris quo casu puto qz auctoritas superioris nō fuerit interposita ex aliqua rōna bili cā uel sine cāe cognitione conductor nō erit tutus sed pcedit qd. §. dixi qñ auctoritas non interuenit. ar. l. nō est differentia. ff.

de aneto. tuto. superior sine ca- etonate vt in c. ret be cognitione p futuro tēpo- si. ne vis fiat ei- lo. xij. q. i. facit. Si- fa aliqua causa ritate suberat p- expēdit pecuni- etores esse tuti- zit nec aliter te- etonates debz- cleris vt bica- falsa tunc illa in interpositū de- i. l. §. hec autē. co. lib. facit qz- teor tamen qz- tur legitime fa- z vendi. §. nū- tu. in vi. feud- nō sit necessar- le qz nō presu- turo tēpo. z- uēdo vt sup- bicit qz cessat- nec insolidū in necessariā i- me. de regu. li- set auctoritat- reat. tunc em- elefā pro futu- tractant. in fi- ad hoc qz be- tam ipi supe- nō alie. z fer- cōfessus auc- interuenisse tractat. z faci- Anno. in c. i. auctoritate v- in l. quecunqz. confue. z hec- cenda omnia- necesse est. C- fuetudinē cognouimus- duci non po- vt betur de- modū obuen- Subintroduct- puenientib⁹ ture consecrat- arguitur de- introducti nō- ferat satis vic- pñ. q. ii. nepha- impendia hui- est quartam- quattuor. z. c- multis alijs. dispositio nō- si. §. pñe. vbi- vt in c. cōfue- appellat pñ- z pro hac et- piela. pastor- cū multis fir- tendenda fa- sit mentio m- scopio. z alie- testa. vbi pat- uisio inter ep- to uidetur co- partem nega- an. z fere om- fabrica seu rep-

de aneto. tuto. r. in. l. magis puto. §. illud. r. in. l. i. de reb. eor. nec superior sine cā pōt pūdicare beneficio iuris interponendo suā auctoritatē vt in. c. i. de reb. eccle. nō alien. lib. vi. r. eipso qd nō apparet de cognitione nō psumaz legitimaz causā vt ecclesie obligetur p futuro tēpore. argumēto in iurib. pallegratis. r. in. l. i. §. hoc autē si. ne vis fiat ei r. fac qd not. Inno. i. c. i. vt eccle. benefi. r. Frede. p. lio. xlii. facit fm hos. c. si. ne plati vices suas. **C** Si autē fuit exps fa aliqua causa rationabilis in interpositione auctoritatis que in veritate suberat si habuit effectū ex culpa plati supuenientis: vt qd nō expēdit pecuniā illaz in causā expressā. tunc satis credo illū pductorez esse tutū qd satis est qd legitime r. pro utilitate ecclesie cōtra rīt nec aliter tenet probare verū sed prelat. qui interposuit auctoritatē debz esse sollicitus vt pecunia expendatur i utilitate ecclesie: vt dicta. l. magis puto. §. illud. **C** Si autē causa expressa erat falsa tunc illa interpositio auctoritatis nihil operatur etiam si fuit interpositū decretū: vt in. d. l. i. r. in. l. magis puto. §. i. p. allega. r. l. i. §. hec autē. uerba ne vis. fiat ei r. l. i. cū no. i. §. subueni. ff. de fidei cō. lib. facit qd no. Bal. in. l. i. c. de p. d. minor. sine d. c. n. ali. **C** Si autē tamen qd si appareat de interpositione decreti omnia psumuntur legitime facta nisi probet cōtrariū: vt nota. Spec. in. ti. de epti. r. vendi. §. nunc dicēdū. uer. breuiter scias. r. Bal. in prima. cōstitū. in. vi. feud. r. quāquā hoc cāu cū locatio fiat ad modicū tēp. nō sit necessaria interpositio decreti. tamē si iteruenit est valde utile qd nō presumo cōtrahētes in aliqua culpa bādo pēsonēz pro futuro tēpore. r. sic erit tutus cōductor etiaz si heres prelati nō sit solutū vt supra dicit. r. facit qd no. Inno. in. dicto. c. cū deputati. vbi dicit qd cessare culpa plati in p. trahēdo ecclesia in eius cōtractu tenet insolidū nec ex culpa superueniente in nō cōuertendo pecuniā in necessariā impēfaz debz nocere cōductor. ar. regule factū legitime. de regu. iur. li. vi. fecus putarē si superior simpliciter interposuit auctoritatē suā. r. nō permittit cause cognitionē: seu nō appareat. tunc enī nō presumaz pro auctoritate iudicis in obligādo ecclesiam pro futuro tēpore. ar. dicti. c. i. de re. ec. nō alie. iuncta glo. uer. tractant. in. fi. Et est differētia inter decretū r. auctoritatēz quātūz ad hoc: qd decretū presupponit tacite causā fuisse allegatā r. probatā tam ipsi superiori iurta no. per. Bar. in. d. l. i. de p. d. minor. sine decre. nō alie. r. fert sūa pro qua presumit. Sed auctoritas est simpliciter cōsensu auctorizabilis. vnde nō includit in se causē cognitionem interuenisse nisi aliud appareat. pro hoc qd no. in dicta glo. in. ver. tractat. r. facit qd in simili no. Bar. in. l. sciendū. de verbo. obli. r. Inno. in. c. innotuit. de eo qui sur. or. fuisse. r. de decreto sui simplici auctoritate vide per glo. in. c. i. de reb. ecc. nō alie. lib. vi. p. Bal. in. l. quecūqz. c. de bo. que lib. r. p. Inno. r. Anto. d. butri. in. c. cum. d. confue. r. hec sunt que sentio hoc difficili dubio. r. in hoc sunt reducenda omnia contraria superius formata ad que aliter responderi necesse est. **C** Ad sextum dubium arguitur primo contrariam cōsuetudinem episcopo non prodesse. r. videtur hoc expremum in. c. cognouimus. xii. q. ii. vbi singulariter probat cōsuetudinez introducti non posse. non solum vt quēsta penitus subtrahantur s; et vt detur de antiquis redditibus. sed de obligationib. r. aliis postmodū obuenientibus nil detur. debet ergo cōsuetudinem priuari r. subitroducta si obstatē solui d. omnib. obuenientib. ita atiqz qd nouis prouenientibus in vna r. eadez substantia duplici quodammodo iure censetur vt dicitur in. d. c. cognouimus. xii. q. ii. **C** Secūdo arguitur de. c. i. de cōsue. vbi patet cōsuetudinem ecclesie gratiosā introduci nō posse. Nec enim cōsuetudo vt episcopus quantum pferat satis videt gratiosa r. praua quoniā vt dicit rex. in. c. quattuor xii. q. ii. nephas ē si sacris edibus destitutis in lucrum suum presul impendia his deputata cōcertat. **C** Tertio probatur sic. certum est quartam deberi ex dispositiōe multoz iurium. xii. q. ii. cōcesso. c. quattuor. r. c. de redditib. r. in. c. cognouimus. r. c. de utilitate. cum multis alijs. Si ergo cōsuetudo contraria non ualet tamen iuris dispositiō nō pūdicatur ex p. suetudine nisi sit rationalis. vt in. c. si. d. p. sue. vbi inno. cessat ratio r. veritas vetustas erroris dici pōt vt in. c. cōsuetudo. viii. distinc. p. stat enim hanc carere ratiōe immo appellat praua. r. nephas. vt dicto. c. quattuor. r. c. cognouimus r. pro hac etiā parte multa iura adduci possunt. de his que sunt a prela. pastoralis de eccle. edific. c. i. q. ii. vno. xvi. q. i. si monachus cū multis similib. **C** In cōtrariū qd in talibus p. suetudo sit attendenda faciunt. c. de his. r. c. antiquos. r. q. i. vbi de hac quarta fit mentio maxime in dicto. c. antiquos. sed medietatem recipit episcopus. r. aliam medietatem tribuit clericis. ad idem. c. requisit. d. testa. vbi patet quod de relictis episcopo uel ecclesie sit cōgrua diuisiō inter episcopum r. ecclesiam fabricę utilitatem. r. sic de directo uidetur contra illud capitulum. cognouimus. supra allega. ad partem negatiuam. **C** Secundo adduco. not. per Hosten. r. Jo. an. r. fere omnes docto. sequētes. in. c. i. de eccle. edific. ubi dicit qd i fabrica seu reparatione ecclesiaz primo loco attendenda est consuetudo

nam in quibusdam partibus popul. ad ista tenet qd consuetudo tanq. laudabilis obseruanda est vt in. c. ad apostolicam. de symo. **C** Secundo requiritur ad quartam deputatam fabricę. **C** Tertio ad id quod habetur in. c. i. de eccle. edificam. r. idem archidia. xii. q. ii. in. c. quattuor preallega. patet ergo consuetudinez i talib. attendendam. **C** Quarto ad idem inducitur. c. si. de his qd si. a maio. par. capi. ubi episcopi r. canonici de redditibus suis ex speciali prouisione conferunt ad fabricaz ecclesie. r. sic cessabit ibi ex consuetudine quarta pars fabricę deputata. r. ita intelligit. Inno. tex. iducit qd dicit p. suetudinē i talib. obseruandā de sepul. c. certificari r. sic uidetur ibi casus de hoc iuncta glosam sed ipse Inno. nullam mentionem facit de preallega. iuribus que expresse talem consuetudinem reprobare videntur. **C** Quinto p. hac parte facit generalis consuetudo totius fere orbis quam papa scit r. tollat. nam hodie ut uidemus non fiunt iste diuisiones quartarum ut una detur episcopis alia ecclesiis seu canonicis seruientibus tertia fabricę. quarta pauperibus. prout traditur in illis iuribus. c. quattuor. c. de redditibus. c. p. c. c. cum similibus. sed canonici ut plurimum habent prebendas suas distinctas a bonis episcopatib. r. episcopus possidet r. distribuit bona episcopatus prout sibi uidetur. Ad solutionem deo propitio fauente ac saluatoris genetricis adiunctis precibus condescendens ut omnia prorsus fiant contraria quattuor casus in hac materia considero. **C** Primus est cum consuetudo hoc onus fabricę iu alium ab episcopo transfundit. puta in populum ciuitatis r. talis consuetudo laudabilis est r. amplectenda. argumentum de symo. ad apostolicā. r. de quarta fabricę iure deputata poterit per episcopum fieri aliud suum r. meritorum opus argumentū. xii. q. i. uidentes. r. xvi. q. i. idem dicendum eadem ratione si fabrica habet bona distincta alias ad hoc onus sufficientia: ad predicta uide bonum textū. in. c. si propter tua debita de rescrip. lib. vi. ubi probatur notabiliter consuetudinem induci posse ut fructus primi anni beneficiorum in certa dyocesi vacantium debeantur fabricę ecclesie cathedralis. **C** Secundus casus quando nemini hoc onus fabricę incumbit nec episcopus uult pretextu consuetudinis fabricę aliquid impendere. r. sic ecclesie patiuntur ruinas seu difformitatem r. non ualet consuetudo r. hoc casu loquitur rex. i. dicto. c. quattuor ubi dicitur nephas esse si in sacris edibus destitutis in lucrum suum presul impendia his deputata conuertat r. c. **C** Tertius casus quando pretextu consuetudinis uult impendere quartam non d. antiquis redditibus sed de nouiter obuenientibus uel uult conferre r. et non ualet consuetudo: quia non est rationalis ut eadez substantia diuerso iure censetur r. est ille proprie casus in. c. cognouimus. xii. q. ii. r. tenet hostien. in summa. de ecc. edi. §. i. in. fi. **C** Quartus r. vltimus casus est quando ex consuetudine episcopus non deputat quartam sed aliam quotam: uel adiuuat quantum potest fabricaz. r. forte nimis sit impotens ita qd non lucrifaciat sibi. r. talis consuetudo ualet r. tenet r. satis rationalis est: r. procedant alia iura que de quarta ista nullam mentionem faciunt. nam prelat. ecclesie non debet mendicare r. redditus conuertat in fabricam sed de his que sibi supersunt facere tenetur ut. c. de his. de eccle. edific. r. quantum facere potest iuxta possibilitatez suam ut dicto. c. si monachus. xvi. q. i. r. si ecclesia fabrica indiget potest hoc casu compelli populus ad restaurandum iuxta no. in. c. i. de eccle. edific. ualet ergo in hoc consuetudo ut non teneatur conferre precise quartam: sed iuxta possibilitatem porrigere auxilium. **C** Et aduerie qd data possibilitate episcopi tenentur conferre ad fabricam necessariam etiam ultra quartam. ut notabiliter dicit Inno. in. c. si. de his que sunt a maio. par. ca. quod intellige siue consuetudo habeat ut nō deputetur quarta siue sic. ar. c. si monachus. xvi. q. i. ubi dicitur prelatū debere conferre ad fabricam data necessitate: quāto melius potest iuxta possibilitatē suā. **C** Et at casu quo ista qd de consuetudine nō soluatur uel nō sufficit possunt compelli et canonici ad contribuendū. ut in. d. c. si. de his que sūa ma. par. ca. r. vide de hac materia per Jo. an. in. d. c. si propter tua debita. ubi dicit qd si considerato statu episcopi r. capituli non superest eis iū quod sufficit ad necessariam fabricā ecclesie cathedralis poterūt facere statum deputando fructus primi anni beneficiorum uacantium ad fabricā ecclesie Et uidetur hoc probari in illo tex. dū facit mentionem de statuto. r. facit. c. constitutus. r. quod ibi no. d. religio. do. r. in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vi. per que iura. r. in eis nō puto etiā certā partem fructuum beneficiorum nō uacantiū poterūt deputare ad fabricā necessariā ecclesie cathedralis. r. ex quā parte rectores ecclesiarum honeste uiuere r. onera ecclesie subire pōt r. idē dico de fructibus capelle respectu plebis cui subiaceret ut no. Frede. p. lio. xvi. et hec ad indiuidue trinitatis gloriā sufficiat.

Item clericus c. ecclesiastici

redditis patrimonii conservato vitas ducens ab eodem beneficio abiectus existit et spoliatus existens dicto beneficio renuntiavit sponte sibi in postmodum restitutionem petenti tria obiecta fuerunt. **P**rimo quod possessionem petenti ex titulo vel alio modo minime iustificabat. **S**ecundo post predictam spoliationem renuntiatione spontanea fuit secuta. **T**ertio circuitu nomine petentis facultatem privandi dicto beneficio reluctantem tribuens et afferente ante obiectorum discussionem restitutionem sciendam. **E**x predicto themate quatuor thematis ordine non servato dubia eliciuntur. **P**rimus an ecclesiastici beneficii restitutionem petens possessor non ex titulo vel alio modo iustificare teneatur. **S**ecundum An petenti beneficii restitutionem spontanee renuntiationis facte post spoliationem obstat exceptio. **T**ertium. Utrum crimen notorium beneficii privatione dignum excludat ipsius beneficii restitutionem petentem. **Q**uartum. Utrum habens patrimonium et beneficium ecclesiasticum valeat recta conscientia salua conservato patrimonio de beneficii redditibus vitam ducere. **A**d primum dubium multipliciter affirmative arguitur. **P**rimo sic. vbi quis res non est uniformiter possibilibus sed certo modo non tamen potest probari illius rei possessio nisi probet ille modum cuius respectu res possidere potest. hoc probat in c. ex transmissa. 2. c. ex parte. i. d. resti. spol. vbi petens restitutionem coniugis huius probare coniugium saltem primo effectum validum quatuor agat possessorio. quod non contingit ex alio nisi si quod libera persona possideri non potest etiam si in vinculis teneatur ut in l. cum heres. in fi. 2. in l. quavis. ff. de acquiren. posses. i. d. habet probare respectu cuius libera persona potest possideri ad idem facit l. i. ff. de rei ven. vbi vendicans liberam personam huius probare titulum legitimum: quod libere persone dominium habere non potest. sed beneficium ecclesiasticum ratione tituli non potest haberi seu possideri nisi si mediante institutione canonica. ut in regula pma. d. regulis iur. li. vi. 2. in c. ex frequentibus. de insti. 2. pro hoc quod id dicitur posse quod iure possumus. 2. q. ii. faciat homo. 2. l. filius. ff. de codi. insti. ergo non potest probari possessio beneficii nisi probetur titulus cuius nomine possideri potest. **S**ecundo probatur ex idempnitate rationis. sicut enim in coniugio carnali titulus probari debet saltem primo aspectu iustus. ut in predicto. c. ex transmissa. 2. c. ex parte. ergo idem dicitur in coniugio spirituali. ar. c. inter corporalia. de transla. prela. maxime cum in istis vertitur maius periculum ergo cautius et strictius est agendum. de electio. vbi periculum. li. vi. facit tex. optimus. in c. buduz. el. secundo. de elec. vbi dicitur quod anime damnabiliter decipiuntur pro eo qui sine titulo i ecclesiasticis beneficiis intro ducuntur. **T**ertio probatur sic. vbi non fuit institutio non potest allegari destitutio. 2. p. consequens non potest allegari spoliatio. de de spoli. ipube. c. ad dissolvendum. 2. in l. de c. ff. de verbo. obligati. facit bene. c. q. non formati. 2. q. ii. sed cessante legitimo titulo non potest dici institutio. ut in dicto. c. ex frequentibus. 2. in regula pma. de regulis iuris. ergo nec destitutio. 2. sic non potest peti de spoliatio nisi probatur titulus ratione cuius probatur institutio. **Q**uarto videtur aperte probari in l. ii. §. quedam. ff. de interdic. vbi dicitur quod interdictum de locis sacris et religiosis exhibendum huius annexa causam proprietatis. 2. sic videtur ibi tex. quod sit probandus titulus et cum agitur de interdicto vel alio interdicto. quod in istis sacris non est dare nudum possessorium. **Q**uinto arguitur sic beneficium ecclesiasticum versatur circa incorporalia: et circa divinum administrationem et iurisdictionem in foro contentioso et penitentiali exercendo. i. foro competentem. sed incorporalium possessorium haberi non potest nisi conscientia domini. l. quotiens. ff. de servitu. l. ii. §. dare. ff. de usufruct. le. 2. de servi. 2. aqua no. Innocen. in c. bone. el. secundum do. de postu. prela. 2. in c. in litteris. de resti. spol. 2. de offi. ordi. c. querente. 2. in multis alijs locis: ergo non sufficit probare nudam possessionem beneficii. sed oportet quod ad minus probetur scientia seu auctoritas superioris et sic satis toleretur possessio. **A**ltimo adducitur. c. constitutus. de fili. presbyte. vbi petenti restitutionem suam opposita exceptio quod pater ipsius in eadem capella ministraverat. sic fuit admissa exceptio concernens defectum proprietatis. quod non puenit ex alio nisi quod in istis beneficialibus non est dare nudum possessorium. **I**n contrarium ad partem negativam primo adducit. c. in litteris. de resti. spol. vbi dicitur prius debere agere de electione quas de canonica institutione. quod predo est in iuris rigoribus restitutionis. que verba satis clare innuunt quod in beneficialibus est dare nudum possessorium partibus. ut in auten. sed iam necesse. de donatione. ante nup. 2. quod notatur per Innocen. in c. plerique. de immu. eccle. 2. p. doctores. in capitulo. is q. sed. d. spoliabilis. **S**ecundo probatur p. capitulum. accepta. de resti. spol. vbi videtur casus quod exceptio spontanee renuntiationis obstat agendi iudicio recuperandi iustitiam beneficii alibi. **T**ertio probatur ratione. ex quo enim post spoliationem renuntiauit sponte purgat omne viciu violentie preces et ideo non debet posse agere de violentia preterita cum videatur huic iuri agendi renuntiasse sponte re

renunciando illi rei circa quam violentia fuit annexa ut probatur in simili. in c. ii. quod metus causa. vbi patet quod si quis primo promisit solvere per metum postea solvit sponte non potest violentiam seu metum precedentem allegare cum sponte solvendo sublata sit causa precedentis turpitudinis. ad idem. l. si ob turpem causam vbi dicitur quod si promittens ob turpem causam convenietur potest uti remedio exceptionis. 2. repellere actorem secus si postea sponte solvit cum tunc ex solutione spontanea videtur sublata precedentis causa turpitudinis. **Q**uarto arguitur sic per renuntiationem perdit renuncians omne ius quod habebat in beneficio. nam ex solo animo perditur dominium possessione existente penes alium: ut in l. si quis. §. d. i. iuncta glo. ff. de acquiren. posses. videtur enim habere velle rem pro derelicto. l. ii. 2. l. iii. ff. pro dereli. facit quod no. i. c. super hoc d. renunc. 2. vi. q. vi. c. i. ergo non debet posse petere restitutionem illius rei quam a se sponte abiicit magis in beneficialibus in quibus non potest sine peccato tenere sine titulo ut in regula pma. de regulis iuris. in. vi. 2. in c. ex frequentibus. de resti. 2. maxime hoc procederet si tenens possessionem in beneficialibus non posset habere sine titulo tunc enim excipiendo de renuntiatione defenderet se super possessorio. **P**ro solutione huius secundi dubii examinandi sunt. **P**rimo intellectus. c. sollicite. 2. c. accepta. de resti. spol. ex quibus dependet huius dubii decisio. **N**am. c. sollicite. videtur velle quod non admittatur hec exceptio. cuius contrarium innuit. c. accepta. de resti. spol. **E**t sciendum quod pro concordia illorum capitulorum quatuor dantur solutiones. primo. quod decre. sollicite continet dispensationem ex eo quia auditur ille contra iuramentum. de iure enim non debuisset audiri. per. c. accepta. sed certe hec solutio non est bona quod intellectus iurium non sunt trahendi ad gratiam. ut no. Jo. an. in c. ex parte. 2. de testi. **Q**uod ex solutione illius capituli non potest colligi quod ibi fiat gratia: ad idem quod habetur supra in proemio ubi dicitur refectis superfluis et c. **N**am sic intellegendum illud capitulum esset superfluum cum non apparet an sit gratia. **S**ecunda solutio est quod in c. sollicite renuntiavit metu et non coram suo iudice ideo non obstat renuntiationis exceptio. sed in c. accepta. renuntiavit sponte et coram suo iudice. hec solutio colligitur ex glo. c. sollicite. que mihi non placet quo ad tex. quod nihil ibi de metu dicitur nec ponderatur quod non coram suo iudice fuerit facta. **T**ertia solutio quod in c. sollicite agebatur possessorio tantum. hec enim solutio nimis restringit tex. c. accepta. **Q**uarta solutio est quod in c. accepta. admittitur exceptio renuntiationis facte ante omnem spoliationem et illa conclusio ad possessorem. renuntiando enim dum existeret in possessione ne habuit rem ex toto pro derelicta et perdidit proprietatem et possessionem. in d. l. si quis. §. differentia. ideo non potest penitere spoliationem. illa enim exceptio admittitur tanquam concernens defectum proprietatis et possessionis. sed in c. sollicite. de resti. spol. non admittitur exceptio renuntiationis facte post spoliationem quod cernit solum proprietatem et non possessionem. non enim potest renuntiatione referri ad possessionem quam non habebat illo tempore ideo non debet admitti contra agentem possessorem: ut in c. litteris. 2. i. c. ite cum q. e. n. hec solutio elicit ex gl. c. accepta. 2. videtur ibi placere. io. an. Inn. 2. idem sicut Inn. 2. in d. c. sup. hoc. d. renunc. nec obstat si dicatur quod sponte renuntiatio ut purgasse primam causam turpitudinis et violentie. ar. dicti. c. ii. 2. l. ii. 2. in l. si ob turpem causam supra al. p. parte affirmativa solvit enim hoc contrarium. Inn. multipliciter in d. c. sup. hoc. 2. vera et notabilis solutio est quod in contrariis solutio subsequens est executio actionis precedentis. nec aliter potest fieri solutio ordinata nisi per promissionem precedentem. id sponte solvendo cum non teneat ut libere tunc dare et purgare omne viciu precedentis. ar. l. cuius per error. ff. de reg. iur. sed renuntiatio sequens spoliationem non ordinatur ad actum precedentem ut executio illi cum ad multa alia potest fieri renuntiatio quod per spoliationem precedentem. forte enim si poterat perficere in illo beneficio vel alter sibi non conferebat vel conscientia de iusticia timore mordebat. **I**tem per renuntiationem sic factam non accessit ius spoliatori iuxta no. per Bar. in l. natur aliter. §. nihil coe. ff. de acquiren. posses. Sed in contrarium ius per solutionem accrescit ei quime tunc tulit ut turpem promissionem recepit. nec obstat. quod renuntiatio ut re per derelicta habuisse iuxta no. in §. d. a. preal. nam ut sentit Inn. i. d. c. sup. hoc. pcedit. n. hoc quo ad ius reale non quo ad ius personale inherens persone 2. sibi acquisito ex violentia sibi illata nam interdum unde vi est personale licet in rem. in l. si. ff. de interdic. 2. maxime quia tali iuri parte absente renunciari non potest iuxta no. in l. i. c. de pac. immo plus putat do. Inn. in d. c. sollicite. quod etiam si presente parte renunciasset beneficio seu illi rei spoliatae non tolleretur ius agendi possessorio ex mente renunciantis. **E**rgo puto hoc verum nisi essemus in prophania et renuncians crederet ius suum sponte spoliare. tunc enim obstat agentis possessorio ex exceptio renuntiationis: tamen quia fundaret ientum excipienda sit

per proprietate et excludit agentis si esset notoria. tñ qz renūciādo illi spoliatori vñ voluisse purgare viciū spoliationis saltē respectu possessionis cōsequende cum possessorius sequatur ppuerātē vbi notoria est vt in c. dilectus. de causa posses. et proprie. et in l. pupil. ff. de auctor. tuto. s. hec videtur lec. cōis. ad illuz tex. ex qua in fertur ad solutionē huius dubij qz cū spoliatus existēs renūciat beneficio nō pōt talis renūciatio referri ad possessionē quā nō habebat quātūcūqz eēt spontanea. nā ratio decidendi supra posita pcludit pariter ad spōtaneā renūciationē sicut ad nō spōtaneā. s. magis cōcludit qz nō prelumitur spōtaneā vt sērit tex. in d. c. sollicitate. **C** Sed cōtra hanc cōem lec. sic dispensatū ego fortissime oppono. nāz perrenūciationē spōtaneāz sine nō spōtaneāz prelūpti onem pōdit hoc est necessariū. facit qz no. Archid. in d. c. de eo qz mit. in. post. l. vi. s. Inno. variat. et in c. bone. el. ij. de postu. prela. s. lū requirit sciētiam superioris dicens qz lū sciētiaz nō sufficit ad iustificādum possessionēz sufficit tñ ad hoc vt possessio non appareat euidenter in iustis: h sufficit sibi eū ad agēdū possessorio qz est uerbū. bñ. no. dignū in c. ex parte. preal. solū requirit vt pbatur exercitiū actūū canonicis tñ cōpetētūz vel aliorz actūū si exercuit vt canonicus. Jo. an. l. d. addi. quo ad omne beneficiū tñ primā opī. Inno. l. qz ad minus pbeť se fuisse possessorē potētia canonicorū admittē tñ istos ad tales actūz et sic sibi eū quale refugit hz possessor sibi dō sufficere i odiū violētiae. et sic pcedit dictū Inno. in c. ex parte. an sufficiat pbare illū sic fuisse habitūz et reputatū. Jo. an. l. addi. spe. i. ti. d. resti. s. nūc vidēdūz in. ver. multū. vñ velle qz si pbat realis ptractus secus si uerbalis tñ. ar. de. si vnus. de sen. exco. et de pūl. c. si ppter. li. vi. dñs Anto. multū sērit in hac materia. dicit. n. qz possessio nē beneficii respectu tituli nēo habere pōt absqz sciētia et paciētia eius a quo pēdet ius pferēdi seu trāsferēdi: qz hec est ipropria possessio que nō pōt haberi nisi per paciētia illius ad quē spectat ius trāsferēdi. alleg. l. iij. s. dare. ff. d. usufruc. et in l. quoties. de serui. qua si sērit qz ista possessio vel quasi pstat circa corporalia cū habeatur respectu iuris administrādi: nec i canonico putat sufficere sciētia et paciētia canonicorū. nisi qñ ab eis pēdet ptās cōferēdi possessorū trāsferēdi: vel in quātū agit de acquisitionē possessionis alicuius iuris cui ius trāslatio depēdet a potestate canonicorū: vt in potestate eligēdi vel interessēdi capitulo et similib⁹. **C** Itē licet sciētia et paciētia superioris sufficiat ad habēdūz possessionēz beneficii nō tamen sufficit ad agēdū possessorio si ab illa possessionēz deliciat: qz oportet aliter possessionēz colorare. ex quo enim nō apparet auctoritas superioris est euidenter iniustus possessor cui nō cōperit possessorū: nisi superior aliquē actum fecisset per quē illū probasset. vt admittēdo ad osculū et similia. vt in c. ex oze. de his que sunt a maio. parte capi. et de preben. dilecto. vel nisi atiquissima sit possessio. qz coipso ex hoc colorat. pro hoc qz no. Inno. c. in c. ij. de i. integ. resti. **C** Itē sibi eū sufficit pbare titulū primo aspectu validūz vult ergo Bomi. Anto. qz respectu acquisitionis beneficii sufficiat sola sciētia superioris. sed respectu agēdi possessorio oportet qz aliter iustificet possessio. vel probādo auctoritatem superioris. vel titulūz primo aspectu validūz. uel lōgam possessorē. uel quid si mile et hoc videt pcedere neduz iudicis officio sed etiā ad instātiāz partis: qz alias est euidenter iniustus possessor cui non datur possessorium. Et idem putat dicendūz et fortius si agat vñ possidetis: qz alias possessio presumetur clādestina vel euidenter iniusta que nō parit possessorūz. et hoc idē tenet Bald. in dicta clemen. si vñ hec sunt compendiosa que in hoc articulo difficiliter reperio scripta. **C** Ego melius et acutius sērens iudicio semper saluo: primo puto quicquid in contrariū sēserit Bo. Anto. possessio beneficii acquiri potest absqz sciētia et paciētia superioris. et pmo iduco textum a pertū. iij. q. i. s. patet. vbi dicit speciale est in occupāte illicito modo papatū vt possit inde expelli absqz iudicio cū nō reperiat superior hoc casu qui potest adiri: sed in aliis qualitercūqz et si p violētiam occupauerit beneficia et tamē episcopus nō debet inde absqz iudicis auctoritate repelli. et si fuerint adiecti possūt petere in integrū restitutiōez possessionis. et sic aperte sērit possessiōez in beneficiis lib⁹ posse acqri absqz sciētia et paciētia superioris. et qz illa possessio sufficit ad agēdū possessorio recuperāde. et lū dicta gratia nō sit auctoritate cū nō reperiat approbata. iuxta notata i. c. ij. d. rescript. p Jo. an. tamē sunt magne auctoritates. **C** Ad idē adduco auctoritates Inno. in c. bone. el. ij. de postula. plato. vbi apertissime vult qz absqz sciētia superioris pōt acqri saltē illicita possessio. sufficit enī sciētia illi qz possidet beneficiū. et adhuc plus dato qz sine cā possessoris pōt acqri possessio saltē naturalis qz erit sufficiens ad agēdū possessorio si repellere et tertio. ut no. Bar. in l. i. ff. de acqre. posses. facit qz no. i. clā. possidere. s. qz ad nūdinas. et in l. pēgre. eo. ti. **C** Itē et tertio ex quo beneficiū ex se ē possibile et psona ē capax. qz cleric⁹ qre dōz ipediri acqstio superioris sine licētia superioris. cū talis acqstio pstat i facto. solū enī pferit ptractū i laico. qz possidet rē spū

ritualē nō pōt acqrit tamē dñciationē et nō possessionē. ut i. c. cāz. d. pscripti. et no. Cal. i. c. ex parte. d. f. sit. spo. facit qz no. gl. et xliij. q. p. ma in sūma ubi apparet hoc post Hosti. sērit Archid. i dicto. s. patet. **C** Quarto adduco textum ualde notabilem i lege prima. s. si uir. ff. de acqiren. posses. et in l. prima. s. deicitur. ff. de ui et ar. mata. ubi patet quod licet acquisitio certe rei iter dicatur a iure nihilominus possessio acquiri potest: quia possessio consistit in facto. ut dicit textus. in dicto. s. si uir. et talis possessio parit possessionem si ab ea quis deiciatur. ut in dicto. s. deicitur. licet enī donatio interdicatur inter uirum et uxorē. tamen si donatio de facto sit transit possessionēz secuta traditione. ut dictis legibus. nec ob. tex. in l. i. si cum. ff. de dona. inter uirum et uxo. ubi dicitur mulierem non posse possidere suprascripto casu de iure ciuili. Intelligitur enī dupliciter. primo qz nō possidet scz ciuilitē s. naturalitē sic: quia possessio acta est ad restitutionem sequendam: ut dicto. s. deicitur. **C** Secundo intelligit qz possidet etiam ciuilitē. sed textus in dicta. l. i. cum. debet intelligi quo ad effectum: quia contractus fuit inutilis. et hec opinio communiter tenetur ut ibi notatur. facit qz no. glo. et Jo. an. in dicto. c. ex parte. et xliij. q. i. in sūma. Ita dicendum in proposito qz licet beneficium non potest dici ipsius clerici sine canonica institutione: possessio tamen acquiri potest. et per h respondetur ad regulam primam. de regu. iur. li. vi. dum dicit beneficium non posse obtineri sine canonica institutione: ut intelligatur respectu habendi huiusmodi et obtinendi ut sit rector. **C** Et si quis intelligere etiam respectu possessionis. **C** Dico quod uerbū licite. soluit contrarium dicit Enim quod licite non potest obtineri. ergo illicite sic. sicut i dicta. lege. si cum. et in l. i. s. si uir. preallega. **C** Item inuasor et predo licite non possidet tamen possidet. ut in c. in litteris. et dicto. s. patet. et l. cū fundū. et l. si colonus. ff. de vi et ui ar. **C** Itē et quinto sicut ex postfacto ex empto titulo potest retineri possessio beneficii ut satis colligitur de mēte capituli licet episcopus. de preben. li. vi. ita et a principio. facit. c. eum qui eodem ti. et optime. c. cum nostris. et in c. litteras. de concessi. preben. ubi tex. loquentes de possessione beneficii. dicunt qz habent plurimum facti: et satis innuunt qz potest illicite acquiri possessio beneficii: et qñ non. ut ibi no. in glo. Ego adduco dominos de rota decisioe quarta in principio. ubi hoc sentiunt dicentes qz si unus est intrusus et alius habet legitimum titulum nō potest iste agere nomine ecclesie. quia uideretur possessorem spoliare quod non licet. Ad idēz. c. per uenerabile qui fiant legit. et ibi no. et quod no. Inno. in dicto c. in litteris non obstat. l. iij. s. dare. et l. quotiens. de seruit. loquuntur enim in acquisitione rei incorporalis que non potest haberi si ne scientia et paciētia possidentis. l. ii. de seruit. et aqua ut no. Inno. in dicto. c. bone. et in c. psequēter. de offi. ordi. et in multis aliis locis sed beneficium est quid corporale ratione illius possessionis ad ministratē. ueniunt enim alia per uiam actionis: ut in dicto. c. per uenerabile. ibi: qui preest loco et. et quod ibi no. ad idē. l. si arrogauero. ff. de preca. et l. arrogato. ff. de adoptio. et quod no. Inno. in c. in presentia. de probati. et glo. xij. q. vlti. si qua mulier **C** Itē hic in casu nostro possit habere patientiam possidentis beneficii etiam ratione tituli potest acquiri absqz scientia et paciētia superioris **C** Sed dubiū est: nunquid i circa principale questū agēs possessorio teneatur iustificare possessionem ex titulo uel alio modo ut supra dixi communis opinio est quod sic sed certe iudicio meo licite opinio nullo iure fulcitur seu equitate naturali ut satis colligit potest ex adductis pro parte negatiua. et ex his que satis subiciam in distinctione. dico ergo quod aut ius canonicum nō obstat petenti restitutionem beneficii ut quia est in ultima etate ad illud beneficium obtinendū. et hz alias qualitates a iure qñstas: de quib⁹ in c. cū in cūctis. de elect. nec possidet plura beneficia incorporalia et tunc sufficit probare nudā possessionē nec est necesse aliter eā colorare. ex quo notorie nō cōstat d defectu tituli. hoc apertissime ut probare dictū. c. in litteris. dū dicit pri⁹ de uolētia. deiectione quā de canonica institutione querēdū. et alias dixi de possessione ne iustificandā. et lū quidā dicit tex. illū multū nō facere pro ista parte qz dicit nō est inqredū de canonica institutione: et sic pōderat uerbū canonizata. et sic erat satis iustificata possessio ex quo constabat de institutione. certe istorū cōsideratio satis colligit p finē. c. ubi pa pa arguēs a minori dicit qz p dō dō oportet intelligere qz et si op ponebat qz prorsus sit intrusus et qz nullā institutionēz habuit nihilomin⁹ ante omnia fieda est restitutio: sic ut qñ allegat cōtra petētē qz est p dō et p hoc dicto. s. patet. iij. q. i. ubi aperte vult Gratian⁹ qz qualitercūqz quis fuerit sedē adept⁹ de facto spoliatur ē ante oīa restitūendus. **C** Sed dices tu si ita itelligo largo mō illū ter. seqref qz notorie intrusus sit restitūend⁹ qd ur cōtra no. p Inno. et alios i. c. cōstitut⁹. de si. presby. et c. qm. eo. ti. li. vi. ubi nō restituitur illi qz hz iuris psumptionē cōtra se quoquo mō. ergo restitueret ille d cui⁹ iusticia et defectu tituli notorie cōstat et magis qz saltē iudex

ex officio suo tali cu pacto restituere debere beneficium. ar. optuz i
c. cu nobis. de elec. z. c. constitutus. z. c. oblatum. de ar. pel. z. quod
no. 30. an. post. 11. osti. in. c. coquestus. de resti. spolia. Respondeo q
ille tex. debet sic intelligi q sicut in rebus pphanis restituit pcedo
ita eade subtilitate seu rigore debet in beneficiis restitui illi qui
allegat pcedo. no autem deberet intelligi quando costaret euz pce-
done si eade restitutio licet p trariu setiat Anno. ibi z expressi domi-
nus Anto. dicens restitutione no si eadaz cu peccato. s. q. tex. dicit de
bet intelligi q restituendut est pcedo. i. ille qui allegat pcedo. z est in ve-
ritate pcedo. s. de hoc no costat. nec debz quis admitti ante restitu-
tionem ad hoc vetegeduz fm est. lz certe illa littera vult cotrarium.
naz fudat se super legibz ciuilibus que aperte volut etiaz in casu
certi pcedonez restituenduz ut patet in. l. eu sudum. z. l. i. s. qui via
me. z. l. i. colon. ff. de vi z ui ar. z in. l. i. s. pcedo. z. l. bona fides. ff. dpo
siti. vbi dicit tex. q si pcedo vel fur deposuit potest agere deposti
reddes rationem qz eoz interest euz alteri teneatur z habz deposti
tarios obligatos ex cotractu que ratio habet locu quatumcuqz p
stet eos esse pcedones z fures quinimo tuc habet locu z no aliter.
C Item si no loquatur tex. ille in. c. in litteris. quando costaret euz
esse pcedonem parz faceret illa allegatio pape a minoz. **C** Nec
obstat q restitutio no debeat fieri cu pacto qz quo ad istu spolia-
tozem legitime tenet: vnde potest dicere quo ad te liberas edes
habeo. l. loci. s. copetit. ff. si fuit. ven. facit. l. si. C. de rei vedit. **C** Item
fit sibi restitutio no ut vsurpat z sibi retineat s. vt domino habeat
facultatē restituendi. ar. in dicta. l. i. s. si pcedo. ff. deposti. Item iste agit
de vi comissa in psonam suam z interdictu est personale licet sit i re
scripta. l. i. ff. de interdic. Nec obstat. ciad scimas. qz loquitur quando
ius comune facit pro eo z cotra petentem restitutionem. tuc enim qz
cōcurrit verus dominus no debz fieri restitutio ex quo pstat saltem
presumptioe iuris in defectu tituli. l. bona fides. ff. dpositi. **C** Ex
his declarat multu in intellect. istius. c. in litteris. z patet multu be-
nefacere q no teneat iustificare possessionem. **C** Item facit equitas
maxima ex quo pot acquiri possessio p clericu etia sine titulo: ut. s.
viri. z satis innuit in dicto. c. in litteris. z cotra petentem non facit
ius commune: nec aliter constat de defectu tituli non apparet ali
qualis alia equitas vel humanitas: qz non debet restitui probata
possessione z spoliatio: imo iniquu esset restitutionem no facere: qz
forte propter inopia seu defectu probationu potest iste aduocare
ius suu cotra equitate. c. sepe. d. restitui. spolia. Nec est aliquod ius
q requirat hac institutionem possessionis ergo no est recedendu ppe
opi. ignoratoru a comunibz regulis iuris: qnimo reperit expresse
cotrariu in beneficiis: ut sufficiat pbare possessionem z spoliatio-
nem. ut in. c. consultationibus. de offi. delega. z in. c. ex insinuatione. d.
procu. z. c. coquerente. de restitui. spo. **C** Item multu me mouet in
hac sententia q cu varia iura ta antiqua q noua z nouissima ema-
narut sup institutione beneficioru: ut nuq i eis tacite ul expse fuit fac-
ta mentio de hac iustificatioe possessionis. imo poti inuit oppositu:
ut patet in iuribz allegatis p parte negatiua. z. i. questio. i. p tota
illa questione. z. i. i. q. i. maxime. z. c. integrada. habem ergo p ista
parte negatiua regula generale z potissimaz pro qua facit regula
ut dicit glo. sup rubrica de regu. iur. li. vi. **C** Item habem iura spe-
cialia in materia beneficii q aperte videret p cordare cu regulis
que. s. sunt allega. Non est eniz sequeda pmunis opinio z euideter
male dicit z pbabilibus rationibz conuinci potest. dicit 30. an. in. c.
i. de costi. pro cuius dicto z ad exculatione meaz reprobande hanc
pmonē opinionē z maxime illa quam infra subijcia elegantissime
facit tex. in. l. i. C. de vete. iur. enucle. vbi dicitur no esse multitudi-
ne auctozu iudicandum cu possit vnus fortiaz z deterius sententia z
multo s. z maiores in aliqua pte supare: nec etiam puto q iudex ex
officio suo possit an restitutionem exquirere titulum vel iustificati-
onē possessionis: qz iura volut ate omnia restitutione fieri: nec est p
ueniens vel equu ut qz litiget existete eo spoliato. dicto. c. frequens.
d. restitui. spoliato. li. vi. z. i. i. q. i. per totu. nec aliquid iste poterat q
pus non habuit. restituat ergo in pristinu statu z demu superior si
vult inquirat ex officio: z hoc apertissime pbat tex. in. c. ex insinuat-
ione. in fi. Nec dz iudex instantia ordinaria supplere ex officio. ex
quo no apparet peccatu manifestu. iuxta no. per 30. an. post. Com-
posse. in. c. mandatus. de rescript. hoc procedit quo ad pnu mebru
quando ius comune no resistit petenti restitutione. Si vero ius pnu-
ne resistit: ut puta qz possidebat duo beneficia incompatibilia vel
patiebatur defectuz in etate respectu illius beneficii vel qd simile
tuc est magis dubiu. 30. an. videt sentire in addi. predicta q tene-
re pbare titulu etia si ius no mouebat intentione possideti p no. in. d.
c. constitutus. z sic videt recedere a glo. qua posuit. in. c. ecclesiasticas
de restitui. spoli. in. vi. z de prescript. eode. li. vbi dicit no sufficere q
ius faceret cotra petentē restitutione z fudaret intentione posside-
tis restringit tamen illud dictu in dicta additioe in matrimonio car-
nali z spirituali z hac opinionē videtur sentire domi. Anto. in. d. c.

litteris **C** Ego tamen puto q hoc casu debz fieri restitutio z
no docto pus d titulo: ad hoc allego tex. apertu i. d. c. ex insinuat-
ione ubi ille possidebat archidiaconatum z prebendam que simul iur
communi maxime secudu tempora illius iuris haberi no possut
de preben. c. cum ignores. z. c. i. qz intantuz. de clerici. non residenti.
de coquerent. z quod not. in. c. i. de consuetu. li. vi. z nihilominu ma-
datur ibi prius restitutio quam inquiratur de titulo aut colore
possessionis: imo pl^o erat ibi qz ultra illa presumptione iuris erat
alia presumptio. s. inie late ptra illu lz cu p curatore reuocato fa-
cit. c. referente. z quod ibi no. de preben. **C** Nec obstat. c. ad eccle-
sias. quia loquitur ut ibi nota. in glo. quando ius commune fun-
dat intentionem possidentis ex quo enim tunc concurrat cum do-
minus grauatur modo deteriori probandi. argu. l. bona fides. se-
cus ubi pro spoliare ius commune no facit naz tunc est ualde odi-
osus spoliando alium etiam si ius ille non haberet. argu. l. non est
singulis. ff. de regu. iur. uec obstat not. in dicto. c. constitutus. sup
quibus se fundat 30. an. quia illa loquuntur quando per confes-
sionem vel probationes admittas constat de defectu tituli tuc no
est fienda restitutio ex quo manifeste constat de defectu tituli nec
spoliatus habet aliquam presumptionem probationis: ex quo co-
fessio vel probatio est in oppositu sed in casu nostro sec^o est: qz
ratione possessionis in qua erat ius presumitur q poterat habere
aliquē titulu possidendi z de hoc est tex. no. in dicto. c. licet. episco-
pus de preben. li. vi. ubi dicitur q lz habes beneficium curatum
recipiat consimile. z sic secundum iuris dispositione sit priuatus
primo per. c. de multa eo. ti. tamen episcopus non debet illu spo-
liare nisi prius citatione premissa quia possit sibi competere ius re-
tinendi utruqz ut ibi dicitur. ad idem similis tex. in. c. ordinarius
de offi. ordi. li. vi. ubi dicitur episcopum statuere terminu possi-
dentibus beneficia incompatibilia ut probent de iur. retinendi. si
autem debet prius spoliare. ecce ergo qz ius non resistit intantum
quin respectu spoliationis non habende titulum. Si ergo non lz
episcopo spoliare iuris ordine no seruato iuris restitenti non ob-
stante nihilominus licebit priuato qui non potest moueri nisi ex
zelo malo de passione propria. **C** Item ex quo ius inhihet spoli-
atione iuris ordie si seruato: quare sic de facto spoliatus non debz
ante omnia restitui cu concurrat odium spoliantis z fauor spoli-
ati. quis eni diceret q si in casu illi capituli. licet episcopus. etia
superior spoliaret possessorem no seruato iuris ordine: quia non
deberet ante omnia pri^o fieri restitutio. alias enim de facili uenir-
mus contra mentē illius. c. licet episcopus. z. c. ordinarii. prealleg.
C Et daretur materia spoliandi possessore quod sonat in absur-
du. ex quo eni ius tollerat ne spoliatur iuris ordine no seruato: qz
posset competere ius retinendi quare si contra iuris dispositione
spoliatur non dz ante oia fieri restitutio. profecto nulla equitas
suggerit oppositu. z per hoc sustinetur glo. in. c. ad decimas. z. i.
c. i. de rescript. li. vi. Sed ubi notorie constat de defectu tituli. puta
per confessionem vel probationem vel sententiam tunc fateor: qz
deneganda esset restitutio z iudex ratioe facti manifesti debz spo-
liare ex officio. iuxta ca que no. in. c. cum nobis de elec. z. c. abbate.
z. c. constitutus. de appella. z quod no. Anno. in. c. ad nostraz. el. i.
de iureiuran. z p. Barto. in simili. in. l. i. s. hoc autem iudiciu. ff.
de dam. infec. z hec se que sentio hoc i utilissimo z difficilissimo ar-
ticulo. **C** Nec f. deo ad ratios z iura. s. allega. p parte affirmati-
ua. z prio ad primum articulum dico q procedit quando iura re-
sistunt iuri habendi z possidendi sine titulo z eo non apparente
presumunt iniusticiam: ut in iuribz allegatis in contrario. **C** No. n.
pot liber homo possideri et si detineatur z ligetur ut i. d. l. si heres
i. fi. ff. de acquir. possel. **C** Ideo no potest quis petere restitutio-
nem coniugis nisi probet coniugu. na ex sola cohabitatione ius ca-
nonicum presumit adulterium. xxx. q. v. aliter. **C** Item ex parte
restituentis datur incapacitas nisi probetur titulus merito habz
probare ea que tribuit facultatem possidendi. sed in casu nostro
beneficiu ex se e possibile. z pona petens cu sit clericu possessiois
capaz. z in dubio presumenda est iusta possessio: cum clericus no
dberet esse sine beneficio. de preben. c. cu secundu. z. c. episcopus. i.
mo. qz plus est presumitur iusta possessio etiam cu quis possidet
plura beneficia incompatibilia quoad hoc ut non spoliatur iuris or-
dine non seruato. ut in dicto. c. lz eps. z. c. ordinarii. z ad regula pri-
ma de regu. iur. in. vi. satis. s. respondi. **C** Et per hoc infero ad
solutioe secundi argumenti. dico enim quod cu matrimoniu car-
nale z spirituale procedut a pari. sed i multis differunt. ut placet
per 30. an. i. c. tne. de spola. z. i. c. nostro aperte pz dissimilis ratio
p ca qz prore diti **C** Ad. c. dudum respondet q ex quo pri^o erat
in possessione psumedu est q legitie possidebat saltem quo ad hoc
ut prius fiat restitutio. ut probatur in dic. c. ex insinuatione. z. c. co-
querente. **C** Item superior facta restitutione poterit ex officio inq-
rere iuxta no. per glo. in prima regula. de regu. iur. li. vi. z pro hoc

in. c. l. i. h. e. b. e.
gumentu q vbi
deo q illud pcedo
qz ex quo habet
tegrari ad suam
fide bat. **C** A
be qua videtur
potest pcedere
causa pcedere
vbi pcedere
rioz verba cla
pprietatis z ca
restitu. spoliato
parte allegat. si
ut rector ecclesie
cu illa no sint in
potest quis b
mur quando po
casu lz posside
possidebat. de
argumenti q
corporalis z si
neciu est qu
test ratione ill
venit enim q
qui si. sine legi
ctiones no ex
copeten. ad p
te. ff. de adopt
p. q. v. l. i. q
dendi ipsius b
in dicto. c. ben
dicto. c. constit
bene ponder
sione lz admi
liter inquant
one. sed resp
no. Anno. z. i.
z possessio. i.
prietatis qz
no erat notoz
confidens con
tu. spoliato. v
de hoc no p
ut iacet. ape
gata quod n
de elec. c. ex
eundu dubi
spontane
gatiuam q
te de restitui
fuit renunciat
omnia restitui
eius renunciat
tio. admittere
onem. no ob
restitu. spolia
renuntiatione
tem potest re
c. sollicit. er
C Tertio
vbi generalit
a iur. iur. re
super possel
no coecernit
ante restitui
ciatio benefi
tuere non ut
pidem de
nuntiatione
no pcedit
obstat si vici
pcedit. in dic
doz eniz si
non potest
cetera superio
nus reg. p. v
exceptio obf

in. c. licet hely. de symo. Itē facit glo. in. c. budū. **C** Ad tertium argumentū qd vbi nō fuit institutio nō cadit destitutio. **R**espon-
deo qd illud procedat respectu tituli. nō autē respectu possessionis:
qz ex quo habebat possessionē et ab ea fuit deiectionis potest se rei
tegrari ad suam possessionem: ut ēt vult textus in dicto. s. patet. et
ibidē dat. **C** Ad quartū argumentū de. l. ij. s. quedā. ff. de interdi-
ctis de qua videtur facere festū Jo. an. in additiōe predicta dico qd nō
potest pcedere: nec debz intelligi in casu nostro: qz si haberet annexā
causā proprietatis esset cōtra cle. istam de casu. posses. et propieta.
vbi presupponit qd potest suspensio petitorio pcedi in solo posses-
sorio: qz verba clare inducunt qd ēt in beneficialibus separata est cā
ppietatis et causā possessionis. ad idem tex. de rescrip. ex parte. de
restitu. spoliato. c. 3. ad sedem. cum simili. et alia iura supra pro hac
parte allegat. sic intelligo ergo illā. l. qn quis nonine proprio non
ut rector ecclesie agit: ut in iter dicto de locis sacris uel religiosis: qz
cū illa nō sint in bonis alicui. ut institui. de rerū diu. s. nullius. nō
potest quis dicere se illis spoliātū nisi probet titulū. **S** nos loqui
mur quādo petit restitutionē ut rector et administrator ecclesie. quo
casu lz possidet et psumi debz licita possessione: quo clericus est ut
possidebat. de preben. cū secundū. et s. plene dixi. **C** Ad quintū
argumentū qd beneficiū ratione tituli debz iudicari tāquā res in-
corporalis et sic debet requiri pacietia domini i acq̄sitione. dico qd be-
neficiū est quoddā corporale: et eo ipso qd habet corpus ecclesie po-
test ratione illius administrationis als possessionis i administrare.
venit enim alia per viam accessorii. ut in dicto. c. per venerabilem
qui si sint legitimi. hinc videmus qd expulsus a corpore ecclesie iurisdic-
tionez nō exercet: et speciale in expulso episcopo. ut nō. l. cle. s. d. fo.
cōpeten. ad predicta facit. l. c. 3. arrogauero. ff. de preca. et l. arrogā-
te. ff. de adoptio. et qd nō. **I**mmo. in. c. in presentia. de probatio. et glo.
et q. vlti. si qua mulier. **I**tem possit hic haberi pacietia possi-
dendi ipsius beneficiū absqz sciētia superioris. iuxta not. p. **I**mmo.
in dicto. c. bene. el. ij. de postula. prelato. **C** Ad vltimū argumentū
dicto. c. constitutus. de si. presbyte. dico qd nō. facit ad hoc. ibi enim si
bene ponderet dicit qd petens restitutionē debeat iustificare posses-
sionē s. admittit exceptio defectus proprietatis. obstat tamen aliq̄
liter inquantū nō sit incōtinenti restitutio probata nuda posses-
sione. sed respondeo qd illud capitulū multipliciter intelligitur. ut ibi
nō. **I**mmo. et Jo. an. aliqui vero intelligunt qd ibi fuit actū petitorio
et possessorio. alij. qd possessorio. lz opponebat notorū defectus pro-
prietatis qd si verū esset nō debet fieri restitutio ut supra dixi. vel si
nō erat notorius defectus oportet intelligi qd ille actor de iure sō
cōfidentis consensit: ut discuteretur illa exceptio. simile in. c. de resti-
tu. spoliato. vel hoc fecit papa ut euitaretur circuitus. sed alius ius
de hoc nō potuisset. als autem si illud. c. intelligeret simpliciter p
ut iacet. aperte esset cōtra. c. in litteris. et multa alia iura supra alle-
gata quod non esset dicendum: immo iura iuribus sunt pcordāda
de elec. cū expediat. l. ij. v. hoc de primo dubio dictum. **C** Ad se-
cundū dubium quod est in petenti restitutionem beneficii obstat
spontanea renunciationis exceptio. arguitur primo ad partem ne-
gatiuā qd non obstat: ut videtur de hoc casu expresse in. c. sollici-
tude restitu. spoliato. ibi papa mandat inquiri quo tempore facta
fuit renuntiatio. et cōstitutio facta post spoliationem mandata ante
omnia restitutionem fieri. s. in casu nostro presupponitur qd iste ti-
cius renūciavit spoliātus ergo non est renunciationis excep-
tio. admittenda. **S**ecundo probatur ratione petenti restituti-
onem. nō obstat exceptio defectus proprietatis. ut in. c. in litteris. d.
restitu. spolia. et in. c. litteras. eo. ti. c. 3. finis. sed renuntiatio facta post
renuntiationem concernit defectum proprietatis dumtaxat nō au-
tem potest referri ad possessionem quam non habebat. ut nō. in. d.
c. sollicitate. ergo non debet admitti contra petentem restitutionem.
C Tertio ad idem inducitur. c. sup. spoliatione. de ordi. cognitio.
vbi generaliter videtur quod conuentus super spoliatione non est
aduersus restitutionē petentem si cum conueniat audiendus nisi
super possessione: huius renuntiationis post spoliationē exceptio
nō cōcernit possessionē: ut supra dixi. ergo nō est ipsaz proponens
ante restitutionē audiendus. **C** Quarto arguitur et aliter renū-
ciatio beneficii facta in manibz superioris qui potest inuitaz desti-
tuere non ualet. ut in. c. qd in dubijs et capitu. admonet. et. c. nisi cum
pridem de renuntiis: in themate nostro non presupponitur re-
nuntiationem fuisse factam in manibus superioris. ergo tāquam
nō preiudicans etiā respectu proprietatis nō est admittenda. **N**ec
obstat si dicatur eā preiudicare quo ad renuntiationem: qz ut dicit
Hosti. in dicto capitu. quod i dubijs hoc nullo iure probatur qd
doqz eniz superior. consentit et ad nihil ualet talis renuntiatio: qz
non potest dissolui illud vinculu quo obligatus est ecclesie sine li-
cētia superioris ut. in. d. c. veniens facit. l. legatus. ff. de offi. p̄s. vñd bo-
nus tex. p dicto Hosti. **I**n p̄trariū p parte affirmatiua qd talia
exceptio obstat: uidet pmo pbari. l. d. c. sollicitate. d. restitu. spolia. et l. 3. s. i

dixerim illud. c. ad partem negatiuā tamen nūc induco aliter
bi enim papa repellit exceptionem spontanee renuntiationis qū
constat intercessisse post spoliationē reddens eaz quia ideo pre-
sumitur spontanea. **S**i ergo pro certo cōstaret eam esse spontaneā
admitteretur a ratione cessante quod est ualidum in iure. et vi.
q. i. generaliter. et in. l. generaliter. C. de episc. et cler. sed in themate
nostro presupponitur qd fuit spontanea sicut in cōsimili dicim⁹
qd cōtra presumptionē iuris et de iure admittitur probatio in con-
trariū per confessionem. et sic ad cōsequēdā restitutionem benefi-
cii non sit necesse probare titulum nec aliter iustificare possessionē
ex titulo cum nullū habeat. **S**ecundo ut probari si uis non iſe-
ratur legitima cle. vnica. de cau. posses. et proprietat. ubi dicitur
quem possit non solū a principio agere possessorio. sed etiam si in-
retauit petitorio et possessorio suspendetur petitorium a se et ab
aduersa parte intentatum et procedere i possessorio solo. et nō. uer-
bū solo. excludit ergo prorsus petitorio. argu. c. i. et quod ibi nō. de
here. li. vi. non ergo esset solum possessorio sed haberet annexaz
causam proprietatis. uel si haberet iustificare possessionem ex ti-
tulo. nam in solo possessorio quis non artatur ad probandum ni-
si possessionem et deiectionē. l. i. in princi. et s. inter dum. ff. d. ui et ui
ar. et l. si quis destinauerat. ff. de rei uēdicati. **T**ertio hoc uidet
aperte p̄bare ēt in bñficialibz. c. p̄sultatiōibz. de offi. deleg. ubi ap-
te. tex. innuit sufficere probare possessionem et deiectionem. **Q**uarto
elegantē facit. c. ex insinuatione. de procurator. maxime in si. ubi
papa mandat executionem beneficii. eo solo probato qd ad sen-
tentiam latam cum procuratore reuocato fuerit facta spoliatio. et
qd restitutione facta inquiri debet de institutione canonica. **Q**uin-
to facit. c. conquerēte. de restitu. spoliato. ubi ante omnia mādāt
restitutio. etia si prius episcopus pretēdens mixtā causā spolia-
uit sine ordine iudiciario. et postea d. 3. contendit de causa legitima.
fortius ergo qd priuata p̄sōa spoliavit. **S**exto et ultimo faciūt
omnia fere iura que habentur. ii. q. ii. et iii. q. i. per totum. que indisti-
cte mandant prius restitutionem legitimam fieri in beneficialibz
et aliis quaz de aliquo obiecto discutiatur: quia non debet litigari
spoliatus nec nudus contendere nec inermis minime proponere:
de restitu. spoliato frequē. li. vi. **A**d solutionem huius dubij
christi eiusqz matris necz et deuotissimarū uirginū agathe et lucie
suffragio humiliter inuocato condescendēs. sciendum qd uariū ua-
ria et uariis locis confuse et diminute scripserunt super hoc articu-
lo. **E**go autem attingendo materiam et si non profundius sal-
tem clariius ceteris eam sub quattuor pertingaz opinionibz. p̄ma
opinio habet titulum esse probandum lz agatur possessorio. pro
hac opinione faciunt iura allegata pro contraria parte maxime
regla prima. de re. iu. li. vi. et hanc opi. refert Archidiacono. in. s. patz
iii. q. i. et c. cum qui de eo qui mitti. in posses. li. vi. **S**ed huius opinio
ni vehemēter resistit tex. in dicto. c. in litteris. et c. itē cum quis. et
ti. et alia iura. s. allegata ad partem negatiuā. **U**nde hec opi. a
docto. communiter nō recipitur. **S**ecūda opinio est quādo ad
instantiam rei conuenti nō sit necesse ostendere titulum uel colorē
possidendi ante restitutionē nec spoliatus petendo hoc questionē
referre sed iudex ex officio suo anteq̄ restituat d. 3. de titulo infor-
mare. et si de titulo legitime constat uel saltem per probabilem p̄-
suppositōē d. 3. et restituere. si uero nihil cōstat de titulo restitutionē nō
faciet. **E**x hoc infertur qd si proponat beneficiū esse reseruātū
iudex ex officio de hoc cognoscere potest anteq̄ restitutionē faciat
et hanc opinionē tenet Lap. de castil. in sua allegatione. et v. et sic
dicit uia uoce se audiuisse a Jo. an. in. c. ex parte. de restitu. spolia-
to. et d. d. qd firmabat p uera cōclusiōē. hac eāde tenet Bar.
in cle. i. d. cau. posses. et propieta. et sic fuisse obtētū in pallatio apo-
stolico. qz in istis nō dat possessio sine titulo: ut dicta regula. de re.
iur. in. vi. **S**ed ex hac ratione infert qd et ad instantiam partis te-
netur iustificare apellationē. qz lz cōuēt⁹ sup spoliatiōē nō audia-
tur sup proprietate audiat tñ uolēs se defendere sup possessorio. et
pponere pōt qd aduersari⁹ nō pbat possessionē. ut in. c. oliz. el. i. et
cle. ii. de restitu. spoliato. facit. c. fi. de ord. cog. **T**ertia opinio ha-
bz ut nec ad instantiaz aduersarii: nec iudicis officio teneatur spo-
liat⁹ probare titulū uel iustificare possessionē uel sufficit docere d.
sola possessionē per dictū. c. in litteris. d. 3. eni iudex excludere aduer-
sariū in odiū sui et actorē restituere et postmodū officio suo si uolu-
erit poterit inquirere sicut seruaf i simili in. c. cū nobis. de electi. fa-
cit. c. ordinarij. de offi. ordi. li. vi. ubi iudex ex officio inquirat de titu-
lo p̄tra possidētē. hac opinionē tenuit recolēde memorie dñ⁹ me⁹
dñs Franciscus de zabarellis oli cardinalis florentinus. et hanc
opinionē aliquāliter sentit **I**mmo. in dicto. c. ex parte. d. restitu. spo-
liato ubi rencando qd dixi. l. c. i. litteris dicit canonicum posse pete-
re restitutionē iure canonicali dato qd non probet eum possidē-
fuisse ingressū auctoritate superioris uel exercuisse aliquem ac-
tum proportionabilem canonico dumtaxat sed satis qd doceat se

exeruisse aliquem actum ut canonicum a quo acquirere quasi posset
honorem iure canonicali scientibus illis quorum interest alibi autem ut
i. dicam aliter sentit. idem Inno. huic opinioni videtur obviare. c.
ad decimas. de resti. spoliato. et regula prima de regu. iur. li. vi. § in
fra plenius attingat. **Q**uarta opinio videtur esse communis habens
quod non teneatur probare titulum sed debet iustificare possessionem
ex tit. sine aliter tollerare. et hanc opinionem sentit glo. licet non multum
aperte in cle. § de cau. posses. et proprie. et eam allegat totus mundus
§ Jo. an. opinionem suam circa hanc materiam melius declaravit
quod alibi in additioe Spe. in ti. de restituti. spoliato. super Rubri.
immediate post prin. et ibi apertissime firmat quod ubi non constat pete-
tem non habere ius auditur petens restitutionem sed habet iustifica-
re possessionem. et hanc opinionem tenet Pau. in dicta. cle. vna. et
dominus Anto. in dicto. c. in litteris. § in modo iustificandi varie
sunt opiniones ut refert Jo. an. in additioe preallega. **Q**uidam
dicunt petentes restitutionem probare debere titulum primo aspec-
tu legitimum. non enim venit in possessionem omne quod requirit petito-
rius. Simile in matrimonio carnali in quo petens restitutionem non
artatur ad probandum titulum necessario concludentem. § satis est quod
probet matrimonium legitimum ex consensu. nec admittunt exceptio-
nes defectum intrinsicum concernentes ut no. in. c. ex parte. et c.
litteras. et c. ex transmissa. de resti. spoliato. et satis videtur hoc senti-
re glo. in dicta. cle. vna. dum dicit aliud est significare possessionem
ex titulo. et aliud agere petitorio. Alii dicunt ut satis sit ei probare au-
toritatem superioris in possessionem inductam ad hoc ut restitutionem
psequatur. et hanc opinionem tenet Inno. in dicto. c. litteris. ubi videtur
velle. renuncians ius quod habet in beneficio. iuxta no. per glo. in. c.
sup. hoc. de renunciatio. in verbo causa. x. vi. q. vi. in glo. ii. tenent do-
mini de rota decisione ceteris. optime inducit in argu. cle. ii. § sane.
de penis. ubi illa renunciatio metu extorta per captionem et defectum
eius secularium potestatem pronunciat nulla. et inducit ibi casus
ut ibi nota. cum ergo in illo. c. sollicit. constaret renuntiationem in-
teruenisse tam per probatorem quam per possessionem partis ut patet
ibi i. tex. ubi tamen mandat inquiri an precesserit spoliatio. et sic non bu-
bitatur interuenisse eam quomodo fit illi restitutio ecclesie cuius pac-
to tamen nullus ius haberet respectu proprietatis. et sic notorie §
illam datur viciosus ingressus contra. c. ei qui iuit in possessionem
et theozica communis est ut nunquam saltem in istis beneficiis
fiat restitutio cum inductione ubi alias notorie constat de defectu
proprietatis. iuxta nota. per Inno. et Jo. an. in. c. constitutus.
de fil. presbytero. et in. capi. cum ecclesia. de cau. posses. et proprie-
ta. **S**ecundo ego arbitror per hoc contrarium hanc communem
lectionem restringendam ut non procedat quando renunciatio su-
isset facta etiam post spoliationem in manibus superioris. tamen
quia illa presumi debet spontanea. ar. l. non est verum simile. ff. quod
me. cau. et eorum que no. glo. i. l. transactiones. C. de transactione. tamē
quia ex quo constat non habere ius in proprietate non debet sibi
restitui beneficium licet enim talis renunciatio non referatur ad
possessionem quam non habebat et ideo posset agere pro damnis
et interesse tunc illatis tamen debet fieri restitutio beneficii per su-
pra dictam rationem. Unde in. illo. c. sollicit. non ponderatur inter-
uentus superioris sicut in. c. accepta. et sic videtur quod in dicto. c.
sollicit. non fuit facta renunciatio in manibus superioris. quando
autem fit renunciatio beneficii non in manibus superioris non p-
dit ius quod habebat in beneficio. immo talis renuntiatio non re-
net. iuxta not. per doctores in. c. quod in dubijs. de renuncia. et in. c.
quanto. de restituti. spoliato. nec etiam superior in casu huius. c.
sollicit. potuisset illam ratam habere quia. c. in dubijs. loquitur
sponte quando in manu laicali. sed in casu nostro non apparet quod
in manu laicali. **I**tem quia fuit facta post spoliationem et sic
non presumitur spontanea ut ibi. ideo ad nihilum valet illa renun-
ciatio. nec quo ad proprietatem nec quo ad possessionem merito
talis exceptio non debuit admitti. et super hoc dico Jo. an. post Bos-
fre. non bene dicere in quantum dicit quod renunciatio illa non preiu-
dicat renunciati quo ad possessionem. preiudicat tamen quo ad pe-
titorium. per dictum. c. quod in dubijs. et c. accepta. hoc enim dictum
non procedit. quia aut interuenit auctoritas superioris et debet
preiudicare. aut non interuenit et non debet preiudicare. ut § dictum
est. et pro hoc habetur clare intellectus illorum iurium et nullus
remanet scrupulus. **E**t infero nunc ad solutionem nostri secun-
di dubij. dico enim aut hec renunciatio istius fuit facta non in ma-
nibus superioris et ea non obstante potest peti restitutio quia per
talem renuntiationem licet spontaneam non perdit ius quod ha-
bebat in beneficio. iuxta no. in dicto. c. quod in dubijs. et in. c. quan-
to. quo ad se. quia non potuit a se abdicare beneficium. ut nota. in
iuribus preallega. et facit. l. legatus. ff. de offi. pref. Aut renuntiauit
in manibus superioris et tunc si de ea notorie constat obstat exceptio
licet non fundet intentionem excipientis. quod superior ex renuntiatione
beneficii non debet restituere beneficium ei qui nullum ius notorie

habet arg. cum nobis. de elect. et c. qm. de si. presbytero. et quod no. i.
d. c. constitutus. poterit tamen agere ad damna et interesse tunc il-
lata. ut no. Inno. in. d. c. super hoc superior tamen si constat de spo-
liatione non debet spoliatorem dimittere in possessionem bene-
ficii. sed supplendo ex officio illum spoliatum et licite alteri conferre
de preben. de multa. Aut non constat notorie de renuntiatione et
tunc non obstat exceptio tamen. per omnes defectus proprietatis. ut i. d. c. i.
litteris de ordi. cognitio. et c. si. cum similibus. Et per hoc satis pa-
tet responsum ad omnia supra allegata in contrarium nisi ad ar-
gumentum a contrario sensu sumptum ex. c. sollicit. **N**am si ibi
ponderatur quod non fuit spontanea ergo si constaret de spontaneitate
sicut presupponitur in themate nostro obstatet. obiectum. et ut argu-
satis urgens. **S**ed respondeo dupliciter primo. quo ad argu-
a contrario sensu non urget quod reperitur contrarium in iure vel relul-
taret. clarum enim in iure est quod ubi notorie non constat de defectu pro-
prietatis debet fieri restitutio in istis beneficiis. et ubi notorie non
constat non debet admitti exceptio defectus proprietatis concernens ut
supra plenissime dixi sed potest responderi quod consideratur ibi quod non
fuit spontanea ad maiorem exaggerationem duo tituli impediebant
illam exceptionem admitti. **P**rima qua concernebat defectum pro-
prietatis ut supra dixi. **S**ecunda quod presumitur talis renun-
ciatio post spoliationem facta non spontanea. debet enim redduci illud. c. ad ali-
as iuris regulas idubitas. et hoc quo ad secundum dubium. **A**d
tertium quod fuit utrum. crimen notorium beneficii puatōe dignū
excludat ipsius beneficii restitutionem petentem. arguo primo ad pre-
fatiuam. et sic notorie criminiosus est suspensus satis quo ad se. ut i.
c. si. de cohabitatio. clerico. et mulie. et apostolice dispensatione admi-
nistrare non potest. de tempor. ordina. c. si. ergo non potest petere restitu-
tionem beneficii cum non potest eo administrare. i. c. si. d. cleri. ex cōi. ministris.
ubi dicit excommunicatus eligi non posse pro eo quod ad suspensionem eli-
gitur a quorum preceptione est priuatus. non ergo debet iste notorie cri-
minosus audiri cum non potest interdico beneficio administrare. **S**e-
cundo de hoc ut casus in dicto capitulo ad petitionem. de accusa-
tionibus. ubi processus agitatur contra illum abbatē erat nullus. per iur.
dicarium ordinem non seruatum sed quod constabat de criminibus il-
lius noluit illum restituere. sed voluit eum manere priuatum. ad idē
facit. c. si constituerit. eo. ti. secundum unum intellectum ubi admissa
fuit exceptio criminis contra petentem restitutionem l3 non iduceret pri-
uationem tituli ipso facto. **T**ertio arguitur sic iste per notorietate
te criminis debet interdico priuari de accusati. euidentia. ii. q. i. manifestis.
sta. et c. lotharius. facit. c. qm. de si. presbytero. ergo fortis debet sibi re-
stitutio denegari. quod turpiter elicitur quod non admittit. de iure iura.
quod admodum. et maxime hoc seruari debet in istis euidentibus. ut episcopus
circuit de rescript. cle. auditor. et infamibus porte dignitatis non
patet. de excess. prelato. interdictos. et i. regula infamibus. de regu-
lis iur. in. vi. **Q**uarto pro hac parte facit. c. significasti. de divor-
tiis. ubi per quod contra coniugem petentem restitutionem admittitur exceptio
adulterii. hoc ad partem affirmatiuam. ad partem vero negatiuam
non arguo. quod satis petebat argumenta ex solutione quam statim
subiiciam. **A**n hoc articulo reperio dubium. anto. in. c. ite cum quod
de restituti. spoliato. expresse tenent istam partem. et idē sentit in. c. si
constiterit. preallega. non tamen moratur per oia supra dicta. sed allegat
dictat. c. ad petitionem. et c. constiterit. de accusa. restringit tamen hoc
dictum in beneficiis nisi tamen hoc dictum non placet dum scribere su-
per. c. ite cum quod. et hic infero ea que ibi ordinarie dixi. **A**d notandum
mo quod quatuor quod sit criminiosus nisi crimen iducat puatōe ipso fa-
cto. licet tamen tunc beneficii antequam puer per suam. nam et posset secum antequam
disponere hoc est no. dictum Inno. in. c. nostris. de coessio. p. b. de.
Et antequam disponatur iuste tenet antequam puer. ut ibi dicit Inno. si ergo
iuste tenebit iuste fuit spoliatus per uolentiam ergo debet restitui in pristinum
statum cum ibi competet ius plature antequam puer nec exceptio huius crimi-
nis est admittenda tpe non elidens actionem in iudicio deductam exceptio
n. debet talis quod excludat actionem. l. i. ff. de excep. c. a nobis de excep-
tionibus de ordi. cognitionis capitulo. ii. sed exceptio huius criminis non
excludit hoc iter dictum nec reddit petentem incapacem. quod presupponit quod
crimen oppositum sit uerum nihilominus remanet in iure suo nec potest dici
quod debeat priuari exceptioe probata. quia exceptio non potest operari hunc
effectum puatiuū. solu. n. § sua natura operatur effectum exclusiuū. ut probat
l. c. ii. de ordi. cognitio. et optie ad materiam nostram facit. c. sup. his de ac-
cusa. ubi. crim. probat per uiam exceptionis contra clerum si per facultatem pri-
uati ex suis beneficiis. sed dictum. et operatur electionem electi. quinimo
pl. dico quod et si ageret petitorio non deberet admitti exceptio criminis
si non iducit puatōe ipso facto. ut no. per rōnem supradictam concludit
Inno. i. c. iter dilectos. de excess. plato. nec ratio notorietatis facit di-
ctam rōnem cessare argu. viii. q. iii. nonne. **E**t huius finis apte fauet
tex. i. c. si. de ordi. cognitio. ubi dicit quod conuentus super restitutionem
non est aduersus. restitutionem petentem nisi super restitutio-
ne audiendus subiiciens rationem quia restitutio petita in hoc
priuilegiata dinoscitur ut ipsū iterum non cogat antequam restitutionem suam po-

itis rñdere. Pondero ergo vniuersales exclusionē spoliantis cōtra
 restitutionē spoliantis cōtra restitutionem petentē. Itē vñ in
 tuere ter. in. d. c. itē cū quis vbi criminis exceptio repellit idistin-
 cte aduersus restitutionē petentē ad idē allego. ij. q. ij. z. iij. q. i. p. to-
 tum in quibus iuribus generaliter dicitur qd ante omnia etiā cri-
 mina tractanda restituendus est spoliatus qd allegant notorie q
 non sunt de appella. consilium. z. iste nō vñ litigare spoliatus ma-
 gine super crimine argui. optimū in. c. frequens de resti. spoliato.
 in. vi. vbi exceptio spoliationis quādoqz cōpetit etiā cōtra ter-
 tium proponētē crimina aduersus spoliatū ne pp inopiam seu
 eius actionē succumbit z contra spoliante indistincte admittitur
 exceptio spoliationis ante restitutionē. Fortius ergo iste spoliat⁹
 qd occupabat iudicium non debet posse excludi a petitiōe restitu-
 tionis ppter exceptionem criminis propositam a spoliatore qui
 est odiosus z presumitur venire ad excipiendum seu crimina p-
 ponendū nō bono zelo. sed ppter inimitiam vt valeat benefi-
 ciū vlturpatū interim retineri ut dicit ter. in. d. l. itē cū quis. Sed
 multa statuta sunt contra spoliante vt odiosum que cessant cō-
 tra illos arg. in cle. vna. e. ti. z. quod. nō. i. c. fi. de ordi. cognitio. z. in
 c. in litteris de resti. spolia. z. multo fortius nō debet admitti exce-
 ptio criminis si crimen non dicitur notorium. sed manifestum. vt
 est ter. not. in. c. quia suspēcti. iij. q. vi. C Et aduerte quia intelli-
 git qd capiendū manifestum pro notorio sicut intelligit ibi glo. in
 ver. manifestum atqz notorium crimen non obstat petenti resti-
 tutionē z illam glo. videtur sequi Archi. allegando pro concor-
 dia Allegata per Inno. in. c. inter dilectos. de exco. prela. C Sz
 nunquid iudex ex officio suo potest illum priuare propter noto-
 rietatem criminis deferendo restitutionem puto sic dicendū qd
 aut vult priuare super eadem instantia iam inchoata in causa
 restitutionis z alius iudex a papa hoc non potest. z ad hoc non
 fuit actum nec agi potest z sententia debet esse conformis petitiōi
 nūc in simili notabili dicit Jo. an. post Compofela. in. c. mada-
 tum de rescript. Aut vult procedere omnino ex officio suo extra
 instantiam. z tūc si est notoriū facti permanentis ita qd nullo mo-
 do possit negari quod de facili non contingit. z tunc poterit iu-
 dex sententia a se priuare quia in hoc notorio nulla exigitur pro-
 batio vel solemnitas in procedendo. ut in. c. euidenter de accusa-
 z. ij. q. i. manifesta z. c. quando de fil. presbytero. z. nō. per Inno. c.
 in. c. ex parte el. i. de verbo. significat. frustra enim hoc casu fieret
 restitutio z euidenter eam petens cū incontinenti veniret priuā-
 dus z circuitus euitandus est maxime in istis beneficiis. de
 rescript. cle. auditor z respectu superioris cessat odium spoliatio-
 nis z iste pōt esse casus. in. c. ad petitiōem de accusa. z per hoc sit
 responsū ad illud. c. vlti. papa hoc idem fecit ad plenitudinē
 potestatis ut ibi nō. glo. Aut non est tale notoriū: z tunc cū exigā-
 tur pbatōes ut in. c. sicut de re iudi. z per glo. in prealleg. c. mani-
 festa z defensio experientia rei facit quod nō. in. c. i. de offi. deleg.
 li. vi. d. 3. an oia fieri restitutio qd nec iudi contendere zc. z qd spo-
 liatus per priuatū hz priuilegium nec exigitur per sententia iu-
 dica ante restitutionē. vt in. d. c. frequens z. c. si constitit de ac-
 cusa. quod facit pro contraria parte dico qd hoc non pbat ad qd
 inducit. Intelligit enim multipliciter vt ibi nō. nō enim potest
 intelligi in delicto notorio z satis colligitur ex textu ibi si conuen-
 tus fuerit zc. z quidam intelligit illum ter. qd contra petentē
 restitutionē admittunt illa crimina qd ibi facta sunt spoliatio post
 sententiā priuatā latam super illis criminibus vel fm alios age-
 batur possessio ille de sua innocentia confidens fuit contentus
 vt prius discutiantur crimina obiecta ar. c. i. de rest. spolia. als au-
 tem cū ibi crimina nō essent notoria de directo esset ptra illud. c.
 Itē cū qd vel deducāda est illa decre. ad disti. quā supra formam
 C Nunc rñdeo ad illa cōtraria supra formata. C Et primo nō
 obstat primū argumētū qd ex quo nō est priuatus licite petit re-
 stitutionem ratione tituli quem hz nam poterit alius administra-
 re donec priuetur vel secum dispensetur. z. c. fi. de cleri. excommu-
 ni. loquitur de eo qui de nouo acquireret beneficiū quod nō po-
 test ex quo est suspensus z idem in notorio criminoso nō enim va-
 leret electio de eo facta. vt in. c. cū in cūctis de electio. Non obstat
 argumētū secundū quia satis supra responsū fuit. C Ad ter-
 tium vero dicēdū quod licet possit priuari cūz antequā priue-
 tur non possit exceptio obijci: quia non elidit actionem vt supra
 plene dixi. z qd ille spoliator tanquā odiosus non est audiendus
 C Ad qrtū ar. de c. significasti Rñdeo qd crimē adulterij iducit
 pbatōez ipso facto vñ pōt pñr sua auctoritate aliū repellere. vt
 nō. gl. ij. l. c. fi. de adul. sentit Inno. in. c. inqstōi de sent. excom. facit
 c. agatose. x. vij. q. ij. z. c. dixit. xlii. q. i. Et hec sufficiant quo ad ter-
 tium mēbrum. C In quarto z vltimo dubio quod fuit habens
 patrimonium z beneficium ecclesiasticum valeat recta conscien-
 tia salua conseruato patrimonio de beneficii redditibus vitā du-

cere. C Arguitur primo qd nō: z videt de hoc casus in. c. fi. x. q. i.
 i. in fi. vbi dicit ter. qd qui bonis parētum z opibus sustentari pos-
 sunt si quod pauperum est accipiūt sacrilegiū profecto incurrūt
 z committūt. z per abusionem taliz iudiciū sibi māducant z bi-
 bīt. z per eadem verba loquitur ter. in. c. clericos. i. q. ij. ad idez. c.
 pastor ecclesie. Itē quibus sua sufficiūt nō debet aliquid irroga-
 ri. habēti dare nihil aliud est quam perdere: nec illi qui sua possi-
 deant dari sibi aliquid volunt sine graui peccato suo unde pau-
 per vicarius erat. ad idem. c. cum quis. ea. causa. z. q. vbi inter ce-
 tera dicit: nō est meum dicere qualle peccatum: cibis pauperum
 presumēdum suscipiūt qui ecclesiam suam iuuare proprijs facul-
 tatibus debuerāt suis expensis insuper grauāt zc. vel ibi vbi po-
 nuntur multa bona verba ad materiam faciētia. C Secūdo ui-
 detur singulariter probari per ter. nō. z quāsi singularem in ma-
 teria. i. q. ij. sacerdos. ubi dicit qd clerici pauperes siue ex facultate
 siue ex propria volūate licite viuūt de bonis ecclesie: qd ad ea ac-
 cipiēda nō cupiditas eos ducit: sed inuēdi necessitas cogit: z sin-
 gulariter subiūgit qd de talibus clericis uidetur dicere Apostol⁹
 qui in sacrario operātur que de sacrario sunt edāt. z qui altari de-
 seruiūt cum altari participēt. z vide ibi ter. qui latius profeq-
 tur hāc materiam. ad idem optime uidetur pcordare ter. in. c. illi
 xij. q. i. ubi dicitur qd illi qui tam infirmi sunt ut possēssionib⁹ suis
 renūciare nō possunt simul capiunt de bonis ecclesie: z satis sine
 peccato illa retinēt: z sic aperte innuit qd tūc debet clericus de bo-
 nis ecclesie viuere quādo nō habet patrimonium unde viuāt. ad
 idem eps ecclesiasticorum eadem causa. z. q. dicitur enim epm ha-
 bere ecclesiasticarū rez potestatem ad dispensandū. ergo omnes
 qui indigent. ipse autē participare potest quibus indiget si bene
 indigent. z nō. illa uerba si tñ indigent: qui ergo habet patrimon-
 iū nō dicitur indigere. cor. c. eps. x. q. ij. C Tertio principaliter
 induco. c. eps. z. c. tuis. de preben. z de rescript. postulasti. quibus
 cauēt epm non artari ad prouidendū illis clericis qui ex pro-
 prio patrimonio viuere possunt. C Quarto arguit sic deputa-
 ta largitione fideliz ad certum vsum nō possunt salua sedis apo-
 stolice auctoritate ad aliū vsum deputari. vt in cle. qd contingit. d.
 reliqui. do. C Itē quelibet res cōstituenda est ad vsum destinātū
 de appel. suggestū. z de iureiur. qto sed bona ecclesie tradita z cō-
 seruata sunt ecclesijs. vt ex eis oēs indigētes sustententur. vt in. c.
 vidētes. vbi ter. optimus. xij. q. i. z alij. s. allegatis. cū infinitis si-
 milibus. ergo clerici habētes patrimonium vnde vitam ducere
 possunt nō debēt percipere de bonis ecclesiarijs. facit. c. sicut. xlv.
 bi. nō enim bona tpalia sunt seruata ecclesijs vt propinqui cleri-
 corū ditentur: sed vt inopes subleuentur. vt. d. c. episcopus. xij. q. i.
 C In contrariū pro parte affirmatiua qd possit p redditibus be-
 neficij pseruato patrimonio vitā ducere. induco. l. c. fi. q. ii. vbi di-
 citur qd clerici oēs qui ecclesie fideliter vigilant qui deseruiūt sti-
 pendia suis laboribus debita fm seruitiū sui meritum per ordina-
 tionē canonici a sacerdotibus psequantur. ponderandum enim ē
 verbū omnes. includit profecto tam pauperes quā diuites alias
 ad quid distinet oēs. C Itē ponderandū dicit stipendia suis la-
 bonibus dedita. dant ergo stipēdia clericis deseruientibus: nō p-
 pter indigentia eoz. sed ppter labores sanctos quos sustinent.
 que quidē ratio verificat taz in diuitibus quam in pauperib⁹. di-
 gnus est enim mercenarius mercede sua. z qui ad onus eligi re-
 pellit nō vñ a mercede: nec ligari debet os bouis triturantis. de p-
 ben. extirpāde. z. c. fi. de magistris. Sz dic qd ibi sentit ter. z glo. qd
 denario fraudari nō debēt in vinca dñi laborantes zc. C Secū-
 do arguit sic: eps visitans ecclesias sibi subiectas sollicitudine pe-
 tit procurationē rōe visitationis: vt in. c. cum ex officij. de prescri.
 z rōem illius. c. qd nemo cogit suis stipendijs militare. Et qd fm
 Apostolū qui spiritualia seminat non est magnū si metat. C Tertū
 est enim qd qm cūqz eps abundet licite petit procurationem:
 qd nō debet suis stipendijs militare. Si ergo eps qui hz epatum
 z ipsius vt subeat onera nō tenet uisitare ecclesias inferiores gra-
 tis vt fuit expensis suis qto fortius clericus inferior nō debet
 obligari ad seruandū beneficium suo cū redditibus sui patrimonij
 si enim cū oēs sint vna ecclesia. vii. q. i. nouationis. facit qd nō. in. c.
 cū apostolica. de his que fi. a pla. non videtur eps impendere of-
 ficiū inferiori ecclesie cū redditibus epatus: fortius nec clericus i-
 ferior cū redditib⁹ sui patrimonij. ad idē. c. cū fm apostolū. de pre-
 ben. qui altari fuit viuere dē de altari zc. vt ibi. C Tertio pbat sic
 clericus habēs patrimonium licite illud relinquit parētibus vel
 pauperibus distribuit. z de reb⁹ ecclesie vitā ducit. vt in. c. sacerdos
 i. q. ii. ergo pōt a principio licite dispensare patrimonij in constan-
 guineos vel paupes z viuere de bonis ecclesie: ex quo illi debitu⁹
 impendit famulatum. ita uidetur qd possit illud patrimonij cō-
 seruare vt suis illud in futurum relinquat vel necessitatis tem-
 pore communicet eis z pauperibus: z viuere interim de ecclesia

(epm no arat)
 id promittit illi
 de rebus ecclesie
 pnoio m...

cui seruit p hoc victum suum habebat. xii. q. i. vbi dicitur q rps habebat pecuniam vt necessitatis tempore suis z alicorum necessitatibus subueniret sic ergo iste p tēpore necessitatis poterit paritimonium conseruare z de bonis ecclesie ad suum vsum partici pare. **¶** Quarto deduco. c. quattuor. z. c. cōcesso. z. c. de redditibus. xii. q. ii. in quib⁹ dicit q de bonis ecclesiarū cathedralium debent fieri quattuor partes quarū vna debetur clericis deseruiē tibus fm corū merita z sedulitatis officijz nihil distinguit si sint pauperes aut non nec dicitur q tribuāt eis fm indigentia sed p sedulitate officij z fm eoz merita ad idem. ca. charitatem eadem causa z qdē in si. ibi nanqz mixtū est vt ille sequatur stipendijz q pro tempore suum cōmodare requiruntur obsequium concor. c. quicūqz. z. c. ecclesiastici. ca. cau. z. q. z. x. q. ii. pcarie facit. c. de multa in si. vbi cum scientibus z nobilibus beneficiorum tamen certum est vel saltem verisimile q nobiles habent patrimonium: s; non tenētur illud expendere militando ecclesie vt propriis stipē diis militent zc. **¶** Ad solutionē pdescedēs hui⁹ dubij saluatoris iuocato pñdio dicēs gl. z doc. i. h. mltū variasse z niniūz cū iura z rōes mltū p utraqz pte videant pfecto vigere. nā gl. in. c. quonā xvi. q. i. videt velle intelligere omnia iura prohibentia extensionē manus ad bona ecclesiastica habentib⁹ patrimonij quando clerici tales nō deseruiūt ecclesiis sed certe hec solutio non satisfact tamen etiam quia pauperes clerici nil debent consequi ab eccle sia si nō deseruiunt in. c. conquerente de cleri. nō refinden. maxime habito respectu ad tempus illorū iurij quando omne beneficiū requirebat residētia cū propter officijz sit principaliter fundatū bñficiū. vt in. c. si. de rescrip. li. vi. z qd no. Jo. de ligna. in. cle. gra. tie. eo. ti. tñ q multa ex illis iurib⁹ loquūtur expresse in deseruiē tibus. vt in. d. c. illi qui. z. c. epus. z. c. sacerdos cū si. glo. in. c. qui. xii. q. i. ponit quattuor solutiones. **¶** Prima q iura phibentia hāc accumulatoz pñmonij z bñficij loquūtur de pstitutione. sed cer te nō satisfact ista solutio omnibus contrarijs cū ex eis plura bl cant q tales iudiciū sibi māducat z bibūt. z quod hoc nō faciunt sine graui peccato vt supra colligere potes ad ptem negatiuam. **¶** Secunda solutio huius ē q loquātur illa iura de clericis va gabundis. certe nec solutio ista satisfact omnib⁹ cōtrarijs cū mul ta loquātur de seruientibus. vt inuit illud. c. q accepturi erant zc. Si enim essent vagabūdi nō fuissent aliquid accepturi de app. puenit. z de cle. nō refiden. conquerente. z. c. si. ad idem pallegatū c. sacerdos vbi expresse dicitur q illi debēt de bonis ecclesie parti cipare qui nō habēt vñ viuāt subiungēs q de his intelligitur vi ctū apostoli q altari seruit de altari viuere zc. que sola verbo lu ce clarius inuit q loquātur nō in vagabundis imo i seruientib⁹ z facit. d. c. epus. xii. q. i. Tertia solutio datur pro illa glo. q iura lo quūt de oblatōib⁹ q talib⁹ nō sunt cōicande hec solutio etiā nō sa tisfacit oibus iurib⁹ supra allegatis p ptraria pte maxime. c. sacer dos. i. q. ii. z. c. epus. xii. q. i. hēntes pñmonij pñt bona ecclesiastica hēre nō vt sibi fuent s; vt distribuēt paupib⁹. s; hec nō est ppria imo sapit ptraria opinionem vt pōt viuere ex redditibus bñficij glo. in. c. clericos. i. q. ii. confirmat aliquantū de solutōib⁹ pñmis sis. z vltra eas dicit q illa iura que vident ppare vsum rerū ec clesiasticarū in hēntib⁹ pñt intelligi qrtā paupibus debita q vari phibētur habentib⁹. subiungens q si habentes de bonis ecclesie suscipiūt vel absentes vel pñtes s; nō debeat ei denegari portio qz nemo cogitur suis stipendijs militare mortaliter peccant pfer tim si ex cupiditate sua refuant. **¶** Et aduerte q in hoc vltimo nō appet an loqitur illa gl. qñ suscipiūt de quarta debita paupe ribus an de quibusdā bonis ecclesiasticis. **¶** Sed ptra solutionē pcedentē facit apte dictū. c. sacerdos. qd vñ velle q illud dictū q altari seruit zc. b; intelligi de nihil habentibus z sic uidet etiā q de qbusdā bonis isti abundantes nihil debēt habere. Immo. in. c. epus de pben. dicit q lz ordinari nō cogat. puidere ordinario habenti ex pñmonio vñ viuere pōt tñ nō credit q habēs bñficiū viuere b; de pñmonio s; de altari. per. c. cū fm. de pben. Ad. c. pastora lis pro cōtraria pte respōdet q ibi intendit actor canonis puide re ne de pñmonio auare thesaurizet z bona ecclesie expendat als autem fm eū bene lz bona sua cōseruare hereditibus z bona eccle sie expendere. Idē sentit in. c. postulasti. de rescrip. vbi dicitur ta lem patrimonium nō indigne accipere de rebus beneficij si bene dispenset. **¶** Sed aduerte q lz cōmuniter allegetur z teneatur hec opinio per illud. c. cū secundum apostolum quod allegat In no. tamen in veritate ad illud. c. cum secundū facillime respondet per. d. c. sacerdos. i. q. ii. vbi expresse tex. dicit illā auctoritatem apo stoli intelligenda de seruientibus nil habentibus z sic tolleratur dictum suum per. d. c. sacerdos pōt tñ dictū iū saluari pro vt in fra dicaz s; non per illud. c. cum scdm. Posti. in. c. postulasti palle. dicit q qui ordinauit eum ex quo b; patrimonijz b; contra ipn exceptionem. z hoc est planum in. c. iuris. z. c. epus. de pben. ti. autē

ecclesiastico possunt tales uti būmodo tñ seruitium ecclesie faciāt honeste viuant z prauam intētionem nō habeant in thesaurizā do vel vitando parentes: nec etiam pprijs stipendijs militare te nentur. de prescript. cū ex officij. als si seruitiūz non faciant vel in malos vsus expendāt pena suos teneat auctores. z dicit Posti. q si sibi nō credunt: credāt Hierony. z pro certo quoz dicta habentur in iuribus. s. allegatis. pro ptraria parte pcludens tandem q si iura in hoc deficient ppria scientia z naturalis rō illos cōvince ret. **¶** Et lz hoc bñ Posti. demulceat aures. z videat in idez re fidere cū Immo. tñ huius bñm uidet contra preallegatum. c. sacer dos. z. c. epus. qz prius debēt abstineri fm illa iura ex quo habēt vnde viuant nec psumptio ad bonos vsus eos excusat: qz non ex quis alere etiā vt bene dispēiet. vt in. c. forte. k. q. ii. debet eniz vt bi spēsator ecclesie illa distribuere in pios vsus a iure deputato non aūt capere tanq sibi debita z noie proprio dispensare etiā ad bo num vsum. vt in. d. c. forte tñ opi. Immo. z Posti. cōiter tenet per oēs docto. z per Jo. de lig. in. cle. graue. de rescrip. z archi. z hug. i. c. clericos. i. q. ii. illi qui. xii. q. i. rñdit hug. in. d. cap. clericos. ad iura que vident ptraria que locunt fm antiqua tpa. nāz in primitiua ecclesia redditus ecclesiaz erāt tennes z exiles z ex eis puidebat indigentibus fm qd unicuiqz opus erat: ar. xii. q. i. c. qz tua. z hec rñtio videt satis bona. **¶** Sed ego p clarissima solutione huius dubij facio duo pūpposita. **¶** Primum est q olim in primitiua ecclesia oēs credētes in xpo hēbant omnia communia. z sic clerici nihil hēbant pprii. xii. q. i. cū portio. z. c. certe. z de hoc per gl. ibi in summa. **¶** S; postea fidei fauore quicūqz neqz lasciuī xpiani sed etiā clerici seculares inceperūt possidere z tenere ppria z nōnul li clerici hoc faciebāt clā z ostēdebāt se sanctiores quā eēnt. vt in d. c. certe. z tūc videbat valde indecēs. ut clericus etiā fuit eccle sie recipit portione ab ecclesia cū hēret pñmonij cuius detentio videbat detestabilis. cū enim videret illicitū detinere ppriū con tra vestigia apostolorū multo magis videbat detestabilē tenere pñmonij. z cū hoc pcepere de bonis ecclesie s; si uolebāt tenere p pria z abstineri a bonis ecclesie tunc aliquaten⁹ excusabant: quia quodāmo videbant relinquere sua cū icōtinēti pprijs reb⁹ absti nebāt ab alijs reb⁹ ecclesie q dabant eoz labori. z iste ē pprius ca sus si bñ pōderet. in. c. illi q. xii. q. i. postmodū magis tenuerunt te pidi nec videbat honor tenere bona tpalia z ppria: inceperūt lici te z passim oēs clerici z palā tenere ppria: ex quo eis nō renūcia uerāt vt. d. c. certe. z in. c. si māsifeste. xii. q. i. z. xii. q. v. z icipit quodā mō cessare rō illi. c. illi q. xii. q. i. postea i pñ. **¶** Secundū pūpposi tūz ē q olim in pñtiua ecclesia tpe apostolorū oia bōa oblata ec clesie vdebant z eoz pñis subueniebāt oib⁹ cōem vitā ducētib⁹ z alijs paupib⁹ indigentib⁹ s; postmodū apostoli z alii fideles vidē tes meli⁹ fore si bona sic oblata pseruarent ecclesiis matricibus et eoz redditib⁹ subueniret indigentib⁹ quāsi viderent: qz ex veditōe pñcio psumpto sepe iminebāt necessaria z nō erat vñ subueniret: fuit statutū vt bona nō vderent s; ad vsum pdictū pseruarent ecclesiis matricib⁹ z ipsi haberēt pñtē dispēfandi. de hoc ē tex. no. in. c. vidētes. xii. q. i. z sic bñ pōderet hoc ex pñmeua institutōe rez ecclesiaz vt fuit vt subueniret indigentib⁹. z sic nimirū si multa iu ra dicūt q clerici habētes pñmonij nō debēt qd pcepere ab eccle sia qrtūqz deseruiūt: qz in eis tūc cā deputatōis cessabit z berē tiōis bonoz tpaliū. s; postmodum creuerūt facultates in fide vt vellēt deseruire ecclesiis cathedralib⁹ fierēt ex eoz bonis qttuor ptes qrtū vna deberet epō alia clericis tertia fabrice ecclesie qrtā paupib⁹. vt. d. c. qttuor. z. c. redditib⁹ zc. **¶** Itē fuit ordinatū vt nulla ecclesia edificaret nisi pū dos assignaret p ministris. de cō se. di. i. c. nemo. z de cōse. eccle. uel alta. cū si. z sic hodie bona tpalia deputant ecclesiis pncipalit p ministrorū subsidio. ad idē. c. pasto ralis. de his q fi. a pla. z. c. de his. de eccle. edifi. **¶** His presuppōitis infero ad clarā decisionē huius dubij z p cordatiā oium iurū va rie ad hāc materiā loquētiū videlz q hito respectu ad statū pme ue ecclesie pcedūt iura q vident velle habētes pñmonij nō posse picipare de bonis ecclesie. ut qz videbat honor z detestabile vt teneret ppria. tñ qz bona ecclesiastica fuerūt deputata ad vsum dūtaxat indigentū vt. s. dixi. **¶** S; qñ succedēte tpe ista duo cessarēt qz z clerici palam z pmissiōe ecclesie iciperēt hēre ppria z bona ecclesiastica fuerūt pncipalit deputata p ministrorū alimonia surre gerūt alia bona z rō naturalis vrget vt qrtūqz clerici hēant bo na pñmonialia nihilomin⁹ pñt viuere ex bonis ecclesie non tanq indigētes sicut in pma deputatōe erat idultū: s; tanq fuitētes. qz dignū ē ut nō cogant pprijs stipēdijs militare. ex quo enim licite tenēt ppria nō sunt priuādiā ppria mercede. c. si. de magist. z. c. extirpāde. de preben. cū si. z ideo. c. si. i. q. ii. dicit q oēs clerici q ec clesie fidelit uigilāt deseruiūt qz stipēdia psequant. vñ pōdera bñ uerbū oēs cōprehēdit tā diuites quā paupes. ut ibi ē no. doctor. **¶** Itē pōdera uerba sequētia q uolūt clericos stipēdia cōsequi

nō pp indigentia s; pp labores. Et seruiciū. Et no. q; dicit secun-
dū fuit meritū nō aut dicit fm indigentie qualitatē. fm ergo tē-
poris diuersitate iura varie processerunt simile no. xij. q. i. in summa et
fm hec tpa pōt defendi Anno. et Hosti. et per hoc clare p; rñsum
ad oia iura p; traria pñt ergo clerici de bonis patrimonialibus dis-
ponere tam inter viuos q; in vltima voluntate ad eorū libitū dū
modo priuā intētoz non inducāt pro hoc. c. i. et c. q; de testa. et xij.
q. v. p. totū: et bonis cui seruiciū vitā ducere. nō aut pñt petere ab
ecclesia vniuersali tanquā indigētes in hoc casu pñt intelligi mul-
ta iura supra allegata in contrarium ut. c. quoniam. xvi. q. i. et c. cleri-
cos et c. pastoralis. i. q. ii. cū si. sed de proprijs beneficijs sic q; tunc
recipiūt non tanquā indigentes sed tanquā seruientes. et ut laborz
suoz mercedem rē.

Hec questio disputata fuit per dominū Nicolauz. de Sicilia
decretorū doctorē famosissimū in amplo Senesi studio Anno dñi
M. cccc. xlii. die vero. xv. Januarii et ad vtrāq; pte dubiorum
Respondit spectabilis et generosus vir dñs Gandolphus dyaya
ragonen. in iure canonico elegāter perit. Et iteressente in dispu-
tationis actu platorū magistrorū et doctorū copia qui Senas cō-
ciliū generalis cā venerāt.

Laus deo.

Agerio

Patronatū in basilica nico-
strati iure sibi delatus Plau-
cius laicus mera liberalitate cōtulit ad eādē va-
cantē patrono neglecto imminente adhuc tempo-
re electionis et presentationis a iure statuto. An
tistes actorem clericū instituit quadrimestre de-
niq; elapso Plaucius filio herede supstite biem. perfoluit exte-
mū quo minime accersito donationē paternā et ratificauit epus
et ipsius consensu preciosum pñt basilice nicostrati ab ottone to-
to cui sui tpe vtendū eidē ecclesie quingentis aureis donatur re-
cepit Agerius ab ingenti et famoso oronotropho alia quingen-
ta prius contulit vt ab eo vita cōter annis singulis reciperet
quingenta et facta restituta quattuor in disceptationē addu-
cuntur. **P**rimū nūquid dicta patronatus collatio iure sub-
stat saltem a senesi presule dicto tpe accedente cōsensu. **S**e-
cūduz. an a basilica nicostrati vacet institutione nō obstantē pñ-
cta. **T**ertiū vtrū contractus initus intra Ageriuz et basilicā
nicostrati sit vndiq; licitis iuris solemnitatibus non neglectis.
Quartū si cōsilia refragante valeat Plaucius quingenta
ab oronotropho. excipere. **C**irca primū dubiū hoc pcedā or-
dine. **P**rimo nāq; qñq; formatio motiua ad ptem affirmati-
uā. **S**ecūdo totidē ad pte negatiuā. **T**ertio solutionē subi-
ciam. **Q**uod aut huius iurispatronatū collatio iure subsistat etiā
sub moto epī consensu probatū primo ex eo q; libez est cuiq; de re
sua ad libitū disponere p modos a iure nō improbatos siue velit
disponere in religiosa loca siue in priuatas psonas. vt in. c. de his
in fi. de sepul. et l. in re mandata. c. mandati. et in. s. per traditio-
nē insti. de re. viui. sed patronatus nullibi aperte reperit. phibitus
quominus ius sibi cōpetens possit in aliū transferre ergo rē. qui
immo expresse uidet sibi pmissum ut in. c. illud de iurepatronat.
et in. c. unico. eo. ti. li. vi. vbi expresse probatur q; loco religioso siue
episcopi cōsensu donari per patronū potest qd etiā laico donari
vtrū pbat in. c. ex litteris et in. c. cū sculū. eo. ti. **A**bitrāsit in laicuz
cū vniuersitate ville vel feudi. ergo siue vniuersitate. nō bz enim
hoc titulo gratuito cōsiderari vniuersitas. nā si nō posset donari
seu aliter transferri i laicū nō trāstret cū vniuersitate illata cū possz
illū exerceri absq; eo q; eat ad villā seu vniuersitatē ad h qd nō. i.
li. mercede. i. fi. de ac. ep. et satis ē h iure expñsū nō phibet et nā ē
permisa ad hoc quod nō. s. in. c. ii. de trālla. prela. et facit a contra-
rio sensu p locuz a specialit. de iurepatro. vbi trāslatio iurepa-
tronatus in quēdā laicū papa mandauit q; si paret illum sciuis-
se q; cōtractus censeretur nullus q; cū sit annexū spirituali uendū
nō pōt ergo a cōtrario per modū gratuitum potuisset in illū trās-
ferre et de hoc uidet casus ad litteram in. c. ex insinuatōe. eo. titur.
Secundo q; saltē accidente rē. ex postfacto episcopi consensu
valuerit videtur expresse pbari in. c. cura. et c. suggestum de iure
patrona. vbi expresse dicitur q; ex donatione laici pōt donari
ecclesiam sibi retinere si diocesani episcopi habuerint postea con-
sensum. **T**ertio videt probari per. c. si qua de rebus. xii. q. one
ij. vbi dicitur q; alienationē de rebus ecclesie sede vacante factā
potest episcopus nouiter creatus ratificare et approbare si deci-
dit in utilitatem ecclesie et sic est ibi casus singularis in quo con-
sensus auctorizabilis potest ex postfacto intervenire ergo idem
dicendum in casu nostro ad idem. ca. quod in dubijs de renūciat
vbi premittitur q; renūciatio beneficii in manibus laici preiudi-
cat ipsi clerico renūciantī adeo q; episcopus potest ex postfacto
illam renūciationē ratificare seu illū sic renūciantēz illo bñficio

spoliare. et bicit ibi glo. q; l; q; tūm ad ecclesiam vel superiores illa
renūciatio non tenet. vt ibi et c. admonet eo. ti. ipse tñ renūcians
non pōt eam repetere: q; quo ad se tenuit. licet eniz sit inutilis ha-
bet tñ in se tacitū pactum vt repetat sicut appellatione. ff. de ac-
cepti. l. acceptilati. et vij. q. i. eos. huius glo. que solet ibidem allega-
ri no. in. c. qd dei timorē. de statu regu. dicit q; hec renūciatio siue
superioris auctoritate in tali bñficio administrare. ita uidetur di-
cendus in proposito siue epī consensu non potest patronus in lai-
cum patronatum sibi cōpetentem transferre: tamen quo ad se et
sui preiudicium bz dicta donatio ualere et per consequens ipsius
heredis cum non pōt heres venire contra factum defuncti. l. cū
a matre. C. de rei vēdi. no. in. c. i. de testi. potuit ergo epus ex postfa-
cto donare vel eius filio etiam hēde non vocato illam donatiōez
approbare. **Q**uarto adducunt multa iura que videntur pro-
bare q; saltē de iure canonico potest ratihabitio et cōsensu sequi
et actum inutile validare. xvi. q. i. c. fi. de his que fiunt a prela. c. ij.
et iij. et qd ibi no. de elec. et iunge. ij. q. ij. si tibi ex nunc. s. tempore ad-
hibiti consensus. vt no. glo. in reg. ratū. de reg. iur. in. vi. **Q**uin-
to et vltimo adduco tex. iuncta glo. quā sequitur ibi et in. l. fi. C.
ad macedo. vbi dicit q; si citra patris impressionem vel mandatū
vel voluntatē pecuniam traditam accepit filius. postea autem
pater ratum habuit tractum. perinde est ac si ab initio volunta-
te patris vel mandato filius. pecuniam traditam accepisset. ra-
tio enim q; omnis ratihabitio retro trahitur et pfirmat ea que ab
initio secuta sunt. et querit ibi nūquid pater inuito filio pōt habe-
re ratum et sic teneat ac si esset filius. et cludit multum no. quod
sic. **I**de ibi et in. l. bicens q; exceptio non tantum fuit inducta in fa-
uorem filij et odium creditoris q; tūm in fauore parentum. l. i. ff. e.
ti. pater ergo in cuius fauore principaliter illud bñficio fuit in-
ductum: ut in laicum siue epī pñsū iurispatronatus transferri nō
potest: pñsupposito ad hoc iure expresse caueatur. attamen ex quo
epus nomine ecclesie vult appellare non tamen bz donator vel he-
res impedire cum hec phibitio non emanauerit in fauorez patro-
ni sed epī vel ecclesie cuius personam gerit ipse epus. et hoc uiden-
tur velle illa capitula cura. et suggestū. s. allegata. **I**n contra-
rium ad partē negatiuam q; dicta collatio patronatus non valu-
erit arguitur primo pater nō pōt pñdicare filio in iurepatrona-
tus liberorum. transit eniz in filios etiā si non sint heredes. l. filij. ff.
de iurepatro. l. iureiur. in. s. fi. de ope. liber. etiā si patris bōa pu-
blicarentur. l. eo. ad. l. iul. ma. et no. in. l. iij. ff. de interdic. et re. ergo
idē in iurepatronatus ecclesie qd tenet glo. in. c. pñstitutum. xvi. q.
i. et Land. vt recitat archi. in. c. i. de iurepatro. li. vi. pro hoc facit
iurispatronatus cōceditur patrono gratiose. ppter ecclesie impen-
sam. nō ergo debet transire in extraneū qui est prius alia perso-
na ab ipso priuilegiato. facit qd in simili habet. in auc. de non alie.
s. emphiteosim. coll. ij. vbi dicit q; emphiteosis alicui concessa et
eius heredibus nō transit nisi in descendētes. ius ergo patronatū
pcessum fundatoris et heredibus videt pcessum filijs: q; in iure nō
transmissibili ad extraneos appellatione hēdum cōprehenditur
filij tñ vt no. in. l. gallus. s. etiam. de lib. et post. et in. l. si tibi decem
s. si pactus. ff. de pac. facit filijs ac nepotibus. xvi. q. vii. **S**ecū-
do de hoc videtur casus in. c. pñteia. el. ii. de iurepa. pñgēdo si-
cum principio. pñuncta glo. i. vbi patet q; patroni non possunt p
sua voluntate iurispatronatus in aliū titulo donationis emphiteo-
sis vel alijs pñtribus transferre. ad idem. c. illud. e. ti. maxime pō-
derato. uer. licet qui uenit aduersatiue ad pcedentia inuēns q; lai-
cus non pōt donare licet religioso loco conferendo liberam habe-
at facultatē. facit etiam. c. illud. in. fi. et c. nullus eo. ti. **T**ertio p-
batur q; epī consensus accedens non habuit illam donatiōē va-
lidare. **L**ū enim iste sit pñsensus auctorizabilis non potuit ex post-
facto intervenire. ut in. l. si q; mihi bona. s. in possessione. ff. de ac-
qui. here. et in. s. tutor. insti. de auc. tu. et in. l. obligari. s. tutor. eo. tit.
no. Anno. in. c. cum pñtudinis. de consue. et in. c. i. de reb. eccle. nō
alie. in. vi. **Q**uarto et ultimo facit certum est saltē cōmuni opi-
nioni q; ex donatione solius laici iurispatronatus non fuit donata-
rio questus. ut probat a pñario sensu. d. c. i. de iurepatro. lib. vi. et
tex. in. c. pñteia. eo. ti. ergo remāst patronus: q; dominiuz quod
alteri non queritur ex iuris impedimēto mihi non aufertur vt in
l. nec vtilis. ex qui. cau. ma. no. in. l. qd meo. ff. de acqui. pos. facit rō
l. si quis vi. eo. tit. videt enim sub conditione donasse scilicet si do-
narius eā acquireret. transit ergo in filium heredem. xvi. q. vii.
c. si plures hēdes. et de iurepatro. c. i. et iij. in cle. i. e. ti. cum si. rati-
ficando ergo epus non potuit illam donationem nullam validare
non ex nunc. cum interuenit filij patroni consensus. xvi. q. vii. mōa
sterium. nec ex tūc q; nō potest illa confirmatio retro trahi cuz fi-
lii preiudicio cui in eo tpe fuit ius questum. i. c. quamuis. et c. si. p-
te. de rescrip. li. vi. facit qd no. Jo. an. i. reg. sine culpa. de reg. iur. in
vi. vbi cōcludit q; legitimatio superueniens non pñdicat secūdo
d i j

genito cuius succedere in totum erat vigore consuetudinis questum et
idem Bar. no. in. l. ex post facto de vul. et pupil. Ad solutionem hu-
ius certaminis iesu christi saluatoris eiusque piissime genitricis auxi-
lio humiliter inuocato descendens duo principaliter sunt videnda.
C Primo nunc quid dicta pronatus collatio sine episcopi consensu va-
luerit. **C** Secundo presupposito quod sine consensu episcopi non sit efficax an episcopi
consensus vel assensus donatoris prefertim mortuo et filio herede non
vocato accedens illa habuit roborare. Circa primum doc. nri in va-
rias se diuisere sentias Lau. que sequitur Archi. in. c. de iurepa. li. vi.
vices patronum non posse in filiorum iudicio a se iuspatronatus ab-
dicare Rndeo quod habet in canone vnde transit in filios et si heredes
non sint ar. in. l. filii de iurepa. et quod not. in. l. iij. ff. de interdi. et relegi
hoc idem videtur formare glo. in. c. constitutus. et vi. q. i. sed hec opinio
merito reprobatur. nam si in aperto obruat. c. significauit de iurepa.
et tenuit renunciatio et iudicium succedendum ad id. c. i. de iurepa.
li. vi. et c. illud. et c. ex insinuatione. et ti. in quibus aperte dicitur quod ecclesie
seu religioso loco libere etiam sine episcopi consensu potest donari.
C In hanc contrariam sentiam vnde postmodum inclinasse glo. in. c. consi-
derandum. et vi. q. vij. nec verum est quod iuspatronatus ecclesie transit
solum in heredes sanguinis non transit cum sententia et in extraneos si
non transit in emptores ville cum vniuersitate illius ville. vt in. c. ex lit-
teris et in. c. cum. fm. et hanc opinionem cum transit ad heredes et ex-
traneos ceteris sequitur moderni responsio tamen Inno. et Jo. et
and. mihi non placet. non enim sequitur transit in vniuersitate ville in
extraneum. ergo et cum iura hereditatis de instantia iura sepulchro-
rum et religiosa transeunt cum vniuersitate ville in extraneum si per
publicum non est ad illa aditus vt in. l. si mercede. §. si. ff. de act. emp.
et in. l. in modicum. ff. de p. et ab. emp. attamen non transit in heredem
extraneum quominus liceat filijs etiam heredibus non institutis ibidem
habeat sepeliendi. ut in. l. familiaria. cum. l. se. ff. de reli. et sumpt. fu.
mihi tamen placet opi. vt transeat in heredes et extraneos pro qua ad-
duco. c. filij. et vi. q. vij. et c. considerandum et c. si plures. ea. cau. et q. et
c. ij. et iii. cum multis similibus in quibus sumit fit mentio de heredi-
bus fundatoris et cum in iure non habemus contrarium debemus ver-
bum heredes proprie capere et sic veniunt omnes successores vt in. l.
heredis appellatio. ff. de verb. sig. et in. l. antiquitas. C. de usufru.
cum si. A verbis autem non est recedendum nisi aperte de intentione con-
traria ostendat. ut in. l. non aliter. ff. de le. iii. et c. si. ff. de ver. sig. et maxime
probat dictum. c. filij vbi fit mentio de filijs nepotibus et alijs honestioribus
propinquis. **C** Secunda opi. fuit Inno. p. ius patronatus huic di-
ces pronum etiam laico posse donare et episcopi consensus non accedat hanc
opi. firmavit in. c. illud. et c. preterea. et c. nullus de iurepatro. princi-
paliter per. c. ex insinuatione. c. tit. Ad. c. preterea quod sue opi. videtur
obuiare. Rndet dupliciter. Uno modo quod non loquitur in patrona-
to sed aduocato. Et ratio diuersitatis fm. est quod patronatus est qui
ex debito sed aduocatus ex gratia tamen. **C** Secundo rndet quod intelli-
gendo etiam de patronis debet intelligi quod non potest donare eo modo quo
ibi donabat. scilicet cum potestate erigendi et grauandi vt ibi dicitur hanc
opi. originaliter tenuerunt. Hug. et recitat Archi. in. c. pie mentis
et vi. q. vij. et Jo. mo. vt refert Jo. mona. in. c. illud prealleg. et etiam
Ric. vt recitat ibi gl. et t. gl. in. c. nosti. et vi. q. vij. sed potest illa glo.
intelligi quod sit ecclesie ut colligitur ex precedentibus. **C** Tertia fuit
opi. Bul. glossatoris. ut sine consensu episcopi laico donari non pos-
sit vt no. in. c. illud. et c. ex insinuatione. Respondet quod ibi interue-
nit episcopi consensus vbi non fuit vera donatio sed remissio ut supra
in articulis dixi hanc tamen opi. sequitur multi in. d. c. illud. et Archi.
in. d. c. pie mentis prealleg. et in. c. vno prealleg. li. vi. eo. et sequi-
tur ceteris modernis in pia causa primo adduco. c. predictum preter-
rea in fi. et dicto. c. vnicum. A contrario sensu. secus si de loco reli-
gioso vel ecclesie. vt in. d. c. vno. et c. illud diuersitatis ratio est quod
ex donatione facta laico ecclesie conditio deterioratur cum soleant
laici ecclesie esse nimis infesti. et vi. q. vij. laicos et c. laici. Sic enim fit
ecclesie melioratio cum eripiat a manibus laicorum. ar. c. apostolica et
his que si. a prela. **C** Item si clerici excedunt metam facilius possunt con-
pelli quam patroni laici. lxx. di. iudicatus et quod ibi non requiritur ergo
episcopi consensus in donatione fienda laico vt episcopus videat an ex-
pediat ecclesie vel non. **C** Item propter timorem fraudis vel fi-
cte venditionis. ar. de viuo. c. quanto in fi. de hoc ergo inqret: quod
si inueniret denegabit assensum. ar. c. prouida. de elec. in. vi. et hic
fraudis timor multum mouet Jo. an. ad hanc opi. seruandam quam
sequitur Frede. consilio. c. et viij. dixit tamen Archidia. in locis prealle-
ga. quod clerico etiam proprio nomine accipienti poterit sine consensu episcopi
fieri donatio et sic intelligitur dictum. c. preterea aggrauatur omni
prauitate. ad hoc. ff. de ser. vr. pre. l. seruitutes. §. si licet in aliam
bene valet dictum. c. ex insinuatione. **C** Quartam opi. sentit Host.
in. d. c. illud dicens quod cum episcopi consensus potest unicuique iuspro-
natus donari. allegat. c. nullus et c. preterea. de iurepatro. sine consensu

su episcopi non nisi ecclesie vel clerico recipienti nomine ecclesie. remittit tamen
ad ea que no. in summa. et. §. quodammodo transferat. ibi tamen non distinguit
an clericus recipiat nomine ecclesie vel non. sed simpliciter dicit quod cle-
rico donari potest de rota decisione. cclxij. in antiquis tangunt
incidenter primum. sed principaliter secundum. sentiunt tamen quod sine
episcopi consensu non valet donatio laico facta vt iuspatronatus ex sola
laici donatione acquiratur laico sed cum episcopi consensu. **C** Sed an
consensus iste potest ex post facto interuenire maxime mortuo donato-
re et herede filio non vocato fuerit inter se varij. et hoc dubium non
reperio per aliquem ultra eorum tactum et ob hoc principaliter hunc ar-
ticulum disputandum assumpsi quem difficilem reputavi. et prestiti
mihi disputandi causam bone memorie doctor subtilis et bonus p-
terit dominus magnauellus de magnauellis Seneci. qui cum hoc du-
bium in decora vrbe Senarum contigisset humanitate sua me fami-
liariter consuluit. et respondi tunc simpliciter me non credere tale do-
nationem per subsequentem consensum sine ipso tractu valere. com-
peri dominos de rota in decisione palleg. varios extitisse. quidam ex eis
in hanc sentiam negatiuam inclinabant. alij vero et pro maiori par-
te contrariam sentiam amplexi sunt moti principaliter propter duo.
C Primo per. c. cura. et per. c. suggestum. circa fi. de iurepat. vbi
hec pars videtur expressa fm. eos. **C** Secundo per hanc rationem. quod do-
natio in principio tenuit saltem in preiudicium donatoris et heredis.
nam quantum ad eorum preiudicium non requiritur necessarius consen-
sus episcopi cum donator disposuerit de re propria et ideo quantum ad eum
et ipsius heredes non debet admitti conuentio. ar. l. per fundum. ff. de
ser. vr. b. predi. et c. quod in dubijs. de renu. et ff. de do. inter vi. et vi. l.
cum hic status. §. si locer. et l. si is. C. de p. d. i. m. sine decre. non ali-
requiritur ergo solus episcopi consensus fm. eos quo ad translationem
ipsius in priuatum ideo poterit interuenire quicumque ex quo contra-
ctus donationis tenebat. ar. no. in. c. cum consuetudinis. de consue. nec
obstat fm. eos questum filio meo tpe. quod ex quo fuit huius patris non
fuit sibi ius questum aliter quam esset penes patrem: sed cum ipse pater
non posset quo ad se pueniri igitur nec filius. nec ob. c. p. d. i. et c. si p-
te. de rescrip. li. vi. q. i. ibi fuit ius questum. tertio ex dispositione eius qui
poterat recipere et disponere contra primam dispositionem. igitur in iudi-
cio iuris taliter questum sequens dispositio vel extinctio predictis non po-
tuit ibi retro trahi. vt in. c. balnei. §. si. ff. qui. po. in pig. ha. b. vero
fuit ius questum ex dispositione eius qui contra suam dispositionem venire
non poterat nec contra factum suum igitur nec eius heres et per conse-
quens consensus episcopi superueniens poterit retro trahi quod donatio a
principio predebatur sub predictis si episcopi consenserit. igitur per superueni-
entem consensum episcopi fit retractatio. vt. l. potior. in p. n. ff. qui. po. in pig.
ha. **C** Vel potest fm. eos dici quod vbi ex nunc a tpe consensus per episcopum
prestiti. nec filij absentia huius iudicare quod non poterat contradicere
sic nec ipse pater. arg. l. per fundum. §. si. allega. hec sunt in effectu funda-
menta dominorum de rota in hoc articulo. Ego autem meliori iudicio
semper saluo. Nec istud de dominorum de rota approbo nec rationem
docto. sentiam de qua. §. in predictis dubijs. Arbitror tamen iuspatrona-
tus laico offerri non possit etiam si tpe donationis auctoritas episcopi
intercederet. ad quam sentiam tenendam principaliter me mouet. quia
iuspatronatus est spiritualis vel spirituali annexus. vt expresse dicit
tex. in. c. pto. de iudi. et in. c. de iurepa. hinc est quod super eo committitur
symonia sicut super iure spirituali. vt pbat tex. no. in. c. preterea. et l. i. §.
trahit. nec inde secularis etiam laicus. iurepa. ti. cognoscere potest
d. c. pto. nec videri potest. d. c. de iure. nec super eo transigi. d. c. preterea.
C Hinc inferitur quod laicus mero iure inspecto iuspatronatus possi-
dere non potest: quod sicut spiritualia ita nec quasi spiritualia possidere
potest cum de conuersis idem sit iudicium. vt pbat in. c. causam. de
prescrip. et in. d. c. pto. de iudi. et de pto. translatum. et in. d. c. preterea.
C Preterea laico quicumque religioso nulla disponenda in rebus
ecclesiasticis et dignitatibus legibus tributa facultas. et vi. q. vij. la-
cis. de pto. ecclesia sancte marie. et xv. q. di. b. quidam et in. c. nullus
de iurepa. ergo mero iure inspecto non posset laicus presentare recto-
rem cum presentatio sit quoddam ius preambulum ad institutionem
obtinendam que est mero spiritualis et per laicum in prescriptibilis
etiam per tamen tempus de cuius initio non est memoria. ut plene no. per
Jo. an. in. c. ii. de pto. li. vi. de gratia ergo solum et ex privilegio per
ecclesiam concessio licitum est laico iuspatronatus possidere et
tenere. quod probat l. c. i. et v. q. i. tenet archidia. in. d. c. hortamur. lxxi.
di. et Host. in summa. de iurepa. §. i. uer. in summa. Host. in. d. cap.
quoniam. Jo. an. et ceteris doc. ibi. et pro hoc quod dicitur patronus in hoc iu-
re de gratia sustineri. no. ibi Host. papa possit tales ecclesias sine
patronorum presentatone conferre. sed hoc facit quod non expedit vt laici
ab his trahantur. vt no. in. c. cum dilectus eo. ti. et in cle. ii. de pben.
et predicta precedunt tenendo tamen opi. Inno. i. c. dilectus. de of. dele. vbi
dicit quod per presentatorem presequitur presentatus ius ad rez pro quo
facit. ca. dilectus. de iurepa. Certum autem est quod laicus mero iu-

re inspecto no.
ad bnficiu. v
spali gratia fi
vt possit eligi
illud pntileg
his infero op
pronus laic
ius transferre
ita pcedere
tandas que
psonaliter al
sonas habili
ter cetera ad
tibi charitat
gi. p. contra
re qd roman
voluit bnfici
patronatus
te instante h
gratis et i
in alium inc
muz in. c. qu
et quod ibi
maxime cu
lia et ecclesie
e. quato de
de oib. que
in necessitat
quod pntus p
reperit pnter
perit pnter
c. hinc etia.
occurrit cu
disponat vt
lxxv. di. et
bene quide
dixit quod po
natu pnter
capaz no p
pnter pnter
di. illud nec
pnter iur
possessione
cipio pnter
steterit in r
cutu plus
an. rntus a
et qd poss
cui copet
in. c. de ter
dicitur de te
le tran in h
fos. vt in. c.
ne. Neutra
pntilegium
pnter alleg
gulariter p
regi collato
no pot cu
cu similibus
no est mere
pnter tpo
vij. ex pnt
le qd pnt
ris inter lai
ob. q. trans
peruntur
ex litteris. n
ri cu iuspa
li modicis
iurepa. in. c.
re duo bene
C. Secund
ca. apostolic
ab antiquo p
alter conced
epi et per illu
no pot etia

re inspecto nō est capax huius iuris vt possit in aliū trāsserē ius ad bñficiū. vel ordinare ad bñficia ecclesiastica abilitatio ergo a spālī gratia sicut oliz ecclesia pcessit ob merita pcedētia impatori vt possit eligere papā z alios p̄latos ut in. c. in synodo. lxxii. di. sed illud p̄uilegiū postea fuit reuocātū. ut habet in. c. vry. ea. di. Ex his infero opi. meā q̄ cū laic⁹ nō sit huius iuris capax non potest p̄onus laic⁹ gratiose illud ius obtinēre in aliū laicū incapacē illd ius trāsserē cū in isto donatario nō cōtineat illa qualitas pp merita pcedētia z vt inducētur laici ad edificādas ecclesias z dotandas que ratio cessat in isto donatario nō enim pōt p̄uilegio psonaliter abilitatus illuz abilitare q̄ p̄uilegiū nō excedit psonas habilitatas vel p̄uilegiatas vt in. c. petisti. vij. q. i. vbi inter cetera ad p̄positū dicit textus hoc nulli alibi pcedi patit qd tibi charitatē cogēte largiri censuimus. z alibi in. c. sane de p̄uilegi. di. contrariū esse z indignū aliqd sibi sua auctoritate p̄sumere qd romana ecclesia alicui certa ratione inspecta singularibus voluit bñficiis indulgere. **C**etera cū laicus ex p̄uilegio ius patronatus solū cōsequitur q̄ pōt p̄sentare z alimenta necessaria te instante habere ut in. c. nobis de iurepatro. nō p̄sumit in his gratiis z a iure exorbitantibus excedere metas p̄sentationis sue in alium incapacem hoc ius gratiosum transferendo argu. optimuz in. c. quod translationem de offi. deleg. z in. l. quod nō ratiōe z quod ibi. not. ff. de legi. facit. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matrimo. maxime cū ista sint laicis interdicta vt si p̄sumant tractare spūalia z ecclesiastica vt in iuribus supra allegatis. vt nō dicit Inno. i. c. quāto de consue. z originaliter fuit dictum gl. in. c. si xliii. q. i. q̄ de oib⁹ que spectant ad officiū ecclesiasticū illud solū lz laicis etiā in necessitate q̄ iure reperit exp̄sum hoc aut nullibi est exp̄sum q̄ p̄onus pōt donare laico ius sibi p̄petens in ecclesia imo pōt reperit p̄trariū ut. i. dicam de ecclesiasticis tñ negociis nullibi reperit p̄ter reuerentiā q̄ spectat ad laicos etiā si sit Imperator vt c. hinc etiā. xvi. di. nec excusat ep̄i auctoritas q̄ ep̄i ibi pōt vbi p̄currit cā iure exp̄sa cōmittere laico ut spūalia seu ecclesiastica disponat vt in. c. decernim⁹ de iudi. z in. c. iudicatū. z in. c. quoniam lxxix. di. z. xvi. q. vii. in noua actiōe nō glo. in. c. nōstr. xxi. di. z. c. bene quidē. xvi. di. ex his sequor. Archi. in. c. hortamur palle. vbi dicit q̄ populus parrochie vel alius laicus nō patronus patronatū p̄scribere nō pōt q̄ cū laicus nō patronus nō sit huius iuris capax nō potuit illud ius sine peccato betinere nec possidere z p̄ p̄ns nec p̄scribere. vt in. c. cām de p̄scrip. facit. c. di. p̄tra. mox. z. xlii. di. illud nec ob. c. querelā de elec. q̄ ibi reseruat questio sup p̄prietate iurispatronat⁹ z sic inuit q̄ populus fundabat se super possessione iurispatronatus dicendo se patronū. **C**itē ibi in p̄ncipio ponit allegatio partis z nō iuris decisio. z lz Jo. an. p̄lix in steterit in reprobandō hanc opi. in regula q̄ alicui gratiose in mercu. tñ plus mihi placet opi. Archi. nec video sufficienter per Jo. an. rñsuz ad p̄dictā rōez q̄ laicus possidere z p̄scribere nō possit z q̄ p̄ possit ipse mirat⁹ rñdetur hoc modo videlicet q̄ illud q̄ alicui cōpetit ex p̄uilegio p̄scriptibile est. vt in. c. accedentibus z in. c. si de terra. de p̄uilegi. z in. c. veniens de p̄script. z ad id quod dicitur de incapacitate. Respondet q̄ ius patronatus vt tēporale trāsit in heredes etiā extraneos p̄ aliquos modos a iure exp̄ptos. vt in. c. ex lris z. c. cū fm de iurepa. ita pōt trāssere p̄ p̄scriptiōe nē. **M**entra tñ rñsio mihi placet p̄ma que procedit in cōcessio p̄uilegiū q̄ tñ sunt quesibilia p̄ p̄scriptiōez ita loquūtur iura p̄eum allegata sz nos loquimur in nō quesibilibus de iure cōi regulariter p̄ laicos qui tñ dicit q̄ si papa gratiose concessit alicui regi collatōez bñficioz contra regē aut illud ius cōferēdi p̄scribi nō pōt cū nō possit possideri vt ipsemet. nō in. c. sane. z in. c. petisti cū similibus. **S**cda rōsua etiā nō vrget q̄ dico q̄ ius patronatus nō est mere tpale sz potius spirituale seu spūali annexum. sz dicit p̄tim tēporale quo ad intellectū. ut nō glo. in. c. pie mentis. xvi. q. vii. ex p̄uilegio cadit in laicū vñ ex hoc nō efficit mere temporale qd p̄z q̄ nec vendi pōt nec super eo transigi. nec iudex secularis inter laicos de illo cognoscere pōt. vt in iuribus supra alle. nō ob. q̄ trāsit in heredes q̄ ex p̄uilegio cōcesso patrono pauci reperiuntur qui vellent ecclesias fundare z dotare. nec etiam ob. c. ex litteris. nec. c. cū fm. nisi trāseat in aliū laicū illud rōne accessoris cū ius patronatus inheret vniuersitati ideo trāsit cū illa ad h. l. i. modicis. ff. de contra. emp. als aut per se non trāssret. ut not. de iurepa. in. c. i. l. vi. z i. dicto. c. ex lris z ratiōe annexionis lz possidere duo beneficia icorporalia. vt in. ca. super eo. de preben. lib. vi. **S**ecundo principaliter ad hanc meaz opi. induco tex. nota. in ca. apostolica. de his que fi. a piela. vbi habetur q̄ laicus habē ab antiquo p̄uilegio ecclesie decimas in feudum non potest illas alteri concedere in feudū nisi ecclesie vel loco religioso ex cōsensu ep̄i z per illum tex. clare innuit a cōtrario sensu q̄ laico pcedere nō pōt etiā de ep̄i cōsensu. tum q̄ alius laicus nō est capax illius

iuris spiritualis. vt facilius iura spiritualia reddāt ad ecclesias. z tñ regulariter quis pōt feudum infeudari alteri. vt in. c. i. §. simili ter. de le. corradum col. §. nō gl. in. c. que in ecclesiis. de cōsti. sed q̄ decime sunt iura spūalia z gratiose oliz laicis pcessa non possunt als titulo licito alteri laico pcedi etiā de p̄sensu ep̄i vt per illū tex. z alias rōes. **E**t per. c. ad hec. z. c. quis. de deci. z. c. phibemus. c. r. cōiter dānant glo. minus bene tenuit cōtrariū q̄ laico de cōsensu ep̄i pōt infeudari. **T**ertio p̄ncipaliter me mouet. q̄ cū multa iura de hac materia loquant nullibi reperit exp̄sum nec directe nec indirecte q̄ laicus etiā de p̄sensu ep̄i donare possit. immo potius cōtrariū videt tex. approbare in. c. nullus. de iurepa. vbi ponitur regula q̄ laicus nil pōt ecclesiastici iuris sine p̄sensu ep̄i monasterijs vel canonicis p̄ferre in ecclesijs ergo in laicis illa regula nō reperit violata nisi cum ius patronatus cōcedit ecclesie vel laico z tñ requirat ep̄i cōsensu. vt in. c. ex insinuatōe. de iurepa. tro. z in. c. i. eo. ti. li. vi. z hoc q̄ conditio ecclesie meliorat. **I**n alijs aut stat regula vt duo requirant copulatiue vt dispositio fiat in ecclesia q̄ clerici z ep̄i cōsens⁹ accedat. z p̄supposito sine veritatis p̄iudicio q̄ valeat donatio facta laico ep̄i cōsensu accedente vt lz opi. cōis quā ego veritate fulciri minime puto. **P**uto tam in casu nō nullo mō eaz valere q̄quid dixerint dñi de rota eoz reuerētia sempsalua. **A**douco p̄mo q̄ donatio facta puato p solū patronū nullaz obtinet vim. vt aperte ponit tex. in. d. c. p̄terea. in fi. z sic nec ad translationē iuris nec in p̄iudiciū donatoris cum ter. ibi dicat vñ aliquā decernimus nō habere. vnde pōdero verbum aliquam qd aperte inuit nullius penitus existere firmitatis nec h̄re in se aliquā particulā validitatis. ad hoc. c. sollicite. §. ma. z obe. z qd nō glo. in. cle. i. de fo. cōpe. in ver. aut eoz. nec ob. rñsio. **I**nno. ad illū tex. dū d̄r q̄ loquit in aduocato z non in patrono q̄ tenus phibet donatōem. hoc enim est falsum cū patronus appelletur aliqñ aduocatus. vt est exp̄sum in. c. cū autē. eo. ti. l. i. aut illud capitulū nō sit sub rub. de spolia. dz intelligi de patrono q̄a nigrū est adaptādū rubro si fieri pōt vt nō glo. in. c. bone. de consir. vii. vel inuti. z in. c. tibi de rescrip. li. vi. z in. ca. si sup. gratia de offi. dele. eo. li. hoc etiā alio mō pbat ex illo tex. naz cū in principio fecisset mētēm de aduocatis ecclesijs cū statim subiūgit in ver. p̄cedēti declarādo z ampliādo qd dixi presente decreto. statī eos siue aduocatis siue patronis siue vice dñi siue custodes vel guardia nos presentes habētes vel quocūqz alio mō cēsent. **E**t q̄b⁹ verbis clare innuit q̄ id qd dixerat in p̄ncipio intelligebat de patronis qui diuersis noibus fm varias locoz p̄suetudines nūcupant vt clare innuit als colligit i illo relatiuo eos per quod p̄z q̄ retulit se ad p̄cedētia. z ad idē illa regla seu quocūqz alio noie cēsent que innuit diuersitate solū esse in noibus z nō in substantia. z ideo dicit **P**ost. in summa. c. ti. §. i. in fi. q̄ patrono p̄nt cōuenire oia illa noia de qbus in. d. ca. p̄terea. postea dicit nisi p̄tractus que huiusmodi quos fecerūt vel faciūt in futurū vim aliquā decernimus nō habere. z sic cōprehēdit oēs de qbus p̄miserat z sic est ibi casus ap tus lram nō cauillādo q̄ donatio facta laico per solū patronum nullā vim h̄z. ad idē videt tex. in. c. illud uer. lz. eo. ti. iūctis p̄cedētib⁹ verbis hoc idē innuit iuris canonici regula generalis que disponit vt laici nullā facultatē h̄ant sine ep̄iscopo dispensare d iure spirituali vel ecclesiastico. vt in. c. laici. xvi. q. vii. z. ca. ecclesia sante marie. de p̄sti. z in. c. bene quidē. xvi. di. dispositio. ergo ista i quātū voluit hoc ius spirituale vel spirituali annexū in aliū trāsseri nullius penitus fuit momēti. nā p nō dato habet qd ab illo dat qui de iure dare nō pōt. vt dicit tex. in p̄posito in. c. qd aut. in fi. de iurepatro. z. c. daibertū. i. q. vii. si ergo habet p̄io nō dato ergo licitū est p̄trauenire vt ibi probat ad idē. c. vnicū. eo. tit. li. vi. a cōtrario sensū. vbi innuit q̄ talis donatio facta laico inefficax est cēsenda auctoritas ergo ep̄iscopi supueniēs maxime post ius acquistū filio non potuit actū nullū validare. tñ q̄ auctoritas non pōt ex intervallo regulariter interuenire. ut in iuribus p̄alleg. tñ q̄ cū cōsensu ep̄iscopi sit hoc casu auctorizabilis cū p̄stetur sup iure ad aliū spectādo nō pōt ualidare actū nullū ut in. c. ii. de re. p̄mu. hoc p̄terea pbat incōuincibiliter. **A**ut enim consensus ep̄iscopi requirit hoc casu an auctoritas an per uia z modū solēnitatis an per modū simplicis cōsensu. si per modū auctoritatis certū est q̄ nō pōt interuenire ex postfacto ut in iuribus. §. allega. nō. **I**nno. in. c. cū cōsuetudinē. de cōsue. z in. c. i. de reb. eccle. non alie. li. vi. z **B**ar. in. l. si q̄a mihi bona. §. iussus. de acq. h̄ere. z ipsemet dñi de rota decisione. ccl. vii. pbat ex sono vocabuli. nam d̄r auctoritas q̄ illa p̄stas dz esse actor z p̄ncipalis in illo negocio ut dicit Inno. in p̄alleg. iuribus. z puto formiter q̄ h̄ requirit auctoritas cū sit p̄bada ab ep̄iscopo sup iure patroni. nō enim in trāssatiōe illius iuris h̄z ep̄iscopus aliqd p̄icipare p̄z ex eo q̄ si ne illius cōsensu pōt patronus ius suū dare loco religioso vel ecclesie. d. c. unico. li. vi. qd nō posset si ep̄s p̄terederet aliqd interesse

¶ Hinc dicit Inno. in d. c. i. q. auctoritas est maior p[re]sensus non minor et optime sentit do. An. i. d. c. i. q. p[re]sensus. S[ed] posito q[uo]d exigit p[er] uia solenitatis adhuc n[on] posset ex postfacto accedere q[uo]d solenitas d[icitu]r interuenire in ipso actu et eode[m] contextu alias actus corrumpit in totu[m] ut. l. cu[m] antiquitas. C. de testa. z. l. heredes palaz in fi. ff. de testa. facit quod no. in. c. auditis de elec. z. vbi act[us] corrumpit ex defectu solenitatis non pot[est] conuallidari ex intervallo dato q[uo]d postea interueniat dicto. c. auditis not. Bar. in. l. filio p[re]terito. ff. de inust. testa. z. l. i. s. sed si filius de leg. iij. z. Jo. an. in. c. ij. de vsur. li. vi. z. quod no. in. l. vniuersa. C. de p[re]ci. impera. offe. **¶** Hinc dicit do. An. in. ca. cum consuetudinis: q[uo]d in alienatione vel contra. ctm mulierum exigitur consensus duorum consanguineorum quia ille consensus requiri videtur per modum solenitatis cum non exigitur a maiori non poterit ex intervallo interuenire.

¶ It[em] ex tertio p[re]supposito q[uo]d exigit p[er] modu[m] simplicis consensus n[on] poterit hoc casu interuenire post mortem donatoris filio herede superstiti per tex. no. in. l. fi. ff. co[m]m. p[re]di. ad qua[m] legem p[ro]fecto non aduertit d[omi]ni de rota ibi eniz dicit q[uo]d si plures habet fundum co[m]es z. vnus co[m]cessit alteri seruilitute[m] z. decessit non valet concessio postea facta p[er] alios socios nisi heres defuncti de nouo p[re]sentiat ratio est fm Bar. ibi q[uo]d p[re]cessio fingit p[re]fecta p[er] eo tpe quo vltimus consensus q[uo]d p[ri]me co[m]cessiones trahuntur ad vltimam vt dicit ibi ter. s[ed] ex quo p[ri]mus mortu[us] est non pot[est] habere locu[m] fictio vt nuc[un]c fingit co[m]sentire fictio enim d[icitu]r habere extrema abilia. s[ed] p[er] a quo trahit fictio z. tps ad quod ut not. ibi Bar. z. plen[us] p[er] eu. in. l. si is qui pro empto. ff. de v[er]b. ob. si dicat q[uo]d heres de fucti centes eade[m] persona ut in au. de iureiur. a mo. p[re]sti. z. heres fingi d[icitu]r co[m]sentire sicut fingere defunctus si vinceret q[uo]d v[er]o fictio nes no[n] debent co[m]currere circa ide[m] vt no. in. l. i. ff. de p[re]m[ia] lita vi def. d[icitu]r in p[ro]posito q[uo]d epi consensus est requirendus vt simplex consensus cu[m] post mortem patroni no[n] potuit interuenire q[uo]d no[n] pot fingi vt patronus nuc[un]c co[m]sentiat tpe quo valida p[ri]ma co[m]cessio z. hoc videt indubitat[um] z. per co[m]sensum episcopi non potuit hoc casu post mortem donatoris accedere sentit iudicio meo. Jo. an. in. c. cum fm eo. ti. de quo d[omi]ni de rota nullam mentionem fecerunt ius enim queritur z. ius patronatus legari possit vel in illo singulariter institui. z. dicit tamen q[uo]d institutus in re certa habet loco legatarij. C. de here. insti. l. quoties secus d[icitu]r in eo q[uo]d in legatario i quo concludit q[uo]d cum legata sit donatio a testatore relicta insti. de leg. in principio q[uo]d in donatione statut[um] est ide[m] s[ed] eum dicendum est in legato vt ecclesie legari possit sicut z. donari sine episcopi consensu. sed in p[ri]uato requiritur epi consensus sicut in donatione q[uo]d quod no[n] l[icitu]r in vita nec in morte de sepul. c. de his. Et quod ibi no. Ideo co[m]sentiendum est fm eu[m] q[uo]d a principio scilicet ante testamenti factionem vel ante mortem interueniat episcopi auctoritas fauore tamen vltimarum voluntatum videtur etiam fm eum q[uo]d etiam post mortem potest episcopus approbare ex quo alias tenuit testamentu[m] adducit simile: nam si testator iussit ecclesiam construere z. circa illud fecit legata co[n]stat q[uo]d necessarius est consensus vel auctoritas episcopi de conse. disti. i. ne. mo de p[ri]uile. auctoritate. li. vi. z. tamen tenet legatum vt l. c. nos quide[m] de testa. z. sic apertissime sentit Jo. and. q[uo]d sp[eci]ale sit roe vltimarum voluntatu[m] ut co[m]ensus episcopi ex postfacto interuenire sicut ergo in donatione inter viuos s[ed] de de senis co[n]silio. c. xvij. nullam me[m]tionem de Jo. an. faciendo dicit q[uo]d in legato nulla requiritur auctoritas episcopi mouetur q[uo]d iura canonica paciuntur vt in successione transferatur ius patronatus s[ed] capiens ex legato vel institutione largo modo capit ex successione defuncti tamen in iure canonico no[n] est vis in uerbis facienda pro ea potest allegari bonus tex. in. l. in co[n]u[er]sionibus. ff. de ver. sig. ubi verbum heredes co[m]prehendit q[uo]d legatariu[m]. Sed contra hoc dicitu[m] s[ed] de. facit quia iura canonica solum permittunt ex successione vniuersali z. ita co[n]ter iura loquuntur z. ideo do. An. non probat dictum s[ed] de. in. d. c. cum fm s[ed] transit cu[m] Jo. an. nec etiam illud Jo. ab. vt patet in additione per eu[m] facta ad illud co[n]siliu[m] in quo dicit se putare q[uo]d sine vniuersitate per nullum titulu[m] sp[eci]ale sine inter viuos siue in vltima voluntate sine episcopi consensu transferri potest in p[ri]uatu[m] ius patronatu[m] q[uo]d n[on] ego plus puto q[uo]d nec d[omi]ni s[ed] de. nec d[omi]ni Jo. an. mero iure inspecto p[re]cedat q[uo]d vt supra dicit laic[us] no[n] est p[ro]p[ri]us huius iuris ecclesiastici z. p[ro]nat[us] incapax. Est ergo legatu[m] sibi f[aci]tu[m] ta[m]qua[m] incapaci habendu[m] est p[er] no[n] scripto vt p[ro]bat in. l. in metallu[m]. ff. de his q[uo]d p[ro] no[n] scri. ha. z. l. no[n] intelligit. s[ed] si quis palam z. in. l. in metallu[m]. ff. de iure fisci. z. in. l. in collegio. C. de here. insti. z. cum legatum palam factu[m] sit incapax manet penes heredem z. no[n] transit in fiscu[m] vt no[n] in p[re]alle. iuribus firmat Barto. in. l. hereditas. C. de his qui. ut indig. vnde si legatur collegio no[n]dum approbato vel filio spurio nihil valet legatum nec speratur ut superior p[re]sentiat vel approbet relictu[m] s[ed] ipso fa

cto remanet penes h[er]edem z. habet p[ro] no[n] scripto. ita bico in p[ro]posito cu[m] illud ius incapaci habet p[ro] no[n] scripto z. si remanet penes h[er]edem no[n] poterit epi in p[re]iudiciu[m] h[er]edis illud transferre in legatariu[m]. z. idem d[icitu]r in legatario eade[m] roe. ex quo enim aliteri no[n] pot[est] acquiri ergo remanet penes eum. ut no. in. l. q[uo]d in eo. ff. de acqui. pos. z. in iuribus. s. alleg. z. donatio facta no[n] fuata legis solenitate habet p[ro] no[n] scripta. vt p[ro]batur in. l. sancimus. C. de bona. Ideo si quis p[er]tra legu[m] interdicta recipiat. vt in. l. vnica. C. de co. iudi. z. sic non possumus dicere q[uo]d in casu nostro donatio valuerit quo ad donatore[m] tum q[uo]d de iure donator no[n] pot[est] vt. s. dixi. tum q[uo]d dedit incapaci. tum q[uo]d no[n] fuauit legis solenitate non habuit epi p[re]sensus p[re]supposito q[uo]d epi p[re]sensus sufficeret ad hoc. xij. q. ij. sine ex ceptioe. z. c. si quis de v[er]bis. tum z. q[uo]d q[uo]d p[er]tra interdicta canonu[m] donauit. b. c. p[re]erea. auctoritas ergo sup[er]ueniens no[n] potuit nullu[m] validare. vt. s. dixi. z. oia ista militat in legato nec ob. motiuu[m] Jo. an. q[uo]d si quis m[an]dat ecclesie p[ro]strui vel disponit contra legem: q[uo]d epi consensus requirit in dispositioe testatoris. vnde ter. in. d. c. nemo. de co[n]se. di. i. non d[icitu]r nemine[m] posse legare p[ro] ecclesia fundanda sed q[uo]d nemo edificet ecclesia[m] sine epi p[re]sensu. sed ecclesie edificade legari pot[est] no[n] donari. vt in. c. abbate sane. de re iudi. li. vi. z. per Bar. l. suoa ad custodia[m]. ff. de alime. z. ci. lega. vbi ponit diuersitate[m] rationis. sed in casu n[ost]ro traslatio ius patronatus in p[ri]uatu[m] e[st] p[ro]hibita. vt p[er] p[er] p[er]dictis. ergo siue fiat legatu[m] siue donatio no[n] potest epi p[re]sensus post mortem disponentis accedere etiam p[re]supposito q[uo]d cum ip[s]ius p[re]sensu pot[est] valere. q[uo]d t[ame]n ego no[n] credo p[er] supradicta. p[re]terea q[uo]d. s. dixi in donatione locum h[ab]et in legato. nam z. vltima voluntas corrumpit ex defectu auctoritatis vel solenitatis no[n] potest ex postfacto conuallidari. vt no. in. d. l. filio p[re]terito. z. in. d. l. i. s. si quis filius. z. per Jo. an. in. c. ij. de vsu. li. vi. **¶** Item p[er]tra hac opi. Jo. an. que[m] videt ibi sequi. Jo. cal. z. co[n]ter sequentes vt in legato p[ro]p[ri]o ni pot[est] epi p[re]sensus accedere ex postfacto videt ter. ad litteram. in. d. l. fi. C. co[m]m. p[re]di. vbi d[icitu]r q[uo]d si vnus ex pluribus habetibus fudum co[m]em legauit alicui fuitatem z. decessit si adita h[er]editate co[m]sentiuit alij socij nihil agunt. reddit ter. roem. q[uo]d actus defuncto[rum] no[n] possunt stare in susp[en]so. ex quo enim dies cedit legato q[uo]d est in legato p[ro]p[ri]o adita h[er]editate op[er]e q[uo]d legatu[m] acquirat legatario alias sit nullu[m] q[uo]d no[n] pot[est] stare in susp[en]so. sed in casu nostro epi no[n] co[m]sensit ante quam filio esset h[er]editas acquisita ergo statim fuit illud legatu[m] extinctu[m] z. sic no[n] potest p[re]cedere epi p[re]sensu. z. ad hoc non aduertunt p[re]dicti doc. **¶** Ex his oib[us] p[er]cludo q[uo]d patronus no[n] pot[est] donare laico ius patronatus nec legare etia[m] cu[m] epi p[re]sensu. z. p[re]supposito q[uo]d epi p[re]sensu sufficeret. bico q[uo]d no[n] potest interuenire ex p[ro]posito maxime mortuo donatore z. filio h[er]ede superstiti vt in casu n[ost]ro p[ro]tingit z. p[er] p[er] his r[ati]o ad aliqua contraria. s. in contrariu[m] formata. que p[er] maiori claritate sp[eci]fice sunt singularit[er] attingenda soluendo. vel ad supradicta remittendo. Et primo ad p[ri]mu[m] dico q[uo]d hoc ius patronatus cu[m] sit sp[eci]ale vel sp[eci]ali annexu[m] non est in libera p[ro]p[ri]ate patroni de eo sicut de alijs bonis disponere. p[er] p[er] eo q[uo]d illud vedere no[n] pot[est]. vt in. c. i. de iure patro. z. nec super eo transigere. d. c. p[re]erea. de transactio. nec b[er] illius h[er]ede d[omi]ni q[uo]d res sacre z. religiose no[n] sunt in alicuius d[omi]ni. l. in t[em]p[or]e. s. sacre. ff. de re. di. ui. z. sic no[n] ob. l. in re m[an]data. z. c. de his. allega. in co[n]trariu[m] nec ob. c. illud. z. c. vnicu[m]. e. ti. li. vi. q[uo]d loco religioso. vel ecclesie donare potest. q[uo]d permeliorat p[ro]ditio ecclesie. vt. s. dixi. **¶** It[em] co[n]ter capaci sed cu[m] donat laico deteriorat ip[s]ius p[ro]ditio q[uo]d no[n] sperat[ur] t[ame]n de p[ri]mo ip[s]ius liberatio. **¶** It[em] forte donat laico deterioris co[n]ditionis quam sit patronus. p[re]terea donat incapaci cu[m] laicus no[n] sit huius iuris capax nisi ex p[ri]uilegio. z. causa p[ri]ncipalis no[n] corrumpit cu[m] laico no[n] patrono. no[n] ob. q[uo]d trasfat in laicu[m] cu[m] vniuersitate ville. d. c. ex litteris. Ad hoc enim r[ati]o duplici. **¶** Et primo q[uo]d hoc ius vt habes m[an]tu[m] cu[m] sp[eci]alitate annexit vniuersitati te porali. ideo trasit in laicu[m] p[er] q[uo]d d[icitu]r p[er]sequenti z. non p[ri]ncipaliter multa enim p[er]mittunt in p[er]sequenti que no[n] p[ri]ncipalit[er] z. p[er] se p[er]mittunt: vt apte p[ro]bat in. l. in modicis. ff. de p[ro]p[ri]a. emp. z. in. l. si mercede. s. si. ff. de ac. ep. vbi religiosa trasit v[er]o fudo que p[er] se n[on] nimit trasit. vt ibi p[er] in hoc iure patronatus. trasit enim cu[m] vniuersitate in p[ro]tractu no[n] gratuito. d. c. ex l[ite]ris. z. in. c. cu[m] fm eo. ti. z. t[ame]n p[ri]ncipalit[er] p[er] se trasire non pot[est]. d. c. de iure. q[uo]d n[on] dubitat[ur] nuquid uedita vniuersitate pot[est] sp[eci]alit[er] p[ri]mo ius patronatu[m] z. p[ri]miliu[m] datur q[uo]d n[on] exprimit. de quo plene p[er] Jo. an. c. unico. e. ti. li. vi. **¶** Secundo pot[est] r[ati]o q[uo]d i[st]o trasit cu[m] vniuersitate q[uo]d p[ro]p[ri]o pot[est] amplius illius cura h[er]ede cu[m] ad illud amplius iure no[n] pot[est]. v[er]o satis p[ro]babiliter pot[est] defedi opi. Bar. in. l. si mercede. s. si. fall. vbi d[icitu]r q[uo]d ius p[ro]p[ri]a tus existens in fudo trasit cu[m] fudo ad capella[m] non dat accessus nisi p[er] fudu[m]. s[ed] si p[er] viam publicam daret adit[um]. sicut d[icitu]r in iure sepulchroz. vt i. d. l. si mercede. z. d. l. i. modicis. z. q[uo]d Jo. an. z. alij cano niste sequentes co[n]ter tenet oppositu[m] dicentes. q[uo]d in veditione palacij vel fudi nunq[uam] trasit ius patronatu[m] z. eni q[uo]d decre. vniuersitas reg

ad hoc ut trāseat z reddūt rationez qz iuspōnatus pōt haberi z possideri absqz eo qz vadat ad capellā cuz pñtatio fiat in abñtia secus enīz iure sepulchri. est. n. vtile ut ad illud habeat accessus. Pōt tñ sustineri cōtrariū nā pñō psequit nō solū honorem pñtadi s3 etiā onus defendendi ecclesiā z bona sua h3. n. iure ad ecclesiā z videre an res bene custodiant per sacerdotē. vt i. c. filius xvi. q. vij. no. glo. in. c. pie mentis. ea. cau. z. q. z ob hoc on⁹ dubitat nūquid patronus possit in totū abdicare iuspōnatus vt no. p. glo. ea. cau. z. q. h3. n. ius pcessionis vt honoret cū vadit ad ecclesiā ut in. c. cū nobis de iurepa. z. c. filijs. xvi. q. vij. quib⁹ quidē iurib⁹ iste patronus vti nō pōt si non habet accessus. vñ satis pōt accēptari qz iuspōnatus trāsit cū palatio seu fundo si ad capellāz nō pōt haberi aditus ex iuramēto quod nō est ptra opi. canonistaiū cuz villa seu vniuersitate demū tñc transit cū aliūde ad capellā aditus nō habet alias aut non d3 transire cū sit ius cōe oino sepa ratū z distinctum ab vniuersitate z uidet pbari in dictis legib⁹ proxime allegatis z si hoc est verum est solēis z noua limitatio ad. c. ex litteris. z. c. cum secundum. z. c. de iure alleg. pro cōtrario. Rñdeo qz papa se retulit ad pñtatiō casuz ex verbis enim nar ratiuis nō d3 sumi. ar. a cōtrario sensu. ut no. in. c. publico de elec. ad. c. ex insinuatione pōt multipliciter responderi primo vt ibi dicit qd ibi nō fuit mera donatio s3 potius quedam remissio cū illd i⁹ ppetet ab ob⁹ frīb⁹ solidū. s3 nūilla so. n. mltū pl3 p vñ hēbat qz singlris nūeri z vñ pñtū z iō satis pñt teneri opi. Arch. s. c. ita ta ut dico possit donari qz meliorat pñtō ecclie z dōatō sit capax

C Ad scdm principale argumētū de. c. cura. z. c. suggestū in qbus clare dicitur qz epī pñsensus pōt iteruenire ex postfacto. Rñdeo qz illa iura nō loquūt in donatōe iurispōnatus s3 ecclie vt in eis p3 erant enim qdaz putantes qz vigore iurispōnatus possunt pñtere ipsam ecclesiā collegio aut ecclesie maxime i pñtate nec illa iura loquūt pñtate enim ad epm vt in cle. ij. de re. ec. nō ali. z in. c. ex cōsultatione de dona. z. c. pastoralis de his q. si. a. prela. re qrebat enim ibi epī cōsensus nō vt auctoritas qz nō pōt auctori zare in facto pñtō s3 vt cā agens merito pōt ibi pñsensus interue nire ex interuallo z validare actum a tēpore cōsensus prelati vt not. glo. in regula ratū de reg. iu. in sexto. S3 in casu nro secus est qz epī cōsensus requit non vt causa agens nec ut habens partici pñt aliqd in iurepatronat⁹ qz illud ius totū pñt ad patronuz hinc est qz sine epī pñsensus potest illud donare ecclesie seu loco reli gioso qd nō esset si epī hēret pñtatiū aliquod vt in. c. pastoralis de dona. nō pōt ergo in trāslatiōe illius iuris requiri cōsensus epī nisi vt auctoritas. Fateor tñ qz iura qñqz utūt pñtue z ipso pñe his vocabulis. nam auctoritatē qñqz appellant cōsensum qñqz cōtra ut p3 in. ca. cum apostolica de his que fi. a. prela. z. xij. q. ij. sine exceptione z hoc ideo qz auctoritas nihil aliud est qz cō sensus auctorizabilis ut no. glo. in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vi. Rñc ē qz c. suggestum appellauit auctoritatē z. c. cura. appellauit cōsen sum z hinc intellectū ad. c. cura sentit Jo. an. in. c. cū consuetudinib⁹ de pñe. z. est verissim⁹ z sic tollitur fundamētum dñorum de ro. ta. C. Genio ad tertiu pñtariū z primo ad. c. si qua. de re. ecclie. nō alie. Rñdeo. intelligendo qz contractus ibi tenuerit a principio li cet potuerit rescindi per bñficiū in inte. rest. z tenet ibi glo. nō vr get in casu nro. Secūdo pōt intelligi qz cōtractus fuit a pñcipio nullus z tunc bicēdū qz fauore ecclesie pōt ibi auctoritas interue nire ex postfacto hunc intellectū tenet ibi Hug. z sequit glo. in. c. i. ne sede vacan. z. Archidia. in. d. c. si qua sed donatio siēda alteri laico non cadit in vtilitatē ecclesie. z sic cessat dispositio illius. c. ad c. quod in dubijs dico qz nō pbat qz renūciatio valeat in pñiudi ciū renūciatō imo dico qz est pñtatiō nulla qz aperte pbat tex. ibi dum dicit nullam obtinet firmitatem z sentit ibi Hosti. z Jo. an. in. c. quāto de trāsla. pla. vbi apte dicit per talē renūciatōē renū cians nō perdit ecclesiāz imo subditi ei obedire tenent arg. viij. q. iij. nōne z optime facit. l. legatus. ff. de offi. pñs. d. fateor qz supe rior possit illū sic renūciatē. d. c. quod in dubijs vel hē ratā illi renūciatōē z hoc iō qz in hoc casu requiritur cōsensus z nō nu da auctoritas epī nam interest epī vt ille renūciat cū sit sibi obli gat⁹ rōe bñficii. vt in. c. cū capella de priuile. sed in casu nostro pu re requirit auctoritas que nō pōt interuenire ex interuallo mari me post mortē prelati per supra dicta. C. Ad quartū ar. satis p3 rñso p pñtatiō qz nō loquūt illa iura in auctoritate s3 in simpli ci cōsensu. C. Ad quintū z vltimū ar. rñdeo qz in mutuo per filiū pñahendo nō requirit auctoritas patris s3 nudus pñsensus hinc est qz ratihabitio ibi trahit retroagebat enīz ibi d pñiudicio pa tris s3 nos loquimur in auctoritate interponēda. ut supra dēz est

C Ad secundū dubiū dēscēdens formabo prius quattuor moti ua ad partē affirmatiuā. l. qz dicta basilica nicostrati vacet. Scdo totidē ad pñtē negatiuā. Tertio ipsius dubij solutionem annectā

C Primo enim qz dicta basilica vacet collatōe p epm pñono ne

glecto facta nō obstante. pbat per tex. apertum in. c. decernimus xvi. q. vij. vbi dicit qz talis est irrita. ad idē. c. ex insinuatione. de iurepa. nisi fm oēm intellectū instituti sine patroni pñtatione dicuntur detētores z occupatores. nā mādantur pñuari z beneficia cōpel luntur sic acqñta relaxare. C. Secūdo adduces tex. in. c. cū Ber toldus. de re iudi. nō pñmat seu instituit pñtatiōe secundo lo co per vñ patronū nulla facta prius cassatiōe de institutiōe iam facta per epm ad pñtationem cuiusdā qui nō erat verus patro nus nec in possessione pñtandi. Si enim collatio facta per epm vel institutio nō pcedēte pñtatione veri patroni non tribueret aliqd ius cū fuisset facta secūda prima nō cassata etiā si prima ha buisset aliqd saltē iuris colorē. vt no. in. c. inter dilectos. de excef. pla. z. c. auditis. z pñderam⁹. de elec. C. Tertio certū est qz institu tio z pñtatio sunt diuersa z magna iter se dinoscit dñia. vt dicit tex. in. c. in illis. de pñb. li. vj. pñtatiō nō pñt ad patronuz. vt in c. nobis. z qñ per totū. de iurepa. sed in ecclesia pñtatiō non colla tio sed institutio pñtatiō ad epm. vt in. d. c. decernim⁹. z de iurepa. p totū. hinc dicit Jo. an. sup regula. qd alicui gratiose. de reg. iu. lib. vj. in mercuria. qz hodie epī fūdāt intētiōē suā de iure cōi nō su per collatōe sed institutiōe qz oia bñficia pñsumunt hēre patronos cū nō nascant sed per alios pducunt in esse. cū ergo collatio de qz qñt fuerit facta a nō habēte pñtate qz cuz ecclesia nicostrati hēret patronū non collatio sed institutio pñtatiō ad epm. ergo fuit ipso iure nulla qz p nō dato habet qd ab alio dat qui de iure dare nō pōt. vt in. c. dābertū. l. q. vij. z. c. qd autē de iurepa. z. c. cū olim. de cau. pos. z pñt. z in. c. qrelam. de elec. z. c. si aurū. de tēp. ordi. per totū. hinc est qz si papa mādāt pñtatiōe de bñficio spectatē ad col lationē alicuius nō venit bñficiū ad illū pñtatiōe respectu institutio nis nec epī uerso vt dicit tex. in. c. cū in illis. qz hēc sunt iura oino di uersa. attētās ergo alterz nō cōpetēs nihil agit. de resti. cū dilecta de resti. spo. c. fi. C. Quarto z vltimo pbat sic. vbi cūqz aliqd ex plicadū est cū aliquoz pñtatiōe seu pñsensus vel pñtatiōe non v3 si expe dit illis abñtibus z irrequisitis. vt in. c. cū veteri. de elec. z. c. nouit de his que fi. a. pla. z. c. cām mñmōnī. de offi. dele. sed ecclesia pñ nata nō est per epm ordināda nisi pñtatiōe pñono. qñmimo pñ nus d3 esse auctor z cā mouēs epī h3 istituere quez designauit z petierit. vt in. c. i. xvi. q. v. z. c. decernim⁹. ea. cau. z de iurepa. nob. z. c. illud in si. ergo collatio facta per epm pñono neglecto d3 esse nulla. z per pñs basilica nicostrati dicēda vacare collatōe illa nō obstatē z. C. In pñtariū ad pñtē negatiuā adducit. sc. illud. in fi. de iurepa. vbi tex. uidet aptus z collatio talis nō sit irrita nec me ro iure inspecto irritāda. sed de rigore iuris dñtāt qñ inuāt ille tex. qz inspecto mero iure quo cauē qz vnaqueqz ecclesia est p epm pñtatiō ordināda. nō debet talis collatio irritari per abñtiā pñ nifed de rigore sec⁹. C. Scdo pbat ad idē. sic epī a iure pñmēuo dispositiōe fūdāt intētiōē sup collatōe z ordinatōe oīum bñficioz vt dicit glo. in. c. qz. de elec. li. vj. pbat in. c. regēda. z in. c. noue rit. x. q. i. z. vj. q. vij. oēs basilice. z. c. null⁹. z. c. si qz deinceps. z me lius in. c. i. de ap. dispositio ergo gratiosa postea supueniēs proui des pñonis sup iure pñtadi z mādās epī sup eis pñtatiōibus pui det ecclesiā nō h3 iducere act⁹ nullitatē epī cōtraueniētib⁹. ad h gl. qz solet p singulari. alleg. in cle. i. de iurepa. qd dicit qz si mādāt als pñtatiō nō habēti data certa forma nō v3 act⁹ format⁹ nō fuata for ma. z sic loquit. c. cū dilecta. de rescrip. z. c. venerabili. de of. dele. z. c. si de resti. spo. cū si. Aut mādāt als pñtatiō habēti z tunc t3 act⁹ nō fuata forma qz uidet h ille facē suo iure ex pñi pñtatiōe quam ille hēbat. z sic loquit. c. dilect⁹. el. ij. vbi tenuit collatio bñficii scā per epm l3 papa pñs mādasset vt alteri pñtatiō. ita uidet ad pñtatiōe iheredū qz cū iura mādauerūt epī als p se pñtatiō habēti vt cō ferat de pñsensus z volūtate pñoni epī per se z irrequisito pñono pñtatiōe qz nihilominus v3 collatio. C. Tertio pbat validitas alia pñtatiōe pñsupposito sine veritatis pñiudicio qz a pñcipio fuisset nulla: attñ ex quo pñon nūqz pñtatiōe. s3 ifra tps sit pñtatiō ad pñtatiōe tacuit. uidet tacite collatōe epī pñsensus qz ē verissimile qz neglexerit suuz. ad hoc. c. ij. de his q. si. a. pla. z qd ibi no. Hosti. z Jo. an. in. c. ex ore. de his q. si. a. ma. par. ca. Mā pñsensus pñoni pñtatiōe iteruenire ex post facto. vt in. c. si vero. de iurepa. no. Inno. in. c. p vñas. eo. ti. z Hosti. in summa. eo. ti. s. si. circa si. uerū. qd si ecclesia. pbat rōe ubi in actu requirit alicui⁹ pñsensus pñtatiōe ex postfacto cō sensus intercedere ut si act⁹ ualuerit a pñcipio pñtatiōe actū ut ex tñc. qz si nō ualuit pñtatiōe ut ex nūc. l. per fūdū. ff. de ser. ru. pre. iū etā. l. si. ff. cōi pñtatiō. c. lugdun. x. q. ii. z. c. cura. z. c. suggestū. diu repa. z multe pñtatiō. habent in gl. in regu. ratū. li. vi. z h uidet theo rica Inno. z Jo. an. in. c. i. de reb⁹ ecclie. nō alie. li. vi. z fm ibi no. d bēt limitari dicta Inno. in. c. cū pñtatiōe. de cōsue. C. Quar to z vltimo pbat alia cōsideratōe pñsupposito qz a pñcipio nō va luerit nec qz pñon taciō cōsensisset actū ex quo lapso tpe pñtatiōe patrono epī stetit in eodē proposito uidetur tñc de nouo cū po

testas ad eū libera erat deuoluta illā primā collatiōem ratificasse
et confirmasse seu de nouo fecisse vt pbari vñ in l. obhuare i. si. in fili
ff. d. of. p. cōf. vbi dñr qd si p. cōf. d. legauit cāz tpe qd n̄ poterat. i. an
ingressus puicē si postea ingressus puiciā i eadē volūtate fuit
credēdus ē dicit ter. ibi delegatū hñ iurisdictionē nō a tpe ex quo
mādata ē sed ex quo puiciā p. cōf. i. gressus est ad id qd nō in l.
vna. C. qui p. sua iuris. et in c. si tibi abfenti de pben. li. vi. et optime
qd nō in c. si de p. iugi. ser. et c. i. d. eo qd vñ i ma. ubi mrimoniū nullū
tacite pfirmatur sublato impedimēto ita dicēdū est in h. qñ mrimo
nio. **C** Prio solutione clara huius dubij xpi noie recēssio duo pñ
cipalr sūt vidēda. **C** Prio nūq̄ collatio bñficij pñonā p epm
facta pñono neglecto teneat an sit nulla ipso iur sine alia cassatōe
C Secdo pñonā pñonā qd sit nulla an cōualecat pñono infra tps a
iur sibi pñonā illū pñonā et in vtroqz dubio varia sensisse do. de ro
ta repio vt p. decisiōe. c. cl. vii. i. antiqz qdē tñ ex eis maiorē pñe fa
ciētes vt fctat ibi collegiū distigebat iter pñonū laici et clerici
dicētes qd collatio scā infra tps pñoni clerici sit nulla ipso iure et
qd n̄ valdet seu ratificet pp negligētiā pñoni subsecutā qd ab
inicio nullū ē et. secus in collatiōe scā infra tps pñoni laici. **D**uer
sitatio dñm cū hñ est qd laicus pñonus par aut nihil hñ iuris vt
salte debile in dispositōe bñficij et qd quid hñ est de qñ et tota bñ
ficij dispositio poti⁹ cēset a. l. ipz pñonē allegat nō in d. qd dñr p.
p. l. dñr. et iō collatio epī tē cēset validior pñonā qz magis iuris hñ
in pñonē plat⁹ qd in pñonē de of. vica. c. dilectus et. **C** Secdo
fuit quorundam eorum opinio indistincte tenentū collatiōem epī
eē validā ex quo pñonā infra tps debitu nullū pñonā et dicebant
cū tenuisse ab initio ipso iure quātūcūqz fuisset facta infra tps
patroni fatebant tamē qd si pñonā infra tps sibi a iure concessū
aliū presentaret: tunc eo vel presentato instante esset cassanda
seu irritanda arg. nota. per. **I**nno. in c. cum bertoldus de re iudi.
C Tertia fuit opi. ipz col. et multoz aliorū vt ipse refert dicētiū
circa pñonā dubiū et qd collatio epī scā infra tps cuiuscūqz pñoni si
ue clerici siue laici sit nulla allegat. v. q. vii. decernim⁹ et nō per
Inno. de iurepa. c. ex insinuatōe et sic bz intelligi fm eos. c. illud in
fi. et. **A**ddēbat tñ attingēdo bz dubiū supra formatū qd bz talis
collatio a pñonā sit nulla tñ si pñonā ei cōsenserat siue tacite siue
expresse qd pñonā ratificatiōe valdet ar. nō. p. l. dñr. i. sūma de iurpa.
§. si. circa fi. ver. quid si ecclesia vbi dicit nō interesse an patron⁹ a
pñonā pñenserat vel ex postfacto quo ad hoc vt sine cōsensu suo
ordinatā nō valeat tñ. n. ex quo cessat cā impedies et supuenit cā
pñonā bz fuerit nulla a pñonā bñ pñonā validari ar. l. p. fundū. ff.
de ser. rusti. p. di. et in l. obhuare. in. §. si. ff. de off. p. cōf. et nō p. **D**y.
et alios in regula nō firmat de re. in. vi. **C** Circa hoc distigūe
bāt isti aut epus pñonā iure deuoluto aut iure suo ordinario et ori
ginali. **P**rimo casu dicit qd nunq̄ valuit ex quo reuera ad epm
nōdū erat deuoluta ptās ar. c. ex pte astens. d. fo. cōpe. cū ibi nō. p.
Inno. nec sequēda pñonā ratificatiō ut tacitus pñensus vel expresse
validat eaz qz nō fuit facta ipso iure seu ex illa ptate epī ad cuius
vigore requirit pñensus pñoni. nā epus dñerēdo iur deuoluto vt pre
supponet pñonā negligētē et pñonā et per pñonā cū n̄ sit factū noie
pñoni nō pñonā pñonā ratificari vt in reg. ratū. li. vi. nā ad talē col
latiōem validāda seu ius cōferēdū noua collatiōe opus esset post
tps pñoni. fm eos allegat ad h. qd nō. **I**nno. in c. statutu dñben.
li. vi. cū enī dispositio epī se habeat hoc casu vt auctoritas opoz
qd iterueniat debito tpe qd qñt auctatis nō suo tpe scā n̄ ualēt qz
auctoritas bz semp interuenire in ipso scō tpe quo ipse actus pot
et bz fieri tēdo casu qñ epus pñonā suo iure ordinario et originali cō
uallidat ex subsequēti cōsensu patroni expresse vt tacito ut puta
n̄ cōtradiciō infra tps a iure sibi pñonā mouet qz hoc casu vt epī
in dubio disponere iure suo et sub tacita cōditiōe si sibi placuerit et
sic debem⁹ interpretari ne aliter interpretādo videat iutiliter dispo
ner qñ eliget viā ad ipugnāda suā dispositōem qd nō ē i dubio pñonā
mēdū arg. l. iij. ff. de mili. te. fac qd nō. in simili in. c. ea noscīt dñs q
fi. a pla. vbi pñonā qd plat⁹ actū seu pñonā fecerit de capli sui
pñonu vt sic actus teneat qd pñonā bz collatō scā pot p ipz pñonā
ratificari ea. n. qd circa bñficij dispositiōem debet iteruenire ex pte
pñoni poti⁹ se hñt iure pñensus quā auctoritatis. ea. n. qñt pñonā
pñonā iteruenire ex postfacto. §. si. c. i. hñs qñt auctatis iur. nō. p. **I**n
no. l. c. i. de re. ec. non alie. et ibi per. **I**nno. in c. cum consuetudinis
de consue. ut dñi plene i precedenti dubio vñ potest patronus
postea cōsentiendo tacite vel expresse validare collatiōem epī ad
hoc qd in simili nō. in. c. cū nos de his que fi. a prela. et in. c. cū in ec
clesiis de preben. li. vi. de iurepa. c. cura et c. suggestum hoc in esse
ctu sentiunt domini de rota deci. prealle. qui ad hñc dubia nullaz
doc. auctoritatē pñonā eorum morem et stillum introduxerunt for
tasse ut arbitror nullā pñonā tunc habentes. **S**ed ad primum du
biū qd collatio patrono nō uocato sit nulla. allego primo **I**nno.
an. in. c. i. de offi. vica. vbi expresse tenet qd per talē collatiōem nullū

iur trāfferē in pñonā. ideo etiā corā vicario epī pot peti per pa
tronū vt declare nullū ius ibi cōpetere fm cum voluerit idem
Inno. et **I**nno. an. in. c. ex insinuatōe de iurepa. et videt ibi ter. fm vñ
intellectū. **C** Itē apñonā voluit **I**nno. de senis. in tractatu pñonatio
nis. c. xxi. vbi nō. dicit qd bz pñonatio bñficij scā per epm n̄ voca
tis hñs qui hñt pñonā vel electōem vñ bz veniat retractāda il
lis pñonā postmodū pñonā collatio tñ scā pñonā cōtēpto
est ipso iure nulla fm eū. per. d. c. decernim⁹. xvi. q. vii. **D**uer
tis rōez assignat qd pñonā auctoritas pñonā pñonā pñonā ad epm
vt in. c. qñtū. de re. pñonā. §. collatio n̄ sit. hoc idē sentit **I**nno. l. c. cū
bertoldus. de re iudi. in gl. in verbo memorato in verbi. vel potes
dicere. **C** Circa fm pñonā pñonā nullitate an pñonā pñonā taci
turnitate. **I**nno. et **I**nno. an. in silib⁹ terminis videt sentire qd sic. in
c. iij. de his que fi. a pla. dicit enim qd si pñonā in collatiōe vt electō
ne tacet infra tps ei pñonā ad eligēdū vel pñonā videt tacite ele
ctioni vel collatiōi pñonā. ar. de pñonā. pñonā. qd dñeritatē et in. c. ex
ore. de his que fi. a ma. par. ca. idē fm **I**nno. an. si fuit edictū pñonā
et nemo infra tps cōparuit ad pñonā. vt in. c. si. de elec. lib. vi.
saluo. qd nō. in. c. si. qui ma. accu. pos. **A**lioz iudiciā sic enarrati
subiciā bñonā qd mibi videt et in pñonā dubio an pñonā non
vocato collatio per epm infra tps pñonā affixū attēta valeat am
pliādo terminos qñs diceret. qd si epus pñonā pñonā. tñ vel ex
postfacto pñonā. hoc cōt tenet doc. in. c. per vñas. de iurepa. nō
enim pot dici sine pñonā pñonā ex quo pñonā bz ex postfacto. vt p
bat in. c. si vero. de iurepa. nō. **I**nno. an. in. d. c. p vñas. et regulariter
hoc bz **I**nno. an. d. l. qñs mibi bñ de acq. hñ. et **I**nno. in. c. i. d. re. ec.
nō alie. li. vi. et. **A**lii dñr. **A**ut collatio fuit facta alteri quā pñonā
et tñ aut pñonā erat pñonā pñonā pñonā qui in actu pñonā hñt re
gulariter pñonā. vt in. l. filius. §. iur. ff. de pñonā. nō **I**nno.
in. c. in genē. de elec. et glo. in regu. qui tacet. de reg. iur. li. vi. ad idē
c. illud in fi. de iurepa. vbi dicit irritāda fore collatiōem factā sine
pñonā pñonā. **C** **C**ōtrariū credo posse attentari qd hoc casu
nullū pñonā fiet pñonā cū ius suū pñonā remaneat illesum et
per collatiōem clericis ecclesie vacatū. et sic tractat de cōcupiscibi
li. et per pñonā dñr. hñ pñonā pñonā. l. qui patit. C. mādati. not.
Inno. in. d. c. in genē. nā si collatio ibi displicuisset nō hñbat nisi
cōtradiciō. **E**t hoc idē dñt esset ver⁹ si ex pte pñonā tñ vt po
stea iteruenisset aliqz act⁹ pñonā pñonā. ar. opti
mū in. c. ex ore. de his que fi. a ma. par. ca. facit etiā ad pñonā. c. de
cernim⁹. pñonā. nisi decernat collatio nulla qñ pñonā pñonā epus
ecclesiā cōtulit. sed in casu nō data pñonā pñonā nō pñonā dicere
qd fuerit pñonā. qñm pñonā pñonā pñonā et filatiōis spūal
que est iter epm et suos diocesanos videt pñonā ex quo nō cōtra
dixerit epus cōsentire per ter. nō. in. l. si fuit cōs. de dona. iter vi
et iur. aut pñonā erat abñs et subdistigūe. **A**ut enī cōtulit epus iure
deuoluto et nō bz collatio. ex quo in veritate pñonā nōdū erat pri
uatus per. c. ex pte astens. de cōf. pñonā. cū ibi nō. ubi pñonā qd collatō
facta eo iure quo fieri nō poterat nō bz. bz alio iure fieri nō potuit
ser. facit qd in simili nō. **B**ar. in. l. si ad quē. ff. de acq. hñ. **A**ut cōtu
lit iure suo ordinario et sic posuit spē expresse in pñonā. et tñ pñonā.
nō cōsentiente ualebit collatio ut ex tñ. ar. regu. ratihabitionez de
reg. iur. li. vi. **S**i aut cōtradixit puta qñ simplicit cōtulit patrono
abñte. et demū infra tps pñonā cōtradiciō. moneor pñonā pñonā
per. c. decernim⁹. xvi. q. vi. ubi expresse pñonā pñonā pñonā ut ali⁹
ad uerecūdiā epī ordinet et istituat quē ipse pñonā cōdignū ele
git ergo oz dicere qd. illud de iurepa. ubi dicit qd est irritāda dñ
exponi. i. irrita nūciāda vel pot stare pñonā dñ referri ad effectū
sic ut reuocet sicut de scō pñonā pñonā pñonā pñonā in. c. acce
des. el. i. ut li. n. in uer. cassam⁹. nā lex posterior dñ referri ad po
rē. ut in. l. §. et si posteriores. ff. de legi. et pñonā dñ distigūe et limitari.
et fac qd ibi nō. **B**ar. et plen⁹ i. exuag. ad repñonā dñ. i. uerbo nō
obstāt **I**nno. intellectui satis cōcor. c. cū **B**ertold⁹. de re iudi. in
ducedo ut. §. iduxi. **P**reterea hñ idē pñonā et alia rōne ubi qz col
latio pñonā ad aliqz cū pñonā alteri⁹ n̄ ipso iure collatio cōsilio
nō requisito. ut pñonā i. c. nouit. de his que fi. a prela. i. si iūcta gl. si. fac. c.
cū i cūctis de elec. et c. cū olim. de arbi. et c. unicit. l. cūnt. i. episcopo
qui bz pñonā cū pñonā capituli. ergo n̄lto fort⁹ dicēdū i casu nō
ut n̄ ualeat ipso iure collatio attēta p episcopū uel aliū prelatū
patrono nō uocato et postea pñonā pñonā pñonā pñonā hñbēdū
modo pñonā. §. requirit ut ipse tanq̄ cā mouēs et pñonā debeat
pñonā istitūdū p episcopū. ut i iurib⁹ vulgarib⁹. §. alleg. **C** Itē
et tertio hñ collatio repñonā attēta a n̄ hñte ptatē cum hñt ad epī
scopū spectet istitutio qñt ad patroni ptatē. n̄ aut liba collatio ut
§. dñr. fcm a n̄ hñte ptatē et ipso iure nullū: qz pñonā dato habet qd
ab illo dat et. i. q. vii. dñbertū. et c. qd aut. de iurepa. **C** **S**i autē
pñonā infra tps pñonā pñonā pñonā tunc puto qd collatio ualere

vt ex tunc non aut vt ex nunc. **Ad** hoc qd ad plenu ius pferendu vt
trasserendu in clericu requirit scilicet psona et episcopus ab eo veniunt tam p
cipales et hntes pncipiu i illo iur trasseredo l3 eps habeat ius p
guinis. vt i. c. dilect. d. pbe. vbi singuli pbat qd et psona hnt i p
ratde aliqd iuris. ergo factu ab illo nalet rde iuris sui tui. l3 qd no
h3 i itegz p se qualidat eo tpe qd psona asserit et si pns et optie p
bat i illi. l. p. fud. ff. d. sui. ru. p. d. vbi p3 qd si vn ex plib hntib
fudu coz pstituit fuitut i fudo. l3 valeat qd ad se vt ipe ptrauenit
a possit cu fia n acqrit fuit d'otario qd alij pferit et nouissima
pessione pcessioes pcedetes cofirmat aut pronus nec pferit nec
ptraudit infra tps ad pntadu iur sibi pfitu. et sic per negligetia e
puat iure suo quo casu pcedit h3 dubiu meu i puto qd collatio
epi facta pntmediate coualidet abiq3 alia collatde in futurz fide
da qd ipe eps n pot ptrauenire. ar. d. l. p. fundu. z. c. veniens de fi.
p. by. z. c. diuersis fallacijs de cle. p. iuga. z. c. si tibi abnti de pbe. li.
vi. vn aut pson negliges hnt p pferit ex quo no ptraudit
nec aliu pntauit vt i. d. l. si fuo cois. aut ius fuit i negligetia ofu
fuz in supiore qd heret ius instituti iur no. gl. in cle. i. de sepul. z. et
eps qd cu sit collator no pot ptraudicare et obuiare et tenet illa hnt
ratat pferit i casu nro in quo coferens bnficiu qd pferre tenet aliq
pferre n pot. vt i. c. inter cetera d. pbe. ad id bnfic qd i illi habet
in. l. exceptio de euic. z. l. cu a te. C. de rei. ve. in qd iurib habet q
is q tenet ex psona sua no pot ptrauenire ex ppa pte rea a psona
negligente cessat ca ipediens z supuenit ca pfirmas merito debz
nuc irrevocabiler coualidari ar. eoz qd no. in regula no firmat d
re. iur. li. vi. z p p3 rntio ad oia ptraia supra alle. pter qua ad h3
ad h rnted qd pcedit cu madae simpliciter aliqd fieri habeti ala
ptate. l3 in casu nro no solu mandati epo ut pferat ad pntationez
pnti i ipsa ptas fuit auctoritate iuris in pntu trasfusa z p pnt
illud ius pnti quod includebat in iure episcopi. in libera colla
tione fuit ab eo abdicatu. ut de iurepa. quasi p totuz merito scilicet
soli epi no bz tenere p se tm ar. c. si capitulo. z. c. si soli. de pcel. pre
bnt. in. vi. **Ad** tertia pceda magis succincte tu pp pntitate
euitada tu qd vt mibi hnt tntaz facultate sicut pcedes. z pmo ad
duca tria argumeta ad pte negatiua. Secundo totide ad pte affir
mativa. Tercio solutione aggrediar. **Ad** id nanq3 pmo qd ptra
ctus init inter augeri et basilica nicostrati no fuit oino licitu p
ter. expssuz in. l. i. ubem null. s. sane. C. de sacrosan. eccle. ibi expse
cauet qd ad h vt alicuius ecclesie vsufructu alicui ad vita sua ul
ad min tps pcedat opz qd is cui sit coeessio pmittat dare eadem
ecclesie p morte sua alia possessione de suo pprio quo ad dnuu z
vsufructu equalente z eiusde redditu cui est illa qd vsufructua
da sibi coedit z nisi in h pactum initu fuerit no valet qd iter eos
agit. **Ad** eoq3 ecclesie possessio remanet iure z dno ecclesie sic p
itaq3 bnfic quodda et possessio facti no trasset p traditoez illo pco
no pcedete ut sentit Bar. in. l. i. si vir. ff. de acq. pos. z hodie p ius
aut vt aucta. z meliorata coeditio ecclesie in h qd vbi oliz sufficie
bat pmittere relinqre sua possessione post morte hodie no tenet
mor quo ad dnuu remanete apud eu vsufructu tpe vite sue vt
pbat in aut. de no alie. s. si qd aut voluerit sed in casu nro dictus
Augerius h no suauit s3 solu dedit pecunia ergo talis ptract no
est licit cu expse sit a lege dnat. Et certu e qd lex pot ex ca ipe
dire validitate ptract. ut. l. cu lex. ff. de fideius. facit regula qd ptra
i fuit d. re. in. li. vi. z. c. vi. vides. Secdo ptra dcm ptractu adduco
ter. no. i. c. qd q3. xiii. q. iiii. vbi d' qd si emi ut chari vedat e tpe
lucy ad id. c. eijs. lxxviii. d. i. s. augerius recepit istd pdiu pp
lucy vt plus inde recipiat qd fuerit pactu z qd dedit ergo talis co
tract n e vndiq3 licit. **Ad** Tercio vt qd talis ptract sit usurari
qd sola spes hendi aliqd vltra forte coistituit hoem vsurariu ut
in. c. cofuluit de vsur. no. gl. xiii. q. iiii. in summa qd iste Augerius idu
ct fuit hac spe putauit. n. tm se posse viuere ut plus recipiat qd
dedit ergo t. nec ob. si dicat qd ex hac itentoe n appet qd cu nemo
faciat tale ptractu nisi pp lucy satis pot a coiter acciditb argui
ut i. c. i. s. alle. z qd ibi no. de cle. no. res. In ptraui ad pte affirma
tiua qd talis ptract sit licitus primo pbat p. c. pcarie. x. q. i. vbi p3
qd de iure canonico pnt de bonis eccle fieri pcessioes pcarie gra
tiose z in bnficiu vt si donati re sua eccliaz i ppietate possit eccla
pcedere duplu d bonis suis possideas vsufructuandis toto tpe
vite sue sic ergo hac munificetia pot facere ecclesia de bonis suis
multo forti z redditus alicui possessionis longe eni pl recipiat
is q recipit duplu reteto vsufructu rei sue qd valebat res sua tpe
mortis finge. n. qd res sua valebat mille z ab ecclesia recepit bona
valetia duo milia satis cotinget qd de bonis eccle recipiat quod
libet anno duceta z sic si veniret longo tpe recipiat plus qd vale
ret possessio sua. z id e posset cotigere habito respectu ad ius ciui
le. i. ad. l. i. ubem. C. de sacrosan. eccl. naz l3 ab ecclesia recipiat posses
sione eiusde ualoris cuius est sua qua pmittit relinqre eccle post
mortem tm poterit facili ptingere data logitudine vite sue qd pl p

cipiat qua valeat sua possessio: z nihilominus pmittit ecclesie n in
fauore ecclesie s3 etia i bnficiu illi cui pcedit. vt i. d. c. pcarie. z i. d.
liubem ergo forti dberet admitti tal ptractu inter augeri et
basilica nicostrati psupposito qd spe heat pl recipiedi qua dedit.
Ad Secundo ad id iduco. l. si ea. l. C. d. vsu. z. l. i. ciuitate. e. ti. vbi p3
qd ptractu se als illicit vsurari tollerae rde incertitudine cum
dubiu e an qtu poterit pcepere z qtu valebit resolutiois tps. ita
dicendu i pposito cu dubiu nuc sit qto tpe sit dict Augeri uiuitur
cu nihil hora mortis incertu vt. l. i. ff. d. p. d. z dmo. z p pns pbabilif
dubitat an pl vltim qua debeat sit pceptur bz ptractu tal accu
sari cu dicit Augeri pot se hnt ad lucru z ad banu. **Ad** Tercia
z tertio bnfic. c. eijs. palle. lxxviii. d. i. vbi p3 qd licite z sine pec
cato qd locado agru suu recipit annua pssione qd vt quodammodo lu
cru qd potuisset pcepere toto tpe vite ist Augerij ex fudo seu padio
pmutare cu istis qngctis aureis quos nuc in pncipio ptractu reci
pit ab Augerio. nec bz iste ptractu viciari cu se libauit cu ex h co
tractu bz argui magis licit qua si oi anno aliqd solueret cu magis
ad h accedat ad natura eptois. vt eni vsufructu illi pdis. ad hoc
gl. no. i. l. i. ff. d. sup. z latu z meli. l. i. cor. ferro. s. qd maxios. ff. d. pu
bli. fac etia dcm. c. eijs. sic eni qd illicite posset emere aliqua ma
teria vt ibi posset se exercere reducdo illa ad aliqua forma z ide
lucru psequita iste Augeri licite poterat dare qngeta p vsufructu
illi pdis toto tpe vite sue z sic h3 materia se exercitadi in coledo p
diu vt ide psequat z viuere possit. vn poti ut lucru psequat ex sua cu
ra z industria qua ex suba pmi seu ecclesie. hic dic text. i. s. fids a n
dno. illi. de re. diuisi. qd possessor bnfidei fac fructu suos p cultura
z cura ipsi possessoris. **Ad** Tunc solutiones aggredies christi noie i
uocato sciendu e qd hac qoez pncipalit formauit. **Ad** i. summa de
vsu. z ide Ray. i. summa z ambo breuissie iudicant tal ptractum
usurariu eoz fudametu fuit: qd hoies sperat viuere z sic sperant
apli se pcepturos ex puenitib possessionu qua sit pecunia quaz
dederut. vsura aut sola spe ptractu. ut i. c. cofuluit. de vsuris. sec. si.
qd dat vna possessione z recipit alia equalite: qd t. licit e ptractu
vt. s. dixi. i. argumetis. l3 **Ad** i. summa. e. s. an aliquo casu. ver. qd d
his q emut. **Ad** istoz opi. refert z reprobat dices eos n bnfic sensu qd
hoes ita pnt spare lucru i h vltio casu qd recipiut vna possessione
z dat alia equalite post morte sic i pmo qd dat pecunia z id h3 eu
est licit pnt ptractu cu sit eptois z veditiois sic vltim pcariaz nisi
in fraude fiat: na vtraq3 approbat a iure i ti. d. ptractu. ep. z i ti. de
pca. p totu. **Ad** Tercia istoz opi. pfutat **Ad** i. p. eoz dcm: qd ip
si dixerut qd ptractu vsurari n h3 locu nisi i mutuo z i cau nro cer
tu e mutuo n ptractu. qre pcludit **Ad** i. ptractu istu rde incertitudi
nis excusari. ar. l. i. C. d. pac. z. l. i. ff. d. odi. z dmo. meli. fac. l. ea. l. C.
de vsur. hac opi. **Ad** i. secut fuit Arch. i. c. qd q. palle. xiii. q. iiii. sen
tit. **Ad** de lig. i. cle. vna. de vsu. h sut qd ista materia repio. **Ad** **Ad**
hi aut placet h opi. **Ad** i. ut tal cocontractu licit sit etia i re. eccl. qd vt
qda eptio vsufruc. ad vita recipientis. z allego p h casum iudicio
meo aptu z rotudu i cle. i. d. re. ec. n alie. vbi expse d' qd exigit ne
cessitate vt utilitate ecclesie pot plat etia religiosus n huata sole
nitare debita iuris redditu z possessiones ecclesie ad vitaz ei seu ad
aliud certu tps pecunia ide recepta coedere. z subicif postea in
fi. illi ter. qd plat seu rector ecclesie pot sol alias solenitate n huata
locatdes seu redditu z fructu veditioes ad tps n modicu fa
cte. vn n video ex quo capite talis cocontractu eptois z veditiois vsu
fructu vt i cle. i. iuncto pn. cu fi. z qd ter. ibi respectu fructu ponit
locatdes z veditioes vt diuersa dico qd ppe locatio e qd p fructu
bus annuati soluit pnto l3 sit sca locatio ad magnu tps. ad h. l. q.
ro. s. iter locatore. ff. loca. z i. c. pp sterilitate. e. ti. **Ad** **Ad** i. d. i. c. accu
l. p. s. i. i. i. i. de leg. ij. qd locatio pot fieri ad mille annos. uedi
tio fructuz ppra e qd cunq3 pciu statuit p toto tpe. de quo p
Bar. i. d. l. cot. fero. ff. de publi. i. s. qd maxios. vbi h iter cetera vo
luit. **Ad** **Ad** i. d. i. c. singularis i. l. i. ff. de sup. qd pciu e mercedis q
titas z fac discerni eptorez a coductore: qd bz itelligi fm pdicta p
ter. d. c. i. p3: qd n solum fructuum possessionis pot fieri veditio cu3
boa cofcia sed etia redditu iurium puta gabellaz vt alterius pnt
uedi. qd etia satis uoluit Bar. i. d. s. qd prios. **Ad** Tercio tñ qd si ec
clesia eet decepta i precio qd possit petere restitutionem i itegrum
rone lesiois pp. c. i. de iteg. resti. i. vi. vbi p3 qd generalif aduersus
quolibet cocontractum pot ecclesia repetere restitutione i itegrum si
eo sensit se lesam: z spalit respectu locatdis. pbat. e. ti. c. i. i. antiq.
z respectu i feudatdis. ut i. c. p. de re. ec. n alie. Et ad predicta fac
qd no. Jo. an. i. c. i. de eccle. edifi. z dicit qd etia is plat qd iurauit no
alienare pot uedere fructu ad certum tps qd tm satis pbat in. d.
cle. i. C. Secundo h id e vt pbari. d. c. i. de re. ec. no alie. ubi p3 qd
pecunia recepta pot ecclesia dare in feudum z l3 licitus sit contra
ctus: l3 ecclesia posset petere restitutione in inte. si ex tal cocontractu
enorme dispedit i curriset p i feudatdem aut ppietas remanet
apud dnm. vsufructu aut illi rei trasit i accipiere: vt i. c. vnico. ex

q^uo^{modo} cau. feu. amit. col. x. Sicut ergo licite pot fieri talis contractus infuendatōis ita et fortius ēptionis vsufu. cū pingui^{us} ius trāsit in accipietē ex ifeudatōe q^u ex fructu ēptōe q^u hoc vltimo casu trā sit possessio naturalis ut. l. naturalis. ff. d. acq. pos. et expirat iⁿ istius p mortē. ut. c. si de pig. et in. c. si de vsuf. S^{ed} iⁿ p^{ri}mo casu feudū trāsit in heredē accipietis masculū vel feminā. **C**itē trāsit vtile do. minū ipsū ut no. gl. et lat^{er} et clar^{ius}. Bal. in. c. i. d. capi. corra. et no. i. c. si diligētē de p^{re}scrip. et i. c. nup. de do. post diuor. resti. et glo. in. c. cū bertoldus. de senten. et re iudi. **T**ertio pbat tali rōe sicut ec clesia pot vendere exigente necessitate vtilitate vel pietate bona ipsius quo ad directū vel vtile dñum ut no. p. glo. xij. q. ij. in sūma ita et forti^{us} v^{er}o ex eisdē causis posse viderē bōa quo ad vtile dñū vel quo ad vsufructū et minus ledit etiā h^{oc} vltimo casu q^u iⁿ pre cedēti. **C**itē sicut vsura nō cōmittit ex v^{er}ditione. p^{ro}prietatis ita nec ex v^{er}ditione vsufructus. vsura. n. nō cōmittit nisi in contractu mutui veri vel ficti iux^{ta} no. in. c. in ciuitate de vsur. et ple. p. gl. no. xlii. q. iiii. in sūma et plenissime p. Jo. an. in regula peccatū de reg. iur. l. vi. in mercur. et vicam specialius infra in sequēti dubio. S^{ed} ptractus de quo nūc querit nō pot dici q^u sit veri vel ficti mutui cū nō potest aliquo casu impediri. nec Augerius spectat duas re tributiones sicut expectat vsurari^{us}. s^{ed} solū psequitur vsufructū toto tpe vite sue ergo talis cōtractus ex nulla pte pot dici vsura. r^{ati}o vel aliter est sua forma illicite talē cōtractum pmittere indefi nenter laicis dñmō fraudē et bolū euitent sed clericis nō puto li cere nisi cā necessitatis. moueor p. tex. not. in. c. puenit. l. xvi. di. vbi dicitur q^u cā lucri nō h^{ab}et clericis uel monachis pducere alienas pos sessiones. Ad idē. c. fornicari. l. xvi. di. vbi dicit q^u an clericatū h^{ab}et gociari postea nō. et p^{er}terit debet clericis a p^{re}dicto ptractu abstine re p^{ro}p^{ri}etate illorū euitandaz q^u dixerūt eū esse feneraticium de bet. n. abstinere ab oī speratiaz et non solū a mala re ipsa sed eo q^u est malū in opinione dei. et hone. cleri. cū ab oī et in. ca. terrula. xi. q. iiii. et hec p^{ro} solutione quesiti sufficiat. **C**lenio nūc ad cōtra ria supra allegata p. parte negatiua. **E**t p^{ri}mo ad p^{ri}mū rūdeco q^u l. inbem^{us} v^{er}o intelligi q^u q^u vellet h^{ab}ere vsufructū alicuius rei ec clesiastice nō dato cōpetētī p^{ri}o sed vellet h^{ab}ere gratis vel aliquid modicū relinquat de suo tpe mortis vel cū necessitas vel vtilitas ecclesie nō expostulat talē ptractū et idē dicendū ad auct. de non alie. ut in. d. cl. i. de re. ec. nō alie. cū alijs iuribus supra allega. et fa cit auct. h^{oc} ius p^{ro}rectū. C. de sacrosan. ec. canonizata. x. q. ij. **A**d secūdū p^{ro}trariū de. c. quicūq^{ue}. xlii. q. iiii. dico q^u p^{re}cedit q^u q^u emit rē integrā vt alij p. maiori p^{ri}o vendat talis. n. cōtractus h^{ab}et sit feneratic^{us} tñ nō cōuenit xpiano cū habeat in mente lucrandi sine aliqua industria cuz sola iactura p^{ri}mi de quo est bonus tex. in d. c. ejiciēs. cū. c. sequenti. l. xvi. di. et dicendū ut no. Jmo. in. c. i. ne cle. vel mona. s^{ed} iⁿ casu n^{on} hoc non contingit nō enim emit vsu fructū vt alteri p^{ro} p^{ri}o vendat s^{ed} ut annuatim p^{re}cipiat fruct^{us}. Item in cultura et cura se exercet ut cū ex p^{ri}o p^{ri} piat fruct^{us} iⁿ industria. ut in. s. si quis a nō dñō insti. de re. diui. **A**d tertiu cōtrariū dico q^u sola mēs facit hoīem vsurarium q^u q^u als nō ēēt mutaturus eo dūtaxat proposito mutuat ut plus forte recipiat vñ si ex hac intentōe dep^{re}uata aliquid p^{re}stetur vl tra forte tenet ad restitutionē. vt in. c. p^{ro}sluit de vsur q^u quidā in telligūt ut ibi no. q^u p^{ri}ua sua mēs inotescit debitori ita q^u l^{et} be derit sine oī peccato cū non spōte pederit s^{ed} ut satisfaciāt mēti cre ditoris iste enī creditor fecit contra oēm zelum iusticie qua cauet mutuū dātes nihil inde sperātes. ut in. d. c. p^{ro}sluit. loquitur ergo ille tex. iⁿ ptractu mutui merito iudicat talis creditor vsurari^{us} mē talis q^u sperat duas retributiones. s^{ed} forte quā mutauit et aliqd ultra sed in casu nostro nō loquimur in creditore cū iste auger^{us} nō mutauit sed pot^{est} emit vsufructū illius p^{re}dicti tpe vite sue nec sperat duas retributiones sed uiam dūtaxat. q^uimo quod plus est pot^{est} se habere ad vāna et ad lucrū cū pot^{est} eodē āno mori et sic extingto vsufructu p^{re}dictū illud redit ad ecclesiā que habe bit p^{re}dictū et pecuniā. unde ratione incertitudinis tollerāt talis cō tractus. ut supra dixi et v^{er}o excusari h^{ab}uit p^{ro}positū lucrādū q^u satis ē q^u exponat se periculo nā et quilibet mercator h^{ab}et p^{ro}posi tū lucrādū nec ex hoc dānat^{ur} ex quo impedit opas suas et ponit se p^{er}iculo ut i. d. c. ejiciēs et in. sequenti et per Jmo. in. d. c. i. ne cleri. uel mo. s^{ed} vsurarius est cert^{us} de forte sua et expectat ut dixi duas retributiones nec se exercet in hoc lucro sed illud uult. conseq^u rōe pecunie dūtaxat cū tñ alias nō sit acta nisi ad emendū ut dicit tex. in. d. c. ejiciēs et plen^{ius} per Jo. an. in. d. regula peccatū et p hoc remanet tertiu dubiū declaratū. **A**d quartū et ultimū vi cam tria. **P**rimū ad p^{re}ter negatiua. **S**ecundū ad p^{re}ter affirma tiua. **P**ostea solutōez aggrediar. et q^u dictus Plaucius nō possit cum bona conscientia dicta quinquaginta ab orphanotropho re cipere probatur p^{ri}mo sic contractus iudicat illicitus et usurari^{us} non solum cum ex sui forma apparet usurarius. sed etiam cuz ex

ptract^{us} subā vsuraria p^{ro}uitas resultet et pbat i. ca. in ciuitate. s. i. be vsuris. nā et ibi legit^{ur} et notat q^u n^{on} h^{ab}et sine prauitate viderē rē plus quā v^{er}o q^u p^{ri}ci solutio ad certū tps differ^{et} vel circa rē uiliori p^{ri}o quā in p^{re}sentī valeat: q^u rei traditio differ^{et} et cū talis ptract^{us} ex sui forma nō appareat feneratic^{us} cū h^{ab}et iterueniat mutuū s^{ed} fuit pu ra v^{er}ditio: nec h^{ab}et repetere pecuniā traditā sic ptingit iⁿ mutuo. sed q^u iⁿ effectu resultat vsuraria prauitas: q^u vt ibi dicit doct. ius fin. git pecuniā fore resultatā iⁿ p^{ri}nti. p^{ro}petētī p^{ri}o et q^u v^{er}ditōr tales pecuniā mutuat ēptori vt ab eo recipiat illud pl^{us} q^u p^{ri}mit^{us} ultra cōez estimatōez rōe tps ad q^u ē p^{ri}ci solutio collata. Ita v^{er}o dū iⁿ p^{ro}posito h^{ab}et cōtract^{us} iⁿit^{us} iter^{us} Plauciū et Orphanotrophū ex sui forma appareat feneratic^{us} q^u n^{on} iteruenit stricte mutuū cū nō possint dicta quinquaginta ampli^{us} repeti ab Orphanotropho: tñ in effectu resultat vsuraria prauitas cū videat quoddā mutuum toto tpe vite Plauciū duraturū et quolibet anno p^{ro} capitali reci p^{ri}et iste Plauci^{us} decem p^{ro} cētenario. et q^u n^{on} possit ampli^{us} repeti capitale tñ infra breue tps recipiet capitale. et q^u iⁿ de recipiet erit sibi in effectu vsura p^{ro} illo capitali q^u tenuit apud Orphanotro phū p^{ro} decēniū. **A**d p^{ro}derādū enī ptractū magis vbi iⁿit^{us} ē als p^{ro}pter iuris p^{ro}ditionē debem^{us} p^{ro}spicere effectū magis quā verba ut in. c. ad n^{on} am. de ēpt. et v^{er}o. et in. c. illo nos. de pigno. fac. c. ea que. de symo. et l. si vno. ff. locati. et regu. si. de regu. iur. li. vi. et l. si dubiū. C. de legi. vbi p^{ro} q^u is p^{ro}mittit in legē q^u suano uerba venit p^{ro}tra legis uolūtatē et mētē. ergo dicit^{ur} ptract^{us} n^{on} ē licit^{us}. **S**ecūdo pbat per idē p^{ro}ditatē rōis nā ptract^{us} usurari^{us} v^{er}o p^{ro}pterea p^{ro}hibitus. **P**rimo q^u pecunia generat pecuniā ē cōtra naturā cum pecunia n^{on} sit nisi ad emēdū acta. **S**ecūdo q^u tps ē a deo datū et rōe bilate solutōis petiū lucrū ultra capitale. **T**ertio q^u spectat duaf^{er} retributionē ui delz pecuniā suā in nullo deterioratā usurā ultra id q^u dedit et sic post tps repetit suū et tollit aliud q^u ē oīno illicitū. **D**ec tria vi dent subtilit^{er} colligi ex. c. ejiciēs. l. xvi. di. et ē originalit^{er} Jo. chrisost. sup mattheū sed h^{oc} rōes p^{ro}currūt iⁿ effectu iⁿ casu n^{on} q^u iste Plau ciū dedit pecuniā ut pecuniā recipet. **C**itē quoddā uendit tps q^u expectat Orphanotrophū in solutōe itēgra p^{ro} magnū tps cōsequē maximū lucrū: q^u ut dixi post decēniū recuperato capi tali recipiet annuatim quinquaginta sine aliquo onere cū sola iactu ra hospitalis et sic locupletabit^{ur} cū iactura illius cōtra regulā lo cupletari. li. vi. et l. nā h^{ab}et natura. ff. de cōdi. inde. **T**ertio et ulti. pbat sic. Orphanotrophus facit hūc cōtractū ad utilitatem spe rans sup^{er} repētiua Plauciū morte et nō l^{et} q^u d^{icit} p^{ri}us locus sicut et clericus ab huiusmōi negotiōe abstinere. l. xvi. di. fornicari. fa cit. c. q^u l^{et}as. de peni. di. v. maxime in sperādo lucrosaz alteri^{us} mor tem Aut fecit hūc cōtractū necessitatis cā scilz p^{ro}pter illa ququa ginta habēda. **I**dē dicerē cū iure caueat q^u in necessitate instāte debet ecclesia uēdere bona imobilia. si de mobilib^{us} nequit suffi cere. x. q. ij. hoc ius p^{ro}rectū. nec debet inducere ad peccatū. iusta no. per Jmo. in. c. sup eo. de usu. **C**itē cōtrariū ad p^{re}ter affirma tiua arguit p^{ri}mo sic: annuus redditus cōputat^{ur} inter imobilia ut dicit tex. in. c. exiul. in. s. cūq^{ue} annuus redditus. de uer. sig. et iⁿ au tē. de nō alie. s. i. sed utrobiz licitū est emere bona imobilia licet speret plus p^{ro}capere tractu tps quā fuerit uerum p^{ri}ci ut per to tū ti. de ēpt. et uē. maxime in. c. pe. ergo pari rōe licitū fuit Plau cio dare quingēta ut recipiat anno quolibet quinquaginta: tñ hoc nil aliud fuit quā emere ab hospitali annū redditū: q^u si cā neces sitatis uel utilitatis h^{ab}et uēdere bona imobilia ex toto. **S**ort^{us} su it licitū annuum redditum in bōis hospitalis toto est tēpore uite Plauciū melius enim ē ex fructibus hospitalis annuatim satis facere quā uēdere pure de p^{re}sentī bona imobilia ut inuit tex. in. d. auct. hoc ius p^{ro}rectū. nec ob. si dicat q^u iste Plaucius plus p^{ro}ci p^{ri}et quā si emisset ex illis q^ungētis aliqd agrum seu fundum cuz nō p^{ro}ciat ab hospitali ad rōem decē p^{ro} cētenario in anno: q^u dico p^{ro}lerunq^{ue} cōtingere: q^u ager bñ cultus reddat decē p^{ro} cētenario. **C**itē sepe res habet in bono foro nec ex hoc iudicat cōtractus illicitus dummo^{do} fraus et p^{ro}posito n^{on} iterueniat. l. in cause. ff. de mi no. **P**reterea et melius si iste Plaucius emisset fundum uel ha buisset illum in p^{ro}p^{ri}etum p^{ro} se et suis h^{ab}et dibus. sed ista. l. recepit so lum iⁿ uita sua et sic ueritate inspecta potius decipit seu ledit ipse quā hospitalē. **S**ecundo p^{ri}ncipalit^{er} pbat sic. usura cōmittit in cōtractu mutui dūtaxat. ut no. xlii. q. iiii. in sūmma. et plene p. Jo. an. in regula peccatū. in mercurialibus. sed in casu n^{on} n^{on} iterue nit mutuum uere nec ficit: ergo n^{on} pot^{est} dici talis cōtract^{us} fenerati ciū. pbat in. l. cū q^u d. ff. cer. pe. ubi d^{icit} q^u in mutuo id agi intelli git ut id q^u datum fuit reddat in eodē genere et eadē bonitate s^{ed} in casu n^{on} Plaucius n^{on} pot^{est} repetere id q^u dedit: imo possibile ē eum p^{ro}dere totum capitale puta si post cōtractum decederet. er go et. **N**ec ficit apparet mutuum q^u ut dixi iste Plaucius effi caciter irrenocabiliter trāstulit q^ungēta in hospitalē: et quādocum q^u eum mori contigerit extinguit^{ur} oīs obligatio. **T**ertio ad

ad annuū redditū toto tpe vite alteri⁹ vel in perpetuū. **T**ertio
mēbz o cū uendat actio vel nomē debitoris idē est in effectu. Ad
uerte tres casus. Aut enim uendit actio iā cōpetēs ante ptractū
vēditōis aut fuit de nouo inducta tpe ptractus vēditōis. et h
pliciter aut i psona venditoris. aut in persona alterius pmo cau
ptract⁹ est licit⁹ hz vtriusqz iuris instituta vūmō nō sit actio liti
giosa. vt. C. z. ff. de here. uel act. ven p totū. z in. c. ij. de ali. iud. mu.
cau. fac. z ut prius ptractus ēptōis z vēditōis cū cōcurrūt res
sipsa actio z ptiū. ut i palle. §. ptiū nec in iudicē prauitas ex eo qd p
minori ptiō vendit qd sit quantitas ad quā actio uendita ppetit qz
cū sit dubi⁹ euentus litis. l. quod debet de pecul. z. c. fraternitatis
de frigidis rōne piculi z icertitudinis nulla deceptio pōt in ptiō
notari saltezt vt ex h resultet vsuraria prauitas qnimo pp icertitu
dinē z anfract⁹ iudiciorz fuit opi. qd trāfactio nō v3 retractari qd
tūcūqz pessima facta fuerit de quo p Bal. z alios in. l. ii. C. de re
scin. vē. notat i. c. pe. de emp. z vēd. z in deceptione respectu quar
te ptis est tex. no. in. l. lucius. ff. ad trebel. cōsulendū est tñ oibus z
pferentiz clericis vt a tali ptractu emptionis se abstineant cū a ra
dice cupiditatis videat. pcedere. vt dicit tex. in. c. ii. de ali. iud. mu.
cau. fac. z bonus vir v3 lites exacerari etiam cū suo in cōmodo. vt
in. l. itē si res. ff. eo. facit. c. vnicū. de iudi. z. x. q. i. z quidē. **S**cdō
cū pstituit de nouo in psona vēditōis tenuit Inno. in. d. c. in ciui
tate talē cōtractū oīno illicitū ex quo obligat se ad plus vādū qd
ipse recipiat z pfecte nescio talē cōtractū ab vsuraria prauitate
excusare. **A**duerz qz nō pti qd in se pstituit actionē anteqz alteri
se obligat tñ nemo posset sibi pti obligare ar. in. l. tutor. ff. ad vell.
z i. l. pe. ff. de ser. vr. pti. opz ergo qd qd obliget se alteri iō nō va
let venditio cū ipse cōtractus nō subit res que vendat. Est eniz
veritate inspecta ptractus mutui z feneratic⁹ cū recipiēs pstituit
at se debitorē i maiore qritatē quā recipit z sic concurrūt hic illa
duo qd sūt de rōe vsure de qd⁹ supra. **T**ertio casu qn actio con
stituitur de nouo in psona alteri⁹ z vēdit p minori quantitate cre
do talē ptractū feneraticū alā de facili daret locus figmētis qd
nō ē vādū de viuo. c. quāto nā volēs vsurariā prauitatē pallia
re nō hēret nisi dicere induces talē vt pstituat se debitorē tuuz in
mille vsqz ad annū z ego pro illis mille dabo tibi noie vēditōis
octingenta quis eni dubitat talē cōtractū vere vsurariū vñ rōe
obligatōis nouiter pstituit psumere fraudē ar. c. officij. de elec. z i
l. lecta. ff. si cer. pe. z si ille nulla obligatōis cā pcedēte. sz ut solum
amico seruiat cōstituat se debitorē illius ut nomē suū fide valeat
sibi vēdere indubitanter talis ptractus est feneratic⁹ z sit fraus
de psona ad psonā iuxta illud qd plene legit z notat in. c. quanto
de pui. **I**n dubio aut rōe nouitatis psumere fraudem ut pdi
gi. Si at paret qd nō in fraudē scū fuit sz ex aliq legitima cā ille
cōstituit se debitorē istius q actionē ptra illū ppetētē alteri h3 pro
minori ptiō vendidit nō iudicare talē cōtractū illicitū cū hic con
current uere res z ptiū. d. §. ptiū. z. l. si merces. C. locati. **E**x his
deducit qd quotidie Venetijs z Florētie ptingit tpe. n. quo cōtras
indiget compellitur cines subuenire ciuitati z ciuitas rñdit vni
cuiqz p lucro ad rōez qnqz p cētenario Capitale aut nūqz valēt
repetere sz pnt bñ vendere alteri ius qd habet. An h sit licitū vō.
An. i. c. i ciuitate dicit qd licite sit alteri hēc vēditio cū sit annu⁹ red
ditus pus pstitutus ut p3 ex dictis vt p3 Inno. z h ego habeo p
indubitato respectu illius qui emit annuū redditū p ciuitatē pti⁹
pstitutū ut ex pdictis. Sz dubiū ē in istis ciuibz qd pecuniā pus
cū obligatione talis lucritulerūt cū videat cōcurrere mutui cū
lucro quicqd accidit fortisura ē z sola spe lucri pcedit de vsu. cō
suluit. z. xiii. q. iiii. c. i. z. ij. **S**ed his nō obstantibus credo non
fore ptractū illicitū cū hic desinant illa duo qd sūt de rōe vsure de
sicit enim hic qd est naturale in vsura. s. mutui ex quo gignit qz. n.
quis cōpellitur ad pecuniā tribuendā tñ qz nō valet aplius re
petere ipsū capitale sz soluz annuū redditū ergo nō est mutui vt
in. l. cū qd. ff. si cer. pe. **I**tē deficit formale i usura. s. lucrū. qz pa
ctione cessante ciuitas cōstituit illā annuā pēsonē vnde etiaz pre
supposito qd essz mutui ex quo ciuitas spōte donat oi pacnōe cel
sante cessat vsura qz deficit formale ar. l. q. ij. sicut epm. z. c. quam
pie i. si. de symo. c. tua. ff. in. c. z si qōnes. eo. ti. z. no. Joā. an. in supra
dicta regula peccatum. Et per dicta satis patet ad supra facta.
Et hec sufficiāt. **D**eo gratias.

Disputata fuit hēc qd pbnz Nicolau de Sicilia monasterij
abbatē z doctozē decretorū in famosissimo Senarum studio An
no dñi. 1288. qd drigētesimo vicesimo septimo Et ad utraqz ptem
dubioz rñdit subtilissimus scholaris dñs Joannes de Alama
nia nūc vero doctoz egregius zc.

Indulgentia clericis

scholarij senensij p maiori pte laicorū rector.

Lābertū florētiniū clericū eiusdē vniuersitatis scholarē i mille ex
depositi cā pdenauit. a cui⁹ snia ad senensem epm appellat lābert⁹
Sādofo rectori sub excoicatiois pena late snie pcepit epas vt illaz
sniam isra mēsem virib⁹ nō subsistere nūciaret: gādulfus p tridū
an mēsem elapsam ad aplicā sedē puocauit: z ad terminū veniens
mīme pcepto satisfecit. cōtingit de trib⁹ ex pfato thēmate dubitari.
Primo an snia rectoris corrūat ex iurisdicōis defectu: iuris
dictōis cēsum simpliciter ipecta. **S**cdō an ad pādē senensem po
tuit legitime appellari. **T**ertio an dict⁹ gādulfus i excoicatio
nē iciderit sua appellatōe nō obstāte: psupposito qd ex iusto grana
mine fuit puocatu. **V**eniēs ad pmiū dubiū adducaz pmo ad
ptez affirmatiuā. s. qd dicta snia rectoris corrūat qnqz motiua. Se
cūdo adducā totidē ad pte negatiuā. s. qd dicta snia rectoris nō cor
ruit. **T**ertio cū dei adiutorio solutionē huius pmiū dubij anectā.
Primo igit qd dicta snia sit nulla ex iurisdicōis defectu pbat sic
snia a nō iudice plata vtroqz iure disponēte ē nulla. i. c. at si cle
rici. de iudi. ij. q. i. i. pmiis i. c. ad nram. de p sue. z i. l. si. C. si a nō cōpe
iudi. sz h snia fuit lata a iudice nō ppetētē ergo ē nulla. maior ex cō
sequētia patet. minor pbat ex iuris vtriusqz dispeitōe qd cauet vt
sol⁹ epas sit iudex clericorū. vt pbat i. c. si qd ptra clericū. de fo. cōpe.
vbi dī qd hīs cām ptra clericū nō d3 pmiū epm ipsius clericū de
fererēt: sz pus apud ipsum actio vētilet. fort⁹ ad idē fac. c. i. p. titu.
vbi dī qd null⁹ iudicū neqz pbyter neqz diaconū aut clericū vl
lum aut minozē ecclesie sine pmissu pōtificis p se vstringere vel
pdenare psumat. qd si fecerit v3 ab ecclesia dei cui iuriā derogari
dignoscit sequestrari. vñ diligēt pōderāda sūt verba huius. c. i.
qd i eo vniuersalr denegat z iter dicit iurisdicōem oib⁹ iudicib⁹ ei
tra epm in clericū exercēdā. **S**cdō in eo qd dī iuriā irrogari ec
clesie sit cleric⁹ pūncat p aliū iudicē citra pmissum epī. ad idē pnt
multa iura allegari. vt. xj. q. i. de psona. z qd p totā illam qōnem.
De iure ciuili pōt allegari tex. i. auct. vt cle. apud ppius epī. p
mo cōue. col. vi. in rubro z nigro post pñ. vbi dī qd apud solos ci
uitatū epas clericū pus pueniēdū sūt. fac. tex. in auct. cā qd sit cū mo
nachoz. z in auct. statum⁹. C. de epī. z cle. **E**x qd⁹ clare inferē qd
scholarij rector nō v3 ē iudex clericorū. **S**cdō pbat pgl. in. l. si. C.
de iurisdicō. iudi. qd dī scholares nō facere vniuersitatē z p pñs de
iure nō posse sibi eligere rectorē. ergo idubitanter tenēdo illā glo. re
ctor scholarij nō h3 de iure etiā ciuili iurisdicōem in scholares: et
fort⁹ nō v3 h3 i clericos z si quā hodie hēret vt h3 ex forma sta
tutorū terraz qd nō extēdunt ad clericos. ut in. c. sancte marie. z i. c.
que in ecclesiā. de pti. **T**ertio psupposito sine veritatis pū
dicio qd scholares faciāt vniuersitatē de iure cōtñt in casu nro in
quo sūt laici z clericī scholares nō debēt facere idē collegiū. vt in
cle. i. de elec. z. xvi. q. vii. in noua actōe fac. c. si. de re. iur. z in. c. cām.
de elec. cū puer hōe laicorū. vt in. c. laici. z in. c. laicos. ij. q. vii.
Quarto pbat vniuersitas illa vbiqz in studio sūt ples laici
quā clericī tūc illa vniuersitas ē secularis: qd denotatio fit a maio
ri pte. minor aut venit iure accessōis h3 sit pciōsior. ut in. c. si cū alie
nā. in. l. i. de re. diui. z. l. si nō sint. §. pueniam⁹. ff. de aur. z ar. le. i. z ter
minis nris Bar. in. l. si. C. de colle. illic. z Bal. in auct. hita. C. ne fi
pro pa. sz in collegio z vniuersitate cleric⁹ nullū offiū nullaz deni
qz actionē seu aliquā cōiōnē v3 h3. ut in. l. placet. C. de epī. z cle.
no. Inno. in. c. dilecta. de excoic. p. pte finē. vbi dī qd clericī ali
cuius ciuitatis vel castri nō pnt facere collegiū ea rōe. qd sūt in ea
de ciuitate vel castro: qd clericī nō pstitūt vniuersitatez castri vel
ciuitatis: seu castri vel ciuitatē qd idē ē sz pstitūt vniuersitatē ec
clesiaz suaz: z ciues pstitūt ciuitatē z vniuersitatē ciuitatis: ca
stellū zc. sz bñ pnt clericī pstituire vniuersitatē cā religiōis vt mī
sas celebrēt pviuis z defunctis cū sibi⁹. h sūt formalia verba In
no. in. d. c. dilecta. ad idē fac. qd no. Inno. in. c. cū ab ecclesiā. d. of
fi. ordi. ubi dicit duo requirere ad hoc vt rector hēat iurisdicōez
Primo qd ipse sit cleric⁹. **S**cdō qd vniuersitas qd ipsū eligat sit
clericorū ac religiosorū qd sentiat qd si rector ē laic⁹ nō pōt recipe iur
isdicōem spūalē quā nō h3 ipsa vniuersitas qd p electōem trāfer
tur in rectorē. ut in. c. ex lris. de pti. z fac. qd no. Inno. in. c. pto. d
offi. ordi. **Q**uinto bñ fac. c. significasti. de fo. cōpe. ubi traditur
regula qd clericī nō pnt pntire in iudicē nō suuz nisi forte sit psona
ecclesiastica z ipm⁹ dioce. uolūtas accedat. ergo sine uolūtate epī
nō pōt ipse Lābert⁹ cleric⁹ pntire in rectorē tanqz in iudicē. sed
in casu nro nil dī de uolūtate ppij epī ergo snia fuit nulla. **A**d p
te negatiuā qd snia nō sit nulla arguit pmo sic: pūlegiūz alicui ge
neri psonaz sub noie appellatiuo laicis z clericis. pgruent cōcel
sum cōpetit nedū laicis sz etiā clericis. ut pbat i. c. dilecti. de fo. cō
pe. nisi pūlegiūz pcessum laicis uia suā pōnerit etiā in clericos. facit
qd de statuto laicorū z de pūlegio notauit. Bal. in. l. i. C. de sac.
san. eccle. z Jo. de lig. in. c. qd clericis. de fo. cōpe. sz in auct. habita
C. ne si pro pa. z in. l. si. C. de iurisdicō. iudi. emanarūt in pūile

gū studētū z exercētū pfeſſionē approbatā ut in eis p3 i qbus
disponit ut exercēt pfeſſionē ſcholasticā poſſint certos iudices
hīe inter quos ē eoz rētor qdē qualitas ſcholastica ita cōpetit
clericis ſic laicis in. c. ij. de pūit. i. v. c. ii. c. fi cū ſi. ergo dē ſinia lata a
rētorē vniuerſitatis ſcholarū i lābertū clericū z ſcholarē nō ēē
nulla ex iuriſdictionis dfectu. Scdo pbat ſic ex quo clericis pmit.
tit d iur studiū vti. c. ſup ſpecula. de magiſ. z i. c. ij. et. li. vi. cū ſi. i
qbd pbat q nēdū in ſtudio pnt clerici cā ſtudiū morā trahere ſz in
multis ſtudiū fauore pūlegiant adeo qdē docendi offm pnt reli
gioſi pmo ueri dūmō ad illud legitime pmo uent. ut ē cōis doc.
pcluſio in. c. nōnulli de magiſ. ergo oīa q ſtudiū rōe idulta ſunt vi
dent eis ppetere ar. c. pūdetiā. z. c. preterea de offi. deleg. z i. l. ad
rē mobilē. z in. l. ad legatū. ff. de pcur. facit optime qd in ſi. legiſ et
no. i. l. lōg. ff. de iud. vbi habet q filiū ſi. i ſtudio exiſtēs pōt age
re z cōuenire ſine pūſenſu ſicut pūfamilias. Idē i religioſo no.
in. c. ut piculoſa ne cle. vel. mo. li. vi. ſz ſtudiū z pfeſſiois approba
te cū emanarūt di. aut. habita. z. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u. ergo eozum
diſpoſitio videt clericis pmiſſa. Tercio ar. p optimū ſimile ſi
n. rōe feudi qd hz clericū a laico ſubiſcit clericū in cōcernētū feū
dū iuriſdictioni dñi feudi ſibi tributa a. l. ciuili. ut i. c. imperiales. ſ.
pterea. de pū. feū. al. p. fre. col. x. iuncto eo quod legiſ z no. in. c. ce
tez de iud. z melius in. c. v. de fo. cō. ita z forti dicit dū ē in cleri
cis exiſtētū in ſtudio ut rōe ſcholasticē pfeſſiois ſubiſciantur iu
riſdictioni rectoris: z alioz de quibz in aut. habita pſertim eo attē
to q dñi feudi dāt iuriſdictionē in uasalloz in fauore ipſi dñi h dīc
glo. no. in. d. ſ. pte. ar. q vaſalli nō pnt ſub alio iudice litigare ſine
pūſenſu dñi feudi. Idē tenet Bar. i. l. i. ff. de iud. z i. l. i. ſ. z poſt
opis. ff. de no. ope. nūci. Studētū aut dāt iudices in eoz fauo
rē vt i. d. aut. habita. Quarto arguiſ de. c. q. in cauſis de pcur.
vbi apte colligiſ q ſcholarē faciūt vniuerſitatem ſz ſint clerici z
laici loquiſ. n. ibi vt p3 ex ſupradictis de ſcholaribz videlicet pari
ſen. q p maior pte ſunt cleri. ad idē tex. in pūemio ſexti. z cle. vbi
ſcribit vniuerſis ſcholaribz Bononiē cōmorantibz z cōprehēdit
eos poſtmodū ſub noie vniuerſitatis ē tñ certū q Bononiē ſtu
dētē ſunt clerici z laici z credo plures laicos q clericos ergo ex
quo faciūt vniuerſitatē dicit habere oīa iura vniuerſitatis vt in
c. dilecta iūcta gl. de exceſ. pzel. z in. l. i. ff. qd cuiuſqz vniuer. ergo
pōt rētor hīe rectorē arch. cōez ſindicu ſigilluz z ſimilia. hec. n. pū
nēt ad vniuerſitatē vt no. in iuri. palle. z in. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u.
Quinto z vltio arguiſ ſic vbiqz clerici faciunt collegiū ap
probatū pnt eligere pzelatū cuius iuriſdictionē ſaltē in ciuilibz ſubi
ſciant. ut in. c. i. de elec. z in. c. cōgregatio. xvi. q. iiii. c. i. z. ij. de iudi.
cū ſi. no. glo. in. c. quāto de offi. or. z in. c. cū ab eccleſiaz ſed clerici
ſtudētē i ſtudiis generalibz faciūt collegiū approbatū in. d. c. q.
in cāis de pcur. z i. pūemio. vi. z cle. ergo pnt ſibi eligere. rectorē
cuius iuriſdictionē ſubiſciantur ad idē optime fac. c. ex lris de cōſi. ut
p3 ibi q doc. z magiſ. pariſē. faciūt collegiū z ſtatutū ſicut alia ſa
ciētē vniuerſitatē. z tñ illi p maior pte ſunt clerici. Ad ſolu
tionē hui pmi dubij ſeu xpi ſaluatoris eiūſqz piſſime genitricis
marie: beatā virginē agathe z lucie ceterarūqz totiuſqz celeſtis
curie iuocato pſidio pſendens pmo pmitto ſi volum⁹ ſeq op. gl.
iuriſ. ciuiliſ. i. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u. q dicit poſt a3o. ſcholarē nō poſ
ſe hīe rectorē qz nō exercēt pfeſſionē ſz ſub exercētū ſūt diſcipuli
pelliparioz iō cōcludit q magiſ. uel doc. pnt docto. eligere qz ipſi
z nō ſcholarē pfeſſionē exercēt allegat in h pūetudine pariſē.
hec qd ē ſatis decia p parte affirmatiua. ſ. qz hec ſinia rectoris in
clericū lata fuerit nulla. Si enīz nō pnt ſcholarē. eligere recto
rē ergo electus per eos nulla hz iuriſdictionē. cū eēt diſpoſitio. l. fi
miſt. z pūati nō pnt iuriſdictionēz tribuere. ut in. c. ſignificati de fo.
cōp. z in. l. pūatorū. C. de iuriſ. om. i. u. hūic dic. Jnn. in. d. c. cū ab ec
cleſiaz de offi. ord. q ſi tot hoies quot ſunt rōe eēt collegiū cauſa
collecti z nō haberēt expūſum vel tacitū cōſenſum a ſupiore q
faciēt vniuerſitatē nō pnt ſibi iudicē facere nec hīe alia iura vī
pūilegia vniuerſitatis. ar. ff. de col. illic. l. i. z q ſi p totū. ſed illa gl.
nō puto verā imo contra illam eſt tex. in pūemio cle. vbi dicit q
faciūt vniuerſitatē z qd pnt ſindicu facere papa ſcribit vniuerſi
doctoibz z ſcholaribz Bononiē cōmorantibus z poſtmodū i ſi.
pūemij dicit vniuerſitati ueſtre zc. z pilla verba no. Jdan. de lia
za. q ſcholarē faciūt vniuerſitatē. Idē voluit gl. z doc. in. d. c. q.
i cauſis. z in. d. c. cū ab eccleſiaz. z. c. dilecta de exceſ. pzelat. z
Bar. in. d. l. fi. z Bal. in. d. auc. habita. nec pcedit rō glo. illius. l.
fi. dñi equiparat ſcholarē diſcipulis pelliparioz. qz illi diſcipuli
ſunt tanqz ſuitores ipſorum magiſtroz. ſz ſcholarē ordinant
ad iuſticiam exercendā z pūdentiam ampliandā hoc expreſſe
voluit imperator in. d. auc. habita. vbi pūmēdando z pūilegiādo
ſcholarē dicit. qz ipſoz ſcientia mūdus illuminat z ad obediē
dū deo z miniſtris vita ſubiectorū informatur ergo ipſoz vniuer
ſitae ordinat ad iuſticiā z pūdetiā z ſic differūt a diſcipulis alia

rū artū. Scdo principalit pōt decidi p hac pte affirmatiua ſi
tenem⁹ op. q hoies diſparis pfeſſiois nō pnt facē vni collegiū vt i
nuere vidēt iura. ſ. i. ar. deducta. Lū enī i caſu nro pūpponeba
tur q i hac vniuerſitate pſes ſūt laici quā clerici. ergo de iure euz
ſint diſparis pfeſſiois. vt i. c. duo ſūt genera chriſtianoz. xij. q. i. nō
poterant facere vniuerſitatē. ſimul rector ergo elect⁹ ptra iuriſ. tī
iſpoſitionē nullā i clericis v3 hīe iuriſdictionē. ut i regu. q ptra iura
de regu. iur. i. vj. l. nō dubiū. C. de legi. x. di. uides. Sed h op. in
caſu nro mihi nō placet p tex. i. pūemio. vj. z cle. vbi papa nouiſſime
ſcripſit vniuerſis ſcholaribz Bononiē pūmorantibz: z eos poſtea ſi
mul cōprehēdit ſub vno noie vniuerſitatis: z tñ certū ē q tunc et
nūc i illo ſtudio ſūt clerici z laici. Idē ſecū ſcholaribz pariſen.
vt i. d. c. q. i. cauſis. ad idē. c. ex lris. de pſti. ubi magiſ. z doc. pariſē.
faciūt vniuerſitatē approbatā: z tñ certū ē q iter eos aliq ſunt
clerici alij laici. ergo ex iſtis iuribz euident pcludit q ſcholarē di
ſparis pfeſſiois pnt facere eadē vniuerſitatez. z allegari poſſet in
ar. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u. ubi i eodē collegio pūpponiſ q pnt eē
milites i dignitatibz pſtiti vna cū plebe ſeu pūatis. hāc op. apte
ſentit Bar. i. l. fi. C. de colle. illic. z Bal. i. d. auc. hīta. ubi apte vo
luit q ſcholarē clericū z laicū etiā religioſi pſtitiūt eadē vniuerſi
tate. z tenēdo hoc ad iura q inuēt q hoies diſparis pfeſſiois nō
pnt collegialiter pūgi. Rūdeo q pcedūt i collegijs realibz nō aut
in pſonalibz. qd ē bñ notādū qz in iure nō reperiant h vocabula
vt dic Jnn. i. c. dilecto. palle. tñ pnt ſic dici ad iſtar ſuitutū rea
liū z pſonalū. vñ ſi collegia ſūt occaſiōe rei pnt dici realia vt colle
gia eccleſiaz mōaſterioz z ſilia. La vero q ſūt occaſiōe exerciciij p
ſonalis pnt dici pſonalia vt collegiū ſcholarū lanificū cerdonū z
ſi. i. realibz enī debēt hoies diſparis pfeſſiois. ſz in pſonalibz ſecus.
Et pōt eē diuerſitatis rō diſparis pfeſſiois pūibēs collegiali
ter ſociari: qz quoz ſtudia ſūt diuerſa coherere z pūgi nō pnt. i. c. i.
noua actōe. xvi. q. vij. q rō ceſſat i collegijs pſonalibz. cū enī colle
giataz cū oīum collegioz reſpectu pfeſſiois ſeu negociationis
quā exercēt vñ ſit finis. z ſic diuerſitas pfeſſiois nō ob. ſz i collegijs
realibz nō ppter mutuū puerſari poſſet reſultare ſcādālū: quia
ſm ſuā pfeſſionē vñ tenet ieiunare alij nō vñ ad ſilētiū: alij nō et
ſic de ſilētiū. pte. iura q pūibēt iſtos diſparis pfeſſiois ſimul ſo
ciari nō locunt indiftincte. ſz regula mōaſterioz. ut loquiſ tex. i. c. i.
de elec. palle. hīc ē q gl. ibi dubitauit: an hoc heat locū i eccleſijs
ſecularibus. nō ob. c. i. noua actōe. xvi. q. vij. ubi generaliter pūibet
q i eodē offiō nō ſint hoies diſparis pfeſſiois qz dico q ibi tex. loq
de generali z pncipali pfeſſiōe. Itā generaliter ut ibi dic Archi.
due ſūt pfeſſioes z duo hī. ſ. clericoz z laicoz. i. c. duo ſūt genera
rij. q. i. ſi iſti nō debēt ſimul aſſociari i offiō ſpūali vī i collegijs reali
bus. ſz pfeſſio clericaliſ ſic z hī. diſtinguit iter clericos ſeculares z
mōachos vt ibi no. qre pcludo q p hac pūderatōem qd nra deci
di nō pōt. Tercio pōt dici tenēdo q ſol⁹ eps ſit iudex clericoz ſi
tnt mīta iura ſūt p hac pte deducta inuere vidēt ſz hoc caſu mi
hi nō placet: qz multi alij pnt requiri iudices citra epos. uidemus
enī q rōe feudi dñs efficit etiā iudex clericoz. ut i. d. c. uer. de fo.
cōpe. Itē pūlati i eccleſijs collegiatis iudices ſaltē i ſimilibz vt
colligiſ ex. c. cū ab eccleſiaz. z. c. pto. de offi. ordi. xvi. q. iiii. c. i. z. ca.
ii. de iudi. cū ſi. noluit Jnn. i. d. c. cū ab eccleſiaz. z. c. pta. de offi.
ordi. z gl. ibidē. z. c. cū de pſona. ri. q. i. pbat rōe. cū enīz iura diſpo
nat vt i eccleſijs collegiatis pūlati eligat ad electōem collegij q nō
fieret pūto iſta ſi nō cōpeteret ſibi iuriſdictionē circa pſonas colle
giij vt legiſ z notat i. d. c. dilecta. de exceſ. plla. fac rō naturalis ſup
qua ſuſcit. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u. di. cū enī iniquū ē z temerariūz
qz ſit de vno collegio z euitet iuriſdictionē illi cū data ē cura
collegij. z ad iura q generaliter locunt de tpe. dico q pcedunt re
gulariter qz cōtingit cōiter q clerici ſūfine alio pūto z collegio.
Itē multa ex illis iuribz tēdūt excludere alios iudices ſecula
res: nō autē eccleſiaſticos q pcurrunt cum epis z iter eos ē locus
pūetōi. iur. no. i. c. paſtoraliſ. z i. c. pto. de offi. ordi. l. z enī hēant pū
tum collegij: nō tñ pnt declinare iuriſdictionē epi ſi ibidē pūenit
tur. ſic dī i iſtis collegijs ſpūitalibz: ala pſonalibz. ut pbat i. d. l.
fi. z no. Jnn. i. d. c. cum ab eccleſiaz. z iō cum iſte pūderatōes nō
ſufficiāt ad deciſiōez qōis nre. Eſt nunc generaliter vidēdum an
clerici pteztu pfeſſiois ſcholasticē poſſint hīe aliu iudicem citra
epm. Et pmo diſſeſio qv reſpectu auc. hīta. C. ne ſi. p pa. Scdo
virtute. l. fi. C. de iuriſ. om. i. u. ē enī iter iſta duo iura dīa nō modi
ca. nā. l. ſi. tribuit ſm cōem intellectum iuriſdictionē rectori cuius
libet collegij cauſati ob pfeſſionē vī negociatōem litium eoz que
oriunt duntaxat occaſiōe illi pfeſſiois: z nō alia conſideratōe. eſt
autē iudex iquātum lanifer ſeu ſcholaris nō autē iquātum ē tici
uel ſemprom⁹. hoc voluit gl. ibi z ſequitur Bar. z Bal. z cōiter
doct. z Jnn. i. d. c. cum ab eccleſiaz. ſz auc. hīta. dat iuriſdictionē
indiftincte in iudicibz de qd ibi adeo q gl. ibi voluit q etiā in cri
minalibz hīe pnt ſcholarē illos iudices z eoz op. l. z in ſe. vt ibi

De feudi dñs ipſi offe
m de corp

refert Bal. voluit qd nō habeat locū i criminalib⁹ mot⁹ rōne qz
ter. ibi vti verbo negocio z verbo lis que referunt ad causas ciui
les z nō criminales. Bal. ibi tenet qd idē sit in criminalib⁹ ciuili⁹ i
tentatis secus dicit si criminaliter pbat ex qualitate epi cui dat iu
risdictio qz nō pōt cognoscere de crimie criminaliter vnde frustra
ibi diceret de epō s3 certe hec cōsideratio ē satis debil. nā i pēmo
froz. in si. sit expōsa mēto de dicitis: z rñdē iurisdicō pādi def z
epō ciuitatis. pterea epō nō phibet de cā criminali s3 qñ venit in
ponēda pena sanguinis poterūt alij iudices eligi uel ipse epō ele
ctus poterit alijs cāz delegare sicut facit cū haberet iurisdicōnez
i palibus ut in. c. i. ne cle. vel mo. li. vi. **C** Ad dictū scū de matre
pōt rñderi qd verbum lis ponit ibi large. vt no. in glo. vñ puto se
quēdo glo. pte alleg. qd etiā in criminalib⁹ habeat locū ista auc. ha
bita. C. ne si. pro pa. z hāc opi. sentit Spe. indubitatē in ti. de reo
post pñ. **M**ouet vltra alios hac cōsideratiōe auc. habita venit
post dispositionē factā. in. ff. z loqf de iudicib⁹ ibi datis. l3 loquat
magis generaliter z det ibi op. scholaribus respectu illorum iu
dicū. ergo v3 in dubio intelligi de oib⁹ causis sicut loquebat ius
antiquū. ar. in auct. de si. an. dota. inst. natis. s. si. col. iij. pterea. l. si.
differat ab auc. habita. qz in. l. si. iurisdicō datur solū rectori collegij
s3 i auc. habita s3 cōz intellectū dat pñdi epō ciuitatis z magi
stro ipsoz scholarū. vt. i. subiciā vñ videamus pñmo an auc. ha
bita habeat locū in clerico scō de. l. si. pte alleg. **C** Circa pñmum
prouit ex multis vtriusqz iuris pñfroz scripturis collegij quinqz
pñcipales sunt opi. **P**ñmā sentit glo. in. c. in. lita. xi. q. i. que se
fit apte qd dicta aut. z ipius pñuilegiū h3 locū put iacet in ipso
scolaribus clericis pñrtim respectu iudicū z sic sentit qd etiā iu
dicē secularē possent eligere clerici seculares **C** Scda ibi fuit opi.
Goff. in sūma de fo. cōpe. ver. dubitari qui tenuit totū oppositū
s. p illa auc. nō habeat locū in scholaribus clericis sed solū in lai
cis z hāc opi. sequitur. **M**osti. z Jo. an. in. c. si diligenti de fo. cōpe.
z ar. in. c. in. lita. moti qz imperator cū non haberet iurisdicōne in
clericos nō potuit illā alijs iudicib⁹ tribuere. nec obstat qd conti
neat pñuilegiū qz nō potuit pñuilegiare clericos in pñiudiciū iu
risdictiōis tēporalis epalis. **T**ertia opi. qd illa auc. habeat lo
cū in clericis alienigenis respectu iudicū ecclesiasticorū dñtat
ergo doctor potuit esse iudex si est clericus. alā nō hanc opi. tenuē
runt Jo. de deo z Aber. de bo. z Spec. in loco pñleg. z Goff. in
d. c. si diligenti in hac opi. do. Lardi. floren. h idē pcedere ex parte
reitoris scholarium l3 in illa auc. de eo nō fiat mēto sed hec rō p
cessit qz tunc tps scholars non faciebant rectorem. vnde uerū
mīle est qd si fecissent hanc iurisdicōnem tribuissent z sic videtur
hodie rector adiūt⁹ alijs iudicibus de quib⁹ fm eum an sit vez
i. subiciā hanc eandē opi. tertiā pñmo videt sentē do. Ant. l3 po
stea dicit qd illa auc. nō h3 locū in clericis inquantū submittit eos
iudici inferiori epō qd detrahit honori ordinis ecclesiastici. z pñ
videtur qd illa auc. in totū tollat respectu clericorū seculariū cuz
fm hoc ibi remanet solus epō ciuitatis sine illa auc. habeat iurisdicō
ne in scholars clericos in sua dyocesi residentes. ut ar. in. ca.
super specula z qd ibi no. ne cle. vel mona. z in. ca. qd clerici de fo.
cōpe. cum si. nec rō sua est uera cū in multis casibus de quibus. s.
clericus subiciatur iurisdicōi iudicis nō epi. z pñrtim h3 pbat
p. c. significasti eo. ti. vbi clare pbat clericū posse cū licētia sui epi
progare iurisdicōne iudicis ecclesiastici nō sit epō. **Q**uar
tam opi. posuit Jo. cal. in. d. c. si diligenti dicens hāc tertiā opi. pos
se defendi si clericus est in studio de licētia sui epi ar. eoz que in si
mili no. in. c. pastoralis. ii. q. vii. z in. c. ex parte d. accu. tunc. n. cessat
pñiudiciū episcopi supra allega. quasi sentiat qd tunc videt per
pñtiam hñe lñaz a pñio epō litigādū sub iudice alieno dñmodo
sit clericus ar. in. d. c. significasti. **Q**uintam opi. posuit. Inno.
Pico. de math. refert z sequitur Bal. in. d. autent. habita qd in hoc
fecit quattuor mēbra dicens qd aut clericus venit ad studium licē
tatus a iure. ut qd ad studium theologie ut in. c. si. de magi. Aut li
centiatus a papa. aut a plato suo sine aliqua licētia pñmis duob⁹
casibus tenet clericū posse vti dispositione illius aut. habita etiaz
quoad iudicē laicū. qz lex z princeps potuerunt super hoc dispo
nere z videt disposuisse dando licētiāz veniendi ad studium qd p3
ex eo qd aut. habita est iducta i beneficiū scholarium cū ergo cō
cedat eē i studio videtur dispensare super his qd sequitur ad illd
ff. de re iud. qd am consulebat. z. C. de nupt. imperialis. s. similes
sicut monachus licenciatus ad studium vñ habere licētiā ad
agendum super scis studiū ut no. in. l. si. longius. s. si. ff. de iud.
C In tertio vero casu distinguit aut eligi iudicē ecclesiasticum
z hoc pōt propter licētiāz sui prelari z sic potest eligere magis
si clericus est s3 si est laicus non qz resistit. c. significasti de fo. com.
pe. **C** In quarto casu cum legem offēdat non debet hñe pñui
legium scholaricū ut i auc. vt disse. iud. s. neqz autē. z. l. auxilium
ff. de mino. s. finali z hoc dicit Bal. tenendum potius qd quod

scripsit Jo. an. in. d. c. si diligenti. **C** Ego vero p decisione dubij nñ
pñmo examinabo autē. habita. an hñat locū in rectore scholarium.
Secūdo quid in alijs iudicibus ibi pñntis respectu clericorū. zc.
C Circa pñmū do. Lar. sentit qd sicut. s. dixi non qd de rectore fiat
mēto ibidē s3 vñ hodie surrogat⁹ ex tacita mēte impatoris. Con
trariū sentit apte Bal. in auc. habita. dicens qd scholaris pñnt⁹ co
rā doctore nō pōt eligere rectore vniuersitatis. qz ter. ibi nō bat op
tionē nisi in trib⁹ iudicib⁹. s. i pñte epō z doctore. De rectore vero
nō meminit. ar. l. si vero. s. de viro. ff. so. ma. Et credo qd hñc sū
sit verius. mouet vltra eū qz cū illa auc. sit ius pñuilegiatū z spāle
nō d3 extēdi ad nō expressa. pñrtim ptra cōmunis iuris regulam
ut in. c. pñmo. de pñleg. z in. c. sane. eo. ti. z. ij. q. i. petisti. **C** Pñte
rea posset dici qd etiā si tñc scholars fecissent rectore iperator nō
dedisset illi iurisdicōnez quā dedit alijs qz iuueni sodali nō eēt vā
da pñas in criminalib⁹ z etiā in oib⁹ ciuilib⁹ sicut dat in illa auc.
ut pñdixi quare etiā puto qd scholaris cōuentus hodie coram re
ctore nō potest mero iure inspecto illius iurisdicōnem declinare
z eligere sibi epō doctorem vel potestatem fm formā illius auc.
habita. **M**ouet pñcipaliter vt dixi qz per illam auc. habita. nō
bat optio nisi in illis trib⁹ ergo pñntus coram rectore non habet
optionē. Non obstat si diceret rectore non habere potestatem. s.
scholares cū illa auc. habita det eam illis tribus iudicibus argu.
in. l. cōsulta diuina. de testamen. qz dico qd illa auc. dedit hanc iu
risdictiōnem illis tribus in fauorem scholarium vt ibi colligitur
manifeste: ergo possunt scholares illi fauori in parte renuncian
do eligere sibi rectore. arg. l. si quis in conscribendo. C. de pac. z. c.
ad apostolicam. de regulari. cum simili. Non esset pñsumptio qd
imperator pñuilegiando ibi scholares voluerit eis tollere pote
statem eligendi sibi rectorem ne quod ob gratiam cōceditur tra
hatur in dispendium. cōtra regulam iuris in. vi. C. de leg. l. quod
in fauorem. **C** Item iura volunt qd faciant vniuersitatem vt in
iuribus supra allegatis. ergo concedunt qd habeant iura vniuer
sitatum inter que est istud vt possint eligere sibi rectorem ut in. l.
fi. C. de iurisdicō. iudic. z eligēdo sibi rectorez perdunt quo ad eū
beneficiā istius auc. habita tamen procedit dispositio illius. l. fin.
C. de iurisdicō. iudic. qua cauetur periniquum z temerariū esse
qd illi de collegio preteritū militie dignitatis vel alterius qualita
tis debeant declinare iurisdicōnem reitoris collegij. Nil ergo
habent in hoc scholares de quo conuerantur cum per electiōez
reitoris recedant quo ad eum a pñuisione legis. vt in. l. fi. C. de
de pac. cōuen. tam super. do. **C** Nec ob. si dicatur qd cum virtute
l. si. non liceat illis de collegio reculare iurisdicōnem potestatis
cum rectore collegij z tamen preteritū auc. habita. hoc licet vt ibi
Si ergo licitum est declinare iurisdicōnez potestatis eligendo
aliuz ex illis tribus. ergo fortius debet licere declinare iurisdicō
nem reitoris eligēdo aliquē ex istis tribus. cū potestas sit maior
rectore. ut. d. l. fi. z per Inno. in. c. dilecta de ex. cel. prela. in. fi. **M**az
si vinco vincentem te. ergo vinco te. ut. c. auctoritate. de cōcel. pre
ben. in. vi. in autē. multo. C. de epis. z cle. ad hoc respondeo sic. po
testas erat iudex necessarius. vt dicta. l. si. merito ius voluit prou
dere scholaribus. sed rector est voluntarius. vnde eligēdo sibi re
ctorem recedunt a pñuisione legis. ut pñdixi facit quod in simi
li le. z no. in. c. arbitris. de offi. dele. in. vi. **C** Concludo qd mero iu
re inspecto non potest scholaris cōuentus coram rectore decli
nare suam iurisdicōnez supponendo se iurisdicōni epi potesta
tis vel magistrī. Et no. qz nouum z verissimum est idem si conue
nitur coram aliquo ex illis tribus vt non possit eligere rectorem
vniuersitatis z per hoc patet qd vigore auc. habita. non potest de
cidi questio nostra cum illo iure nō habeat rector iurisdicōnez s3
ad materiā ampliandā z qz posset facere i ar. materie nostre quo
ad fm. san iudicibus illis contentis h3 locum illa auc. habita. in
clericis. dicerem sic. qd fm iudicium laicorū nullo modo habeat
locum. tamen qz laicus nō est capax istius iurisdicōnis ptra cle
ricum. ut i. c. cum non ab hoie. de iudi. ubi patet qd etiā rex nō pōt
habere iurisdicōnem in clericum qd tunc quqz in minorib⁹ con
stitutum. tamen qz imperator non potuit alijs dare iurisdicōnez
in clericum quā non habebat: qz nemo dat quod non habet in. c.
daibertus. i. q. vii. z. c. quod autē. de iurepa. nec obstat dñi Bal.
in ea. ma. quia canon seu princeps licenciandū videtur concessis
se ea que tendunt ad fauorem studentūz zc. vt. s. dixi. quia dico
illud non procedere in terminis nostris duplici motiūo. pñmo
quia in generalitētia nō videtur data potestas contra specia
liter per iura canonica z diuina disposita. vt nota. in simili. Bar.
in. l. ambiciofam. C. de decre. ab. or. fa. Iura enim canonica z diui
na nolunt clericū discuti per laicum vt i. c. si diligenti. z de fo. com.
pe. cum si. z in. c. si imperator. xvi. di. z. c. nimis. z quod ibi not. de
iureiuran. z per Inno. in. c. ij. de ma. z obediē. **C** Pñterea non
est verissimile qd papa voluerit pñiudicare toti ordini clericali in

favore studentium. Nam leditur totius ordinis clericalis privile-
 gium si unus clericus convenitur coram iudice seculari. ut pbat in d.
 c. si diligenti. nec est verisimile quod concedatur in genere quod si in spe-
 cie non fuisset concessurus. ut in c. si de offi. iudic. in vi. et in regula i ge-
 nerali. de reg. iur. li. vi. **P**roterea propter generale preteritum eundi
 ad studium videtur illa videri concedi sine quibus ipse comode ef-
 se non potest in studio. ar. op. in l. sed iulian. §. qd dicit. ff. ad mace.
 sed clericus potest esse comode in studio absque ea quod eligat in iudice
 laicorum. ergo etc. **N**ec obstat primum. s. formatum in domino feudi
 quod dominus feudi cognoscit in re sua ratione directi. dominus quod apud eum
 remanet. **P**roterea ipse ab initio hanc iurisdictionem con-
 cessit domino feudi. ut in l. imperiali. §. preterea. de prohibita aliena-
 tione feudi per Frede. appositum est ergo hoc onus ipsi feudo. vnde
 si ecclesia vel clericus vult feudum a seculari oportet quod cum illo one-
 re recipiat cum res transit cum onere suo. ar. c. pastoralis. de deci. hinc
 est quod ecclesia seu papa hanc iurisdictionem approbavit. quod absque
 ea sentiebat dispendium cum aliter non potuisset feudum acquirere: sed
 in casu nostro cessat hec necessitas cum clericus non necessitatur ad eli-
 gendum iudicem seculari ratione scholasticæ professionis. **Q**uo ad
 iudicem vero ecclesiasticum dicitur sic. quod aut queritur nunquid habeat
 iurisdictionem super seculares clericus virtute illius auctoritatis. et credo quod
 non. quod ipse non potuit dare iurisdictionem in clericos cum eam non
 haberet. ut in d. c. daibertus. **N**ec obstat si dicatur quod satis hoc p-
 missum est de iure civili. ar. c. de no. ope. nun. quod illud pcedit quod i-
 materia non est facta pmissio per ius canonicum. ut no. in glo. i.
 c. si de re. eccle. non alie. in vi. Sed in materia nostra dispositum est p-
 canones coram quibus sunt conveniendi clerici. ut in iuribus. s. de
 ductis in ar. **A**ut querit nunquid potest iudex clericus cognosce-
 re virtute prolationis iurisdictionis fiende per scholarum clericorum.
 et puto quod sic si ei sit comodum iurisdictionem illius progare. quod per ge-
 nerali licentiam accedendi ad studium videtur habere potatem faciendi ea
 que cedunt ad utilitatem suam et comoditatem studii. ar. eoz. que habet
 tur et notant in l. si longius. ff. de iudi. et in c. ut periculosa. ne cler-
 uel mo. li. vi. **E**t per hoc infero quod clericus puentus coram episcopo
 laici non pnt ipsius iurisdictionem declinare eligendo in iudice docto-
 rem clericum. quod prolatio non habet locum nisi fiat cum consensu partium. ut in
 l. si. ff. de iudi. c. si. **Q**ui autem sint iudices qui deputantur. p auct.
 habita rideo tex. ibi expmit dominum magistrum et loci episcopum. et glo. ibi ex-
 ponit. magister. i. doctorem legum qualis preceptor appellatur. ut in
 l. in edibus. ff. de ba. l. fec. als. magister. ut. l. qualis. §. dicere. ff. de arbit.
 verbum magistrum. intellegit ibi glo. pro doctore alicuius facultatis.
Et illa glo. iuncto tex. Nota singulariter pro omni consuetudi-
 ne finem quam doctores iuris appellant dominum. doctores vero alterius
 facultatis appellant magistrum. et idem in simili glo. in cle. ii. de magist.
 in iur. doctoratus. que dicit quod apud italicos pfectores iuris appella-
 tur doctores. in alijs vero facultatibus appellantur magistri. **E**go
 autem l. pdicta pcedant finem consuetudine. tñ exponere tex. in d. auc.
 habita. Capiam enim verbum auctoritatis domino pro pñde seu pñte loci qui pot-
 dominus loci appellari. ut est tex. in l. spadone. §. si civitatis. ff. de excu-
 tu. no. **B**ar. in l. i. ppe. finis. ff. de iurif. om. iudi. et hec mea expositio
 cõpetit tex. in pñio digestorum. in fi. ubi pñdes seu pñtes nume-
 rantur in numero trium iudicum. ut ex dispositione quam fecit Bal. in
 d. auc. habita. An hodie pñas sit exclusus cum in d. auc. de eo non
 sit mētio. Cõcludit tñ post multa quod non. iurisdictionem enim fuit sibi tri-
 buta vna cum alijs ut in pñio digestorum. et hoc nomen quod pcedunt
 hec quo ad dicta auc. habita. per que patet an et quod uel pñdes possit
 locum in scholaribus clericis. **V**enio nunc ad secundum membrum
 an uirtute. l. si. c. de iur. om. iur. habeat rector iurisdictionem in schola-
 res clericos. in quo dubio distingue sic. quod aut rector est laicus et ha-
 beat iurisdictionem. quod magis dignum trahit ad se minus dignum. ut i-
 e. quod dubijs huiusmodi iurisdictionis capax. ut in c. cum non ab ho-
 mine. de iudi. facit optime. c. ii. de fo. cõpe. inquantum dicit uniuersa
 liter nullus iudicium etc. unde intendit excludere oem iudicem laicum ni-
 si specialiter hec iurisdictionem tribuat. firmat Bar. in l. si. ff. de colle-
 illi. et Bald. in auc. habita. preallega. tenet inno. in d. c. cum ab ec-
 clefiar. **A**n hoc casu clerici studentes erunt de uniuersitate et erunt
 excepti a iurisdictione rectoris. nec est hoc nouum cum sepe contingit
 hec exceptio. ut l. i. ff. ad municipi. nota. Bar. in d. l. si. **A**ut rector est
 clericus et tñ pñdero tres casus. Aut scholares in uniuersitate p-
 maiori parte sunt clerici. Aut sunt tot clerici quot laici. Aut laici
 sunt plures clericis. Primo casu credo quod rector sit iudex clerico-
 rum. **A**lter casus quod ex quo iura pñant hanc uniuersitatem scholasticam
 etiam mixta ut satis colligit in c. q. in causa. de pecu. et in pñio cle-
 z. vi. iducendo ut. s. deduxi arg. ergo uidetur uelle iura quod habeant
 uniuersitatem et per consequens ut possint hñe rectoris syndicum sigillum
 eoz et filia. quod qui pñit tñ principale permittit accessoriu seu quod ex
 illo sequatur. ut in c. ad. de cõsti. facit optime. c. ex l. i. eo. ti. cum
 ibi no. sic eni in realibus collegijs subiciuntur laici prelato collegii.

vt. s. dixi. ita videtur dicendum eadem ratione in collegijs personali-
 bus quale est istud collegium scholarium ut cõpetat rectori hec iuris-
 dictio in clericos directe ex dispositione legali. et ex approbatione
 canonica ut in iuribus. s. alleg. dico quod si scholaris clericus conueni-
 tur coram episcopo loci. ratione tractus uel delicti non poterit ipse de-
 clinare iudicium eligendo rectorem per tex. illius. l. si. c. de iurif. om. iur.
 di. no. inno. in d. c. cum ab ecclesiis. et sic erit in optione actoris co-
 ram quo istum clericum scholarum conueniat. **I**tem dico quod coram recto-
 re non poterit conueniri nisi de his litigijs que oriuntur occasione eccle-
 siastice professionis. ut in d. l. si. no. inno. in d. c. cum ab ecclesiis. ut. s.
 tetig. als. vero debet pueniri clericus coram episcopo loci. et idem p omnia
 dicendum quo ad secundum membrum quod tot sunt clerici quot sunt laici:
 quod uniuersitas censetur etiam tñ ecclesiastica cum maius dignum tra-
 hat ad se minus dignum iurisdictionem in clericos sibi non uedicabit.
 quod non potest ut in c. aqua. de cõse. eccle. uel alt. nota. Bar. in d. l. si. et
 Bal. in d. auc. habita. **T**ertium vero membrum quod plures sunt lai-
 ci quam clerici contingit specificè dubium unum de quo non repio specifi-
 ce et in proprijs terminis per aliquem tactum Bart. eni et Bal. in lo-
 cis prealleg. si dixerunt quod si rector est clericus habeat iurisdictionem
 ne in clericos sed non attingunt hñc casum quod maior pars est laicorum
 tunc finem eoz iurisdictionem quam faciunt ad alium effectum dicit quod ta-
 lis uniuersitas censetur secularis. cum debeat pñderari maior. minor
 autem si dignior uenit iure accessionis. ar. in l. et si non sit. §. pueniam.
 ff. de aur. et ar. legato. et isti. de re. diui. §. sed cum aliena. Et profecto
 hoc casu uidetur de iuris rigore dicendum quod talis rector non habeat
 iurisdictionem in clericum. et per consequens finis de qua querit conuenit
 ex iurisdictionis defectu et hanc partem tenui in c. si diligenti. in lect.
 motus pñcipaliter per allega. inno. in d. c. cum ab ecclesiis. **I**tem
 quod uniuersitas dat iurisdictionem rectori. ut not. gl. in l. et q. ff. de iur-
 is. om. iur. no. Jo. an. in c. qm abbas. de offi. dele. non potuit hec uniu-
 uersitas cum cõleatur secularis tñ asserre in uniuersitate iurisdictionem
 ne spirituale respectu clericorum in rectoris sui. cum illa iurisdictionem
 non pñteret tamē de equitate cogitauit nouissime posse talē finem su-
 stinere ut sic saluamus pñtitudine cõem que hodie uiget p oia stu-
 dia italie. in quibus cõter plures sunt laici quam clerici. Et rectores
 bñmodo sint clerici exercēt iurisdictionem in clericos. **A**lter casus
 pñcipaliter quod iura canonica et ciuilia uidentur hanc uniuersitatem
 scholarium approbare quicquid sit mixta hñbus disparis profes-
 sionis. ut in d. c. q. in causa. de pecu. et in pñio. vi. et cle. et dixi. s.
 latius. ergo uidetur dare iurisdictionem. cum iurisdictionem sit apud pñci-
 pē idifferēter rectori talis uniuersitatis ex quo subiectum recipiens
 iurisdictionem cum iurisdictionem sit apud pñcipē s. ipse pñceps sue leg-
 mortua tribuit hanc iurisdictionem rectori ministerio ipsius uniu-
 uersitatis. ois eni iurisdictionem deriuat a pñcipe tanquam a maiori. ut legif-
 et no. maxime per Bal. in c. i. q. dicitur. coll. x. pro hoc optime
 facit dicta. l. si. c. de iurif. om. iur. ubi lex tribuit iurisdictionem recto-
 ri cuiuscumque collegii quātūcūq. illi de collegio sint diuerse quali-
 tatis. et hñt iudices speciales vnde disponit ut pñteru militie uel
 alterius dignitatis non potest quis declinare iurisdictionem rectoris et
 tñ certū est quod uniuersitas non habet iurisdictionem in milites cum ha-
 beat pñrios iudices. ut in l. cum magister. c. de iur. om. iur. sed ex quo
 exercēt illā pñfessionem seu negociationem iura submittunt eos recto-
 ri quo ad istā pñfessionem seu negociationem distincte fori non habita.
Ita potest eleganter inferri ad pñpositum nostrum quod laici clerici bñcant mili-
 tes et hñt pñpos iudices tñ ex quo exercēt hñc pñfessionem studiorum
 iura submittunt eos rectori collegii quo ad illā pñfessionem. et fortiter
 hoc sentiunt Bar. et Bald. in dictis locis qui tñ requierunt ut re-
 ctor sit clericus. nec quo ad iurisdictionem per eum exercēdā distingerit
 an maior pars sit clericorum uel laicorum. sed hñc distinctionem fecerunt
 quo ad effectum sciēdi cui superiori ipsius corpus collegii subiaceat
 quod examinabo in sequenti dubio. **R**estat nunc dictum inno. in pre-
 alle. c. cum ab ecclesiis. ad quod potest sic rñderi quod inno. in ea parte loq-
 tur de collegio ecclesiastico cum alias non posset esse rector vel prela-
 tus ecclesie seu monasterii. ar. in d. c. ex eo. in fi. lib. vi. de elec. **E**l-
 secundo potest dici melius quod inno. non dicit simpliciter quod rector debe-
 at esse electus a collegio ecclesie ad hoc ut debeat hñe iurisdictionem
 ne in clericos. sed requirit quod collegium sit ecclesiasticum ad hoc ut rector
 habeat iurisdictionem spñale. s. excoicandi iter dicendi et filia. exercēdi. et
 ita ppe loquitur qñ apte uelit quod talis rector non possit alr censurā ec-
 cleasticā exercere als fulminare nec de cā mere spñali cognosce-
 re. non aut negat quod in talibus seu pphanis possit cognoscere pñ-
 clericos ex quo rector est clericus et electus ab uniuersitate appro-
 batus. et hoc clari uidetur sentire idē inno. in c. qñto. eo. tit. ubi dicit quod
 electus ab uniuersitate non pñsequitur potatem excoicandi. s. solū iurisdic-
 tionem. s. si pñfirmationem recepit ab episcopo tñc non potest iter dicere. hanc
 eni potatem recipiunt ab episcopo pñfirmate et non ab uniuersitate cum excoi-
 catio sit mucro episcopalis. r. vi. q. ii. nifus. Et pro honorabilibus infero ad
 decisionem quoniam nunquid rector scholarium possit excoicare scholarē

Inno. in. d. c. cū ab ecclesiā. nemo enī bat qđ nō hz. i. q. vii. d. ab
 z. n. c. qđ aūt. de iure p. a. facit. l. traditio. ff. de acq. re. do. Sed si iur
 rīdictio ista est secularis tūc appellari debet ad iudicē secularē q
 est supra illā iurisdictionē. ut in. d. c. romana. §. debet. **¶** Quarto
 z ultimo pbat̃ sic. rector studii seu alterius p̃fessionis seu nego
 ciationis hz iurisdictionē per legē ciuile dāt̃at in. l. fi. C. de iuris
 om. iu. de iure aut canonico nō legīt tributā iurisdictionē ergo ap
 pellandū est ad eū qui tribuit iurisdictionē. l. i. C. ubi z apud quē
 ergo ad prātē secularē qui in loco est vice ip̃eratoris. l. p̃cipm̃. z
 qđ ibino. C. de ap. **¶** In cōtrariū ad partē affirmatiuā arguitur
 p̃mo sic. appellatio debet semper iterponi ad sup̃iorē illius qui iudi
 cauit. ut in. l. i. C. ubi z apud quē. z. d. c. dilecti. z. c. romana. c. ti. p̃e
 allega. **¶** S̃ iste rector ex quo est clericus in nullo est subiectus
 iudici seculari nec esse pōt tanq̃ rector cū sp̃ale sit in feudo. ut no.
 in. d. c. ceteris. z. c. verū. de fo. cōp. Rector enī iste nihil tenet a iudi
 ce seculari rōne cui⁹ d̃z esse subiectus sed subiecti iudici ecclesiasti
 co dāt̃at. r. i. q. i. q̃i per totū. z. c. si q̃s cōtra clericū de fo. cōp̃et. er
 go recte fuit appellatū ad ep̃m cū ab istis clericis inferioribus iur
 rīdictiō h̃bitus sit ad ep̃m appellandū. d. c. romana. de ap. l. i.
 vi. coroborat hoc argumētū dictū Bar. in. l. ii. C. ubi z apd quē.
 vbi dicit q̃ si hoies diuersaz iurisdictionū cōmittūt in tert. ū alte
 rius iurisdictionis. z si ex forma statuti pōt appellari a snia arbi
 tri appellādū est ad iudicē arbitri z nō ad iudicē partiu⁹: qz appel
 lans cōquerit de snia iniqua ip̃i iudicis z p̃p̃c̃q̃ns debet appel
 lare ad ipsius sup̃iorē. igit ad ep̃m qui est iudex clerici merito fuit
 appellatū. **¶** Proterea z sc̃do sicut clericus iudicari nō pōt a iu
 dice seculari in p̃ma istātia cause. ut in. c. clericis. z in. c. q̃l̃iter. de iu
 di. z in. c. vnico. de cle. cōiua. l. vi. ita nec in istātia appellationis cū
 appellatio in pluribus possēt reformare sniam. ut in. c. raynuci.
 z. c. raynaldus. de testa. q̃ succedit loco poris iudicio. ut in. c. ut be
 bitus. de ap. Sed in casu nro reus auctor clericus. nec desinat ēē re
 us in cā appellationis. sicut ergo nō potūt etiā spōte subici exami
 ni iudicis secularis in cā p̃ncipali. ut in. c. si diligētī. de for. cōp̃e. ita
 nec in cā appellationis. recte ergo fuit ad ep̃m appellatū qui fuit
 cōp̃etēs iudex iudicis a quo z ipsius rei originē. **¶** Tercio argui
 tur z fortius sic. iste rector nō potuisset sniam cōtra clericū istum
 ferre nisi fuisset etiā ip̃e clericus. de iudi. at si clericis. d̃rī. plene. s̃ i
 p̃cedēt mēbro seu dubio. Lū ergo qualitas clericatus necessario
 p̃currat ad validitatē snie z ad potētā iurisdictionis exercēde. er
 go poterit dici q̃ iudicauerit nō ut clericus sed ut laicus. z per cō
 seq̃ns debet recurrī in causa appellationis ad sup̃iorē suuz respe
 ctu illius q̃l̃itatis fm̃ quē iurisdictionē exercere potuit. facit. c. cū
 capella. de puile. z. l. i. q̃i. C. de appella. **¶** Quarto z ultio pbat
 alia p̃sideratione. auc. h̃ita. C. ne si. pro pa. dat scholaribus tres iu
 dices it̃ra quos est loci ep̃s. ergo q̃l̃itercūq̃ iste rector iudicauerit
 siue ut clericus siue ut laicus potuit iste ep̃s tāquā cōp̃etens in cā
 seculariū clericoz z laicoz adiri. Si enī dat scholaribus optio in
 p̃ma instantia eligēdi ep̃m d̃m̃ z mag̃m. auc. h̃abita. etiā inuito
 reluctatē actore. ut in. d. auc. h̃abita. ergo fortius potuit iste in ap
 pellatione sua sibi eligere ep̃m. cū appellātis z nō appellati sit eli
 gere ep̃s iudicē. dūmodo sit cōp̃etēs. i. q. vii. ad romanā. **¶** Ad so
 lutionē iesu xp̃i eiusq̃z piūissime m̃r̃is beataz uirginū agathe z lu
 cie ceterarūq̃z mearū inuocato p̃cinoio cōdescendēs ad materia
 ampliandā. **¶** Sciendū q̃ materia ista pōt discurrī p̃ q̃ntuor casu
 bus. **¶** P̃m̃ casus q̃n est ecclesiastica uniuersitas z rector cleric⁹
¶ Sc̃ds casus q̃n actor est laicus zc. **¶** Tercius casus q̃n uni
 uersitas est ecclesiastica z rector laicus. **¶** Quarto est cū rector ē
 clericus z uniuersitas secularis. sicut cōgigit in casu nro. **¶** P̃m̃
 mo casu i dubitatē dico appellādū ad ep̃m locitū. q̃ ipsa iurisdic
 tio est ecclesiastica ex quo talis uniuersitas z appellatio iterponē
 da est ad sup̃iorē in illa iurisdictione. ut no. in. d. c. romana. §. debz
 z. d. c. ceterū. tū qz ip̃e iudex est cleric⁹. z regula est q̃ ab istis infe
 riorib⁹ citra ep̃m appellādū ad ep̃m. d. c. romana. §. i. nisi de p̃sue
 tudine uel statuto iste rector recognosceret aliū immediatū sup̃iorē
 qz t̃nc d̃z iterponi appellatio gradatī z nō obmissio mediū. s̃ quo
 t̃n dicendū ut legi. z no. in. c. dilecti. de appel. z h̃ac sniaz satis fērit
 Bar. in. d. l. i. ff. de ap. vbi dixit a rectore collegiū appellādū ad su
 periorē primū illius collegiū. z l̃z ibi dixit rectorem ciuitatis z p̃ri
 mū sup̃iorē illud debet itelligi q̃n collegiū est secularē puta quia
 oēs uel pro maiori parte sunt seculares seu laici. sec⁹ ar̃ ubi ēēt ec
 clestiasticū. ut qz oēs uel maior pars uel totidē sunt clerici q̃ laici
 nā tunc subiecti ep̃o loci z nō iudici laico. iuxta not. per eundē l. l.
 fi. C. de colle. illic. z p̃ Bal. in auc. h̃ita. C. ne fil. pro p̃re. **¶** Sc̃do
 casu p̃ncipali q̃n rector laic⁹ z uniuersitas secularis satis uidetur
 de mēte Bar. q̃ appellādū sit ad rectorē ciuitatis. z facit qđ not.
 Inno. in. c. dilecti. in fi. de excess. prela. Bal. aūt in. d. auc. h̃abita. n̄
 attingit hunc casū q̃ appellat a rectore sed q̃ appellat a docto
 re uel prātē. z sic restringit se ad alios iudices qui deputātur per

illa auc. et dixit quod si in ciuitate est deputatus generalis iudex pro omnibus
 appellationibus recipiendis ad illud poterit appellari. **C** Si autem
 non est talis iudex sed sint spacia iudices appellationum in certis casibus
 seu in certis iudiciis interponendis et tunc dicit si appellatur a
 doctore poterit appellari ad patrem seu episcopum: si istius iudices pari
 ficatur in d. auc. habita. tunc episcopus maior est patre. allegat glo. in l. ex
 ea. ff. de post. et ubi deficeret iudex appellatus appellandus dicit
 ad dominos seu patres ciuitatis. p. l. ad l. ff. de tu. et cu. **E**go mul
 tum miror de his dictis Bald. que in veritate nec veritatis sapo
 re habent videtur: si enim episcopus sit maior patre non tunc est superior in iurisdi
 ctione temporalis in c. nouit. de iudi. et in c. ea. q. si sint leg. **I**n hac autem
 iurisdictione iudicis scholarum ius parificat eos in premio foz. et in
 dicta auc. habita. ergo non potest appellari de patre ad episcopum cum ap
 pellatione sit interponenda ad superiorem iudicantem. d. l. i. ff. de appel. et in l. i. f.
 C. ubi et apud quem. **I**dem dico cum est appellatum a snia doctoria. po
 ne enim illi doctori sniantem esse laicum et litigantes laicos dicemus ne
 appellatum ad episcopum. certe hoc nullo iure persuaderi potest. nec obstat si
 dicatur quod cum bene illi tres iudices a iure in causa scholarum intra quos
 episcopus quoadmodum potest adiri episcopus in causa principalis: ita in causa appellationis
 debet adiri posse. certe iudicio meo ista consideratio nihil ualens
 quam illi tres. scilicet patres et doctores. dant iudices in causis scholarum:
 et sic cum principaliter conveniunt ipsi scholares et de ipsis coquerif
 sed in causa appellationis non coquerif appellas de parte. sed de iudi
 ce sniante. ut l. i. ff. de appe. et ideo iura noluerunt quod appellatio sit
 interponenda non ad superiorem litigantium sed ad primum superiorem ipsius
 iudicis sententiantis. ut l. in d. l. i. f. et in c. ubi et apud quem. hinc est quod
 a snia principis non appellatur: non repitur superior. et quod presumitur quod
 recte iudicantur. in c. cuncta per mundum. l. q. iii. et l. i. ff. a q. appel.
 non li. **C** Conclude ergo quod aut querif de appellatione interponenda
 a rectore universitatis aut ab aliquo illorum trium de quibus in d. auc.
 habita. **P**rimo casu tenet appellatione interponenda ad iudi
 cem generale appellationum si talis iudex est in ciuitate. cum enim iuris
 dictio illa sit secularis ex quo universitas secularis. ergo debet fm
 formam aliorum iudicum secularium iudicare. **S**i vero nemo est in ci
 uitate de appellari ad rectorem ciuitatis. **N**am iste de ciuitatis dominus.
 ut l. spadone. §. si ciuitatis princeps. ff. de ex. tu. et in defectu debet
 appellari ad dominum seu dominos nisi absint. ff. de tu. et cur. da. ab his. l.
 ubi absint. **S**i vero appellatur a iudicibus datus per auc. hita.
 et tunc dicendum ut dicat. i. in si huius soli. **P**rimo enim expediat
 modum appellationis interponende a rectore. **V**enio nunc ad ter
 tium casum cum. si universitas est ecclesiastica iudex laicus seu rector. et
 hunc casum non puto posse de iure concurrere: quod ex quo universitas
 est ecclesiastica non predicto rector debet esse clericus et non laicus. nam
 rector debet esse clericus. si autem minoris patris. sed si oes uel maior
 pars debet esse clericorum. iste non habet iurisdictionem nisi super laicos
 tunc et sic super minori parte. quod non est dicendum. facit. c. ex eo. in fi. de ele.
 in. vi. et hac parte quod laicus non possit esse rector hoc casu affirma
 uit Bald. in d. auc. habita. sed ubi plures essent laici et clerici tunc re
 ctor potest esse laicus non tamen habet iurisdictionem in clericos. et hoc casu in
 telligeret dictum Bar. in l. i. ff. de colle. illi. ubi tenuit quod isto collegio
 mixto clericorum et laicorum potest laicus esse rector: si a iurisdictione
 sua sint clerici excepti. **S**ed si supposito quod etiam potest esse laicus re
 ctor in tali universitate ecclesiastica: diceret quod ex quo iudicantur de lai
 co et ipse est laicus appellatum est ad superiorem laicum: si episcopus sit iudex
 collegii cum sit ecclesiasticus non tamen singulorum de collegio ex quo illi
 sunt laici: nam aliud collegium aliud singuli. ut in c. q. manumittitur
 xii. q. ii. l. lege. C. de in ius uo. cum si. Et si diceret cum iurisdictione est
 ecclesiastica ex quo collegium est ecclesiasticum. ergo appellatum est ad su
 periorē de illa iurisdictione. d. c. d. 3. Rñ. quod non potest dici ecclesiastica
 si in laico et contra laicos. ar. in c. cam. de p. scrip. **Q**uarto et ultimo
 casu quod collegium est secularis sed rector est clericus. ut in casu nro co
 tingit certe est maius dubium: quod iste uidetur iudicare tamquam laicus et
 non clericus. ergo uidetur appellandum ad secularē. **I**n contrarium fa
 cit quod sine qualitate clericatus non potuisset iudicare in causa clericis
 cum in casu nro iudicauit. occurrit ergo necessario qualitas clericatus
 in ista iurisdictione exercenda. et sic sumus ex materia tacta p. Bar. in
 l. i. C. de appel. ipse enim loquitur quod episcopus vel clericus esset rector ciui
 tatis sic iudicabit ut laicus: nec qualitas clericatus erat necessaria in illa
 iurisdictione exercenda merito appellatur ad superiorem laicum: si nos su
 mus in casu penitus diuerso quod non repio ab aliquo tactum. tamen potest
 quotidie contingere cum in italia diuersitas scholarum coiter est ve
 pro maiori parte scholares sunt laici. rector tamen ex forma statuti est cle
 ricus. **D**iceret tamen sic aut appellatur in causa laici et est appellatum ad su
 periorē laicum: quod in isto casu iste iudicauit ut laicus. nec qualitas cle
 ricatus necessario hoc casu occurrit ad snie ualitudinem. Aut appel
 latur in causa clericis qui erat reus originarius et puto appellandum ad su
 periorē ecclesiasticum: quod iudicauit contra clericum tanquam iudex ecclesiasti
 cus. aliter enim in casu nro poterat cadere iurisdictione contra clericum. iux

not. p. Inno. in c. cum ab ecclesiariis. de of. or. facit. c. cum non ab hoi. et c.
 q. r. et c. clerici. de iudi. **P**reterea ad ualitudinem huius snie et po
 tentia exercenda de iurisdictionis concurrere in casu nro due qualitates
 necessarie. **P**rima qualitas rectoratus. **S**ecunda qualitas clericatus
 respectu prime uidetur appellandum ad iudicem secularē quod est supra
 collegium et sic est superior in illa iurisdictione. Respectu uero secunde ui
 detur appellandum ad iudicem ecclesiasticum. tamen quod reus originarius est cle
 ricus: quod etiam iudex est clericus de cuius snia exponitur qrela nec ius
 dicare ut laicus. ut s. plene dixi. **C**um ergo concurrat iste due quali
 tates diuersae nature in facto idiuuando: quod ad utrumque iudicem non de
 bet appellari pualere: ubi tanquam dignior qualitas clericatus p iudicem. n.
 secularē non potest expediri obstatibus rationibus predictis expediebatur
 ergo totum p iudicem ecclesiasticum cui nulla obstat incapitas. ad hoc
 eo. dictum Bar. l. eodem obseruando. C. de ap. ubi p illi ter. no. quod con
 uentus maiori idiuuando gaudet privilegio maiori facit. l. si cōem. ff.
 quoadmodum ser. amit. et uide bonā glo. in c. unico. de iurepa. i. vi.
Ex quo simpliciter infer Bar. ibi quod si laicus et clericus sunt. mihi obliga
 ti in causa idiuuando: si ex sui natura sit pphana rōe tamen clericus d. 3. ex
 pediri coram iudice ecclesiastico quod ppetuo notandum. Aliud si nota
 dum in l. i. f. si quod in appellatōe. ff. de ap. dices quod si in causa iudicantur si
 mul iudex ecclesiasticus et secularis appellatum est ad superiorem ecclesiasti
 cum: quod ad secularē non potest appellari cum clericus non potest se illi subijce
 re etiam si uellet. ut in c. si diligenti. de fo. cōp. nec est equum quod ad utrumque
 quod superiorem appellaret. quod forte in locis distatibus et separtis sunt. nec
 pnt de facili conueniri. congruentius ergo appellabit ad superiorem ec
 clesiasticum fm cum iudex laicus potest se subijcere et p ipsū tota causa de
 cidi ne cause pntentia diuidet in hoc. ff. ex q. cau. maiores. in ea. l. ii.
 et l. nullius. C. de iudi. et in l. si cōez. ff. quoadmodum ser. amit. quod est
 notandum. facit quod legi. et no. in c. p hoc. de here. in. vi. ubi p quod si or
 dinaria iurisdictione in aliquā causa delegata opposita ordinaria tamquam
 minor assumit idiuuando naturā delegate. unde appellatum est ab
 utroque ad primum et non ad iudicem ordinariū superiorem. ad id quod in fili
 le. et no. in c. sup qstionū. in uer. si uero duo. de of. dele. et p hoc p re
 spōno ad p traria supi formata. pcedit enim respectu qualitates recto
 rat ex pte iudicis sui. quod iurisdictione exerceri non potest. **I**dem qualitas
 clericatus ex pte rei: quod non potest se subijcere spōte iurisdictioni iudicis
 secularis. c. si diligenti. s. alleg. ergo necessario appellatum est ad su
 periorē ecclesiasticum. hec pcedit cum qrit de appellatōe interponenda a
 rectore universitatis. **S**ed nunc restat examinare aliud dubium. si
 cum appellatio ueniet interponenda a iudicibus datus p auc. hita. C. ne
 si. p pa. In quo quod articulo senserit Bald. in d. auc. s. retuli cui
 dicta minime placet p rōnes p me. s. formatas. **A**d ubi autem ut
 posse dici quod ad solū iperatore sit appellandum: quod cum ista iurisdictione
 circa scholares tribuat eis. sepo rectori ciuitatis et doctori ex illa
 auc. et sic ab iperatore nec in illa def aliqis superior. ergo appellatum
 est ad illos quod eos deputauit cum semp ad maiorem et superiorem in iuris
 dictione sit appellatum ut s. plures dictum fuit. pro hac opi. facit quod
 in fili le. et no. in c. ab arbitris. de offi. dele. in. vi. ubi quod ab arbitris
 iuris appellatur ad solū papam: quod cum a iure hēant iurisdictionem illaz
 ergo ad ipsū ius a quo hēt prātē appellatum est et sic ad papam quod est
 lex aiata in terris. ut ibi no. in glo. iii. ergo idē dicendum ut in casu
 nro. si quod durū ē semp adire principē. **P**ono alia opi. quod mihi plus
 placet quod dicam quod cum hec iurisdictione tributa sit ordinario cum tri
 buat a principe seu lege certi generis psonaz. ut not. Bar. in l. i. ff.
 de iudi. et l. ex eo. ff. de mili. test. facit quod no. in c. cum ab ecclesiariis. de of.
 or. et sit incorporata eoz iurisdictione appellatum est ab eis in istis causis
 p regulas iuris gñalr sup appellatōe interpositas traditas ut s. re
 tigi. vñ si est episcopus appellatum est ad archiepiscopum vel ad papam. facit quod
 in simili no. Bar. in d. l. i. ff. de ap. ubi dicit quod si episcopus habet iurisdictionem
 tpale incorporatā iurisdictioni ecclesiastice: ut quod illi non habet in feudo
 appellatum est ab eo in tali iurisdictione ad archiepiscopum. p quo alle
 go tex. aptū in d. c. romana. §. d. 3. **S**i uero appellatum est a recto
 re loci appelleretur ad superiorem suū ad quē in aliis causis appellatur
 cum de ipsius snia exponat qrela ut d. l. i. et l. ii. C. ubi et apud quem. **S**i
 autem appellatum est a doctore tunc si doctor est secularis appellandus
 est ad doctorem ciuitatis qui est primus superior. d. l. spadone. §. ciuitatis
 princeps. **S**i uero ecclesiasticus appellabit ad iudicē suū ordina
 riū. in d. c. romana. §. i. de ap. li. vi. facit quod no. Bar. in d. l. ii. C. ubi
 et apud quem. pñti si causa fuerit mota contra clericum scholarē. **I**dem
 puto si contra laicum ex quo ipse doctor clericus: quod cum iurisdictione sit
 simpliciter tributa doctori in d. auc. hita. ut data fm qritatē suaz
 sicut p3 in epō. **S**ed circa hoc cadit dubitatio de quo doctore in
 telligit textus scholaris itrat diuersas scholas. Sol. 13 Bar. in d.
 auc. q. d. 3. intelligi de pncipaliori quod satis placet. ar. isti. de iure nat.
 gen. et cini. §. quoties. **P**reterea teneas menti ad materiā duo
 dicta Bald. q. ponit in d. auc. hita. q. 13 apte ibi non pñentur facit tñ
 ter. ille optime in ar. ut pñti fauore pñssionis scholastice sunt reci
 pienda. **P**rimū est quod scholaris potest a quolibet grauamine

appellare. l. 3. eni de iure ciuili nō appellatur ab interlocutoria nisi
qz nō pōt subleuari in appellatione a. sinitua iterponēda. ut i
l. ante sine tps. C. quoz sen. nō rescin. z. l. ij. ff. de ap. reci. z. c. sup. eo.
de appel. ubi plene dixi. fauore tñ scholarū hec spālitā uidetur i
d. auc. habita. deducta dū ab omni iniuria dicit illū releuandum.
C Sēdm dictū qz ad iperatores nō possit regulariter obmissio
medio appellari. ut in l. iperatores. ff. de ap. tñ scholaris in terris
recognoscētibz iperatores in superiorē poterit ad euz appellare:
qz ipse iperatores exhibet se paratū ab oī grauamine illū ptegere z
desēlare. ut in d. auc. habita. Ex quo ifero qz in terris nō recogno
scētibz iperitū poterit appellari ad dñm seu dños illius ciuita
tis cū ibi sint loco iperatores in illis locis. iux. no. p. Bart. in l. infra
mē. ff. de pub. iudi. z. l. hostes. ff. de cap. z. l. unica. C. ne qz in sua cā
z qd ibi not. l. y. qd est notandū. **C** Ex oibz pdictis infero qz vbi
cūqz appellatio est iterponēda ad supiorē ecclesiasticū non valet
statutū de nō appellādo a sua rectoris qstūcūqz fuerit cōfirma
tum p ciuitatē: qz in pēiudiciū superioris ecclesiastici nō potuit
statutū de hoc disponere. vt est tex. sing. in c. venietes. de iureiurā.
C Idē puto quo ad pēiudiciū superioris laici: si statutū nō fuit factū
ab uniuersitate scholarū dñtarat: nec fuit cōfirmatū per supiores:
qz nō potuit uniuersitas hoc statuere in pēiudiciū superioris: qñimo
nec ciuitas potuisset statuere ut in ciuitate nō appellāte in pēiud
cium superioris ad quē de iure fuerit appellandū. ut no. Bart. in l.
oēs populi. ff. de iusti. z. iu. in ver. iuxta pmissa qro. z. satis pbatur
per rationē dicti. c. venietes. z. per pdicta remanet plene solutum
hoc sēdm dubiū. **C** Circa tertiū dubiū an dicit. f. Sandulphus re
ctor in excoicationē ceciderit cū appellauerit post decēniū ante tñ
cōditionis euentū z ante qd excoicationis snia inieciisset vinculu:
allegabo quattuor motiua ad partē negatiuā. z. tōidē ad partē
affirmatiuā. Tercio solutiōne huius dubiū subiiciā. **C** Qd ergo
in excoicationē nō iciderit arguit pmo sic. Appellatio iterponēda
est ifra decēniū regauaminis. vt in cle. sicut. de appel. facit. c. qd
ad pultationē. de re iudi. f. snia conditionalis cū effectu non gra
uat an pditionis euentū. vt in c. a nobis. de sen. excō. facit istitū. de
uer. obli. s. ex pditionali. ergo nō fuit necesse appellare qñcūqz an
te qd excoicatio iniat uinculū. z. tunc post ifra decēniū uidet pos
se appellare quo ad deuoluendā cām. cū tunc icipiet cursus snie.
ar. eius qd no. in c. ad repmēdā. de offi. or. l. 3. tunc nō possit appel
lare quo ad suspendendū excoicationis uinculū: ut in c. pastoralis
de appel. z. hoc est ultimū spāle in excoicatione. ut ibi nota. **C** Ad
pdicta facit optime. l. j. s. biduū. ff. qñ. ap. sit. vbi tex. dicit utile ē ap
pellare a tpe snie cōditionalis. z. nō expectare pditionis euentum.
vt. ij. q. prima. biduum. ergo non est necesse appellare ante condi
tionis euentum. l. 3. sit utile ut ibi. sed iste Sandulphus appellat
ifra mēse. l. 3. post decēniū ergo in excoicationē minime icidit.
C Sēdo pncipaliter qd hoc uidet tex. in c. pterea. de appel. ubi fu
it lata excoicatio sub cōditione nisi faciet ifra. x. dies. z. dicitur ibi
qz medio tpe appellando suspenditur excoicationis uinculū. qua
litercūqz aut sumat ibi mediū tps pro toto eo tpe qd est ifra pri
mū z ultimū diē termini sui: pro tertio termino diuidendo illuz in
tres terminos. temp. est iuenire appellationē fuisse iterpositā post
decēniū a tpe pmulgatiōis. **C** Tercio arguit sic snia excoicatio
nis cōditionalis nō trahitur retro ad diē late snie: qz sequeret ab
fur dū. nā existēte cōditione apparet illū fuisse excoicatū tpe pteri
to quo nō fuit in culpa: nec fuit de itentione pferētis ita qd debuif
set illico vitari. pterea sequeretur qz medio tpe nō valeret appel
latio cū reperiret iterposita ab excoicato qd est cōtra dictū. c. pte
rea. trahit ergo excoicatio ad diē cōditionis ergo satis est appel
lare qñcūqz ante cōditionis euentū ad effectū tñ deuoluēdi cām
ad supiorē ut. s. dixi. **C** Quarto z ultimo pbatur sic. posito qz sen
tētia cōditionalis grauet illico cū sit lata. tñ qz usqz ad cōditionis
euentū respectu spei grau. mē est successiū v3 posse appellari. ex
nouo grauamine usqz ad euentū conditionis. iuxta ea q not. in fili
in c. dilectus. ij. de rescrip. z. per hoc glo. in c. sepe. de ver. sign. ver.
partibus. qd no. in cle. pastoralis. de re iudi. **C** In cōtrariā par
tē uidet qz dictus Sandulphus ceciderit in excoicationē. Argui
tur pmo sic. qñcūqz infra decēniū a tpe pmulgationis silet videt
acq̄scere iudicatio. ut. l. ab eo. C. quō z qñ iudex. z. c. itra. de re. iu.
ergo iste Sandulphus nō appellādo ifra decēniū a tpe pcepti
sibi facti uidetur acq̄uissē pcepto z tacite fateri pceptū z sniaz ia
ste fuisse pmulgatā. nō pōt ergo appellare postea. maxie post cō
ditionis euentū cū sit in illa excoicatio qdā pcepti. ab excoicatore aut
nō appellat ut in c. qd ad cōsultationē. in fi. de re iudi. z. l. ab exe
cutore. C. quoz ap. nō reci. facit optime qd in fili not. Anno. in c. se
pe. de ap. z. Jo. an. in c. venerabilē. de sen. excō. li. vi. **C** Sēdo pnci
paliter videtur de hoc casus in c. qd ad cōsultationē. palle. vbi se
tētia lata fuit sub cōditione vel ad diē. z. tñ opus fuit appellare
ifra decēniū a tpe pmulgationis. alias uidetur acq̄uissē inie nec

aduēiēte tñio datur appellādi facultas. **C** Tercio pro hac pte
facit optime in ar. c. romana. s. caueat. de se. ex. li. vi. ubi habetur qz
snia excoicationis nō v3 ferri pro futuris culpis etiā sub cōditōe
puta si hoc fecerit te excoico: nisi pcedat culpa siue cā legitima: qz
talio snia l3 sub cōditione lata grauat illico: alias nō phibetur illa
forma fieri. z. pñs est op^a appellatōi a tpe grauaminis. **C** Quarto
z ultio arguitur a sufficienti pñi enumeratione. aut talis snia
lata sub cōditōe grauat an cōditionis euentū aut nō. si nō grauat
nō d3 posse appellari. p. c. ut debet. de app. cū cōtrariū pbatur i
d. c. pterea. si grauat ergo v3 posse appellari ifra decēniū a tpe gra
uaminis. dicta cle. sicut. z. d. c. ut debet. cū fi. **C** In solutiōe hui⁹ ter
tij dubiū pmo pmittā qd doctores nñ sēserūt. diuiserūt eniz i tres
snias. Prima Boss. z. Roffre. afferentiū nullā esse dñam quo ad
appellationē iterponēdā iter sniaz excoicationis cōditionales et
alias snias. z. qz tps ad appellandū currit utriqz ab euentū cōditi
onis: qz tunc icipit esse snia z nō ante. allegat dictū. c. pterea. z. isti
de ver. obli. s. ex conditionalis. de uoto. l. 3. ver. sciturus. Hec ob. fm
eos. s. biduū. qz ibi dñ utile nō aut est necessarium. Sēda fuit snia
Lācre. z. Bar. brigiē. in quadā sua disputatione q̄cipit. esto qz
iudices dicentiū qz in snia excoicationis sub cōditione lata nō pōt
post decēniū appellari. al. pro hoc casu in d. c. qd ad cōsultatio
nē. z. eis cōcessit. p. de sen. exponēs cū Amceti. z. Egi. tex. in d. c.
pterea. qd uidetur obitare ibi medio tpe. i. an. x. dies uel in decia die
C Tercia fuit snia Slosatoris in d. c. pterea. Lau. Anno. Hosti.
Abbaris garfi. z. Jo. an. z. Jo. mona. in c. qñcūqz. de here. li. vi. ut
itra sniaz excoicationis sit hec dñia ut in alijs sit necesse appellare in
fra. x. dies a tpe late snie quātūcūqz cōditionalis. f3 in snia excoica
tionis pōt appellari quātūcūqz ante cōditionis euentū z etiā per
decē dies pōt extantē cōditionē. hoc tñ ultimo casu ualet fm eos
appellatio ad effectū deuoluēdi cām ad supiorē. nō aut ad suspē
dendū uinculū excoicationis. per. c. pastoralis. de ap. **C** Pro ra
tione diuersitatis iter has snias dicit: qz snia excoicationis trahi
tur ad diē conditionis. seu ad diē ad quē lata fuit alias seq̄retur si
fieret retro tract⁹ qz statū esset excoicatus z statū uitāduus. z. qz p ap
pellationē medio tpe iterpositā nō suspēderetur. per. d. c. pastora
lis. **C** Tū cōtrariū pbatur in d. c. pterea. in alijs aut snis cessat hec
rō iō i eis appellatur usqz ad. x. dies tñ. qre dicit z pncipalr. In
no. qz si cōditio uel dies i alijs snijs existat ifra. x. dies. adhuc usqz
ad. x. dies pōt appellari. f3 i snia excoicationis sec⁹ quo ad suspēdē
dū ip⁹ effectū l3 pōt appellari quo ad negociū deuoluēdi. z. nñt
Joā. an. hac opi. defēdere p. d. c. pterea. sumēdo illa uerba medio
tpe f3 pñiā significationē uocabulū. ē eni mediū qd eq̄liter distat
ab extremis. vnde q̄litercūqz sumatur ibi mediū repitur appella
tio iterposita post decēniū. nā dicere qd decēnio fuit appellatū est
ponere ter. cōtra pñiā significationem uocabulū: q̄ illud qd sit in
decima diē nō v3 fieri medio tpe hīto respectu ad terminū decem
diez. qz ibi fuit pñi⁹ qm nō distat pariter ab extremis sicut d3 p
prie mediū distare. dicit tñ pdicta pcedere in snia sub cōditōe la
ta sec⁹ si p statutū talis excoicatio sub cōditione ferretur. tñ eni
nō uiciatur appellatio an cōditionē uel ifra. x. dies postea interie
cta. Rō fm eū: qz a pena iuris nō appellatur in c. qz nos. de ap. z
in l. si qua pena. ff. de ver. sig. Itē snia hois pōt esse iniusta. xxi. q.
iii. c. l. 3. snia canonis nō. Dicit etiā ibi notāter. Anno. limitādo p
dicta qz si quis excoicauerit aliquē nisi usqz ad annū soluerit vnū
tñ est mandatū. Unde si usqz ad annum appellauerit qñcūqz
nō solū releuabitur quo ad sniaz excoicationis: f3 et quo ad soluti
onē faciendā: qz sublato pncipali. s. excoicatione tollitur accessori
um. s. solutio. s. de cōsti. trānsfatio. f3 si cōdēnasset pure z postea re
diisset z nisi soluerit post annū sit excoicatus. si iste appellauerit in
fra. x. dies releuabitur a cōdēnatione z a sentētia excoicationis
sed si ultra decē dies appellauerit l3 releuetur quo ad sententiaz
ex tunc nō tñ releuetur quo ad cōdēnationē. q̄ transit in rem iudi
catā. de re iudi. quod ad cōsultationē. sequitur eniz diuersa mē
data ideo nihil phibet in uno ualere appellationē in alio non ar.
in c. raiucius. z. raynaldus. de testa. **C** Hec sunt q̄ hic scripta re
perio cū quibus transeunt cōiter moderni scribentes. **C** Aduer
te tamen antequā alia attingā. quia Jo. an. in c. uenerabilibus. in
pma columna. de sen. excō. li. vi. ponit circa pdicta notabile dictū
dicens qz si iudex dixerit excoimico talez quia fuit contumax in
tali termino. licet ista non sit sentētia diffinitiuā. tamen nisi appel
letur non audietur amplius super expēsis z contumacia excusan
da. de re iudi. qd ad cōsultationē. licet audiat petēs absoluto
nem: quia quo ad illam obtinendam nunquā excoimunicatio trā
sit in re iudicatā trānt tamen illa quo ad intra inclusū in ipsa sēte
tia excoicationis. p quo fertur ipsa snia. qd v3 pma fronte contra illū
qd. s. dixi tenēdo Anno. ubi dicit qz si iudex excoicauit aliquem nisi
soluerit. i. annū vnicū est mādatur. Ideo qñcūqz appellando in
fra. anū releuet tā ab excoicatione q̄ ab absolute vñ. n. prima frō

te q respectu huius solutiois incluse debuerit appellare infra de-
 cenniu q puto viffimū si in fñando iudex i iudicio ul' interloquendo
 dixisset illa verba. q tūc refolutur in duo pcepta. ar. in. c. pñanif
 de resti. spo. z in. c. cum dilecti. de bo. z. cōtu. z hoc casu. pcedit dēz
 Jo. an. f. si ē iudiciū talez excoicatiois fñam tullisset pcedit pce
 dēs dēm. Anno. q. talia pcepta exiudicialia nō trāseūt in rē iu-
 dicatā. vt i. c. pcertatio. de app. li. vi. **C** Veniēdo tñ ad predictū
 pncipale saluo iudicio saniori xpi noie inuocato eiusqz matris pñ-
 dio dicerē sic q aut qritur de alijs snijs sub cōditiōe latis z tūc
 qd dixerūt. **S**of. z. **R**offre. puto. q tps decēniū currit ad appel-
 latoz statū tpe late snie z nō a tpe cōditiōis extātis. z hoc pñmūz
 pbat p dēm. c. qd ad pñlatiōem. fm itellectū q cōiter tenet ibi. n.
 i snia lata sub cōditiōe ponderat in tex. q nō appellando infra. x.
 dies vñ acqūisse snie nec rōne lfe pōderat alif pñsus ptis nisi in
 terpretatus z victus ex taciturnitate ad idē vñ textus optimus i
 l. i. s. biduū. ff. quando app. fit. vbi in hac qōe dicit iurifconsultus
 vñle fore vt tps debeat statim ad appellandū currere a die late
 snie. Et pondera diligēter q textus nō dicit vñle esse tunc appel-
 lare s. vñle eē vt tps debeat statim a tpe snie currere quasi inuat
 q lz potuisset dubitari p pēa q allegata. s. fuerunt ad vtrāqz pte
 tñ vñle vñm fuit iurifconsulto vt statiz debeat currere ē eniz vñ-
 le ne snie virtus z ualiditas stet in pēdenti in futurū. ar. in. l. i. ff.
 cōia pñdi. z hanc opi. in istis snijs aptissime videt tenere **B**ari-
 ibi. **T**ertio pbat q negari nō pōt quin ex snia pñditionali oria-
 tur aliq obligatio saltē respectu spei in ptractu pñditionali ē eniz
 spei in obligatiōe. ut in. s. ex cōditiōnali insti. d. ver. ob. ergo idem
 dicit dū in iudiciali snia cū in iudicio fiat quasi quidam ptract⁹ vt
 in. l. iij. ff. de pecul. ergo cū pōt pñtere grauamē respectu spei
 bz statiz infra decēniū appellare. d. c. quod ad pñlatiōem. z cle. si
 cut de appel. **P**reterea cū in iure generaliter cautū sit vt tps
 decēniū curat a tpe late snie. vt in. c. qd ad pñlatiōem. z in cle. sicut
 de appel. z. c. cum inter de re iudi. z in snia cōditiōnali repiat cō-
 trariū dispositū ergo idē in illa dicendūz pñtēa cū tex. in. d. s. bi-
 duū hāc sentētiā videatur approbare. Aut querit in snia excoica-
 tionis sub pñdiōe lata z si fuit lata in iudicio. puto idē dicit dū qd
 supra in alijs sentētijs dixi ut taz respectu inclusi q respectu suspē-
 dēdi obligatiōis vinculū sit necesse appellare. i. decē. dies a tpe
 snie ut pbat pñmo per ratōes quas supra in alijs sentētijs al-
 legauī z pñtariū non reperit in hac excoicatiois snia ergo idem in
 ista quod in alijs dicendū. naz saltē vñfērtur in iudicio non pōt
 negari quin assumit sibi naturā saltē snie iterlocutorie **I**uxta no.
 p Jo. an. in. c. venerabilem de sen. ex. li. vi. **P**reterea ex quo excoi-
 catio nō fert simplr s. respectu certe cāe. ut q in iudicio dicit nisi
 solueris talite excoico ut tacite pñcessisse de soluēdo z respectu
 istius iterclusi pcepti si nō appellat infra decēniū trāst snia in rem
 indicatāz. s. post Jo. an. nec respectu vinculi excoicatiois poterit
 appellari ex quo ex taciturnitate illi pcepto acqūit pro quo facit
 excoicatio lata sub cōditiōe nō hz amplius mixtam cāz appellā-
 di facit qd in simili no. Anno. in. c. sepe d. appel. ubi dicit q si iudex
 pñticiat aliq cōtumacē lz nihil tūc dixerit de expensis tñ qz
 veniūt accessorie ad pñticiationē contumacie. si postea condēnat
 in expēsis nō potest ab ista condēnatione appellare debuit enim
 appellasse infra decēniū dies a tpe quo fuit pñticiatus pñtūmāz
 ista eniz pñticiatio est executio illius pñticiatiois nisi nunc mōz
 excederet in tazādo. Ita tico in pñposito qñ cā respectu inclusi
 debuerit iste appellasse infra decēniū qz si nō erat obligatus non
 poterat negari per supradicta qñ fuerit imēdiate grauatus trā-
 fuit illa in rem iudicatā qz videtur acqūuisse pcepto de sol-
 uendo ergo nec respectu excoicatiois suspendende poterit appel-
 lare qz nō hz amplius mixtā cām appellandi z ad hoc vt appel-
 latio suspendat vinculum excoicatiois opz q sit legitima vt p-
 batur in. c. lz de sen. exco. z pōt etiam attēptare q respectu abso-
 lutiōis fiende pceptū inclusum fuit purum ar. in. c. dilectus de
 do. z cōtu. z in. l. celsus. ff. de arbi. lz conditio fuit facta respectu
 vinculi uoluit enim illum excoicare nisi soluerit infra terminum
 pñtūm. Idē tñ pōt dici si fuisset solutio etiā conditiōnalis sed
 pñmū plus mihi placet. Et no. diligēter hanc rationem qz ne-
 mo pōderauit. Et his apparet q cōsideratio Anno. Jo. an. z alio
 rum parū aut nihil valet qz siue vinculum trahitur ad diem cō-
 ditiōis siue retro stant tñ pro me rationes supra facte z ad tex.
 c. pñtēa intelligendo q fuerit illa exceptio in iudicio lata pōt rñ-
 deri per mediūz tempus debeat capi taliter ut reducat ad ter-
 minos iuris. s. q an elapsūz decēniū fuerit appellatū vel dic q ap-
 pellat medio tpe imēdiate tps. z sic decimo die cum fuerit pñfi-
 rus terminus in. rr. facit quod le. z no. per **B**ar. in. l. nemo arbi-
 tref. C. de tēp. ap. aut talis excoicatio sub pñdiōe fuit lata ex iudi-
 ciū z tūc noua pñsideratiōe pōt dici vt sufficiat qñcūqz an pñditiō
 nē existētē appellare: qz cū hoc casu sit ptract⁹ vt qñ ptract⁹ cū sit

fñm ex iudiciale a solo iudice fñm pōt bicalē sniam sub pñdiōe nō
 grauare anteqz existat pñditiō. vñ causat h aliq obligatio etiam re-
 spectu spei. ar. i. c. pcertatio. de ap. li. vi. pro hoc adduco singulariē
 tex. in pñleg. s. i. z. l. gayus. ff. de exco. tu. vñ singulariē pbat. q tu-
 toze vel curatore dato sub pñdiōe nō currit tps ad se excusandum
 nisi a tpe pñditiōis extātis qñ tūc z nō pñs icipiat grauari. z p tex. in
 d. l. pe. z. l. nō tñ. s. sub pñdiōe. ff. de bo. pos. pñtariū singulariē sen-
 tit **B**ar. in. d. s. biduū. q spāle sit ppter auctoritatē rei iudi. ut tē-
 pus ad appellādū currat a tpe snie z nō a tpe pñditiōis extātis. qd
 videt inuere iurifconsult⁹ qñ sec⁹ ē in alijs actib⁹ exiudicialib⁹. non
 reddit aliquā rōem diuerfitatis: s. collige rōem ex supradictis. z ē
 notabile dēm ad munita. z tūc intelligēdo q snia excoicatiois in. d.
 c. pñtēa. fuerit lata ex iudiciū nō ē vis tenere opi. Jo. an. q appel-
 latio ibi fuerit iterposita post decēniū. z si diceret si nō grauatur an
 pñditiōem extātē qñ admittit appellatio an snia suspēdēdaz. vt ibi
 pñfecto pñtariū videt difficile. s. pōt dici q appellat a futuro gra-
 uamine ex quo subest iustus timor de pñenti. cle. sicut. z. c. bone. c.
 ti. qd no. p hoc remanent soluta z declarata pñtaria formata p di-
 uersa pte. **P**reterea vltimū ad qd rñdeo z dico q pcedat nisi
 grauamē iterat ex scō separato z distincto a grauamine pñzi. vt
 qz semel fuit citatus ad certū actū ad locū nō tutū. **I**ste nō oppo-
 suit se. p nūc subiicit se pte piculo si de nouo citat ad aliū actū in
 eadē cā pōt pñcipere z si nō admittit poterit appellari. ut no. in cō-
 trario. s. formato. **I**dē dicit dū in simili b⁹. sec⁹ aut vbi grauamē est
 successiū respectu eiusdē act⁹ a quo fuit. i. decēniū appellatum.
 tūc enim nō pōt ampli⁹ appellari. vt no. in cōtrario. s. formato. ex
 quo act⁹ de sui natura nō erit successiūz videt iste nō appellan-
 do illi actū fm sui naturā pñfēssē. vt videt tex. in. c. qd ad pñulta-
 tiōem. pñlle. **I**dēz videm⁹ in pñdēnato. **I**stā sup grauata si snia fuit
 iniusta vsqz ad mortē inclusiue z nō pōt post decēniū appellare.
 vt no. **B**ar. in. l. qui vltimo supplicio. ff. de pe. z. **S**pe in ti. de sen.
 ex. s. vidēdū. ver. pñzo. diri plen⁹ in. c. iurgatiū. de re iudi. **I**dē ē
 dicit dū in dānatis in metallū seu ad opus metalli vel aliā penam
 successiūā nisi quis appellauit tpe debito nō pōt releuari etiam si
 snia fuit iniusta nisi a solo pñcipe. vt in. l. mores. s. iuste cum se. z
 l. diu. ff. de pe. **E**t hec sufficiant ad laudem dei z oium sanctorum
C Disputata fuit hec supradicta. q. per dñm **N**icolaum de fci-
 lia abbatē z decretorū doctorē in felici **S**eneff. studio. Anno dñi
M.cccc. xxx. z ad vtrāqz partem dubiorum respondit domin⁹
 franciscus archipres byter funden.

C 2 aus deo.

S J N J S

Venerabilis per baptismam
 de tortis. **M**.cccc.
 lxxx. die. i. Junij.

C Registrum.

Prima alba
 incipiunt
 quos vnus

Tur. dei iudi.
 bar. in. l. is
 uorem minoris

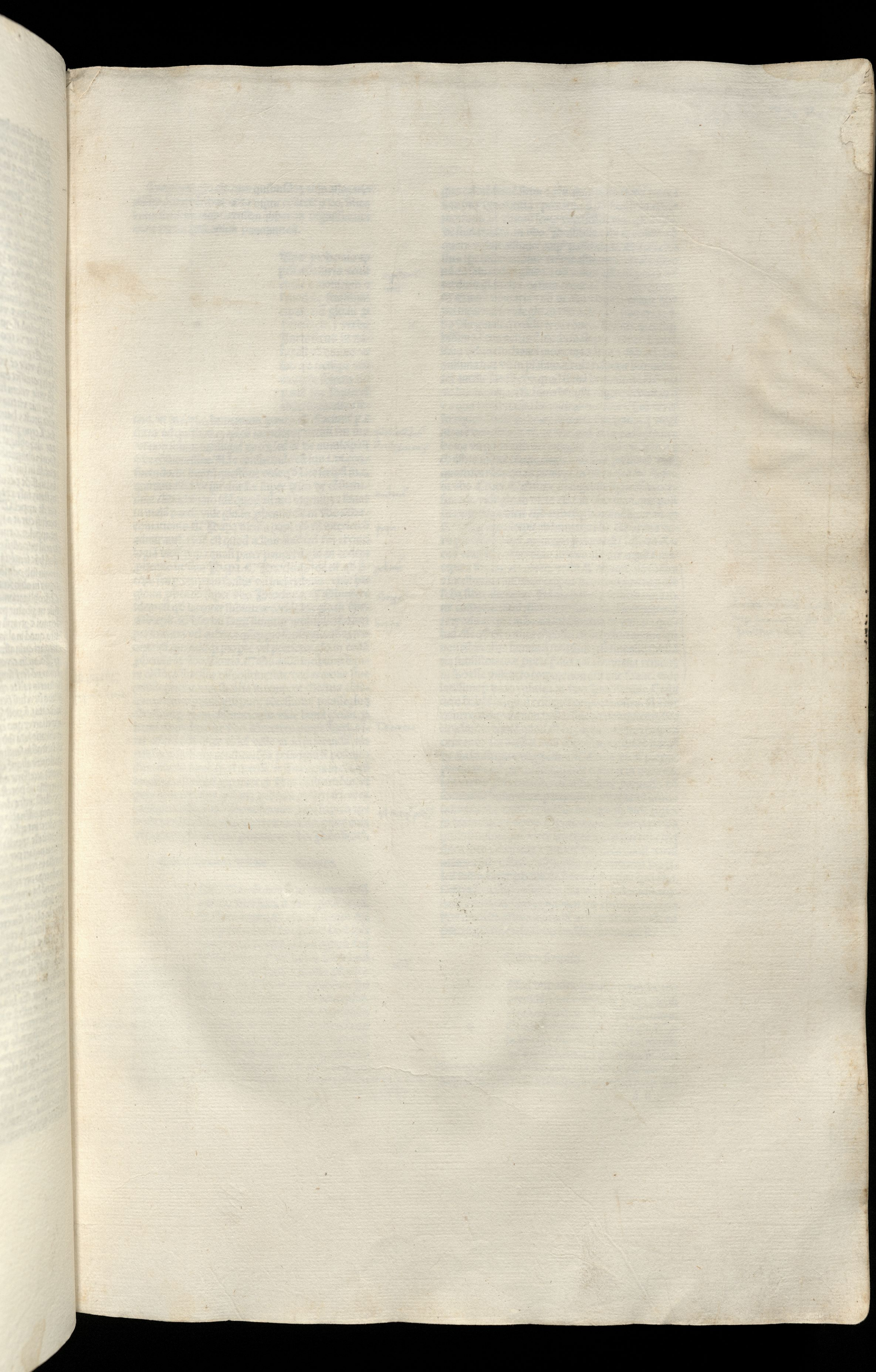
Ra in quibus
 i. ordinatione
 milibus

Sitis respondere
 non propter
 re inspecto

Siam studentium
 fauorem studentium

Handwritten note: Hain, D. 12358

In
nibus
laum
nunc

cus.
dicta
ven
e de
fuer
quin
dine.
in m
chin
admi
logia
phe
ceps
glo
iden
Ob
pro f
capit
phe
re co
prim
quen
coco
ben
ter
cul
dun
inte
put
ead
bid
di el

in cap
m
hure

glo
ruz
alij
sed
exte
pien
cepr
i. de
C

in femina
m
m